

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמישי

היכל
תשיעי

אגרות-קודש

•

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

כרך כה
תשכ"ח

חזקת וזכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ותשע לבריאה
שנת החמישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

IGROIS KOIDESH

Volume XXV

Copyright © 1999

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994

Igrot-Kodesh.

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.)

(sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

Contents: Kerekh 1. 688-704. Kerekh 25. 320.

1. Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994—Correspondence.

2. Habad. 3. Rabbis—Correspondence. I. Title. II. Title: Igrois Koidesh. III. Series: Kovets Shalshet ha-or' hekhal 9., sha'ar 5.

IV. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh.

BM198.S33528 296.8'33 87-16855.

ISBN 0-8266-5800-8 (set)

ISBN 0-8266-5825-3

Manufactured in the United States of America

פתח דבר

לקראת יום הבהיר י"א ניסן, מוציאים אנו לאור את הכרך העשרים וחמשה מסדרת אגרות-יקודש* כ"ק אדמו"ר זי"ע, שבו אגרות משנת תשכ"ח.

בראש הספר באים:

(א) מבוא.

(ב) צילום כתי"ק של כמה מהאגרות.

(ג) מפתח האגרות.

ובסופו:

(ד) מפתח ענינים.

(ה) מפתח מוסדות וארגונים.

(ו) מפתח אנשים.

(ז) מפתח מקומות.

כן נוספו, ציונים והערות בשוה"ג**.

כל הנ"ל נערך על ידי הרה"ת ר' ישראל שמעון שי' קלמנסון והרה"ת ר' צבי הירש שי' נאָטיק.

הגהת הגליונות ע"י הרה"ת ר' אליעזר יהושע שי' זאקליקובסקי והרה"ת ר' פסח צבי שי' שמערלינג.

מערכת „אוצר החסידים"

יום הבהיר כ"ה אדר, ה'תשנ"ט
יום הולדת הרבנית הצדקנית מרת חיי מושקא נ"ע זי"ע
ברוקלין, נ.י.

(*) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו: כרכים א"ג - בשנת ה'תשמ"ו. כרכים ד"ח - בשנת ה'תשמ"ח. כרכים ט"ד - בשנת ה'תשמ"ט. כרכים טו"ח - בשנת ה'תש"נ. כרך יט בשנת ה'תשנ"א. כרך כ בשנת ה'תשנ"ג. כרך כב בשנת ה'תשנ"ד. כרך כג בשנת תשנ"ה. כרך כד בשנת תשנ"ח.
(**) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר זי"ע, באות הערות העורך באותיות קטנות יותר ושונות מהפנים.

מפתח כללי

3	פתח דבר
5	מבוא
16	תצלומי כתי"ק
27	מפתח האגרות
א	אגרות קודש
רסג	מפתח ענינים
עדר	מפתח מוסדות וארגונים
רעז	מפתח אנשים
רפג	מפתח מקומות

מבוא

לפנינו הכרך העשרים וחמשה מסדרת אגרות-קודש - מאת כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שבו 196 אגרות שנכתבו במשך שנת תשכ"ח.

מיוחדת שנה זו בהתפתחות עבודת הכלל של הרבי, בהיקף ופירסום גדולים בהרבה ביחס לשנים שלפני זה. על כמה מנושאים אלה יורחב לקמן במבוא.

ההתעוררות לאחר מלחמת ששת הימים

חלק חשוב מהתפתחות האמורה, קשורה עם אירועי מלמת ששת הימים באה"ק ולאחרי'. דבריו של הרבי עוד לפני המלחמה, כי צפוי לעם ישראל נצחון גדול, זכו לפרסום עצום. בקשר עם מלחמה זו הכריז הרבי על "מבצע תפילין", ומיד לאחר' החל מאבקו בקשר עם שלימות ארץ-הקודש. גם לפעולות נוספות בתקופה זו ה' קשר עם תוצאות המלחמה כדלקמן.

את הניסים הגלויים שארעו במלחמה, וההתעוררות הרוחנית העצומה בעקבותיהם, ראה הרבי כאות ברור משמים לעורר את עם ה' לשוב בתשובה, וכשעת כושר שאסור להחמיצה (ראה לדוגמא אגרות-קודש חכ"ד אגרת ט"שסב. שיחת יום ב' דחג-השבועות, ש"פ בהעלותך, ש"פ פנחס וש"פ מסעי תשכ"ז. ועוד).

בהתוועדות יום ב' דראש-השנה אמר הרבי מאמר ד"ה וה' ביום ההוא יתקע בשופר גדול (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ו ע' ט' ואילך), ובסיומו אמר:

שבנוגע לכמה ענינים התחיל כבר הענין דיתקע בשופר גדול, כמובן ממאמר הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמו"ר. ובפרט שמעת כתיבת המאמר עד עכשיו כבר עברו כו"כ שנים, ועאכ"כ בזמן האחרון שראו במוחש שכ"כ שהיו תחלה במצב של אובדים ונדחים רח"ל התעוררו בתשובה ע"י התקיעה בשופר גדול.

[יש לציין כי בשלהי שנת תשכ"ח, לקראת ר"ה תשכ"ט, הורה הרבי להו"ל את מאמר ד"ה וה' ביום ההוא תש"ג לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, והוא "מאמר הנ"ל" המוזכר במאמרו של הרבי].

בשיחת שבת חול המועד סוכות תשכ"ח אמר הרבי (ספר השליחות, קה"ת תשמ"ז, ע' 111):

אף פעם לא היתה „שעת-הכושר“ כמו בימים אלו. אין שום הפרעות, ופעולה קטנה על מישוהו (כמו למשל, כשמברכים עמו „על נטילת לולב“) אינה פעולה זו בלבד, אלא „מצוה גוררת מצוה“... מצילים ילד יהודי אחד... משפיע גם על הוריו... הסבא וכו'.

בהתוועדויות דש"פ בראשית (וי"ט כסלו) תשכ"ח ביאר אשר מסרת התקיעה בשופר גדול היא „והשתחוּו לה“ – התעוררות שתבטא בפועל בקיום מצוות מעשיות.

באגרת מחול-המועד סוכות כותב למר ש.ז. שרגאי (ט'שפד):

כלה קיץ, וסיומו אלול, כלו עשרת ימי תשובה, ונמצאים אנו כבר באמצע זמן שמחתנו, ימי התעוררות בכל שנה ועל אחת כו"כ בשנה זו רבת המאורעות, ועדיין לא באה המלה ולא נאמרו הדברים.

... בקיץ זה, במאורעות שבאה"ק ת"ו, אשר לכאורה אין כל ספק ומקום לספק וברור הוא אשר אך ורק יד ה' עשתה זאת וכו' ובכל זה לאחרי עבור שעה קלה לפי ערך כבר התחילו לקרר את ההתלהבות ולחזור לפירושים של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה,

... ויהי רצון שעל כל פנים עתה לא יבושו מפני האמת... ויאמר הוי' די לצרות עמו בני ישראל, הצרות הרוחניות והגשמיות גם יחד, ויגאל כל אחד ואחת מאתנו בתוך כלל ישראל מן הגלות הפנימי ומן הגלות אשר מן החוץ.

ובאגרת מכ"ח סבת לד"ר זקש (ט'תמא), מנהל מחלקת עינים בביה"ח „אסף הרופא“, מעורר ש„נצל השפעתו גם לפקוח עיניים עיוורות בנוגע לאור התורה ומאור שבה“ ולראות העזרה דהקב"ה לכאו"א מעם ישראל – „והרי תושבי ארצנו הקדושה, ארץ אשר עיני ה' בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ראו זה גם בעיני בשר בחדשים שעברו“.

מן הראוי לציין לדברים שהשמיע הרבי מספר חדשים לפני המלחמה, במהלך התוועדות ש"פ וארא תשכ"ז (ספר השליחות, קה"ת תשמ"ז, ע' 145) אודות נבואת יחזקאל שבסיומה נאמר „ולך אתן פתחון פה בתוכם“ – כך יווכחו כולם באמיתות נבואתו של יחזקאל ויאמינו בו. והרבי המשיך, והפיק מכך לקח בהשפעה על עוד יהודי ועוד יהודי, לדאוג שהלה יהא מניח תפילין ושומר מצוות וכו', גם אם לשם כך עליו „להפוך את העולם“.

המשך וחיזוק מבצע תפילין

כאמור, בקשר עם מלחמת ששת-הימים הכריז הרבי על "מבצע-תפילין". לאחר סיום המלחמה, הכריז הרבי כי יש להמשיך ולחזק את המבצע, משום שעדיין זקוקים להענין ד"ויראו ממך" שע"י הנחת תפילין. בריבוי שיחות בשנה זו ושל אחרי מוצאים התייחסות למבצע, דברי עידוד לעוסקים במבצע, ומענה לשאלות וטענות שהגיעו על הענין. אולי ניתן לומר, כי במהלך תקופה זו הובהר אשר אין מדובר בהוראת שעה, אלא בסדר ושיטה קבועה באופן הפצת היהדות, שהפכה, בהמשך, למאפיין של פעילות חב"ד - "מבצעים".

על השאלה מדוע יש להמשיך במבצע לאחר סיום המלחמה השיב הרבי (אגרת ט'תלה):

אבל (1) צבא השונאים עומדים על גבולם מכל הרוחות הכן כו' היל"ת, ורק היראה מעכבת, ור"ל.

(2) הסכנה דמצפון תפתח גו' ר"ל - גדלה יותר מאז ובהרבה, אלא שאינו ענין להפחיד את בני שליט"א - כ"א לעוררם ולעורדם אשר הכל תלוי בתשובה ומעש"ט שביד כאו"א - ובפרט מצוה המטלת יראה ופחד וכו'.

בהמשך אותה אגרת כותב הרבי בין השאר:

הקושיא מעיקרא תמוה . . . מבואר שברכת ה' (ופס"ד ב"ד שלמעלה) באה על יסוד המעש"ט שעתידים לעשות ולא רק מפני המעש"ט שבעבר.

נקודה זו שהוזכרה כאן בקיצור, נתבארה בהתוועדות ש"פ בהעלותך תשכ"ז (הנחה בלתי מוגה):

איתא בגמרא מסכת תענית (ח, ע"ב), והובא להלכה בשו"ע (או"ח סתקע"א), אשר יוצאי צבא במלחמה אסורים להתענות כדי שלא יחלשו. אמנם, אם רוצים להתענות כדי שהזכות תעמוד להגן עליהם, יקבלו על עצמם בשעת המלחמה להתענות אח"כ, בעת שיחזרו מהמלחמה, וזה יגן למפרע; היות והקב"ה יודע עתידות ולמעלה מהזמן, "הי' הוה ויהי' כאחר", ואצלו אין חילוק אם התענית כעת או אח"כ, ולכן בכל אופן התענית מגינה. ועד"ז בנוגע להנחת תפילין, שמצד זה שאח"כ יניחו תפילין עם יהודים, הקב"ה הגן כבר קודם בשעת המלחמה, ולכן צריך להשתדל ככל האפשר להניח כעת תפילין עם כמה שיותר יהודים, כדי להשלים על ההגנה דמקודם.

וגם בשנים הבאות חזר והבהיר כמה פעמים ע"ד הצורך להמשיך במבצע תפילין.

* * *

בכמה הזדמנויות עורר הרבי להוספה מיוחדת במבצע תפילין. ביניהם – בקשר עם ימי החנוכה תשכ"ח. בהתוועדות י"ט כסלו תשכ"ח אמר הרבי (הנחה בלתי מוגה):

שינצלו את ימי החנוכה, וכהכנה לזה – גם את הימים שלפני חנוכה, להגדיל ולהגביר את הענין של „מבצע תפילין“ (כפי שקראו שמו – זהו הרי „שם מודרני“).

בהתוועדות עמד על הנקודה המשותפת דתפילין וחנוכה, שמודגש בהם הנהגה נסית אצל עם ישראל (בתפילין – בסיפור דאלישע בעל כנפים כו' שבת מט, א).

בהתוועדות ש"פ מקץ, שבת חנוכה, עורר על כך פעם נוספת, וקשר את הענין דנר חנוכה בשמאל עם מצות תפילין שמניחים בשמאל, שענינו בירור הלעז"ז (השיחה הוגהה ע"י הרבי ונדפסה בלקו"ש ח"ה ע' 223 ואילך, וראה שם בס"ו (בתרגום ללה"ק)):

לכן צריך לנצל במיוחד את ימי החנוכה, בהשתדלות הכי אפשרית, גם לחזק את מבצע תפילין.

בקשר עם התוועדות זו כתב הרבי בכ"ז כסלו (אגרת ט"ת).

ועיקר הנמסר עד"ז למחויץ לעיר ולמדינה? למקום שלא – אולי בכדי שיעשו לטלפנם שיפרסמו עד"ז בשק"מ, חנוכה ר"ח, וזאת חנוכה וכו'.

אלה שיקחו ע"ע לפעול בזה בימים אלה בתוס' מרץ – השמות ואזכירם, בל"ג, עה"צ ביום ה' דחנוכה וכו'.

וכשקיבל את הדו"חות אודות קיום הוראה הנ"ל כתב ביום ה' דחנוכה (ט"תכא):

ויהי רצון שיהא כהנ"ל באופן שיביא פירות ופירי פירות כו' עד סוף כל העולם (מלשון העלם – כמפורש בדא"ח) ועד – לונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דבר – ובעגלא דידן.

והרי הימים יומין זכאין דוהוי' יגי' חשכי ובאופן דמוסיף והולך ח' ימי חנוכה „ח' נסיכי אדם ישי ושאלו וכו' ומשיח ואלוהו“ (תו"א, גל, עד).

ה' חנוכה הזכרתיים - היום עה"צ.

* * *

אגרות רבות נוספות בכרך שלפנינו קשורות עם מבצע זה, ראה לדוגמא ה"מכתב-כללי" לחגי-הפסח העוסק כולו בענין מצות תפילין (ט'תפב).

כל מי שבידו השפעה התבקש לעורר אודות המבצע. ראה מכתב מ"ז מרחשון (ט'שצה) להרב עדין שטינזלץ:

מהנכון שגם כ' ישתמש בצנורות שלו, הן בעל פה בפני חוג שומעיו ומושפעייו, וכן בנדפס על ידו, להפיץ ולפרסם הענין, גדלו וחיבותו וכולי.

מאגרות נוספות המתפרסמות בכרך שלפנינו לרא"ל גלמן ולרש"ז שרגאי (ט'תנד; ט'תנו) עולה שהרבי ביקש להחדיר חיוניות גם בקרב מניחי התפילין מכבר:

הנני מאשר בזה, אף כי באיחור זמן מגודל הטרדות, קבלת מכתבו וגם קטעי העתון של מאמרו בקשר עם מבצע תפילין. ות"ח

ואם בכל ענין של הפצת היהדות, שלמרבה הצער נתקל בקושיים, יקר כל ענין של עידוד, הרי בפרט עידוד פומבי שמקבל פרסום בעתונות שעל ידי כך מגיע לחוג אנשים שאי אפשר להגיע אליהם, שבכגון זה יש מקום לתקוה לא רק להפצת הענין אלא להביא למעשה בפועל, זאת אומרת פשוט שעוד יהודי יניח תפילין, ואפילו זה שרגיל להניח תפילין יניחם מעתה ביתר חיות וכוונה ותבונה וכולי.

הרבי גם ראה כדבר גדול את הצלחת המבצע, ובאגרת לרב הראשי בלונדון (ט'תעב) כתב:

נהניתי לשמוע ע"ד הצהרתו למען מבצע תפילין, המפעל רב הערך ורב הממדים שמצא הד נכון בקרב אחב"י בכל אתר ואתר, שהרי לב בני ישראל ער הוא לתורה ולמצוות, ובפרט מצות תפילין, שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, ולא עוד אלא שהיא מהמצוות הראשונות שנצטוו בהן ישראל בעולם בארץ מצרים.

... ובטח ידוע לכת"ר אשר מבצע תפילין זה ראה ברכה והצלחה מתחילתו והולך ומוסיף ומתרחב ועושה פירות ופירי פירות, וכמאמר חכמינו ז"ל במשנתם מצוה גוררת מצוה, ואם בכל מצוה כך, על

אחת כמה וכמה מצות תפלין שהיא יסוד מוסד בחיי היום-יום של עמנו בנ"י, ובפרט בימינו אלה, וכדאיתא במדרש תהלים עה"פ כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה: אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבוש"ע רוצים אנו ליגע בתורה יומם ולילה אבל אין לנו פנאי. א"ל הקב"ה, קיימו מצות תפלין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגעים בתורה לילה ויום.

* * *

סור מרע

בד בבד נאלץ הרבי לשלול בתוקף ולצאת כנגד תופעות שונות. הרבי ענה לשאלת חידוש הסנהדרין והשיב בהרחבה באגרת למר אלי' עמיקם (ט'תקסט). בסיומה של האגרת מתומצתים עיקרי הדברים, ושם:

ואשר לעצם חידוש הסנהדרין . . . כל המעיין בהלכות מינוי סנהדרין ויודע מי הוא הראוי על פי ההלכה למנות סנהדרין, ומי הוא הראוי להיות חבר הסנהדרין וכולי, ברור יהי' לו אשר כמו שאי אפשר הי' שיתחדש הסנהדרין מיום שבטלה עד עתה, כך לא בטלו המניעות והעיכובים לחידושה על פי ההלכה גם עכשו. וכל ארגון שבשם "סנהדרין" יכונה מבלי התחשב עם ההלכה, הרי מובן שאין זו אלא רמאות גדולה ובשום פנים לא תיחשב לסנהדרין, וכל ענינה יהי' רק להוליך שולל ויותר מאשר תתקן תקלקל וגם הרווחים המדומים לא תביא.

אבל ההכנה האמתית לחידוש הסנהדרין היא, כאמור, על ידי כך שכל אשר בידו להשפיע להשיב עטרת התורה ליושנה, ולהחזיק ולהפיץ שמירת התורה והמצוות בחיי יום יום, יעשה כן באומץ, ולא יבוש מפני המלעיגים. וכל אחד ואחד בידו לעשות, כל אחד כפי מעמדו ומצבו, להסיר את הסיבות שבשבילן בטלה הסנהדרין, ולקרב את הגאולה האמתית על ידי משיח צדקנו, שאז יקויים היעוד ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצריך כבתחילה וכולי.

כן שלל גם תכנית קריאת "ועידה עולמית מבתי כנסיות" (אגרת ט'תטז), ופירש נימוקו:

מיוסדת דעתי על מה ששמעתי מכ"ק מר"ח אדמו"ר עמדת כל גדולי ישראל ומנהיגיו בדור הקודם - שהתנגדו בכל התוקף לתכניות כהאמורה או בדומה לה.

ואם בדור הקודם התנגדו לזה כל גדולי ישראל, על אחת כמה וכמה בדורנו זה דור יתום, אשר אפשר דרא (בתמי').

וכן הבריק גם לא' העסקנים (ט'תכז):

עמדתי שלילית בזה... מיוסדה בעמדתו השלילית דכ"ק מו"ח אדמו"ר בכיוצא בזה.

ומצינו גם הסבר ארוך מהרבי (אגרת ט'תצט) ע"ד שיטתו הידועה, שאין למנהיגים הרוחניים של איזה קיבוץ של בני ישראל לעזוב את בני עדתם ולהעתיק לאיזה מקום שיהי, אפילו לארץ הקודש.

ואלו הן מקצת ראשי הפרקים מתוך אותה אגרת:

... מצב היהדות בכל מקום תלוי במנהיגי הקהילה... שאסור לנהל תעמולה שיברחו מן המערכה, שהרי מפקירים בידים כמה וכמה נפשות יקרות מישראל...

ואפילו במקום שיש ב' וג' מנהיגים רוחניים... הרי המנהיגים בדורנו אפילו כשנמצאים כו"כ במקום אחד אין מספיקים להמציא מזון הרוחני לכל אנשי סביבתם, אפילו במדה מינימלית... ומובנות התוצאות כשאחד מהם עוזב את המקום... נוסף על שחבריו נחלשים בעבודתם על ידי עזיבתו, ומתגנב אצלם הרעיון אשר באם מנהיג פלוני נוטש את המערכה הרי נעשה הדבר היתר וכולי.

... פס"ד חכמינו ז"ל תלמיד שגלה מגלין רבו עמו, שזה מחייב בכל שכן וק"ו איסור גמור והחלטי להסית את הרב ולסייע בידו לעזוב את התלמיד וב"ב בגולה.

בהרבה הזדמנויות התבטא הרבי בצער אודות התופעה דהעדר ההודאה להשי"ת על נסי המלחמה וההרגשה ד"כחי ועוצם ידי". וגם מפני זה שלל (אגרת ט'תקעג) את הסברא שבשנה זו (תשכ"ח) ישנו את ההנהגה ויאמרו הלל ביום העצמאות:

... שהרי לאחר נסים כה גלויים, ביטוי השמחה הי' צריך להיות בתוספת בעיני מחולל הנסים - תורה וקדושה, ורואים כי אדרבה, גדלה ההרגשה של "כחי ועוצם ידי"... ולמרות כי גם הקצינים הגבוהים הודו כי "יד ה' היתה זאת"... - אך ביטוי השמחה מוכיח את ההיפך הגמור...

* * *

בית הכנסת „צמח צדק” - חב"ד" בירושלים העתיקה ת"ו

עם שחרור העיר העתיקה בירושלים, הועלתה האפשרות לשפץ ולשקם את בית-הכנסת „צמח צדק” שבעיר העתיקה ולהחזירו לפעילות.

מיד לאחר המלחמה, בג' סיון תשכ"ז, כתב הרב משה צבי הלוי ע"ה סגל לרבי רעיון אודות „ייסודה מחדש של ישיבת חב"ד ברחוב חב"ד בבית-המדרש של חב"ד שבירושלים העתיקה". בח' תמוז כתב הנ"ל אל הרבי, כי הוא והרע"ז סלונים נפגשו עם מר שו"ר והועלו תוכניות מעשיות בקשר לזה, אך עדיין היו חילוקי דיעות באם להקים שם ישיבה.

תשובתו של הרבי הגיעה באגרת מתאריך ב'ן-המצרים תשכ"ז (אגרות-קודש חכ"ד אגרת ט'שדמ):

ובהמצב המעורפל דעתה והלחץ מכו"כ ממשלות וכו' - מוקדם הזמן מלהעביר כיתות או חלק משיבות חב"ד לירושלים העתיקה. מאידך גיסא . . יש לתקן ולשפר את הביהכנ"ס החבד"י (הצמח צדק) אשר שם, בהקדם האפשרי ע"מ להתפלל שם (עכ"פ ביום) ביחד עם שיעורים בתורה (ע"י המתפללים וכיו"ב) ובפרט - בתורת הצמח צדק.

בהתאם לתשובה זו ירד מהפרק רעיון הישיבה, וההשתדלות התמקדה בשיקום ביהכנ"ס.

במכתבו של הרב סגל מיום כ"ו אלול תשכ"ז, מדווח לרבי כי מר"ח אלול אותה שנה החלו להתפלל במקום בקביעות שחרית בציבור.

עבודות השיפוץ הראשונות הושלמו לקראת חודש תשרי תשכ"ח, ובימים הנוראים כבר התקיים מנין בביהכנ"ס.

בה' תשרי תשכ"ח דיווח על כך הרב סגל לרבי:

אחרי ביקורים רבים אצל [המשרדים השונים] . . קיבלתי היום המחאה ע"ס עשרת אלפים ל"י לשיקום בית הכנסת „בית מנחם". סכום זה הוא הראשון שקיבלנו למטרה האמורה ומיועד לתשלום לקבלנים ה"ה . . העושים במלאכת השיפוצים והתיקונים . . אני מודיע בשמחה כי זכינו להתפלל בלילות ובימי ראש-השנה בבית הכנסת שלנו ברוב עם.

„קול ישראל" הודיע לפני החג כי תפילות ראש-השנה בציבור תתקיימנה בירושלים העתיקה: על יד הכותל המערבי ובביהכנ"ס של חב"ד.

בהמשך המכתב פירט את התקדמות עבודות השיפוצים ומה שנותר עדיין לעשות.

בו' טבת תשכ"ח (באגרת לרע"ז סלונים) קבע הרבי את שם המקום: „בית הכנסת „צמח צדק – חב"ד" בירושלים העתיקה ת"ו" (אגרת ט'תכח).

עד חודש ניסן התנהלו פעולות השיקום ע"י אישים ועסקנים יחידים הנ"ל. תפנית גדולה החלה בחודש ניסן תשכ"ח.

בב' ניסן שלח הרבי מכתב-כללי לאנ"ש והתמימים באה"ק (ט'תעח), בו כותב אשר להיות שביהכנ"ס הוא „נכס כללי, אחוזת כללות אנ"ש בכל מקום שהם" – הצעתו „לייסד ועד הנהלה מבאי-כח של כללות אנ"ש באה"ק, אשר יכלול נציגים (באי-כח) של: כולל חב"ד באה"ק; ישוב אנ"ש שה"י בחברון; ישיבת תומכי-תמימים; כפר-חב"ד; אגודת חב"ד, צעירי אגודת חב"ד ואגודת נשי ובנות חב"ד (נציג אחד לכל השלשה. נציג זה מינה הרבי בעצמו את הרה"ח ר' אברהם פאריז). תפקידו של הועד יה' לגשת „תיכף בוריוות הכי אפשרית לשכלול בנין בית הכנסת ובית המדרש האמור בכל פרטיו".

ביו"ד ניסן כתב הרבי לוועד אשר משכנו של „כולל צמח צדק" יהא מעתה בביהכנ"ס (ט'תפ).

במשך תקופה ארוכה לא הייתה התקדמות מעשית בפעילות הועד, ובמכתב ארוך מ"ב תמוז (ט'תקא) כותב הרבי לוועד, ומזרז ע"ד תפקידו, בין ההוראות באותו מכתב: לסדר רשמית את חשבון הבנק של ביהכנ"ס ובעלי זכות-החתימה בו; משלוח תמיכה להבא מותנה בדו"ח מפורט מפעולות הועד; תרומות עבור תיקון ביהכנ"ס הוא זכותם הבלעדית של אנ"ש „לומדי תורתו של הצמח צדק ההולכים בדרכיו... אף שלאחרי הקמת ביהכ"נ ושכלולו בטח יה' בזה שינוי. ועוד חזון למועד" (בנוגע לעניינים הנ"ל ראה באגרת (ט'תקב) למו"ה שזר).

* * *

המערכה על שלימות הארץ

תיכף לאחר מלחמת ששת-הימים החלו מגעים שונים בקשר לגורלם של השטחים ששוחררו במלחמה זו. הרבי ראה איסור חמור וסכנה גדולה להחזיר אף שעל משטחים אלו לידי הגויים, והחל את המערכה למען שלימות הארץ.

באותו זמן לא הי' ידוע על כך לקהל הרחב, שכן, כל המגעים התנהלו בחשאין. גם העובדה שמתנהל מו"מ ממשי להחזרת השטחים לא הי' ידוע די לציבור. הרבי שידע את כל אשר נעשה, פעל בקרב מקבלי ההחלטות כדי

להעמידם על חומרת הענין (באותה תקופה נמנע בדרך כלל מלדבר על נושא זה בפומבי ובמפורש).

לנקודות האמורות ראה באגרת למר אריאל שרון (ט'תקמט):

בנוגע לשטחים המשוחררים... לצערי, אינני מסכים עמו אשר ההזזה בתגובת הציבור בארצנו הק' תשפיע לשנות העמדה של החוגים הקובעים בזה. וכפי הידיעות שלי - ממקורים שער עתה היו נאמנים - אין כל שינוי בהנוגע לפועל בדעת החוגים האמורים.

ובסיום האריכות על המצב בפרטי פרטים, כותב הרבי:

כאמור לעיל, מפני הנקודות הכאובות שבמכתבי זה - כתוב הוא למר באופן אישי, אלא שברשותו להראותו או למסור תכנו למי שלפי ראות עיניו תהי' תועלת בזה.

* * *

אלו הם נושאים אחדים, הבולטים באגרות הכרך שלפנינו, מבצעים מיוחדים של שנה זו - תשכ"ח.

תיקון והבעת תודה

בכרך האחרון (כרך כד) הובאו בסוף המבוא פרטים ע"ד סדר עריכת וכתיבת האגרות.

בטעות נשמש שמו של המזכיר הרב ד"ר ניסן שי' מינדל, ששימש בתור מזכירו של הרבי במשך כל שנות נשיאותו, והכין בד"כ את המכתבים התוכניים והארוכים יותר, וכן את המכתבים הכלליים.

כן נמשך סדר כתיבת האגרות במשך שנים הבאות גם לאחר שהמזכיר הרמ"ל ע"ה ראדשטיין שחל"ח בט' מרחשון תשכ"ח.

העתק אגרות הרבי שהכין המזכיר הר"נ שי' מינדל שנדפסו בכרך זה - נמסרו ע"י חתנו הרה"ת ר' שלום דובער שי' שפירא, וזכות הרבים תלוי בו.

כאן המקום להודות גם לכל אלו שמסרו את האגרות של רבינו שבידם על מנת לפרסמן, ובמיוחד להרה"ת ר' אברהם חנוך שי' גליצנשטיין, וזכות הרבים תלוי בו.

* * *

ויה"ר שנזכה בקרוב להוציא לאור את יתר אגרות הקודש של כ"ק רבותינו נשיאינו, עדי נזכה ללמוד תורה מפיו של משיח צדקנו, במהרה בימינו, אכ"ר.

פאקסימיליות

החל

הרה"ב הו"ח א"מ א"ב
עוסק בצ"ב כו' מו"ח
יחזק ש"י

(ב) כמכנה להחזרת - והוא שם המעורר אצלנו (דף עב),
בביאורי מזהר פירש אמור כו"ס ויום הכתובים (דף עב).

והנה דבשע"צ יש זיוג כו' - ולא עוד אלא שבשע"צ הוא חזמן (במקור
השני) דהזיוג לחולית נשמות,

וּלְתַעֲזֵר בְּמַתְהַרְזֵי לֵס, שֶׁאֵינָם בִּפְסֵס הָא' (הַיְיָנוּ אֲדֹנָיִם) אִם עֵדֵי
בְּרִית, לֹא שֶׁלָּא הִמָּשִׁין עַד לֵיל שֶׁבַע לֹא הָי' זֶוּלָּה זֶוּלָּה כֹּס' בְּרִיתֵינוּ וְנִמְתָּאָר
זֶוּלָּה עַד שֶׁמֶלֶךְ -

שנינו מוחין דאבא

ותא וילא פרע זע בביארום"ז - הרי אט לא נחית עט למרע תחילוק בין
יומנים (ראסור בחת"ם) לימור החול ובחרא מנא נעטינתו.

וְקָם שָׁמַיִם מִבְּהוֹלָם (קל, ס"ב) אֲרִיֵּאֵת הַשְּׁמֵשׁ כִּי בְּעוֹלָם הַבְּרִיָּאָה כֹּה
 כִּי הוֹבֵד הַמְּבַרְבֵּר אֶת הַיָּדוֹב (וְלִיטָה) הַנְּשׁוּמָה הוּא בְּשֵׁטֶלֶב (וְשֵׁטֶלֶב) וְהַבְּשָׁאָה
 דְּעוֹנָה הֵיחָד שֶׁלִּילֵית שֶׁכֶּה לִילֵית לְהַחֲסִיד נִשְׁמֹת. דְּחִטּוֹת. כִּי "בִּג"וּ" שֶׁסֶם מִשְׁמַכְלִי
 הַחֲשֵׁשׁוֹת (ס"ה, א) וְלֹא נִשְׁמֵת מִזֶּה (וְלֹבֵן מְקוֹל הַחֲשֵׁשׁוֹת). רֵאָה עֵלֶּה
 שֶׁעַר מִלֵּן וְפִי דֵּה (א) וְהִסְבֵּי בְּרִישִׁי "מִבְּהוֹלָם" (וְלֹא כִלֵּל שֶׁכֶּה בְּשֵׁטֶלֶב) "לִילֵית"
 כִּיכֶסֶם אֲזוּרֵית וְהֵמָּה - שְׁחָד בְּחַי"ל שֶׁכֶּה הַנְּשׁוּמָה כִּלְלוֹת מִשְׁחָדֵי ר' (סְפִיר)
 (ס"ב). וְהִסְבֵּי.

1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347
 2348
 2349
 2350
 2351
 2352
 2353
 2354
 2355
 2356
 2357
 2358
 2359
 2360
 2361
 2362
 2363
 2364
 2365
 2366
 2367
 2368
 2369
 2370
 2371
 2372
 2373
 2374
 2375
 2376
 2377
 2378
 2379
 2380
 2381

גדפסה לקמן ע' כא — אגרת ט'שצד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYcodm 3-6220

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

כ"ה, ראש חודש כסלו, ח'תשכ"ח
ברוקלין, נ. י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"ב
בחור מעט ומורם מעט
ודורש טוב לעסן
בעל מדות תרופות
ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה:

הנני מצטרף לאלה שמאחלים לו כל טוב בקשר עם
יום הולדתו ומוסיף עליהם ברכה שיאריך השי"ת ימיו
ושנותיו בטוב ובנעימים בבריאות הנכונה וברוב כל-הטוב.
שמחתי ביחוד להודיע כי חגיגת יום ההולדת
תהי' בביהכ"ב מיטודו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק
בירושלים העתיקה בעיר שחברה לה יחדו.
ויהי רצון שיקוימו כל-הברכות שנתברך בהן,
ובפרט שנקצאים אנו בחודש כסלו, חודש הצלחה גאולה
וישועה לעמנו בכלל ולאנשי שלומינו בפרט. וזוהי נא
וכ"ה ז"ה ז"ל ז"ל.

להודות בכבוד ובברכה המגיעה לך
ע"י ידיו וידיך, וזוהי נא
ע"י ידיו וידיך, וזוהי נא

נ.ב. מפני סיבה נתעכב המשלוח, וזה עתה
קבלתי ידיעה שהתפלל ועלה לתורת בביהכ"ב ע"ש חציצ, ושושן דבורו הי' על חפסוק הושיעה את עמך ובדרך את
נחלתך ורעם ונשאם עד העולם, שאם תמיד עינינו
תלויות לישראל ה', על-אמת כמה-הכמה בתקופתנו זו.

נדפסה לקמן ע' כז - אגרת ט"ת

בבצ יום ה' הגדול והנורא, יום גאולתנו ע"י משיח צדקנו בקרוב

ממש.

אגרת נ"ב ע"פ: אגרת

אגרת נ"ב ע"פ: אגרת

אגרת נ"ב ע"פ: אגרת

בברכת חג הגאולה וזאת

בברכת חג הגאולה וזאת

משיחת. הידועה: בשנת ה'תש"ז (לקו"ד ח"ג ע' 976). פדי' בשלום דוקא:

ראה סד"ה פדה בשלום לבעל השמחה (אדמו"ר האמצעי) בשערי חשבה ח"א. נעוד. עמוד.

דברי אדה"ז במכתבו לאחר הגאולה (בית רבי ח"א פי"ח). לדרשת רז"ל:

ברכות ח, א. פדאני: עיין בשיעור חניא דיום זה (קו"א קנח, א-ב) אשר

הלכות הן בחי' רצון הנמשך מח"ע דהמאציל ב"ה ויורד ומאיר בבחי' גילוי

בגשמיות. בשלשה קווין: ראה חדא"ג מהרש"א שם. רשימות אדמו"ר הצ"צ

עלמי גוכתי"ק

נדפסה לקמן ע' לט - אגרת ט'תז

יט

[illegible]

10/1/20

ב"ח. ב"ג. ס"ו. חס"ב
ברקלין

1978 01 28

במסגרת תוכנית "מבצע 101" -

[illegible]

2722

1501
 ה'תש"א
 1502
 1503
 1504
 1505
 1506
 1507
 1508
 1509
 1510
 1511
 1512
 1513
 1514
 1515
 1516
 1517
 1518
 1519
 1520
 1521
 1522
 1523
 1524
 1525
 1526
 1527
 1528
 1529
 1530
 1531
 1532
 1533
 1534
 1535
 1536
 1537
 1538
 1539
 1540
 1541
 1542
 1543
 1544
 1545
 1546
 1547
 1548
 1549
 1550
 1551
 1552
 1553
 1554
 1555
 1556
 1557
 1558
 1559
 1560
 1561
 1562
 1563
 1564
 1565
 1566
 1567
 1568
 1569
 1570
 1571
 1572
 1573
 1574
 1575
 1576
 1577
 1578
 1579
 1580
 1581
 1582
 1583
 1584
 1585
 1586
 1587
 1588
 1589
 1590
 1591
 1592
 1593
 1594
 1595
 1596
 1597
 1598
 1599
 1600
 1601
 1602
 1603
 1604
 1605
 1606
 1607
 1608
 1609
 1610
 1611
 1612
 1613
 1614
 1615
 1616
 1617
 1618
 1619
 1620
 1621
 1622
 1623
 1624
 1625
 1626
 1627
 1628
 1629
 1630
 1631
 1632
 1633
 1634
 1635
 1636
 1637
 1638
 1639
 1640
 1641
 1642
 1643
 1644
 1645
 1646
 1647
 1648
 1649
 1650
 1651
 1652
 1653
 1654
 1655
 1656
 1657
 1658
 1659
 1660
 1661
 1662
 1663
 1664
 1665
 1666
 1667
 1668
 1669
 1670
 1671
 1672
 1673
 1674
 1675
 1676
 1677
 1678
 1679
 1680
 1681
 1682
 1683
 1684
 1685
 1686
 1687
 1688
 1689
 1690
 1691
 1692
 1693
 1694
 1695
 1696
 1697
 1698
 1699
 1700
 1701
 1702
 1703
 1704
 1705
 1706
 1707
 1708
 1709
 1710
 1711
 1712
 1713
 1714
 1715
 1716
 1717
 1718
 1719
 1720
 1721
 1722
 1723
 1724
 1725
 1726
 1727
 1728
 1729
 1730
 1731
 1732
 1733
 1734
 1735
 1736
 1737
 1738
 1739
 1740
 1741
 1742
 1743
 1744
 1745
 1746
 1747
 1748
 1749
 1750
 1751
 1752
 1753
 1754
 1755
 1756
 1757
 1758
 1759
 1760
 1761
 1762
 1763
 1764
 1765
 1766
 1767
 1768
 1769
 1770
 1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800
 1801
 1802
 1803
 1804
 1805
 1806
 1807
 1808
 1809
 1810
 1811
 1812
 1813
 1814
 1815
 1816
 1817
 1818
 1819
 1820
 1821
 1822
 1823
 1824
 1825
 1826
 1827
 1828
 1829
 1830
 1831
 1832
 1833
 1834
 1835
 1836
 1837
 1838
 1839
 1840
 1841
 1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954

נדפסה לקמן ע' קסח - אגרת ט'תקי

ז"ע נתקבלו הספרים (חומש עם פרש"י - כחב-יד; שו"ת מנחת אלעזר) ורח"ח ח"ה,

צ'לומי גוכתי"ק

ע"פ ה"ל און אין ארץ ישראל
און אין דער וועלט, פאר אברהם.

ע"פ ה"ל אוקס אין ארץ ישראל
אע"פ דעם געזעצט, פאר אברהם
דעם ארץ ישראל - ע"פ אברהם בייבא
אע"פ אברהם (דער אברהם אברהם אברהם)
ע"פ אברהם: שיעור היום (בשיעורי חת"ת הידועים). עלם באר ענו לה: באר
נקראו כנס"י וכמס"נ מעין גנים באר מים חיים וענו לה שמעוררים אותם

נדפסה לקמן ע' קעו – אגרת ט'תקיד

בברכת ה' יתברך
אשר נתן לנו חיים ושלום
ועצרתנו ביום הזה
ועצרתנו ביום הזה

עלי באר: שיעור היום (בשיעורי חת"ת הידועים). על גאר ענו לה: באר
נקראו כנס"י וכמש"נ מעין גנים באר מים חיים וענו לה שיעוררים אותם
מלמעלה, וע"י תומ"צ עול"ט ממאסר הנה"ב לאור באור החיים (עיי' לקו"ת
ואוה"ת עה"פ). פרשת הגאולה, והסיבות: ראה בזה רשימות המאסר (לקו"ד
ח"ד). קונטרס יב תמוז, חרצ"א (בס' הקונטרסים). מסנ"פ (דבוננו: האה
ד"ה פי' מס"נ לאדה"ז (בונה ירושלים סע"א. מאה שערים סמ"ג). ד"ה
עחידים צדיקים, ה'חש"ב. ההבטחה: פחדכם: ראה בכ"ז תניא ספכ"ה ופמ"א. אויב
ומתנקם: ראה ד"ה וקבל היהודים, חרפ"ז. פעלי, ליכטיג: עירובין סה, א.
וכפי' הצ"צ (הובא בלקו"ד ח"ב עה"כ. ונאמר ויקרא אלקים לאור יום).
תרבה, אח"ה: ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט, ה"ב. שם בסיום וחותם הל'
מלכים. פיה"מ סנה' ר"פ חלק (קרוב לסוף ההקדמה ל"ג היסודות). מו"נ
ח"ג ספי"א. תרבה, החכמה, דעה את ה': בזה"א (קמ, סע"א): אותו זמן ישגא
החכמה בעולם כו'. אלא שמשמע שמדבר בחקופת תחה"מ (וכן מוכח בזה"א
קיג, ב. קל, סע"א). משא"כ ברמב"ם. הדעה והחכמה והאמת: הוסיף ביאור
בסוף הל' מלכים: ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד (להעיר
מהל' יסוה"ת פ"א ה"ד: הוא לבדו האמת. ועייג"כ חניא פל"ה בהג"ה בשם
הרב המגיד) ולפיכך יהיו ישראל חכמים כו' וישיגו דעת בוראם כו' (להעיר
מהל' יסוה"ת פ"ג. ה"ס). ובזה יובן ג"כ מה שרק בהל' מלכים ובמו"נ הובא
סיום הכתוב: כמים לים מכסים.

נ.ב.

ז"ע נחקבל מכתבו מעש"ק והפ"נ שבו יקרא בעת רצון עה"צ הק'.

לפלא שבכל מכתביו אין מזכיר דבר על הסתדרות הענין של האברך
הנעלה וכו' הנצי"ט ביוח"ד (שזה חלוי בסיפוק צרכיו - סילוק
ראגוחיו).

והנצי"ט
הנצי"ט

אמרז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל¹. ושאלה הלכה למעשה:
כשנבנה בית המקדש בין מסח ראשון לשני², אם נתחייבו בעשיית מסח שני.
וחנה פלוגחא דחנאי היא בירושלמי³; "ניתן לישראל לבנות בית הבחירה
(בין פ"ר לפ"ש) כו", ולדעת ר' יודא - עושין פ"ש,

בס"ד, קטע משיחת אחרון של מסח, ה'תשכ"ח
- חנה. בלתי מוגה -

א. אמרז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל¹. ושאלה הלכה למעשה:
כשנבנה בית המקדש בין מסח ראשון לשני², אם נתחייבו בעשיית מסח שני.
וחנה פלוגחא דחנאי היא בירושלמי³; "ניתן לישראל לבנות בית הבחירה
(בין פ"ר לפ"ש) כו", ולדעת ר' יודא - עושין פ"ש,

ב"ח, י"ם מנ"א ת'חשכ"ח

כ"ק ארסו"ר שליט"א

ע"ד השיחה ברש"י ו"ח לבניך, אלו החלמידים

(א) עה"פ בני בכורי פרש"י לשון גדולה ואומר שם זהו פשוטו (ולא פ"י)
בכור) (הכי ג' ע"ה - ה' ג' ע"ה) (2) ודבר כ"כ ש"ה האול' זכרטי ע"ה - (3) ע"ה הופע
(ב) שבה פ"י ע"ב בשעה שתקדמו לפניך נעשה לנשמע קראה להם בני בכורי
ופרש"י שח"י גלוי לפניך שהן עחידין לומר לפניך בסיני נעשה ונשמע לקבל
עולך מאהבת כבנים.

(ג) בחניא פ"ב משמע שב' המסוקים מצד הנשמת.

ודקדקשה שנהו אמת הנשמת וצ"ב

עצמה (והא אלא נחלת התורה -

מרדכי

והא כהסכני ופ"ה פ"ה בדנע
אמת ע"ה - לה זלם אמת
שעוהו ע"ה - (ו"ה)

ה"ה
ג' ע"ה
נ"ה

ב"ח
ג' ע"ה
נ"ה
פ"ה
ש"ה
ז"ה
ח"ה
ט"ה
י"ה
כ"ה
ל"ה
מ"ה
נ"ה
ס"ה
ע"ה
פ"ה
צ"ה
ק"ה
ר"ה
ש"ה
ת"ה
י"ה
כ"ה
ל"ה
מ"ה
נ"ה
ס"ה
ע"ה
פ"ה
צ"ה
ק"ה
ר"ה
ש"ה
ת"ה

ע"ה סיון ה'ת"ל - דובא'ס תעשה כ"ך, והש"ת יצאנה:
 תאמר ע"ה שבע התע"ב (חאו דובא'ס התע"ב)
 על אנאור 23 דתה"ס (אין תע"ב לאמה חשון תאמר)
 תאמר אנאור ה"ך דיום הש"ך, ד'ה' ב'ר'ך.
 דדוקר פיאור האו וכן אברהם'ך דעש"ס - ~~ב'ר'ך~~
 תע"ב סע"ס אמרין אברהם'ך, ב'ר'ך.
 לא תשים א"ד פ"ל אברהם'ך - דאם אי שהם
 אברהם'ך אברהם'ך ופ"ד, וגם לא תשים ע"ה פ"ל,
 פ"ל (פלאור דאנאור ה"ך) ה' עאדה, ואלו שוד וחסד
 ידענה - ודא"ל, אין א"ל יאה ע"ה, חו, אצי שהם
 פ"ל.
 דאם היר"ל האברהם'ך - פ"ל הדע"ה ופ"ד,
 תאמר היר"ל. אברהם'ך אברהם'ך.
 אברהם'ך ע"ה אברהם'ך.

אברהם'ך - דדוקר אברהם'ך דא"ל דידא האברהם'ך.

מפתח

תשכ"ח

ט'שעט	בין כסא לעשור	מר אלישע כהן	פעילות למען יהודים ויהדות
ט'שפ	בין כסא לעשור	מר נחמן זיגלבוים	בראשון לציון
ט'שפא	י"ג תשרי	מר אריאל שרון	הפרדה בין בנים ובנות במוסדות
ט'שפב	י"ג תשרי	מוה"ר יחזקאל הרטמן	דיוק הנוסח המקום ינחם כו'
ט'שפג	חזה"מ סוכות		עבודתו כמנהל
ט'שפד	חזה"מ סוכות	מר ש"ז שרגאי	הפצת היהדות בארצות הרווחה
ט'שפה	חזה"מ סוכות	מר אלי' עמיקם	ארבע רוחות נבראו בעולם כו'
ט'שפו	חזה"מ סוכות		ראיון עתונאי
ט'שפז	חזה"מ סוכות		בדו"ד שבין שני בני אדם
ט'שפח	חזה"מ סוכות	המשתתפים בהקפות	תיקון בטהרת המשפחה
ט'שפט	כ"ו תשרי	ד"ר שלמה זינגר	מברק ברכה
ט'שצ	כ"ו תשרי	מו"ה מנחם בלום	יחס הרופא
ט'שצא	כ"ו תשרי	מו"ה יהושע דוידוביץ	מלאכת החינוך
ט'שצב	ד' חשון		אהבת ישראל מיסודי תורתינו
ט'שצג	ג' לך	לחגיגת אח"ת נוארק	אמונה צריכה להתבטאות
ט'שצד	י"ב מ"ח	מו"ה יצחק הוטנר	נצחיות עם ישראל
ט'שצה	י"ז חשון	מו"ה עדין שטיינזלץ	תלוי בחינוך הילדים
ט'שצו	י"ט מ"ח	מו"ה שלמה זלצמן	בשמע"צ זווג להולדת נשמות
ט'שצז	כ"ד מ"ח		סיוע לא' לשוב אל מקורו
ט'שצח	כ"ה חשון	מו"ה יהושע הוטנר	אסור להתפלל
ט'שצט	כ"ה מ"ח	מו"ה יצחק שניאורסאָהן	בביהכנ"ס לא אורטדוקסי
ט'ת	ר"ח כסלו	מוהרש"ז שזר	ע"ד קמיע
ט'תא	ר"ח כסלו	מר ירחמיאל האָניג	אופן הדפסת ספרים
ט'תב	ב' כסלו	מר מ"מ איידלמאן	תמונות רבותינו נשיאינו
ט'תג	ה' כסלו	מו"ה ד"ר אלי' יונג	חגיגת יום הולדת בביהכנ"ס צ"צ
ט'תד	ח' כסלו		צאצא אדמו"רים
ט'תה	ח' כסלו	מו"ה ד"ר ע. הילדסייהמר	צדקה לחינוך ולמבצע תפילין
ט'תו	ח' כסלו	מו"ה יצחק שטרסברג	הדפסת ספריו
			פיטורים ופיצויים במוסדות
			אגרות כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
			משרת מנהל בביקור חולים

לז	גאולת יו"ד וי"ט כסלו	כלל-פרטי	יו"ד כסלו	ט'תז
לט	לשנות לנוסח חב"ד		י' כסלו	ט'תח
מ	מסירת הפ"ש לאה"ק	מו"ה א"ג מאכעכאָווסקי	י"ב כסלו	ט'תט
מא	קביעות הדירה לאחר החתונה		ט"ז כסלו	ט'תי
מא	ביאור בפרש"י בראשית ה' כד	התלמידה דורית וולמן	י"ז כסלו	ט'תיא
מג	מסירת הפ"ש למאָנטרעאַל	מו"ה יוסף גאָרעליק	י"ז כסלו	ט'תיב
מד	מסיבת עיתונאים בכפ"ח	מר ש"ז מסחרי	י"ח כסלו	ט'תיג
מה	פעולתה עם אלמנות צה"ל	מרת ש"י מרוזוביגלומבוביץ	ערב י"ט כסלו	ט'תיד
מז	מברק ל"ט כסלו	כללי	ערב י"ט כסלו	ט'תטו
מז	השלילה בועידה עולמית דביהכ"נ	מו"ה שמחה עלבערג	כ"ב כסלו	ט'תטז
מח	הוראת ימי חנוכה	מוהרש"ז שזר	כ"ב כסלו	ט'תיז
מט	סדר הלימוד דהבן		ערב חנוכה	ט'תיח
נ	ההוראה מגרות חנוכה	כללי	ערב חנוכה	ט'תיט
נב	מבצע תפילין בחנוכה		כ"ז כסלו	ט'תכ
נג	בהמשך להנ"ל		ה' דחנוכה	ט'תכא
נג	פרסום תורתם של ראשונים	מו"ה אברהם סופר	ה' דחנוכה	ט'תכב
נה	ברכה לבר מצוה	מו"ה יצחק זילי	חנוכה	ט'תכג
נה	נוסח המצבה	מו"ה ע"ז סלונים	ימי חנוכה	ט'תכד
נו	הסתדרות בחיי המשפחה	מר אלי' ווייזעל	ג' טבת	ט'תכה
סא	התנאה לפניו במצוות		חורף	ט'תכו
סא	השלילה בועידה עולמית דביהכ"נ	מו"ה משה אברהם יפה	ו' טבת	ט'תכז
סב	קריאת שם ביהכנ"ס צ"צ	מו"ה ע"ז סלונים	ז' טבת	ט'תכח
סג	חשיבות הלימוד בתקופת הנוער	תלמיד ב"ס תורה ומקצוע	ז' טבת	ט'תכט
סד	זמן כתיבת המשנה	מו"ה יצחק אייזיק וואַנגער	י"ד טבת	ט'תל
סה	ברכה לטיפול רפואי	מו"ה שלמה פערין	י"ד טבת	ט'תלא
סו	חגיגת סיום ס"ת	מו"ה יצחק דוד וויין	ט"ז טבת	ט'תלב
סז	יובל השבעים. תמיכת הישיבה	משתתפי חגיגת תות"ל	ט"ז טבת	ט'תלג
סט	ספר התניא באיטלקית	מו"ה אברהם סופר	ט"ז טבת	ט'תלד
עא	המשך דמבצע תפילין	מו"ה יוסף הלוי וויינבערג	ט"ז טבת	ט'תלה
עב	פרסום ברדיו אודות מבצע תפילין	הנ"ל	טבת	ט'תלו
עג	תמונת הרבנית חנה בבול	מרת סימה רלב"ג	כ' טבת	ט'תלז
עד	תעמולה למניעת תאונות דרכים	מו"ה יצחק גנובורג	כ"ד טבת	ט'תלח
עה	שידוך לא' שהוריו מגורשים		כ"ד טבת	ט'תלט
עה	הסתלקות אדה"נ. הרמז בשמו	כלל-פרטי	כ"ד טבת	ט'תמ
פ	תודה לטיפול רפואי	ד"ר זקש	כ"ח טבת	ט'תמא
פא	הפעילות בתנועת חב"ד	מר ש"ז מסחרי	כ"ח טבת	ט'תמב
פב	שיעור דף השבוע על הרדיו	מו"ה פנחס מרדכי טייץ	טבת	ט'תמג
פג	הנחת תפילין מעורר בע"ח		טבת	ט'תמד

פד	כיבוש עיר העתיקה	מו"ה שאר ישוב כהן	ה' שבט	ט'תמה
פה	הוספת שם בשידוך		ה' שבט	ט'תמו
פו	תנאי הראשון בשידוך		ה' שבט	ט'תמז
	זכינו להיות בצוותא בהתוועדות	מוהרש"ז שזר	ו' שבט	ט'תמח
פז	אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר			
פח	הנחת תפילין ע"י הכותל	מר יצחק בן לולו	ו' שבט	ט'תמט
פט	השלילה בועידה עולמית דביהכ"נ	מו"ה משה אברהם יפה	ט' שבט	ט'תנ
צ	מברק ליו"ד שבט	כללי	ערב יו"ד שבט	ט'תנא
צא	מ"ת ונשי ישראל	לחגיגת בית רבקה	ר"ה לאילנות	ט'תנב
צג	ד"ה ויקחו לי תרומה תרכ"ח	הנהלת גמ"ח שומרי שבת	ג' פ' משפטים	ט'תנג
צה	מעלת פירסום בעתונות	מו"ה ארי' ליב גלמן	כ"ז שבט	ט'תנד
צו	חוברת תוכן נאומים בכנסת	מו"ה י"מ הכהן לוין	כ"ז שבט	ט'תנה
צז	פרסום מבצע תפילין בעתונות	מו"ה ש"ז שרגאי	כ"ז שבט	ט'תנו
צח	המגילה נקראת ע"ש אסתר	מרת ד"ל האַרנשטיין	אדר"ח אדר	ט'תנז
צט	אין לבקר בע"ח א' על השני	מו"ה שכנא זאהן	אדר"ח אדר	ט'תנח
ק	בניית משכן בזמננו	לחגיגת תות"ל מאַנטרעאַל	ר"ח אדר	ט'תנט
קא	זמן כתיבת אגה"ק ס"א		בדר"ח אדר	ט'תס
קב	להמשיך לדור בחיפה	מו"ה ראובן וזוג' דונין	ג' אדר	ט'תסא
קג	תפקידו היסודי דמרכז ליובאוויטש	ליובאוויטש לונדון	ו' אדר	ט'תסב
קה	התעשי' בלוד	מר צבי איצקוביץ	ו' אדר	ט'תסג
	לא לעבור קו התאריך	מו"ה משה גורארי'	ו' אדר	ט'תסד
קו	בימי הספירה			
קז	זכות הצדקה בגו"ר	מו"ה א"ג מאַכעכאָווסקי	י"א אדר	ט'תסה
קח	אורה ושמחה וששון ויקר	מו"ה עמנואל יעקובוביץ	י"א אדר	ט'תסו
קט	האהדה לתנועת חב"ד	מר יצחק אגסי	י"א אדר	ט'תסז
קיא	להשתדל במרץ ע"ד שידוך		י"א אדר	ט'תסח
קיב	נקבע כמועמד לנשיא א"י	מוהרש"ז שזר	י"ג אדר	ט'תסט
קיג	ילדי ישראל בתענית אסתר	אגודת נשים דבראָנזוויל	שושן פורים	ט'תע
קיד	אגודת ישראל	מו"ה יחזקאל בעסער	שושן פורים	ט'תעא
קטו	הצהרתו למען מבצע תפילין	מו"ה אליעזר זאב קירזנר	י"ח אדר	ט'תעב
קיו	תיקון לטהרת המשפחה		י"ט אדר	ט'תעג
קיח	לשלוח ממה שפרסם והו"ל	מו"ה צבי הרכבי	כ"א אדר	ט'תעד
קיט	אחולים לבחירתו עוה"פ	מוהרש"ז שזר	ר"ח אדר	ט'תעה
קכ	רפואה למפרע	מו"ה ר"ש לויטין	אדר	ט'תעז
קכ	מהעצות להחלטה בשידוך		ב' ניסן	ט'תעז
קכב	ביהכ"נ צמח צדק	אנ"ש והת' באה"ק	ב' ניסן	ט'תעח
קכד	נרות שעה. ברכה לחה"פ	נשי חב"ד בכפ"ח	ג' ניסן	ט'תעט
קכה	הוראות לנהל הביהכנ"ס	ועד הנהלת ביהכ"נ צ"צ	יו"ד ניסן	ט'תפ

קכו	מז"ט ואחולים לבחירתו עוה"פ	מוהרש"ז שור	י"א ניסן	ט'תפא
קכח	יציאת מצרים ותפילין	כללי	י"א ניסן	ט'תפב
קלג	איחולים לחג הפסח	מו"ה שלמה יוסף זוין	י"א ניסן	ט'תפג
קלד	נדבה לטובת אהלי יוסף יצחק	מו"ה אהרן ווג' פילו	י"א ניסן	ט'תפד
קלה	יציאה מאה"ק בשביל ת"ת	תלמידי ה"קבוצה" מאה"ק	ערב חג הפסח	ט'תפה
קלה	מברק לחג הפסח	כללי	ערב חג הפסח	ט'תפו
קלה	שלום בית בין איש ואשתו		ח' אייר	ט'תפז
קלז	השתתפותו בחנוכת הבית בלונדון	מו"ה אברהם רפופורט	ח' אייר	ט'תפח
קלח	היסוד לשידוך מוצלח		י"ד אייר	ט'תפט
קלח	אופן הבחירות לועד כפ"ח	מו"ה שניאור זלמן	ט"ו אייר	ט'תצ
קמב	שפת הלימוד בת"ת בכפ"ח	באי כח דת"ת בכפ"ח	ט"ו אייר	ט'תצא
קמה	צדקה לפני הדלקת הנרות		י"ט אייר	ט'תצב
קמה	הטיפול בלפרוסקופיא		כ"א אייר	ט'תצג
קמו	השתתפות בפגישות	מרת רישה שמוקלער	ימי הספירה	ט'תצד
קמז	בנינו ערבים בעדינו	לחגיגת אהלי תורה	ימי הספירה	ט'תצה
קמט	אחדות המשפחה תלוי באשה	לכינוס נשי ובנות חב"ד	ימי הספירה	ט'תצו
קנא	חינוך הילדים בידי הנשים	מסימות בית רבקה	ימי הספירה	ט'תצז
קנב	הפצת המעיינות בקהילתו		כ"ג למסמונים	ט'תצח
קנד	מצב בני" בגולת הודו	מו"ה ניסן וקסמן	ער"ח השלישי	ט'תצט
קנו	בנינו ערבים בעדינו		ער"ח סיון	ט'תק
קנח	מברק לחג השבועות	כללי	ערב חה"ש	ט'תקא
קנח	סגולת מצות תפילין	לברימצה יתומי המלחמה	תחלת סיון	ט'תקב
קנס	מעמד האשה בזמננו	מסיבה לבי"ס לנערות כפ"ח	אס"ח שבועות	ט'תקג
קס	כנ"ל	מסימות בית רבקה כפ"ח	אס"ח שבועות	ט'תקד
קסא	עזרתו לעניני חב"ד	מר יונה כסה	י' סיון	ט'תקה
קסב	נחום אבלים	משפחת המנוח ברדוגא	י"ד סיון	ט'תקו
קסג	הדלקת הנרות	אגודת נשים דבראנזוויל	א' בהעלותך	ט'תקז
קסה	הדלקת נר הנשמה	לחגיגת אחי"תמימים נוארק	פ' בהעלותך	ט'תקח
קסז	כנ"ל	חג הסיום תוח"ל מאנטרעאל	פ' בהעלותך	ט'תקט
קסח	עצת הרופא. הוראת המשפיע		כ"ג סיון	ט'תקי
קסט	שלילת טיול ליתומי המלחמה	הנהלת צא"ח באה"ק	כ"ד סיון	ט'תקיא
קעא	סגולה להצלחה בנישואין		כ"ז סיון	ט'תקיב
קעא	ביקור אריאל שרון	מוהרש"ז שור	כ"ח סיון	ט'תקיג
קעב	חג הגאולה. מס"נ	כללי-פרטי	עש"ק פ' חוקת	ט'תקיד
קעו	הערות בשיחת אחש"פ תשכ"ח	מו"ה שלמה יוסף זוין	עש"ק פ' חוקת	ט'תקיטו
קפג	אין כדאי לערוך חגיגת בת-מצוה	מרת ש"י מרוזוב-גלומבוביץ	ח' תמוז	ט'תקטז
קפד	הצלת בני" מהמסיון	מו"ה צבי וינמן	ח' תמוז	ט'תקיז
קפה	כנ"ל	מו"ה יעקב הרצוג	תחלת תמוז	ט'תקיח

קפו	מברק לפתיחת „גן ישראל“	הנהלת גן ישראל	ט' תמוז	ט' תקיט
קפז	מברק ל"ב תמוז	כללי	ערב י"ב תמוז	ט' תקכ
קפז	הוראת בניהול הביהכ"נ	ועד הנהלת ביהכ"נ צ"צ	י"ב י"ג תמוז	ט' תקכא
קצא	התוועדות י"ב תמוז	מו"ה אהרן מונסונגו	ט"ז תמוז	ט' תקכב
קצב	יגעת ומצאת	תלמידי מו"ה ש. אַלפערין	ט"ז תמוז	ט' תקכג
	התוועדות י"ט תמוז. ספר"י בכפ"ח.	מוהרש"ז שור	י"ט תמוז	ט' תקכד
קצג	ביהכ"נ צ"צ. ס' הערכים-חב"ד	מו"ה יצחק שניאורסאָהן	כ' תמוז	ט' תקכה
קצח	אישור קבלת הספרים	מו"ה חיים יעקב שלאָממע	כ"ב תמוז	ט' תקכו
קצט	לא להחליף משרת חינוך ברבנות	מסימות בית-דבקה צרפת	כ"ב תמוז	ט' תקכז
רא	תפקיד המורה	מו"ה ב"א גורודצקי	כ"ב תמוז	ט' תקכח
רב	לא להפחיד וללחוץ שיעתיקו	מרת גאולה כהן	כ"ח תמוז	ט' תקכט
רד	עידוד הילודה באה"ק	מר חיים זהר	ער"ח מנ"א	ט' תקל
רה	עלי לאה"ק	כללי-פרטי	בחודש מנ"א	ט' תקלא
רו	נחמה בכפליים	ועד הנהלת ביהכ"נ צ"צ	וא"ו מנ"א	ט' תקלב
רז	לארגן אסיפה דחופה	כללי-פרטי	ט"ו באב	ט' תקלג
רח	לא היו יו"ט לישראל כו'	מוהרש"ז שור	ט"ו באב	ט' תקלד
רס	מתנה אג"ק כתי"ק רבותינו	ועד הנהלת ביהכ"נ צ"צ	ט"ו באב	ט' תקלה
רי	תיקון ביהכ"נ	מו"ה צבי יעקב ראָסלער	ט"ו באב	ט' תקלו
ריא	לפום צערא אגרא	מרת יוכבד וולף-רייך	ט"ו באב	ט' תקלז
ריג	מוסד לילדים מפגרים	מו"ה מרדכי מענטליק	י"ט מנ"א	ט' תקלח
ריד	ביאור בפרש"י ואתחנן ו, ז	כנס נשי חב"ד באה"ק	ער"ח אלול	ט' תקלט
רטו	חיוזוק הצניעות	מרת פריידא אורנשטיין	ער"ח אלול	ט' תקמ
רטז	אלול מלך בשדה	מרת שמחה	ד' אלול	ט' תקמא
ריז	דו"ח מפעולות נשי חב"ד	בית-דבקה קסבלנקה	ד' אלול	ט' תקמב
ריז	השפעתה על ילדים	קייטנת חב"ד בלוד	ה' אלול	ט' תקמג
ריח	להעלות בקודש	מו"ה שלמה יוסף זוין	ה' אלול	ט' תקמד
ריט	ימי סגולה	מו"ה שלמה יוסף זוין	ט' אלול	ט' תקמה
רכא	מקור לסידור בפדיון הבן	מו"ה מ"צ הלוי סגל	י' אלול	ט' תקמו
רכב	הצעות לשידוכים	מר אריאל שרון	י"א אלול	ט' תקמז
רכג	הנצחת שמו של הרב במ"א	כללי-פרטי	י"ב אלול	ט' תקמח
רכה	לתקוע בשופר במוצאי יו"כ בכותל	מו"ה שלמה יוסף זוין	י"ב אלול	ט' תקמט
רכו	מצב השטחים הכבושים וחברון	תלמידי מו"ה ש. אַלפערין	אלול	ט' תקנ
רל	מלך בשדה	ביהכ"נ חב"ד בני-ברק	י"ח אלול	ט' תקנא
רלב	שלילת דחיית הקמת המצבה	מו"ה ש"י גרינבוים	י"ח אלול	ט' תקנב
רלג	להוסיף בהתמדה ושקידה	להאורחים מאה"ק	י"ט אלול	ט' תקנג
רלד	הנהגת ביהכ"נ		י"ט אלול	ט' תקנד
רלו	מינוי מו"ה פנחס פלדמן לרב		י"ט אלול	ט' תקנה
רלז	גודל ערך ימים אלה			

רלז	להתעסק בשידוכין	גמ"ח זכרון רבקה ב"ב	כ"ד אלול	ט'תקנו
רלט	פעולות הגמ"ח	מר ש"ז מסחרי	כ"ד אלול	ט'תקנז
רמ	הידיעות מאנ"ש בנוגע לפעולותיו	מרת גאולה כהן	כ"ד אלול	ט'תקנח
רמא	שינוי לטובה ביחס לענין הילודה	האחים קורלנדר	כ"ה אלול	ט'תקנס
רמב	פתיחת מסעדה	ארגון הקהלות ביגוסלבי	כ"ז אלול	ט'תקס
רמב	ברכת שנה טובה	מר יוסף אלמוגי	ימי הסליחות	ט'תקסא
רמג	עזרתו לכפר-חב"ד	מר חיים בר-לב	ימי הסליחות	ט'תקסב
רמד	הצלחה בתפקידו	מר צבי נדיבי	ימי הסליחות	ט'תקסג
רמה	ניצול הכוחות	מר אברהם טוביאס	ימי הסליחות	ט'תקסד
רמה	חוברות גליונות	מר שרגא ודבורה נצר	ימי הסליחות	ט'תקסה
רמו	כנ"ל. תפקיד העורך	כללי	ימי הסליחות	ט'תקסו
רמח	לנצל השפעתם	מר אלי עמיקם	ימי הסליחות	ט'תקסז
רמט	ראש השנה - הכתרת המלך		אלול	ט'תקסח
רנג	חידושה של הסנהדרין		תשכ"ח	ט'תקסט
רנו	להזהר בכבוד זוגתו		תשכ"ח	ט'תקע
רנו	ללמוד תוכן מזמור כ"ג בתהלים		תשכ"ח	ט'תקעא
רנז	ללמוד בישיבה		תשכ"ח	ט'תקעב
רנז	אין מקום לומר הלל בה' אייר		תשכ"ח	ט'תקעג

הוספה

רנט	הצעת שותפות בעסק	מו"ה א"א הלוי סגל	כ' מ"ח	ט'תקעד
-----	------------------	-------------------	--------	--------

אגרות-קודש

אגרות קודש

אדמו"ר זי"ע

— כרך עשרים וחמשה —

ט'שעט

בי"ה, בין כסא לעשור, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אלישע כהן שי

שלום וברכה!

בקורת [רוח] מיוחדת קבלתי מכתבו ואיחוליו לשנה החדשה, ועוד
וגם זה עיקר, פרישת שלום מעזרתו להאברך מר מיכאל שי' ושדסקי
בקשר עם פעולותיו למען יהודים ויהדות בעירו ראשון לציון.

ואף שאמרו חכמינו ז"ל ששכר מצוה מצוה, זאת אומרת שאין
מקום להבעת תודה לעושה מצוה שהרי אין זה בערך לפעולה עצמה שהיא
תכלית השכר, בכל זה יש מקום להבעת קורת רוח ונחת רוח במדה גדולה
להידיעה שמר ושדסקי מצא בכי יד עזר ויד סמך בפעולתו הנעלית
והחשובה, הראוי וגם זקוקה לעידוד וסיוע ככל האפשר. ובודאי לדכותי
דמר אין צורך להאריך בדבר.

ובפרט אשר נמצאים אנו בימים עליהם אומר הנביא דרשו ה'
בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב (היינו עשרת ימי תשובה).

ט'שעט

חלק מהאגרות הן מהעתק המזכירות וחלק מצילום האגרת. לא נסמן בהערות אלא
אם מקורה אחר, או שכבר נדפסה במ"א בלקו"ש וכיו"ב.
אמרו חכמינו ז"ל: אבות פ"ד מ"ב. וראה תניא פל"ט (נב, ב).
אומר הנביא: ישעי' נה, ו.
עשרת ימי תשובה: ר"ה יח, א. וש"נ.

ויהי רצון אשר בשנה חדשה זו יוסיף מר בפעולות האמורות, כולל פעולותיו למען הטוב והצדק בכלל, מתוך בריאות ושמחה וטוב לבב. בכבוד ובברכת חתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

ט'שפ

ב"ה, בין כסא לעשור, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר נחמן שי זיגלבוים
מרכז חינוכי חרדי לבנות עולות חדרה

שלום וברכה!

בנועם קיבלתי מכתבו מיום ו' בתשרי, בו כותב על דבר פעולות שלו ושל חבריו בשטח חינוך החרדי לבנות עולות – ביחד עם פירוט המצב וכולי על ידי הרב יצחק שי' ליפשיץ, רב פעלים ובעל מדות וכו'.

ועל פי סגנון מכתבו בודאי למותר להאריך בגודל חשיבות הענין של חינוך הבנות, שכל אחת – בת שרה רבקה רחל ולאח. וגם זה עיקר וחשוב שרואני שעבודתם מוקדשת לחינוך הבנות במיוחד, זאת אומרת ששומרים בכל התוקף הדרוש הפרדת בנים ובנות בחינוכם. שכל מי שיודע פרק בחינוך בודאי אינו זקוק להסברה ע"ד חשיבות הכי רצינית בהפרדה האמורה, מתחיל מגיל הכי רך, שהרי אין זה נוגע לחיוב המחונכים והמחונכות במצוות, היינו לעונת הבר מצוה ובת מצוה שלהם, כי אם הרבה הרבה שנים לפני זה אשר הרגל התינוק והתינוקת מאז נעשה טבע לשנים הבאות וכולי וק"ל.

וכיון אשר בעיניי טוב וקדושה נצטוינו להעלות בקודש, ובפרט אשר

ט'שפ

הפרדת בנים ובנות בחינוכם: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תשנח. ח"י"ח אגרת ו'תקלז, ובהנסמן בהערות שם.
הרגל . . נעשה טבע: ראה שבילי אמונה נתיב ד שער ב. פחד יצחק בערכו. שו"ת הרמ"ע מפאנו סל"ו. תניא פמ"ד (סג, ב). שם ספי"ד. פט"ו (כא, א).
נצטוינו להעלות בקודש: ראה ברכות כח, א. וש"נ. זח"ג קסב, ב. וראה גם לקר"ש ח"י"ג ע' 250 הערה ד"ה להעלות בקודש. ח"כ ע' 210 הערה 23.

בענינים האלו ככל שיהי' המצב טוב בהוה תמיד יש מקום לעלי' ולהטבה יותר שהרי מקורם ומקושרים הם בהקב"ה שהוא אין-סופי ואין גבולי – התקוה חזקה שכל אחד מהם וכולם יחד יוסיפו חילים בכיוון האמור, שתהיינה הפעולות מתאימות לשם מפעלם "חינוכי-חרדי", זאת אומרת לא להסתפק בקיום המצוות, כולל מצות החינוך, כמצות אנשים מלומדה, כי אם מתוך החרדה לקיים מצוותיו של הקב"ה בזריזות בהידור ובשמחה, ובפרט מלאכת החינוך אשר כדברי חכמינו ז"ל מלאכת הוי' היא.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור ובאיחולים לחתימה וגמר חתימה טובה.

ט'שפא

ב"ה, י"ג תשרי, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר אריאל שי' שרון

שלום וברכה!

נצטערתי רבות לראות בעתון ע"ד האבדה הגדולה בהלקח ממנו בנו הרץ ע"ה. ואין אתנו יודע עד מה מדרכי הבורא, אשר בעת המלחמה ובעת הסכנה ניצל, ואדרבה כב' הי' מאלו שהנחילו הנצחון לעמנו בני ישראל נגד שונאינו, רבים ביד מעטים וכולי, והנה דוקא בבית ובעת מנוחה – ארע אסון כזה. אבל מצד שני אין כל פלא שאין נברא מבין דרכי הבורא,

כמצות אנשים מלומדה: ישע"י כט, יג. וראה תניא פל"ט (נג, ב).
בזריזות . . . ובשמחה: ראה תניא אגה"ק סכ"א.
כדברי חכמינו ז"ל: ב"ב כא, ב.

ט'שפא

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 209. ב"בכרם חב"ד" גליון 15 (טבת, תשכ"ח). ובשלימות
ב"תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב ע' 536 ואילך.
מר אריאל שי' שרון: אגרות נוספות אליו – לקמן ט'תקמט.
בעת המלחמה: מלחמת "ששת הימים" בשנת תשכ"ז.
רבים ביד מעטים: ע"פ נוסח הודאת "ועל הנסים" דחנוכה.
אין כל פלא שאין נברא מבין דרכי הבורא: ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט'קכד,
ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת ט'תיד.

כיון שאינו בערך כלל. והרי אין מתפלאים כשאין ילד קטן מבין להליכות והנהגות חכם גדול ובא בשנים, אף שההבדל ביניהם הוא רק יחסי.

פשוט שלא בא הכתוב לעיל למעט ערך הכאב והצער וכולי. ואביע גם אני השתתפותי, אף כי מרחוק במקום.

לכאורה הריחוק הוא לא רק במקום כי אם, ועוד יותר, על ידי אי-ההיכרות האישית, ולא עוד אלא אפילו העדר הידיעה עד ל"ששת הימים" כמו שהם מפורסמים עתה, שאז נודע לתהילה שם מר כמפקד ומגין על ארצנו הקדושה ותושביי ובעל תכונות נפש אצילות, והשם יתברך האיר פניו אליו והנחילו הצלחה בפעולותיו ועד לנצחון לא ישוער.

אבל על פי יסוד מוסד בחיי עמנו בני ישראל במשך כל הדורות, אשר כל ישראל חברים, הרי הפירסום אליו זכה מר – גילה מה שהי' במציאות גם לפני זה, כוונתי להחברות של כל ישראל, כולל יהודי הדר בארץ הקדש ויהודי הדר בחו"ל, שזה שהמריצני לבוא בשורותי האמורות למר וביתו.

עוד נקודה שהביאתני לכתוב לו מכתב זה היא ההתעוררות הרבה אשר כ' גרם בלב כמה וכמה מאחינו בניי על ידי הנחת-התפילין ליד כותל המערבי, שגם זה זכה לפירסום ומצא הד רחב והכי חיובי בשכבות שונות של העם ובמקומות קרובים וגם רחוקים.

נקודת נחמה אפילו באסון גדול כהאמור, ועוד יותר מנקודה, מתבטאת בנוסח המסורתי והמקודש על ידי עשירות דורות של תורה ומסורה של עמנו –

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

אשר בהתבוננות ראשונה תמוה הקישור שבין שני הענינים. אלא שכאמור בזה הוא עיקר הנחמה בתוכנה הפנימי, אשר כמו שאבלות ציון וירושלים הרי משותפת היא לכל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם, אף כי נרגש הדבר יותר אצל היושב בירושלים ורואה כותל המערבי ובית מקדשנו בחורבנו מאלו הנמצאים בריחוק מקום, אבל גם אצלם גדול הכאב והצער. וכן הוא גם באבל היחיד והמשפחה, אשר מהנחמה בזה

כל ישראל חברים: ע"פ ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה כו, א. תניא אגה"ק סוסכ"ב.

בנוסח המסורתי... המקום ינחם אתכם כו': בהבא לקמן – ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט'ריא, ובהנסמן בהערות שם.

היא שכל העם משתתף בצערו, שהרי בסגנון חכמינו ז"ל כל בני ישראל הם קומה אחת שלימה.

ועוד נקודה ועיקר, נחמה בכפלים, אשר כמו שבודאי ובודאי יבנה השם חרבות ציון וירושלים ויקבץ נדחי ישראל מכל קצוי תבל על ידי משיח צדקנו ויביאם ברנה לראות בשמחתה של ציון וירושלים, כך הוא ללא ספק בנוגע לאבל היחיד, אשר יקיים ה' דברו והקיצו ורננו שוכני עפר, ותגדל השמחה, שמחה אמתית, בהפגשם כולם יחד בעת תחית המתים.

ובזה עוד נקודה שלישית, אשר כמו שבנוגע לציון וירושלים שלטה יד הרומים, וקודם לכן יד הבבלים, רק בבית המקדש הבנוי מעצים ואבנים כסף וזהב, אבל בית המקדש הפנימי שבלב כל אחד ואחת של ישראל אין יד האומות יכולה לשלוט בו ונצחי הוא, כך הוא גם בנוגע לאבל היחיד, אשר יד המות שולטת אך ורק בהגוף ועניניו, אבל הנשמה נצחית היא רק שעלתה לעולם האמת. שלכן כל פעולה טובה המכוונת על פי רצונו של נותן החיים, הוא השם יתברך, מוסיפה בתענוג הנשמה ובזכותה וטובתה.

ויהי רצון אשר מכאן ולהבא לא ידעו הוא ובני ביתו שי' מכל צער וכאב, ובפעולותיו בהגנה על ארץ הקודש, ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וכן גם בחייו הפרטיים – בשמירת הנחת תפילין ומצוה גוררת מצוה ועוד מצוה – ימצא ניחומים.

בכבוד ובברכה,

מ. שניאורסאהן

בסגנון חכמינו ז"ל: לקו"ת ר"פ נצבים. וראה ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד. טעהמ"צ להאריז"ל פ' קדושים. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.
נחמה בכפליים: ראה איכ"ר ספ"א.
ויקבץ נדחי ישראל... ע"י משיח צדקנו: ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
והקיצו ורננו שוכני עפר: ישעי' כו, יט.
ארץ אשר גו': עקב יא, יב.
ומצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

ט'שפב

בי"ה, י"ג תשרי, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נר"מ רב פעלים וכו'
מוה"ר יחזקאל שי' הרטמן

שלום וברכה!

אחרי ההפסק הכי ארוך נעם לי לקבל מכתבו (עם המצורף בו) ולהודיע אשר השלום אתו ובי"ב שיחיו, וכן ע"ד עבודתו ופעולותיו. ותקותי חזקה שאף שבאופן רשמי הרי זה ביי"ס לעבודה סוציאלית שהוא מנהל, איננו מסתפק בהדרכה שתלמידי ביה"ס יעריכו היטב "הנקודה היהודית", כי אם ועיקר אשר נקודה זו תתפשט על כל השטח כולו ולכל לראש בנוגע למעשים בפועל בחיי היום-יום, שהרי כפסק דין חכמינו ז"ל המעשה הוא העיקר. ולא עוד אלא שביאר הרמב"ם מורה הנבוכים בזמנו וגם נבוכי הדורות, ובלשונו אשר "כפי המעשים הטובים פעמים רבות עם זה יגיע קנין חזק" (פירוש המשניות, אבות פ"ג משנה ט"ו, הובא ונתבאר עפ"י סגנונו על ידי רבנו הזקן באגה"ק סי' כ"א). ובודאי לדכוותי דמר אשר נסיון רב הי' לו בארצות הברית בהדרכת בניי בכלל ובהדרכת הנוער בפרט, האריכות בהאמור אין בה צורך.

בכבוד ובברכה להצלחה בהאמור ובברכת חג שמח ולהמשיך השמחה בכל השנה כולה.

מובן שנעם לי במיוחד לראות מן הכתובת אשר דר הוא בבני ברק, שתקותי חזקה שזהו סמלי לדירתו האמתית שהיא בבני ברק וברוחם ישפיע על המוסד, והבא לטהר הרי מסייעין לו.

ט'שפב

מוה"ר יחזקאל שי' הרטמן: אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ז אגרת ו'שפז.
כפסק דין חכמינו ז"ל: אבות פ"א מ"ז.
והבא לטהר הרי מסייעין לו: יומא לח, סע"ב. וש"נ.

ט'שפג

ב"ה, חול המועד סוכות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

דערמיט באַשטעטיג איך די ערהאַלטונג פון אייער בריוו פון 15טן
אָקטאָבער.

עס האָט מיר געפרייט צו לייענען אין אים ווי שטאַרק איר שאַצט
אַפּ מסירת-נפש פאַר אידישקייט, ביז וואָנעט אַז איר האַלט עס פאַר אַ
לייכטע זאַך צו הייסן אידן זיך מוסר-נפש זיין, מיט סכנת נפשות ממש,
צוזאַמען מיט פרוי און קינדער, נאָכדעם ווי ער האָט זיך מוסר-נפש געווען
צענדליגער יאָר, אין איינזאַמקייט און עלנדקייט; זאָל ער דאָס ווייטער
פאַרזעצן.

דאָס גיט מיר די האַפנונג, און שטאַרקע האַפנונג, אַז איר אַליין,
וואָס איר געפינט זיך אין אַן אַרט וואו מ'קען פאַרשפרייטן אידישקייט אַן
קיינע סכנות, און ניט נאָר עס פאַדערט ניט קיין מסירת נפש, נאָר מ'גיט
נאָך דערפאַר כבוד, און מ'שרייבט אין די צייטונגען – איז דאָך אַ זיכערע
זאָך אַז איר רוט ניט און טוט פאַר אידישקייט אין דער גרעסטער מאָס,
און לאָזט ניט רוען אַלע אייערע קרובים און גוטע פריינט און באַקאַנטע
ניט דורכצולאָזן קיין איינציגע געלעגנהייט צו פאַרשפרייטן אידישקייט
אין דעם אייגענעם קרייז פון דער משפחה און אויך ווייטער אַרום; און
דערביי גיט איר אויך צו ערקלערן אַז מה-דאָך איר שטעלט זיך ניט אַפּ
און הייסט מענער און פרויען און קליינע קינדער ניט אַוועקפאַרן פון
יענער מדינה, אפילו ווען דאָס מיינט אַ סכנה פאַרשיקט צו ווערן יאָרן
לאַנג אין קאַלטע געגנטן, ווי עס האָט געטראָפן צו פיל פון זיי אין
פאַרלויף פון 50 יאָר, אַבי זיי זאָלן דאָרט אָנהאַלטן אידישקייט – איז
דאָך מכל-שכן וקל וחומר אַז איר וועט ניט לאָזן רוען זיך און אַנדערע צו
פאַרשפרייטן אידישקייט דאָ, וואו כנ"ל.

איך האָף אַז איר וועט דאָס אויבנגעשריבענע ניט אויסטייטשן אַלס

ט'שפג

יענער מדינה: מדינת רוסיא.

ברוגז ח"ו אד"ג. נאך די כוונה דערפון איז אז סוף כל סוף דארפן זיך אידן פון אמעריקע אָפגעבן אַ חשבון וואָס עס ווערט פון זיי פאַרלאַנגט, און דאָס איז מעשים בפועל, און טאַקע אָנהויבן פון זיך אַליין, און פון אייגענע פרוי און קינדער און אייניקלעך און קרובים און גוטע פריינט און באַקאַנטע. און מעשים מיינט דאָס וואָס איר פאַרלאַנגט פון יענע אידן אין יענער מדינה: לייגן תפילין, אָפהיטן כשרות, שבת און יום-טוב, אָפהיטן טהרת המשפחה, און דערציען די קינדער זיי זאָלן זיין גרייט זיך מוסר-נפש זיין אין אַ גוטן אופן, אָן קיינע נסיונות, און פאַרזעצן זייער לעבן דוקא אויף דעם דרך.

און אויב קינדער וועלן ניט וועלן ליידן וואָס "מ'דיקטירט" זיי ווי זיך אויפצופירן און וועלן זיך ניט שטאַרק רעכענען דערמיט, זאָלן זיך די עלטערן מוסר-נפש זיין און פאַרזעצן זייער השתדלות און השפעה, וואָס די דאָזיקע מסירת-נפש קומט דאָך ניט צו די מסירת-נפש פון יענע אידן אין יענעם לאַנד.

עס וועט מיר פרייען צו הערן פון אייך, אַז איר טוט דאָס אויבנדערמאָנטע אין דער פולסטער מאָס און מיט דעם גאַנצן שטורעם וואָס דאָס פאַרדינט.

בברכת חג שמח.

(מפני קדושת חולו של מועד לא בא על החתום)

ט'שפד

ב"ה, חוהמ"ס, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר שלמה זלמן שי' שרגאי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו וזה עתה נתקבל קטע הענין עם מאמרו הדור הצעיר
וכו', ות"ח על שימת לבבו.

אף על פי שידוע שאיני מראיין עתונאים, אבל כשבקרני מר אלי' שי'
עמיקם ניצל ענינים אחדים משיחתנו למאמרו ב"ידיעות אחרונות" מערב
סוכות, אשר בדרך כלל מתאימים הם לשיחתנו, אף שכמובן אינו ממצה
כל השיחה. ובסגנון הכתוב כלה קיץ, וסיומו אלול, כלו עשרת ימי תשובה,
ונמצאים אנו כבר באמצע זמן שמחתנו, ימי התעוררות בכל שנה ועל אחת
כו"כ בשנה זו רבת המאורעות, ועדיין לא באה המלה ולא נאמרו
הדברים.

שיטתי — ולדעתי דבר פשוט הוא — שכל הענינים שבתורה כוונתם
הוראה והדרכה, שהרי תורה מל' הוראה, וכיון שהתורה נצחית ובתקפה
בכל מקום ובכל זמן, הרי ההוראה היא לכל אחד ואחת גם בדורנו.

והנה תמהתי מאז מהי ההוראה במאמר חכמינו ז"ל: ארבע רוחות
נבראו בעולם... רוח פינת הצפון בראו ולא גמרו, לפי שאמר כל מי
שאומר אני אלוה-יבוא ויבנה הפינה הזאת שהנחתי (ילקוט שמעוני איוב
כ"ו). שלכאורה מי הוא זה שיאמר וכו' וכו'. וגם זה למדתי בקיץ זה,

ט'שפד

מר שלמה זלמן שי' שרגאי: אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ד ט'שמה, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ט'תנו.

כשבקרני: ראה גם אגרת שלאח"ז.

למאמרו: נדפס גם באלכום "הרכי שלושים שנות נשיאות" ח"א ע' 95.

ובסגנון הכתוב: ירמ"ח, כ.

תורה מל' הוראה: ראה רד"ק לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב.

שהתורה נצחית: תניא רפ"ז.

והנה תמהתי: ראה גם שיחת ש"פ בראשית (התוועדות ב) שנה זו — "שיחות

קודש" תשכ"ח ח"א ע' 137 ואילך.

במאורעות שבאה"ק ת"ו, אשר לכאורה אין כל ספק ומקום לספק וברור הוא אשר אך ורק יד ה' עשתה זאת וכו' ובכל זה לאחרי עבור שעה קלה לפי ערך כבר התחילו לקרר את ההתלהבות ולחזור לפירושים של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ועד להדפסת החוברת הידועה מטעם הממשלה. ונראה תיכף לעיני כל אשר אף שרק פינה אחת נשארה שלא נגמרה בנצחון הנסיי האמור, כוונתי לזירה הדיפלומטית, הרי משהתחילו בהביאור דכחי ועוצם ידי התחילו להיעמר ולהתוסף קושיים על גבי קושיים ותקלות על גבי תקלות ועד להמצב כהיום הזה, שעלול ח"ו וכו' והנה מצאתי פירוש מאמר האמור במאורעות דימים אלו.

ויהי רצון שעל כל פנים עתה לא יבושו מפני האמת, אשר כנ"ל אך ורק יד ה' עשתה זאת, ותוגמר גם פינת צפון על ידי הוי' בטוב ובחסד ובקרוב, ויאמר הוי' די לצרות עמו בני ישראל, הצרות הרוחניות והגשמיות גם יחד, ויגאל כל אחד ואחת מאתנו בתוך כלל ישראל מן הגלות הפנימי ומן הגלות אשר מן החוץ.

בכבוד ובברכת מועדים לשמחה.

(מפני קדושת המועד לא בא המכתב על החתום)

ט'שפה

ב"ה, חוהמ"ס, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר אליהו שי' עמיקם

שלום וברכה!

הביאו לתשומת לבי מאמרו, בו מוסר קטעים משיחתנו. ואף שבטח

במאורעות שבאה"ק ת"ו: מלחמת "ששת הימים", והמשכה.

יד ה' עשתה זאת: ישעי' מא, כ.

כוחי ועוצם ידי גו': עקב ח, יז.

ט'שפה

מר אליהו שי' עמיקם: אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ב אגרת ח'תריא. לקמן אגרת ט'תקסט.

מאמרו: ראה גם אגרת שלפנ"ז, ובהנסמן בהערות שם.

ידוע למר שאין מענייני לראיין עתונאים, אבל הרי גישתנו, כפי ששמעתי ג"כ מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכיון שהענין הוא לאחר המעשה העיקר הוא שיביא תועלת, וכן בנידון דידן תקותי שהדברים יביאו תועלת בקירוב כלל ישראל ופרטיו לאבינו שבשמים, וכמדובר המכוון הוא במעשים בפועל בחיי היום יום, שמעשה הוא העיקר, ובודאי אין צורך לבאר גודל הענין של מזכה הרבים שיש לו בזה.

בהזדמנות הנעימה זו אביע הפתעתי הנעימה לראות את מר בהתועדות היא"צ לאמי הרבנית הצדקנית זכרונה לברכה. וכיון שכוונתי היתה שדברים שנאמרו אז יהיו יוצאים מן הלב הרי תפלתי ותקותי שיקויים בזה הפתגם הידוע שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם.

ובפרט שנמצאים אנו בימים המיוחדים והמצויינים של חודש השביעי, הכולל עשרת ימי תשובה (קו המרירות) וזמן שמחתנו (קו השמחה), הרי זה כולל מצב רוח האדם על שינויו מן הקצה אל הקצה, וביחד עם זה הרי כל החודש נמצא תחת רושם התחלתו, יום שבני ישראל ממליכים את הקב"ה על עצמם ועם ישראל וכל העולם כולו, ובנוסח התפלה והבקשה: מלוך על העולם כולו (עד אשר) יאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה.

בכבוד ובברכת חג שמח.

(מפני קדושת המועד לא בא המכתב על החתום)

שמעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.

בהתועדות: דוא"ו תשרי.

הפתגם הידוע: ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.

ובנוסח התפלה: תפלת העמידה דר"ה.

ט'שפז

ב"ה, חוהמ"ס, ה'תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ב',

מובן שאין מקום להוראות מעבר לים בדו"ד שבין שני בני"א (ובפרט
ע"פ שמיעת צד אחד בלבד). ויפנה ישר לזה שכותב אודותו, או (בסגנון
חז"ל) ירבה עליו ריעים וכו'.

בברכה.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום, והנני
חותם בשמו.

ט'שפז

ב"ה, חוהמ"ס, ה'תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ג' דחוהמ"ס,

כיון שלפעמים מקרים כאלה שכותבם באים מחסרון דיוק בשמירת
חוקי ודיני טהרת המשפחה (נדה, הפסק טהרה, טבילה במקוה כשרה
וכו') וכיון שחסרון ידיעה מביא לחסרון בקיום עליהם לברר אצל רב
מורה הוראה כל הפרטים בזה ועל מנת לשמור עליהם מכאן ולהבא ככל
הדרוש. ובאם אין זה שייך כבר אצלם – להשתדל ביותר שאחרים
יקיימום . . .

בברכה.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום, והנני
חותם בשמו.

ט'שפז

בסגנון חד"ל: יומא פז, א. ושי"נ.

ט'שפח

[נוסח המברק – חוהמ"ס, תשכ"ח]

כבוד המשתתפים בהקפות שניות בירושלים עיר הקודש
תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

הנני משתתף בשמחתם שמחתנו אף כי בריחוק מקום אבל מתוך
קרוב ברוח והתיחדות בנפש,

בצירוף איחולי תפילתי וברכתי, אשר תהי' השמחה כפולה, שמחת
ישראל עם התורה ושמחת התורה עם ישראל.

יהי רצון שירושלים שחברה לה יחדיו העתיקה והחדשה תתאים
לשמה כפירוש חכמינו ז"ל – יראת שמים שלימה. ויקויים היעוד הפנימי
כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים ויתגלה לעין כל שירושלים חברה
לה יחדיו ירושלים שלמטה עם ירושלים שלמעלה.

בכבוד רב ובברכה שתומשך שמחת התורה הכפולה בכל השנה
ושתהי' שנת קיום הבטחת ה' אלוקי ישראל מלך כל הארץ וישבתם לבטח
בארצכם ונתתי שלום בארץ והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם
ואולך אתכם קוממיות.

מנחם שניאורסאהן

ט'שפח

נרפסה ב"בכרם חב"ד" גליון 14 (תשרי-חשון, תשכ"ח).
שחברה לה יחדיו: תהלים קכב, ג. וראה ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ו.
כפירוש חכמינו ז"ל: תוד"ה הר – תענית טז, א (מב"ר פנ"ו, יו"ד). וראה לקו"ת פ'
ראה כט, ד. דרושי ר"ה ס, ב. ובכ"מ.
היעוד: ישעי' ב, ג.
ירושלים שלמטה .. שלמעלה: ראה תענית ה, א. וראה בהנסמן בשערי זהר
(להר"ר ראובן מרגליות) לתענית שם.
וישבתם לבטח בארצכם גו': בחוקתי כו, ה ואילך.

ט'שפט

ב"ה, כ"ו תשרי, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הד"ר שלמה שי' זינגר

שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש מכי' על ידי מרת רחל תחי' דונין שמסרה ג"כ על
דבר שימת לב שלו אלי' ולכל בני ביתה שי', ואיך שעושה הכל בסבר פנים
יפות וכולי.

וידועים דברי חכמינו ז"ל שאיך שיהי' גדול העזר שניתן לאדם,
כפול הוא כמה פעמים כשניתן בסבר פנים יפות, ובודאי שאין צורך
להאריך בזה לדכוותי דמר העוסק ברפואה, שהרי יחס האישי וספ"י של
הרופא נוגע בהצלחת הטיפול ואימון הפונה אליו וכולי.

ויהי רצון שרבות בשנים יצליח בתפקידו הכי נעלה להביא מזור
ותרופה להחולים הפונים אליו, ומחולי הגוף לחולי הנפש לרפאות ולמלא
החסר בחיים הרוחניים של הפונים לעזרתו, כוונתי כפשוטה החסר אצלם
בחיים על פי התורה, תורת חיים, שהיא חיינו ואורך ימינו. והרי חיי הגוף
שיהיו בשלימותם תלויים בשלימות חיי הנפש, וכפתגם הידוע והכלל
הרפואי — נשמה בריאה בגוף בריא.

בכבוד ובברכה.

ט'שפט

דברי חכמינו ז"ל: ב"ב ט, ב.

וספ"י של הרופא נוגע בהצלחת הטיפול: ראה גם לקמן אגרת ט'תמא.

ט"שצ

ב"ה, כ"ו תשרי, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר מנחם הלוי שי בלום

שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש מכי על ידי מרת רחל תחי' דונין, ובהתאם
לבקשתו אזכירו למילוי משאלות לבבו לטובה ולברכה.

כיון אשר משרתו ופעולותיו הן בפיקוח בתי ספר לבנות, אשר כל
אחת מהן היא בת שרה רבקה רחל ולאה, בודאי מכיר גודל זכותו שזכה
להיות מלאכתו בשטח החינוך, וכידוע פתגם הבעל שם טוב שכל אחד
ואחת מבני ישראל יקר וחביב לאבינו שבשמים יותר מבן יחיד הנולד
להוריו לעת זקנתם. שמוזה מובן גודל הסיוע שמשפיעים מלמעלה לכל
אחד השייך לעניני חינוך, ובפרט למי שיש לו פיקוח על כמה בתי ספר.
אלא שיש לנצל סיוע זה במילואו להטבת החינוך בכל השטחים ובפרט
בכל הענינים המקרבים לב התלמיד והתלמידה לאבינו אביהם שבשמים,
אשר בגודל אהבתו לעם ישראל הרי — בנוסח המסורתי — בחר בנו מכל
העמים (שהבטוי בבחירה זו הוא —) ונתן לנו את תורתו —

וכמובן ופשוט על מנת ללמוד אותה בהתמדה ושקידה ובאופן
שהלימוד מביא לידי מעשה בהנהגה יום-יומית על פי התורה תורת חיים.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ט"שצ

פתגם הבעל שם טוב: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תתעד, ובהנסמן בהערות שם.
לקמן אגרת ט'תקכו. ט'תקמב. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת, תשנ"ט) הוספות סקס"ז.
וש"נ.

בנוסח המסורתי: בברכת התורה.

שהלימוד מביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

ט'שצא

ב"ה, כ"ו תשרי, ה'תשכ"ח

ברוקלין, נ.י.

מר יהושע שי' דוידוביץ

שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש מכי על ידי מרת רחל תחי' דונין, ובמיוחד נהנתי לשמוע שמסביר פנים לכל הפונים אליו ועל תשומת לבו למרת דונין בפרט.

וידוע שאהבת ישראל, ובעיקר במעשה בפועל, הי"ה מיסודי תורתנו תורת חיים, ובפרט על פי המבואר ומודגש בתורת החסידות. ויהי רצון שרבות בשנים יוכל לעשות טובות לאחינו בני ישראל, בשמחה ובטוב לבב.

ובפרט שבאים אנו מזמן שמחתנו וסיומו בשמחת תורה, שענין כל יום-טוב הוא לקחת לימוד ותוספת כח לפעולות טובות ברוחו ובתכנו של היום-טוב לכל הימים הבאים לאחר זה.

בכבוד ובברכה.

ט'שצב

ב"ה, ד' חשוון, ה'תשכ"ח

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ-1/11, בו כותב ראשי פרקים מדברי ימי חיו, והבעיות שעומדות על הפרק עכשיו בקשר עם שאיפתו להשתלם בלימודיו בדרג אקדמאי גבוה.

ובכלל, בנוגע המשך לימודיו, בודאי יתייעץ עם אלה המכירים תכונות נפשו וכושר קליטתו ויודעים פרק בחינוך, והרי כיון שכותב

ט'שצא

שאהבת ישראל . . בתורת החסידות: ראה קונטרס אהבת ישראל. וש"נ.
שענין כל יום טוב הוא כו': ראה לקו"ת ברכה צח, ב.

שתלמיד הוא כמה זמן בסמינר למורים, בודאי יוכל להתייעץ עם מי מחברי ההנהלה או המורים שמכירים אותו, ועל פי הכלל "ותשועה ברוב יועץ".

לכתבו אודות הפחד שנופל עליו לפעמים וכולי, בודאי יודע שתופעה רגילה היא לפי ערך בשנות המעבר כמו בגילו. וכדאי להתייעץ עם רופא במקצוע זה ולשמוע עצתו והוראתו.

ואסיים במה שכותב בתחילת מכתבו שאיננו דתי אבל מאמין שישנו משהו מלמעלה המכוון את נפלאות הטבע וחיי האדם וכולי.

למותר להדגיש הסתירה מני' ובי' בהאמור, כי המאמין באמונה שלימה שישנו משהו ואשר המשהו הוא מלמעלה ואשר המשהו מכוון את חיי האדם, הרי איך זה אפשר שלא יהי' דתי, כיון שהמדובר באיש חושב מחשבות ומשתדל להיות עקבי בחייו, זאת אומרת להתנהג על פי המסקנות מהשקפתו על החיים בכלל ועל חייו שלו בפרט. שהרי אין כל משמעות לומר בבת אחת שישנו משהו המכוון את חיי האדם וביחד עם זה המשהו – כמו שקורא לו – אינו מעוניין כלל וכלל איך שיתנהג האדם.

כן אין כל הגיון לומר שהמכוון את חיי האדם לא הורה מעולם לאדם איך להתנהג בחייו, כי אם עזב אותו לנפשו לגשש ולחפש דרכו בחיים מבלי הוראה ברורה, ובלי הוראה כלל. האם לזה כיוון החיים יקרא, אתמה'!

כיון שאמונה האמורה מסקנתה המיידית היא שבודאי המשהו המכוון כיוון לא רק פרטי החיים ומאורעות הקטנים והאפורים שלהם, אלא שכיוון "גם כן" ובהוראה ברורה הנקודות העקריות והמטרות הצריכות להיות עקריות בחיי האדם – הרי על המאמין להתחיל לחפש במרץ הכי גדול ובהקדם האפשרי מתי היתה הוראה כזו. שהרי פשוט שההוראה אינה צריכה לבוא בכל יום מחדש, ודי ומספיק אם באה פעם

ט"שצב

ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד. כד, ו.
אין כל הגיון כו': ראה גם שיחת כ"ף טבת ה'תשמ"ה ("התוועדות" ה'תשמ"ה ח"ב ע' 1036 ואילך).
שההוראה . . באופן ברור וגלוי לעיני כל: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ו'תתע"ו, ובהנסמן בהערות שם.

אחת באופן ברור וגלוי לעיני כל, במעמד ובפומבי הכי מפורסמים ורחבים, כי אז הרי אבות לבנים יספרו ע"ד הוראה האמורה ויצוו לבניהם אחריהם שהם ימסרו לבניהם ע"ד ההוראה האמורה, וכן מדור לדור ועד לדורנו זה.

מובן גם כן שהמכוון האמור לא ימסור הוראה האמורה (בפעם הראשונה – העקרית על כל פנים) לאיש אחד, שהרי אפשר להטיל ספק בדברי איש אפילו הכי נעלה, כיון שסוף סוף בשר ודם הוא. והוראה ברורה ענינה שלא להניח מקום לשום ספק. וזה מכריח לומר ש(בפעם הראשונה על כל פנים) היתה ההוראה, כאמור לעיל, לאנשים מסוגים שונים ובמספר רב גם בכמות, שזה עצמו שכולם קבלו בבת אחת אותה ההוראה לפרטי, ובהוראה נכללו גם הכללים איך להתנהג בענינים המתחדשים לאחר זה, הרי זה שולל אפשריות של כל ספק וספק-ספקא.

והנה כל אשר אין לו החלטות קדומות אי-שכליות בענין, אם יחפש בדברי הימים של כל עמי העולם ימצא אך ורק מאורע יחידי המתאים לכל התנאים האמורים, זאת אומרת הוראה ברוב עם בבת אחת ובאותו נוסח, בצירוף הצווי למסור עד"ז לדורות הבאים, ובצירוף הוראה איך להסיק מסקנות בנוגע לענינים המתחדשים – והוא אך ורק מעמד הר סיני.

בודאי תספיקנה שורותי המעטות בכמות בערך חשיבות הענין, ובפרט שהאריכו בדבר כמה ספרים ומאמרים, שתקותי שימצא אותם גם בהספרי של הסמינר למורים בו לומד, אפילו אם תמצא לומר שחלק מהתלמידים אינם דתיים (לעת עתה);

ויהי רצון מה' המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית שיחזור למקורו ושרשו, הם מקור ושורש כל אחד ואחד מעמנו בני ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה, וילך בטח בדרך התורה, תורת חיים, הנצחיית, בהנהגה יום-יומית מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהיינה כשרות כדון, וידייק בהנחתן בכל יום חול.

כשיודיע השמות של כל אלה, אודותם כותב (בצירוף שם האם שלהם) יזכירום בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ט'שצג

ב"ה, יום ג' לך, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו די אַלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער
פון ישיבת אחי תמימים נוארק,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך באַגריס אַלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער מיט דעם
אינערלעכן וואונש, אַז די אונטערנעמונג זאָל זיין מיט גרויס הצלחה.

אין איינקלאַנג מיט דעם באַקאַנטן וואָרט פון אַלטן רבי'ן, בעל
התניא והשולחן-ערוך, אַז "אַ איד דאַרף לעבן מיט דער צייט" – מיט דער
צייט פון דער סדרה פון דער וואָך, וועט זיכער אויך דער ישיבה-דינער
היינטיגע וואָך באַלעבט ווערן מיט דעם גייסט און אינהאַלט פון דער
סדרה פון דער היינטיגער וואָך – די סדרה וועלכע הויבט אָן די געשיכטע
פון אברהם אבינו, דער ערשטער איד און פאָטער פון אונזער פאָלק.

איינע פון די ערשטע איבערלעבונגען פון אברהם אבינו איז געווען
דער אָנזאָג "גר יהי זרעך בארץ לא להם" – "דיינע קינדער וועלן זיין
פרעמדע אין אַ פרעמד לאַנד". אָבער צוזאַמען מיט דעם אָנזאָג איז
געקומען דער אייביגער ברית (צוזאַמענבונד) צווישן ג-ט און אברהם
אבינו, וואָס האָט פאַרזיכערט די אייביקייט פון אידישן פאָלק אין אַלע
צייטן און אין אַלע אומשטענדן. דערביי איז אָנגעוויזן געוואָרן, אַז די
דאָזיגע אייביקייט איז דירעקט פאַרבונדן מיט דער דערציאונג פון די

ט'שצג

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 202, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
באקאנטן וואָרט: ראה סה"ש תש"ב ע' 29. "היום יום" ב חשון.
דער אָנזאָג: לך לך טו, יג.
דער אייביגער ברית: שם, יח.

קינדער — אַנצוהאַלטן דעם פאַרבונד מיט דעם אויבערשטן, פון דעם קינד'ס געבורט אָן, און אין אַן אופן וואָס פאַרבינדט ניט נאָר די נשמה מיט דעם אויבערשטן נאָר אויך דעם גוף.

אונזערע חכמים זאָגן "מעשה אבות סימן לבנים" — די פאַסירונגען מיט אונזערע אבות זיינען אַן אָנווייזונג און שפּיגלען אָפּ די געשיכטע פון אונזער פאָלק, סיי פון יחיד און סיי פון כלל. די אייביקייט פון אידישן פאָלק איז פאַרבונדן מיט דעם חינוך פון די אידישע קינדער, און דער חינוך פון יעדן קינד איז פאַרבונדן ניט נאָר מיט זיין אייגענער צוקונפט, נאָר אויך מיט דער צוקונפט פון גאַנצן אידישן פאָלק.

אין דעם ליגט די וויכטיקייט פון תורה-טרייען חינוך בכלל, און פון דער ישיבה "אחי תמימים" בפרט, און עס איז קלאָר ווי גרויס עס איז די פליכט — און זכות — פון עלטערן און פון בעלי-בתים און עסקנים אין שטאָט צו פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן אַזאַ חינוך-מוסד על טהרת הקודש ווי ישיבת "אחי תמימים".

השם יתברך זאָל יעדן איינעם באַזונדער, און אַלעמען צוזאַמען, מצליח זיין אין דעם אין דער פולסטער מאָס.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ט'שצד

ב"ה, י"ב מ"ח, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ה יצחק שי

שלום וברכה!

במענה להערה — ושייכת ג"כ לשיעור חומש דהיום (כ, יב).

בביאורי הזהר פרשת אמור בד"ה ויום הכפורים (דף פב),

"דלכאורה משמע שם שבשמע"צ יש זיווג להולדת נשמות ולפי הנראה אין הדבר מתקבל, מאחר שסוף סוף גם שמיני עצרת בכלל יום טוב הוא, אשר על כלם נאמר כי אין בהם זיווג אלא לחזק הישנות, ולא להוליד חדשות".

והנה דבשמע"צ יש זיווג כו' — ולא עוד אלא שבשמע"צ הוא הזמן (בסדר השנה) דהזיווג להולדת נשמות,

כן הוא בפ"י בכ"מ בכתהאריז"ל שמבארים ענין שמע"צ (שער הכוונות, פע"ח, משנת חסידים, סידורו ועוד). ועייגי"כ זח"ג (ריד, ב).

— ולהעיר מכתהאריז"ל שם, שאפילו בפעם הא' (היינו אדה"ר) אף שהי' בר"ה, הרי לפי שלא המתין עד ליל שבת לא הי' זיווג זו"ן בשי' בראשית "ונתאחר זיווגם עד שמע"צ" —

ט'שצד

מצילום האגרת.

מו"ה יצחק: הוטנר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ח אגרת ו'תתקלב, ובהנסמן בהערות שם.

ושייכת ג"כ לשיעור חומש דהיום: המאמר בביאורו"ז לאדהאמ"צ שעליו נסוב המכתב הוא ביאור על מאמר הזהר (ח"ג ק, ב) "רבי אבא שלח כו' וגם אמנה אחותי בת אבי היא גו" שביעור חומש דהיום.

שער הכוונות: ענין סוכות דרוש ט.

פע"ח: שער הלולב פ"ח.

משנת חסידים: מסכת ימי מצוה וסוכה פ"ב.

סידורו: דהאריז"ל — יום שמיני עצרת.

ולקושיא הנ"ל – הזווג בשמע"צ הוא לא מפני היותו בכלל היו"ט, אלא יחודו שהוא שמח"ת* (עיין לקו"ת פ' ברכה צד, ד ואילך. וש"נ). ובלי הזח"ג (הובא בלקו"ת): ביומא תמינאה חדוותא דאורייתא הוא, דהא **כדין** זווגא דגופא הוא זווגא דכלא כו',

שענינה מוחין דאבא**.

והא דלא **פרט** זה בביאורו"ז – הרי ג"כ לא נחית שם לפרט החילוק בין יוהכ"פ (**דאסור** בתה"מ) לימות החול ובחדא מחתא נקטינהו.

ועי"פ מש"כ בתניא אגה"ק (קל, סע"ב): בריאת הנשמות (ממלי **דאצילות**) כו' בעולם הבריאה כו' – מובן המבואר בכ"מ דעבור (ולידת) הנשמות הוא בשמע"צ (ושש"פ) ובמק"א – דעונת ת"ח מלילי שבת לל"ש להמשיך נשמות חדשות. כי "גוף" משם ממשיכים אז את הנשמות (עי"ז ה, א) הוא למטה מזה (ולכן מקום לקושית התוס'). ראה ע"ח שער מ"ן ומ"ד ד"א. ומש"כ ברש"י "ומבראשית" (ולא בכל שנה בשמע"צ) – ילי"פ בכמה אופנים ומהם – שהוא בבחי' ש[א]רז"ל שכל הנשמות כלולות באדה"ר (שמו"ר פ"מ, ב). ואכ"מ.

בכבוד ובברכה.

(*) וי"ל דהא **דיחודו** של שמע"צ הוא **קליטת** התורה נרמז גם בסוכה (מח, א) דסימן שמע"צ להיות **בפני עצמו** הוא פזר קשב ופי' אדה"ז: קשב אמרי' דתורה לאחר שיקיים פזר (לקו"ת שמע"צ צא, ב). ועפ"ז מובן דיוק הלי' קשב דוקא, כדרז"ל ברכות (ו, רע"א). (** ובכ"ז אינו שבת (מותר במלאכת או"י וכו') וגדולה מזה מצינו (ומשם גם בארה גם בנדוד"ד) בפורים שמותר בכל מלאכה וכו'. עיין תו"א צט, ד. ועצ"ע. ואכ"מ. להעיר מאוה"ת שמע"צ (איתתיו).

המבואר בכ"מ: כהארז"ל שנסמנו לעיל.
ובמק"א: שו"ע או"ח סר"מ ס"א. אה"ע סע"ו ס"ב. וראה ביאורו"ז לאדהאמ"צ שם. לקושית התוס': ד"ה אין כ"ד בא – ע"ז שם: וא"ת מ"מ יכלו ע"י עובדי כוכבים שיהו מולידים.
ומש"כ ברש"י: שם ד"ה עד שיכלו: אוצר יש ושמו גוף, ומבראשית נוצרו כל הנשמות העתידות להולד ונתנם לשם.

ט'שצה

בי"ה, י"ז חשוון, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח איי"א נוי"נ רב פעלים הרב עדין שי' שטיינזלץ

שלום וברכה!

בקרני מר . . שזה מכמה דורות באה"ק ת"ו וגם מגזע בית הרב, מצאצאי – כמו שקוראים לה – הסבתא הרבנית מנוחה רחל בת אדמו"ר האמצעי, ועתה לומד חימא באוניברסיטה בירושלים, ולמרות חינוכו שלא גדל בישיבות וכיו"ב ולפי דבריו גם בית הוריו אינו אלא מסורת, בא לידי מסקנא שרוצה לחיות מכאן ולהבא חיים דתיים על פי שו"ע במלא מובן המלה.

מובן אשר זקוק הוא לשני ענינים גם יחד: עידוד בהאמור ביחד עם מענה על קושיות שהחלו להתעורר אצלו להיותו רגיל בלימודי חול ולא הורגל עד עתה בחיים דתיים בחיי היום יום, וצריך להסביר ולתרוץ סתירות ולבאר קושיות וכולי, וכן הוראה והדרכה איך לרכוש הידיעות הנחוצות לו מכאן ולהבא באופן המתאים לפניו.

בודאי אין כל צורך לבאר לדכוותי דמר גודל הענין בסיוע בן ישראל לשוב אל מקורו, ובנקודה העקרית דמעשה הוא העיקר, ועל אחת כמה וכמה בנוגע להנ"ל. שלכן מובטחני שלמרות טרדותיו המרובות יעשה בזה ככל האפשר, כיון שלדעתי הוא המוכשר ביותר להביא את הנ"ל לפועל.

בטחוני חזק הי' עד כדי כך שנתתי להנ"ל את שמו בצירוף בקשה למסור פ"ש ממני וכן בקשה האמורה. ואצפה לקבל בשורות טובות מהתחלה בהאמור וכן ע"ד ההתקדמות בזה מזמן לזמן. וכן מובן וגם פשוט ע"ד רושמו הוא מהאברך הנ"ל בכלל, ובפרט בנוגע לרצונו האמור של האברך.

סימן השאלה ביחס לשם משפחתו של הנ"ל, מפני שאינני בטוח בזה

ט'שצה

הרב עדין שי' שטיינזלץ: אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ט אגרת ז'לז.
דמעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

כל כך. אבל בודאי האמור לעיל יספיק להכירו, בתוספת אשר הוריו דרים בחיפה והוא בירושלים. ונוגע זה גם לנידון דידן, שהרי סביבתו עד עתה וחבירו היו חילוניים, וקשה לדעת מראש עד כמה יפעול בעצמו לנתק הקשרים עמהם, ובפרט שלומדים בצו[נ]תא אחת באוניברסיטה, ובית הוריו הרי אינו על אתר. שעל פי זה עוד חשיבות יתרה לקישור הדוק עם האברך.

פשוט שאם ימצא מר חברים דתיים בשביל הנ"ל המתאימים גם לדרגת ההשכלה שלו יעשה בזה כפי הבנתו, שהרי כוונתי היא שלא אך ורק הוא בעצמו יטפל בזה, כי אם שהוא יהי' בעיקר המכוון וכו'.

ומענין לענין דומה

בודאי יודע התענינותי והשתדלותי ביותר בנוגע למבצע תפילין. וכיון שלתמהוני הכי רב נמצאו מנגדים להשתדלות האמורה מטעמים גם **משונים**, אולי ההוראה בזה שכל הראוי לזה יוסיף מדילי' אודות גודל הענין וערכו בכלל, ובתקופתנו זו במיוחד. ומהנכון שגם כ' ישתמש בצנורות שלו, הן בעל פה בפני חוג שומעיו ומושפעי, וכן בנדפס על ידו, להפיץ ולפרסם הענין, גדלו וחשיבותו וכולי. ות"ח מראש על הבשורות טובות גם בזה.

בכבוד ובברכה.

ט'שצו

בי"ה, י"ט מ"ח, תשכ"ח
ברוקלין.

מר שלמה שי'

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער שרייבן,

למבצע תפילין: ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט'שכז (ע' שמט), ובהערות שם. לקמן ט'תב. ט'תכ-כא. ט'תלה-ו. ט'תנד. ט'תנו. ט'תסא. ט'תעב. ט'תעג. ט'תצג. בנדפס על ידו: ראה ירחון "קול תורה" תשכ"ט רשימת הרב עדין שי', שנכתבה, כנראה לאור בקשת הרבי.

ט'שצו

מר שלמה: זלצמן, ברוקלין.

איז פשוט אז איר און אייער בני בית, און יעדערער אויף וועמען
מען קאן האבן אן איינפלוס – טאָרן נישט גיין צו אַ שול וואָס איז ניט
אַרטעדוקס, און אַודאי אז מען זאָל ניט דאָווענען דאָרטן.

בברכה.

ט'שצז

ב"ה, כ"ד מ"ח, תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... לכתבו ע"ד קמיע כו' – אין זה מהנוהג אצלינו. והתחזקות
בבטחון בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות – מהסגולות הכי טובות.

ט'שצח

ב"ה, כ"ה חשון, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ רב פעלים ובעל
מדות וכו' מוה"ר יהושע שי' הוטנר

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת הספרים מהוצאת המכון התלמוד הישראלי,
ואף על פי שלא הי' רשום במצות מי נשלחו אבל מניח אני שנשלחו
בהוראת המנהל. ולכן הנני מביע בזה תודתי הרבה וסיפוק רוחי

טאָרן נישט גיין צו אַ שול וואָס איז ניט אַרטעדוקס: ראה גם אגרות-קודש אדמו"ר
מוהרי"צ ח"ח אגרת כ'רכג.

ט'שצז

ע"ד קמיע: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תקנ.
הרופא כל בשר ומפליא לעשות: נוסח ברכת אשר יצר – מברכות ס, ב.

ט'שצח

מוה"ר יהושע שי' הוטנר: אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ג אגרת ד'תרכט.

שממשיכים להו"ל מתורתם של ראשונים, וגם בעד שימת לבו לשלוח לי הספרים האמורים.

ובהזדמנות זו חובתי הנעימה לומר לו ישר כוחו, שנוסף על עצם הדבר הוצאה לאור תורת ראשונים כמלאכים, עוד זאת שעלה בידו להדפיס בצורה חיצונית נאה, מתאים לצווי חכמינו ז"ל זה א-לי ואנוהו – התנאה לפניו, טלית נאה וכולי. ואם תמיד הי' כך, על אחת כמה וכמה בדורנו דור יתום שזקוק הוא לזירוז מיוחד לקיים דבר משנה אל תסתכל בקנקן, ולא תמיד מצליחים בזה. והרי יפה שעה אחת קודם להביא עניני תורתנו תורת חיים לכל הזקוקים אליי ולהמשיכה ולחבבה בכל האופנים האפשריים כנ"ל על ידי דפוס נאה וכו' וכו', ובדאי האריכות למותר.

יורשה לי להעיר עוד על נקודה השייכה להאמור, בנוגע לגודל הספרים, היינו הפורמאט שלהם, שדורנו הורגל לסטאנדארד בכל הענינים וגם בנוגע לספרים, ובפרט כאלה הזקוקים למדף וארון הבנויים ג"כ באופן סטאנדארדי. שלכן גודל הספרים גם כן צריך להיות מתאים, בהתאם לנקודה האמורה להסיר כל המסוואות של היצר המפתה את האדם שדי ומספיק לו בספרים שיש לו כבר וכו'. והרי בספרי המכון כמה גודלים להם. ואף שכנראה תלוי באם נדפס בשני טורים או בטור אחד, הנה אם בנוגע לאנציקלופדי וכו"ב כבר הורגלו שיהי' נדפס בשני טורים, אבל בנוגע לפוסקים, כמו פסקי הרי"ד, אין מנהג קבוע בזה ואדרבה. במילא הרי יכול להיות בגודל שכבר הורגלו לו וגם קל יותר לנטלו ממקום למקום וכולי.

אתאפק לא אוכל מדי פעם בפעם וגם בפעם הזאת לעורר על גודל ההפסק בזמן בין כרך לכרך באנציקלופדי התלמודית. ואצפה אשר תזכורת זו והתעוררות זו תקדים הופעת הכרכים הבאים בכל האפשר, וחפץ ה' בידם יצליח להגדיל תורה ולהאדירה.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ראשונים כמלאכים: ראה שבת קיב, ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14. וש"נ.
לצווי חכמינו ז"ל: שבת קלג, ב. וראה גם לקמן אגרת ט"תכו, ובהנסמן בהערות שם.

זה א-לי ואנוהו: בשלח טו, ב.

דבר משנה: אבות פ"ד מ"כ.

באנציקלופדי התלמודית: שבהוצאת מכון התלמוד הישראלי.

ט'שצט

בי"ה, כ"ה מ"ח, תשכ"ח
ברוקלין.

ש"ב הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מדות
ובעל מרץ כו' מו"ה יצחק שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום 11/21.

כבקשתו, מצורפות בזה התמונות מרבתינו הק'.

הס' נת' ותי"ח ת"ח.

בכבוד ובברכה לאיוש"ט ולראות פרי טוב אמתי בעסקנותו. ש"ב
המאחל כ"ט.

ט'ת

בי"ה, ראש חודש כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"נ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

הנני מצטרף לכל אלה שמאחלים לו כל טוב בקשר עם יום הולדתו

ט'שצט

מו"ה יצחק: שניאורסאהן, פאריז. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו אגרת א'תרצ"א.
לקמן אגרת ט'תקכ"ה.

ט'ת

מצילום האגרת.

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ד ט"ז, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ט'ת"ז. ט'תמח. ט'תסט. ט'תעה. ט'תפא. ט'תקיג. ט'תקכד. ט'תקלד.

ומוסיף עליהם ברכה שיאריך השי"ת ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים
בבריאות הנכונה וברוב כל בגו"ר.

שמחתי ביחוד להודיע כי חגיגת יום ההולדת תהי' בביהכ"נ מיסודו
של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק בירושלים העתיקה בעיר שחברה לה יחדו.

ויהי רצון שיקוימו כל הברכות שנתברך בהן, ובפרט שנמצאים אנו
בחודש כסלו, חודש הצלחה גאולה וישועה לעמנו בכלל ולאנשי שלומינו
בפרט. – ומתוך שלום דוקא וכמש"נ פדה בשלום גו'.

בהוקרה ובכבוד ובברכה לבשו"ט בעניני כלל עמנו בני"י ובעניני
הפרט, שגם הוא עולם מלא הוא,

מ. שניאורסאהן

נ. ב.

מפני סיבה נתעכב המשלוח, וזה עתה קבלתי ידיעה שהתפלל ועלה
לתורה בביהכ"נ ע"ש הצ"צ, ושנושא דבורו הי' על הפסוק הושיעה את
עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם, שאם תמיד עינינו תלויות
לישועת ה', על אחת כמה וכמה בתקופתנו זו.

בביהכ"נ . . . הצמח צדק: ראה גם לקמן אגרת ט"תכח, ובהנסמן בהערות שם.
בירושלים העתיקה: לאחר שחרורה במלחמת "ששת הימים" בשנת תשכ"ז.
בעיר שחברה לה יחדו: תהלים קכב, ג.
וכמש"נ: תהלים נה, יט.
עולם מלא: סנהדרין לז, א (במשנה).
על הפסוק: תהלים כח, ט.

ט'תא

ב"ה, ב' כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר ירחמיאל שי' האָניג, לאַנדאָן

שלום וברכה!

אייער בריוו איז צו מיר אָנגעקומען מיט גאָר אַ גרויסער
פאַרשפּעטיקונג.

איך בין געווען צופרידן פון דעם אינהאַלט, ספּעציעל דעם גייסט אין
וועלכן אייער בריוו איז געשריבן געוואָרן, וואָס באַווייזט אויף אייער
צוגעבונדנקייט צו אונזער געמיינזאַמער אייביגער ירושה, ווי דער פסוק
זאָגט: תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב.

וואָס אויב פון יעדן אידן ווערט ערוואָרטעט אַזאַ באַציאונג צו דער
ירושה – און זעלבסטפאַרשטענדלעך איז ניט געמיינט צו האַלטן עס
אונטער אַ גלאַז, נאָר ווי די ווערטער צוה לנו משה דייטן אָן, ווי משה
רבינו האָט געוואָלט און אָנגעזאָגט, אַז די תורה זאָל דורכנעמען דעם
טאָג-טעגלעכן לעבן און מיט לעבעדיקייט – ווערט עס דאָך זיכער
ערוואָרטעט אין גאָר אַ גרויסער מאָס פון איינעם וואָס – לויט זיין
שרייבן – איז אַן אַפּשטאַמלינג פון אַ רבי'עשע און חסידישע משפּחה.

און דאָס וואָס איר שרייבט, אַז איר זייט ניט קיין פּראָפּעסיאָנעלער
חסיד, איז פאַרשטייט זיך – בכלל ניטאָ אַזאַ מציאות, וואָרום דער וואָס
באַטראַכט עס אַלס אַ פּראָפּעסיע איז קיין חסיד ניט. חסידות איז געבויט
אויף אינערלעכע התלהבות און טיפּע צוגעבונדנקייט, ביז עס ווערט דער
עצם מענטש, לויט די צוויי נוסחאות (אָדער הויפט-שטראָמען) אין
חסידות: נוסח פּוילין (אָדער ווי עס ווערט אַמאָל אָנגערופן נוסח חג"ת –
חסד, גבורה, תפארת) – וואוּ התלהבות דריקט זיך אויס אויך אין דער

ט'תא

חלקה נדפס בלקו"ש חל"ה ע' 297, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

דער פסוק זאָגט: ברכה לג, ד.

ניט געמיינט צו האַלטן כו': ראה בארוכה שיחת יום שמח"ת תשכ"ה (קה"ת,

תשנ"ט) סכ"ב.

חסידות איז געבויט כו': ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'רלח.

אויסערלעכער פאָרם, און נוסח תב"ד — חכמה בינה דעת, מיט הדגשה אויף שכל. און זיכער איז איבעריק מאריך צו זיין אין דעם פאָר אייד.

איד וויל נאָר צוגעבן, אַז דער צד השוה און הויפט אויפגאָבע פון יעדן אידן, ספעציעל אין אונזער צייט, איז ניט צו באַגנוגען זיך דערמיט וואָס די קאָפּ אַליין ווייס וועגן אַ גוטע זאָך, און די האַרץ פילט אַ גוטע זאָך, נאָר דאָס מוז אַראָפקומען אין אַלע רמ"ח אברים אין מעשים בפועל, ווי אונזערע חכמים ז"ל אונטערשרייבן: מעשה הוא העיקר. דאָס גלייכן דאָרף מען זיך ניט באַגנוגען צו האַלטן גוטע זאָכן פאָר זיך און די אייגענע רמ"ח אברים, נאָר יעדער איינער דאָרף טאָן וואָס ער קען אַז דאָס זאָל ווערן דאָס אייגנטום און דורכנעמען דאָס לעבן פון יעדן אידן וואָס מ'קען דערגרייכן, וואָרום סוף סוף זיינען אַלע אידן אברים פון איין גוף, קומה שלימה פון כנסת ישראל.

און אומקערנדיק זיך צו דאָס אויבנגעשריבענע — אויב פון יעדן אידן ווערט געפאָדערט צו דערפילן די דערמאָנטע הויפט אויפגאָבע, וואָס אויף דעם באַקומט יעדער איד ספעציעלע כוחות — על אחת כמה וכמה אַז דאָס ווערט געפאָדערט פון אַן אַפשטאַמלינג פון אַ רבי'עשע משפחה, וואָס אין צוגאָב צו די אַלגעמיינע כוחות פון תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, האָט ער בירושה אויך ספעציעלע כוחות פון עלטערן און אורעלטערן.

איד וועל נאָטירלעך זיין צופרידן, און עס וועט מיר פאַרשאַפן אַ באַזונדערן פאַרגעניגען צו הערן פון אייד גוטע בשורות אין באַצוג צו אַלעס אויבנגעשריבענע.

בכבוד ובברכה,

מ. שניאורסאָהן

אין ענטפער אויף אייער הצעה צו שרייבן אַן אַפשטאַצונג וועגן אַ באַשטימטע פערזענלעכקייט — איז בכלל איז דאָס ניט מיין ענין, און בפרט וועגן איינעם וואָס געפינט זיך שוין ניט צווישן די לעבעדיגע דאָ.

אונזערע חכמים ז"ל אונטערשרייבן: אבות פ"א מ"ז.

אַלע אידן . . איין גוף, קומה שלימה: ראה טעהמ"צ להאריז"ל פ' קדושים, הובא ונתבאר בסהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א. לקו"ת ר"פ נצבים.

וויבאלד אָבער אַז די זאך איז שוין אויפגענומען געוואָרן, און מײן
ניט רעאַגירן קען אויסגעטייטשט ווערן ניט ריכטיג, מוז איך
אַמווייניקסטענס זאָגן אַ פאַר ווערטער וועגן דעם, פאַנאַדערטיילנדיג
דאָס אין צוויי ענינים: א) דער מענטש אַלס מענטש, וואָס דאָס שליסט
אין – און אדרבה צו אַלעם ערשטן – זיין פערזענלעכן לעבן; ב) די שיטה
און ווערק פון דעם באַטרעפנדן, וואָס אין די ביידע בין איך שאַרף ניט
מסכים מיט אייער אַפשאַצונג.

אַנהויבנדיג פון דאָס צווייטע. אויב מײַזאַל אפילו אָננעמען, אַז
זיינערצייט, ד.ה. מיט עטלעכע צענדליג יאָר צוריק, איז די וועג אויף
פאַרברענגען חסידות צו ברייטערע קרייזן געווען דורך סטיליזירן דאָס,
ביז וואָנעט דאָס זאָל ווערן ענלעך צו אַ שיטה וואָס איז פרעמד צו
חסידות, באַטראַכטנדיג אַז דאָס וועט זיין אַ צוגרייטונגס-שטופע צום
צוקומען סוף סוף צו חסידות – איז זיכער, אַז אין די לעצטע יאָרן איז
ניט געווען אין דערויף קיין נויטווענדיקייט. במילא האָט מען מיט דעם
צוגאַנג – בלויז געגעבן אַ פאַלשן בילד פון חסידות, פון דעם וואָס איז
אמת לאמתו פון תורת אמת.

מײן פערזענלעכע מיינונג, באַגרינדענט אויך אויף מײן לעבן אין
דייטשלאַנד עטלעכע יאָר, איז אַז אויך דאָן האָט מען געקענט
פאַרברענגען חסידות אין איר אמת'ן תוכן, און עס וואָלט זיך צוגענומען
אין דער ריכטיגער פאַרם, אָן פיל יוצא-דופּ'ס.

צוריקגייענדיק צום ערשטן ענין – און דאָס דערקלערט אויך
פאַרוואָס דאָ האַנדלט זיך וועגן צוויי פאַרשידענע ענינים, היפך פון תורת
החסידות וואָס לערנט, אַז אַ מענטש און זיין ווערק דאַרף זיין גאָר ענג
פאַרבונדן (ביז – דאָס דאַרף זיין איין איינהייט). אָבער לויט דאָס
אויבנגעשריבענע פאַלט אָפּ די קשי״. בנוגע צו אַ מענטשן דאַרף מען דאָך,
ווי אויבנגעשריבן, צום אַלעם ערשטן אורטיילן לויט זיין פערזענלעכן
לעבן און אין וואָס ער האָט זיך "געקאַכט", און בפרט אין קאַרדינאַלע
פראַגען. איז בנוגע דעם באַטרעפנדן דאָך דאָ די שטעלונג אין דעם אַזוי-
גערופענעם סכסוך צווישן אידן און אַראַבער אין ארץ ישראל, און די
שטעלונג וועגן אָננעמען אַ מעדאַל פון כבוד פון דייטשלאַנד, (וואָס באמת

לײן לעבן אין דייטשלאַנד עטלעכע יאָר: בשנים תרפ"ט-תרצ"ג – ראה "מבוא"
לאגרות-קודש ח"א ע' 8 ואילך. "ימי מלך" ח"א פי"א.

נאָרט זיך קיינער ניט, און דאָס איז די זעלבע דייטשלאַנד פון אַמאָל
(אפילו די וואָס שרייען אַנדערש, איז דאָס דאָך נאָר וואָס מ'וויל איינריידן
אַ צווייטן); און געוויס ניט אַזאָ וואָס האָט דאָרט געלעבט צענדליגע יאָרן
און געלעבט מיט זייער קולטור און זייער אָרט דענקען אפילו נאָכן
אַנטלויפן-אַרויסגעטריבן ווערן פון דאָרט). און אויך איז דאָ די ניט
אויפגעקלערטע פראַגע, אָדער ווי מאַנכע זאָגן – גראַדע די אויפגעקלערטע
פראַגע, פון זיין פרוי.

אין דעם גייסט פון אָנהויבס פון בריוו; אויב באַ יעדן אידן איז דער
ענין פון זכּה וזיכּה את הרבים איינע פון די גרעסטע דערגרייכונגען, איז
דערפון פאַרשטאַנדיק דער היפּך דערפון, ווי די משנה זאָגט; על אחת כמה
וכמה איינער וואָס האָט געוואָלט און געטאָן אַלץ וואָס ס'איז אים
מעגלעך געווען, אַז מ'זאָל אים אָננעמען אַלס וועג-ווייזער און מוסטער
וכו' וכו' – זיינען די דערמאָנטע דריי ביישפּילן פון פערזענלעכן לעבן גענוג
כאַראַקטעריסטיש, דאָן – די דערציילונגען פון די וועלכע האָבן געלעבט
אין דער זעלבער שטאָט און זעלבן געגנד וואו ער האָט געלעבט אין די
לעצטע יאָרן.

עס טוט מיר לייד וואָס איך מוז שרייבן דאָס אויבנגעשריבענע; דער
אמת איז דאָך אָבער אַזוי.

ויהי רצון, אַז וויבאַלד איך בין אַרויס פון מיין גדר און האָב
געשריבן די אויבנדערמאָנטע אויסדרוקן, זאָל דאָס לכל הפחות ברענגען
די געוואונשענע רעזולטאַטן, אַז איר און די אַלע וועלכע שטייען אונטער
זיין ווירקונג, זאָלן איבערשאַצען אייער באַציאונג בעבר צו דער שיטה און
דעם מענטשן, און גיין אין דער ריכטונג פון תורתנו תורת אמת, וואָס איז
צוזאַמען דערמיט אויך תורת חיים – אַ תורה (מלשון הוראה) וואָס
באַווייזט ווי צו לעבן, אַז דאָס לעבן זאָל זיין ווערט אָנגערופן צו ווערן
אמת'ער לעבן.

מיט אַכטונג און ברכה,

הנ"ל

ווי די משנה: אבות פ"ה מ"ח.

תורה (מלשון הוראה): ראה רד"ק לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב.

ט'תב

ב"ה, ב' כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר מנחם מענדל שי' ומרת אסתר רחל תחי'

שלום וברכה!

אייער צדקה ביישטייערונג איז ערהאלטן געוואָרן, און זיכער איז
עס געגעבן געוואָרן בשמחה ובטוב לבב, וואָס דאָס פאַרגרעסערט נאָך די
מצוה.

עס איז זיכער איבעריג צו אונטערשרייכן די גרויסקייט פון צדקה
בכלל, און בפרט אַ צדקה וואָס איז פאַרבונדן מיט **גמילות חסדים** און
טיילווייז אויך מיט **חינוך בנות ישראל** וואָס מיט דער צייט וועט יעדע
איינע פון די תלמידות זיין די עקרת-הבית פון אַ אידישע היים און אַ
אידישע משפחה, און טיילווייז אויך מיט **מבצע תפילין** וואָס, ווי די גמרא
דערציילט, ווען אַ איד טוט אַן תפילין "שפיגלט" עס זיך אָפּ אין די תפילין
פון הקדוש ברוך הוא, וואו די פרשיות ריידן בשבחן של ישראל און
דערמיט ווערט אַראָפּגעבראַכט ספעציעלע ברכות און סגולות פאַר אידן.

דער אויבערשטער זאָל אייך באַגליקן איר זאָלט אויך ווייטער
קענען טאָן אין עניני תורה ומצוות בכלל, און אין צדקה בפרט, לאורך
ימים ושנים טובות בשמחה ובבריאות.

בברכה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות.

ט'תב

מר מנחם מענדל: איידלמאָן.

פאַרגרעסערט נאָך די מצוה: ראה ב"ב ט, ב.

עקרת-הבית: ראה ב"ר פע"א, א. זח"א קנר, א.

מבצע תפילין: ראה גם לעיל אגרת ט'שצה, ובהנסמן בהערות שם.

די גמרא: ברכות ו, א. וראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט'שסו.

ט'תג

ב"ה, ה' כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ בעל מדות וכו'
מוהר"ר אלי' שליט"א המכונה ד"ר יונג

שלום וברכה!

בנועם קבלתי אגרתו מיום ה' תולדות, וביחוד שמחתי להודיע כי מתכוננים להדפיס מהדורה חדשה של ספרו על גדולי ישראל. ות"ח על שימת לבו להציע תקונים במאמר על חיי אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע מייסד חב"ד.

מסרתי הדבר למזכירות ובודאי ינצלו את ההזדמנות ויבואו בכתובים את כת"ר שי'.

בהזדמנות זו צויתי לשלוח לכת"ר שי' את "ספר התולדות" של אדמו"ר הזקן שזה עתה יצא לאור.

בכבוד ובברכה.

ט'תד

ב"ה, ה' כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מכ"א חשוון, וכן ההעתקות מהספר ע"ד . . בחבילה בפ"ע.

ט'תג

מוהר"ר אלי' . . ד"ר יונג: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ב אגרת קעא. ח"א אגרת קנג.

ספרו על גדולי ישראל: "Jewish Leaders".

תיקונים במאמר על חיי אדמו"ר הזקן: ראה גם אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ ח"ט אגרת ב'תתכז.

ספר התולדות של אדמו"ר הזקן: בעריכת הרב א. ח. גליצנשטיין (קה"ת, תשכ"ז).

בתמהון הכי גדול קראנו במכתבו שאלותיו עוה"פ להודיע לו בנוגע עבודתו ב . . וכולי, בה בשעה שכו"כ פעמים הודיעו לו דבר ברור ומוחלט שבכל עניני . . יפנה ויטייעץ עם הרב וו"ח אי"א נוי"נ רב פעלים ובעל מרץ . . וגם אישר קבלת הוראה זו, ובכל זה מדי פעם בפעם חוזר עוה"פ בשאלתו.

אפשר — אף שחשש רחוק הוא, שכוונתו שיהי' בידו כתב שמפטרים כולי ובמילא נוגע זה לענין הפצויים וכו'. וזה מכריח להדגיש עוה"פ שאיש אינו מפטר אותו מטעם הפשוט כי בנוגע לתפקידו יכול הוא אלא שאינו רוצה, ועד כדי כך העדר הרצון, אז ער האט זיך אליין איינגעשמועסט שאינו יכול, וכפי שנדבר בזה בארוכה עם . . .

שלכן, א) באם חובל הוא בעצמו, הרי פטור הוא בידי אדם, משא"כ כשאחר יפטר אותו; ב) ובנוגע לפצויים הרי אין בזה ענין של פיטור מצד המוסד.

כאמור לעיל, חשש רחוק הוא, אבל גם זה דאָרף מען באַוואָרענען, אלא כיון שהמדובר הוא בכספי ציבור, והוא בכל מכתב ומכתב שואל עוה"פ ועוה"פ, הרי אין ברירה אלא להעלות על הכתב תשובות בלתי נעימות אלו.

בכבוד ובברכה,

עפ"י הנ"ל מובן גם הטעם ששולחים המכתב מהיר דחוף.

ט'תה

ב"ה, ח' כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב עזריאל שי' המכונה ד"ר הילדסהיימר

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו ממוצש"ק פ' נח, שהגיעני באיחור זמן רב (כנראה מפני חוסר בולים, כרשום על המעטפה).

נצטערתי שעל ידי אי-הבנה נגרם עג"נ למר, ובמילא גם לי, בקשר

ט'תד

חובל . . בעצמו . . פטור כו': ב"ק צ, ב. וראה אנציק' תלמודית מע' חובל ס"א (ע' תרפב). וש"נ.

עם איגרות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע. ונשלחו לשולחם מאז, הוא ידידינו מר שמואל הכהן שי' אבידור.

ואכפול בקשת סליחתו.

בכבוד ובברכה.

ט'תו

ב"ה, ח' כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ מו"ה יצחק שי' שטרסברג
רח' בית וגן 15, ירושלים ת"ו

שלום וברכה!

באיחור זמן נתקבל מכתבו, בו כותב על דבר משרתו עתה ואודות
ההצעה למשרת מנהל ביה"ח "ביקור חולים".

והנה בכלל ההצעה למשרה החדשה נכונה היא, אלא שלא ברור
ממכתבו בנוגע התנאים הכספיים במשרה החדשה, כולל ענין הפנסי
וכולי, ועוד ועיקר אם מבוססת היא, זאת אומרת אם המשרה החדשה
בטוחה היא ולא בתור נסיון. ובאם שני הפרטים האלה בסדר, כדאי
שיתענין בהצעה החדשה.

כיון שכל ענין הוא בהשגחה פרטית, כאן עלי החובה והזכות לעורר
על ההכרח ללמוד גם פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת
החסידות, ותקותי שעכ"פ מכאן ולהבא יהיו לו שיעורים קבועים בזה
בכל יום ובהוספה ביום השבת קדש.

מהנכון לבדוק התפלין והמזוזות אם לא נבדקו משך י"ב חודש.

בברכה לבשורות טובות.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,
מזכיר

ט'תו

ובהוספה ביום השבת קדש: ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהר"ש ע' יג. קונטרס עץ
החיים פכ"ה (ע' 53).

ט'תז

בי"ה, יו"ד כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם . . .

ובעמדנו ביום גאולת אדמו"ר האמצעי וימים ספורים לפני יום
גאולת אדמו"ר הזקן, שהם גם ימי הכנה ליום זה, וכמובן בפרט משיחת
יו"ד כסלו הידועה (של כ"ק מו"ח אדמו"ר) –

אשר שתייהן הן גאולתינו ופדות נפשינו, פד' בשלום דוקא,

וכידוע בביאור דברי אדה"ז אשר כשקרא "בס' תילים פסוק
פדה בשלום נפשי קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו יצאתי בשלום מה'
שלום",

יהי רצון אשר מתאים לדרשת רז"ל בכתוב זה (שהוא מהשיעור
תילים דיום זה – החדשי והשבועי): אמר הקב"ה כל העוסק בתורה
ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין
אומות העולם,

משיחת . . . הידועה: בשנת ה'תש"ז (לקו"ד ח"ג ע' 976).

פד' בשלום דוקא: ראה סד"ה פדה בשלום לבעל השמחה (אדמו"ר האמצעי)
בשערי תשובה ח"א. ועוד.

דברי אדה"ז: במכתבו לאחר הגאולה (בית רבי ח"א פי"ח).

לדרשת רז"ל: ברכות ח, א.

פדאני: עיין בשיעור תניא דיום זה (קו"א קנח, א-ב) אשר הלכות הן בחי' רצון
הנמשך מח"ע דהמאציל ב"ה ויורד ומאיר בבחי' גילוי בגשמיות.

ט'תז

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ה ע' 418, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
בטופסים שנשלחו לאחר יו"ד כסלו שונה התאריך, ובפנים נכתב: "ובעמדנו בין
גאולה אדמו"ר האמצעי וגאולת אדמו"ר הזקן כו".
במכתבו: נדפס ג"כ באגרות-קודש שלו ח"א אגרת לח.
בס' תילים: נה, יט.

יתחזק ויוסיף כאו"א, בתוככי כלל ישראל, בשלשה קווין
האמורים: בעסק התורה, בעסק גמ"ח (ומצות בכלל) ובעבודת התפלה –
מוארים באור תורתן של הנ"ל – תורת החסידות ובחיות ובפנימיות,
ולקרב עיכ"ז קיום היעוד – כדרשת רז"ל עה"כ (בשיעור החומש
דיום זה) ויזרח לו השמש
שאמר לו הקב"ה ליעקב שהוא סימן לבניו כי הנה היום בא גוי
וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפי,
יום פדיית הקב"ה ובניו,
יום ה' הגדול והנורא, יום גאולתנו ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.
בברכת חג הגאולה,

מ. שניאורסאהן

* * *

בשלשה קווין: ראה חדא"ג מהרש"א שם. רשימות אדמו"ר הצ"צ לתהלים שם (נה),
(יט).

גמ"ח (ומצות בכלל): דכל המצות נק' בשם צדקה (תו"א סג, ג. ובכ"מ).
ובפנימיות: ראה זח"ג (רפא, א): כל העוסק בתורה כו' כאילו פדאני כו' וכמה ב"נ
דקא משתדלי כו' ולא אתפרק כו' אלא כו'. עיי"ש.
כדרשת רז"ל: ב"ר פע"ח, ה.
כי הנה . . והנורא: מלאכי ג, יט-כג. עירובין (מג, ב). אבל צ"ע ברמב"ם ה' מלכים
(פ"ב ה"ב): יראה מפשוטן כו' – דמשמע דסברתו (ראה מגדול עוז שם ומשנה סוף עדיות)
דקאי על מלחמת גוג ומגוג, והא דעירובין הביא רק אח"ז ובלשון ויש מן החכמים
שאומרים כו'.
וראה ירושלמי שבת פ"א ה"ג דמפרש על תחא"מ (ולולא דברי הרמב"ם, יש לתווד
כל הדעות ע"פ סדר עולם רב[א] פ"ז דנראה ונגזו כו').
ע"פ סברת ודעת הרמב"ם הנ"ל סרו קושיות נ"כ בהל' נזירות (פ"ד הי"א). ואכ"מ.

**(באנציק' מע' אלי' מובא זה כמוסכם (וגם ליד צוין שם). ולפענ"ד פוסק הרמב"ם
הפכו (ולכן גם ספק נזירות אין בזה) ויסודו משנה דעידות (דמעתיקה בהל' מלכים שם).**

ויזרח לו השמש: וישלח לב, לב.
צ"ע ברמב"ם: ראה גם תורת מנחם – הדרנים על הרמב"ם וש"ס ע' קכה ואילך.
באנציק' . . שם): הוספה זו למו"ה שלמה יוסף זוין. אגרות נוספות אליו –
לעיל חכ"ד אגרת ט"לג, ובהנשמך בהערות שם. לקמן אגרת ט"חמ (ע' עח). ט"תפג.
ט"תקטו. ט"תקמה. ט"תקמו. ט"תקנא.

התכניות-מפות נתקבלו עתה. ומובן שנהניתי שסו"ס ווערן די
השגות גרעסער, אף שלא כגודל הברכות המוזמנות מהשי"ת.

* * *

ביקור בכאן — הרי אפ"ל כשכל הר"מ ור"י יהיו על אתר.

ז"ע נתקבל המכ" של אחרי הנ"ל. בברכת הצלחה בעבוה"ק.

* * *

אמרתי כו"כ פעמים :

(1) שאיני אחראי להנאמר בשמי ע"י אחרים. (2) שמענה לא' (פרטי)
— אינה מחייבת את השני ובפרט — מוסד. (3) מצבו המשפחתי ד. . . מפריע
מנוחתו — (משא"כ כשיהי' בירות"ו), ובמילא גם כושר עבודתו.

* * *

בברכת חג הגאולה ולהתמדה ושקידה אמיתיים בתו"ע.

ט'תח

ב"ה, י' כסלו, תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום י"א מ"ח,

התכניות . . מהשי"ת: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח למו"ה
משה יצחק העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"א אגרת ז'תתמד, ובהנסמן בהערות
שם.

ביקור . . בעבוה"ק: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח למו"ה ניסן
נעמאנאוו. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ד אגרת ט"ג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
אגרת ט'תקיד (ע' קעה).

אמרת . . עבודתו: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח למו"ה
אלכסנדר זישא בונין. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקלב, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן אגרת ט'תמ (ע' עט). ט'תקיד (ע' קעו).

בברכת . . בתו"ע: הוספה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל התלמידים
השלוחים — בישיבת תורת אמת.

— ישנה את הנוסח לנוסח חב"ד — באם זה לתמיד.

הפ"נ יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

מהנכון לבדוק המזוזות בדירתו שתהיינה כולן כשירות כדין.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ט'תט

ב"ה, י"ב כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ מו"ה אברהם גד שי

שלום וברכה!

איך באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריוו פון כ"ג חשוון, ווי
אויך די פריערדיגע קארעספאנדענץ. איך דאנק אייך הערצלעך פאר
איבערגעבן די גריסן אין ארצנו הקדושה און פאר מיטטיילן מיר וועגן
דעם.

אזוי ווי מיר געפינען זיך אין די סגולה-טעג צווישן י' און י"ט כסלו,
וואס זיכער זייט איר באקאנט מיט די באדייטונג פון די געשעענישן אין
יענע היסטארישע טעג, זאל דער אויבערשטער העלפן מיזאל קענען
אנזאגן גוטע בשורות אין אלע ענינים וועגן וועלכע איר שרייבט, בפרט
דעם ענין וואס איר דערמאנט צום שלום פון אייער בריוו, און אז פון טאג

ט'תח

ישנה את הנוסח . . באם זה לתמיד: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'תפ, ובהנסמן
בהערות שם.

ט'תט

מו"ה אברהם גד: מאכעכאווסקי. אגרת נוספת אליו — לקמן אגרת ט'חסה.
פון טאג צו טאג . . געשטארקט . . ליכטיקייט . . טעג פון חנוכה: ראה שבת כא, ב.
שו"ע או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ב.

מא

אדמו"ר זי"ע

צו טאג זאלן געשטארקט ווערן אלע ענינים פון ליכט און ליכטיקייט,
וואס דאס איז דאך דער אינהאלט פון די טעג פון חנוכה צום אפפלוס פון
דעם חודש.

מיט גרוס און גוטע וואונשן.

ט'ת

ב"ה, ט"ו כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין.

... קביעות דירתם לאחרי החתונה בשעטומ"צ – במקום שיש
כמה שומרי תומ"צ, מקוה כשרה וכיו"ב. עסק פרנסתו – בהתייעצות עם
ידידים שבסביבתו.

ט'תא

ב"ה, י"ז כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

התלמידה דורית תחי וולמן
ניו-היוון

ברכה ושלוש!

במענה לשאלתה בפירוש רש"י בפי' בראשית שלמדה –

ולכל לראש נהניתי לראות שלומדת בשקידה ובעיון, ורוצה להבין
מה שלומדת בתכלית ההבנה. ובודאי משפיעה בכיוון זה גם בביתה וגם
בכתתה, ובכלל זה בהנהגה טובה וקיום המצוות בפרט, והרי אמרו
חכמינו ז"ל אין דבר העומד בפני הרצון.

ובתוכן שאלתה, אף שבודאי יכולה לברר ספקותי אצל המורה
שלה, ובפרט אשר בעל-פה, פנים אל פנים, נקל הדבר יותר מאשר בכתב,

ט'תא

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 189, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
אמרו חכמינו ז"ל: ראה זה"ב קסב, רע"ב.

אבל כיון שכבר כתבה וגרמה לי קורת רוח, אענה לה על כל פנים בקיצור, ותדבר בפרטיות עד"ז עם המורה שלה לבאר לה ככל הדרוש.

השאלה: על הפסוק ויתהלך חנוך את האלקים וגו' אומר רש"י "צדיק הי' וקל בדעתו להרשיע לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו" ושאלתה, כיון שלקח אותו אלקים לפני שיחטא הרי לקח ממנו הבחירה החפשית בין יצר הרע ויצר הטוב. ושנית, למה דוקא את חנוך ולא אחרים. ושלישית, איך מתאים מה ששמעה מהמורה שלה שחנוך נעשה אחר כך למלאך עם פירוש רש"י שהי' קל בדעתו.

והמענה – לאחר הקדמה תחילה, שבכלל בכל עניני התורה יש כמה וכמה פירושים, והמובא כאן הוא רק אחד מהם:

האדם הוא גוף ונשמה, ויש חילוק גדול שלא בערך בין הנשמה והגוף ונפש הקשורה בגוף היא נפש הבהמית. שאצל חנוך היתה נשמה גדולה ביותר, ובפרט שחי בדורות ראשונים שבין אדם עד נח, שהיו מושחתים כידוע, ורק יחידי סגולה ביותר יכלו לילך נגד כל הדור ההוא. ועוד להוסיף, שהי' זה לפני מתן תורה, שאז בכלל הי' העולם במצב מגושם ולא בקל נתקבלו ענינים רוחניים ועניני אלקות, מה שאין כן לאחר מתן תורה שאז נעשה שינוי בכל העולם.

והנה, כל זמן שחנוך חי בעולם הזה עמד ולחם בכל הנסיונות בכל כח שלו כי הי' צדיק, לכן על ידי צדקתו – זכה לשכר מיוחד זה שלא יהי' צריך לעמוד בנסיון שלא הי' לפי כוחותיו אפילו של חנוך, מאחר שמצד העולם ומצד הגוף – היו נסיונות שלא בערך, ולכן זכה ולקח אותו אלקים.

ובזה מתורצות כל השלשת קושיות האמורות.

כיון שעומדים אנו בין ימי הגאולה של י' כסלו (גאולת אדמו"ר האמצעי) וי"ט כסלו (גאולת אדמו"ר הזקן), בטח יודעת פרשת הימים האלה, ובודאי שמעה מהמורה שלה שהכוונה בזכירת הימים האלה היא

על הפסוק: בראשית ה, כד.

שחנוך נעשה . . למלאך: ראה זח"א לז, ב. שם נר, ב.

והמענה: ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 86.

ועוד להוסיף: ראה גם לקו"ש שם ע' 52, ובהנסמן בהערה 31 שם.

מג

אדמו"ר זי"ע

שהזכרון יביא לידי מעשה ברוח בעלי הגאולה, ויהי רצון שיהי באופן
דמוסיף והולך מוסיף ואור כהוראת ימי חנוכה הממששים ובאים.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ט'תיב

ב"ה, י"ז כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יוסף שיי גארעליק
מאנטרעאל

שלום וברכה!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען אַ באַריכט, אַז איר האָט
איבערגעגעבן מיין גרוס צוריקקומענדיק אין מאַנטרעאַל, בפרט באַ דער
געלעגנהייט פון דעם פאַרברענגען פון י' כסלו, און אַז איר האָט דאָס
געטאָן מיט אַ לעבעדיקייט און פריילעכקייט.

דער אויבערשטער זאָל העלפן, אַז איר זאָלט שטענדיג פריילעך
מאָכן אידן, און פאַרשטייט זיך די אייגענע משפּחה שיי, עס זאָל זיין
פריילעך אין אַלע הינזיכטן, אין גשמיות און אין רוחניות, וואָס באַ אידן
גייען ביידע צוזאַמען, און אדרבה, אַז עס איז אַ פריילעכער צושטאַנד אין
רוחניות'דיגע זאָכן, גיט דער אויבערשטער הצלחה אין גשמיות'דיגע
ענינים. פאַר אַ באַברויסקער איז זיכער איבעריג מאַריך צו זיין [אין] דעם.

ויהי רצון, אַז איר זאָלט אין דעם אַלעם טאָן אין אופן פון מוסיף
והולך, אין איינקלאַנג מיט דעם ענין פון נר חנוכה, וואָס יעדן טאָג קומט
צו מיט אַ ליכטעלע מער.

דמוסיף והולך . . כהוראת ימי חנוכה: שבת כא, ב. שו"ע או"ח הל' חנוכה
סתרע"א ס"ב.

ט'תיב

מוסיף והולך . . נר חנוכה: שבת כא, ב. שו"ע או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ב.

מיט וואונש צו אַ פריילעכע חג הגאולה און אַ ליכטיגע חנוכה
ולבשורות טובות בכל האמור.

ט'תיג

ב"ה, י"ח כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר שניאור זלמן שי מסחרי

שלום וברכה!

הנני לאשר בתודה קבלת מכתבו מיום ל' בחשון והקודמו. ובינתיים
כבר קבלתי מכתב מאנשי כפר חב"ד שכתבו לי על דבר הרושם החזק
שעשו דבריו במסיבת העתונאים שנתקיימה בכפר חב"ד.

ויהי רצון שסוף סוף יקויים הכתוב אמת מארץ תצמח — אמת
מארץ הקודש תצמח — בכל הענינים הכלליים והפרטיים, כולל עניני כפר
חב"ד, שיהי, כמו שדברנו כשהי כאן, מרכז להפצת החסידות בכל אה"ק
תותבב"א.

ובעמדנו ערב יום הגאולה של מייסד חב"ד, אדמו"ר הזקן זי"ע, יהי
רצון שזכרון יום סגולה זה, ככל עניני עם ישראל, יתבטא באופן מעשי,
ובלשון חכמינו ז"ל המעשה הוא העיקר.

בברכה מיוחדת לך לרפואה שלמה וגם קרובה, וליום י"ט כסלו
וימי חנוכה הסמוכים אליו — ימי אור שמחה וגם פעילות.

ט'תיג

מר . . מסחרי: אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ג אגרת ח'תתסט, ובהנסמן בהערות
שם. לקמן ט'תמב. ט'תקנח.
הכתוב: תהלים פה, יב.
ובלשון חכמינו ז"ל: אבות פ"א מ"ז.

ט'תיד

ב"ה, ערב חג הגאולה די"ט כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת שפרה יהודית תחי'

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה והקודמו.

ואשרי חלקה שזכתה וגם הצליחה לעודד נפשות רבות מבנות ישראל, אשר כל אחת ואחת מהן בת שרה רבקה רחל ולאה, במעמדן המיוחד שאבדו בעליהם (תבדלנה לחיים טובים). ובודאי ובודאי נאמנים דברי חכמינו ז"ל "הוא נענה תחלה", שיעודדה השם יתברך ויתעלה ויחזק רוחה במצבה היא.

והרי לו נתכנו עלילות ואך הוא היודע טעמי הנהגתו בעולמנו זה, אלא שברור וידוע שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. ועל פי המדובר במ"א והכתוב כמה פעמים מגדולי ישראל אין כל פלא כלל אשר נברא אינו מבין הליכות הבורא ית', להיות ואין ערך כלל וכלל ביניהם, פרט באותן הנקודות אשר רצה הבורא בחסדו הגדול וגילה חכמתו ורצונו וענינו להנבאים.

ואם בכל עניני טוב וקדושה אמרו רז"ל הקב"ה עוזרו, על אחת כמה וכמה בנסיון גדול כהאמור, שלא להרהר אחר מדותיו של הבורא באסון אבדת בעל ואב לילדים. ועזר הקב"ה, שהוא אלקים אמת, בודאי שגם

ט'תיד

נדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 342. ב"בכרם חב"ד" גליון 16 (טבת, תשכ"ח).
ובשלימות ב"תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב ע' 539 ואילך.
מרת שפרה יהודית: גלומכוביץ-מרוזוב. – אשתו של ר' דוד מרוזוב הי"ד (ראה תורת מנחם שם ע' 411 ואילך). אגרת נוספת אלי' – לקמן ט'תקטז.
דברי חכמינו ז"ל: ב"ק צב, א.
לו נתכנו עלילות: לשון הכתוב – שמואל-א, ב, ג.
שכל מה דעביד כו': ברכות ס, סע"ב.
המדובר במ"א: ראה גם לעיל אגרת ט'שפא, ובהנסמן בהערות שם.
אמרו רז"ל: קידושין ל, ב. וש"נ.
אלקים אמת: ירמ"י יו"ד, יו"ד.

העזר, ובנידון האמור התנחומים, מבוססים על האמת, אף שנעלמה מאתנו ההבנה בזה.

תקותי חזקה על פי הידיעות שקבלתי ממפעלה הנעלה בעבר – שביתר שאת וביתר עוז תפעול בזה בימים יבואו, וכמים הפנים לפנים תתעוררנה גם הנשים שבאה עמהן בקישור להשתתף ולעזור במפעל זה ולעשות כמותה, וביחד תרחיבנה הצנורות לקבלת ברכת השיי"ת בכל המצטרך לכל אחת ואחת מהן ובני ביתן שיחיו,

על ידי ההתחזקות בהנהגה יום-יומית על פי תורתנו תורת חיים הנתונה מאלקים חיים, ובנקודה הפנימית – לגדל את ילידיהן שיי לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, שמפני כמה סיבות נכתב המכתב בין יו"ד כסלו, גאולת אדמו"ר האמצעי, וי"ט כסלו, גאולת אדמו"ר הזקן, אשר הם הן גם גאולתנו ופדות נפשנו, שתגאל כל אחת ואחת מהן, בתוככי כלל ישראל, מכל מחשבות המבלבלות ובכלל מכל ענינים המבלבלים למילוי תפקידן, תפקיד כל בת ישראל נאמנה לה' ולתורתו, להנהיג ביתה בישראל ולחנך בני ובנותי ברוח ישראל סבא, שיהיו לשם ולתהלה ולתפארת עמנו בני ישראל. והרי זה ג"כ קורת רוח וזכות הכי נעלית לנשמת הנפטרים, הבעל והאב, הי"ד, בהביט מעולם האמת ורואים בנים ובנות הולכים בדרך האמת הטוב והישר, דרך המלך שהתוו לנו מלכו של עולם, ה' יתברך ויתעלה.

ויהי רצון אשר מתאים לסיום חודש זה, הם ימי החנוכה, יהי מכאן ואילך הולך ומוסיף מיום ליום באור, אשר יאיר ה' חיי כל אחת ואחת מהן ואך טוב וחסד אמתיים וגלויים ימצאו אותן תמיד כל הימים.

בברכת חג הגאולה ותוספת הצלחה במפעל האמור ולבשורות טובות בכל הכתוב.

מ. שניאורסאהן

ממפעלה: עידוד אלמנות מלחמות ישראל.

וכמים הפנים לפנים: משלי כז, יט.

ומגלגלין זכות ליום זכאי: העניית כט, א. וש"נ.

ימי החנוכה: . . הולך ומוסיף: שבת כא, ב. שו"ע או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ב.

ואך טוב וחסד: תהלים כג, ו.

מצורפת בזה השתתפותי גם אני בהוצאת המפעל והרחבתו.

ט'טו

[נוסח המברק לקראת חג הגאולה י"ט כסלו, ה'תשכ"ח]

לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי תכתבו ותחתמו.

ט'טז

ב"ה, כ"ב כסלו, ה'תשכ"ח

ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ צמ"ס

בעל מרץ ורב פעלים וכו' הר"ש שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום א' פ' וישב, בו שואל דעתי בנוגע להתכנית לקרוא "ועידה עולמית מבתי כנסיות" באה"ק תובב"א בשבועות הקרובים,

דעתי ברורה בזה, כמו שעניתי מכבר לכמה אשר שאלוני בנידון האמור – ברורה ובכל תוקף נגד תכנית האמורה, ובאם ח"ו תבוא לפועל – נגד ההשתתפות בה.

ומיוסדת דעתי על מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר עמדת כל גדולי ישראל ומנהיגיו בדור הקודם – שהתנגדו בכל התוקף לתכניות כהאמורה או בדומה לה.

ואם בדור הקודם התנגדו לזה כל גדולי ישראל, על אחת כמה וכמה בדורנו זה דור יתום, אשר אכשר דרא (בתמי').

מובן ששמעתי טענת המחייבים אשר נשתנו העתים וכו', אבל

ט'טז

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 614, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

הר"ש: הר' שמחה עלבערג.

דעתי ברורה בזה: ראה גם לעיל חכ"ד אגרות ט'רצב-ג. לקמן ט'תכז. ט'תנ.

אכשר דרא (בתמי'): יבמות לט, ב (ובפרש"י). וש"נ.

כאמור, לדעתי ברור אשר השנוי, בעוה"ר, מדור הקודם לדורנו שולל עוד יותר ויותר תכנית האמורה, וד"ל.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ט'תיז

בי"ה, כ"ב כסלו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"נ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בודאי קבל מכתבי בקשר עם יום הולדתו. ולפלא שזה זמן ארוך לפי
ערך שלא קבלתי מ"כ מכתב, אף על פי שכמובן שאני שואל אודותיו
ומקבל פ"ש על ידי אנ"ש שיחיו.

ויהי רצון אשר בבואנו מיום בשורה וגאולה די"ט כסלו ובעמדנו
ערב ימי חנוכה, יהי בכל ענינו בתוככי כל אחד ואחד מישראל, באופן
דהולך ומוסיף באור, אור הבא משמן טהור, המאיר בביתו של כל אחד
מישראל ובאופן של "על פתח ביתו מבחוץ", זאת אומרת שמאיר גם את
החוץ, ולא עוד אלא כהוראת חכמינו ז"ל אשר הדלקת נרות חנוכה זמנה
משתשקע החמה, שמאירים את חשכת הלילה אשר בחוץ, ובאופן דמוסיף
והולך מיום ליום, ועד אשר סו"ס יקויים היעוד הנבואי אשר לילה כיום
יאיר (כמשנ"ת בלקו"ת במדבר ח, א).

בהוקרה ובכבוד ובברכה לחנוכה מאיר ושמו.

ט'תיז

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל ט"ת, ובהנסמן בהערות שם.
מכתבי בקשר עם יום הולדתו: דלעיל אגרת ט"ת.
על פתח ביתו מבחוץ: שבת כא, ב. רמב"ם הל' חנוכה פ"ד ה"ז. וראה טושו"ע
או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ה.
כהוראת חכמינו ז"ל: שבת שם. רמב"ם שם ה"ה. טושו"ע ר"ס תערכ.
ובאופן דמוסיף והולך: שבת שם. שו"ע סתרע"א ס"ב.
היעוד הנבואי: תהלים קלט, יב.

ט'ת"ח

ב"ה, ערב חנוכה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

אייער בריוו פון יום ה' פ' ויצא האב איך ערהאלטן.

ווי מיר האבן גערעדט ווען איר האט באזוכט דא, איז מיין פעסטע מיינונג, אז דער באשלוס וועגן די סדרי לימודים פון אייער זון שי', און אין אלע פרטים אין דעם, הענגט אפ פון אייער זון און זיין החלטה. און ווי איך האב אייך דעמאלט געזאגט, איז דאס ניט נאר פאר זיין טובה, נאר אויך פאר דער טובה פון אלע זיינע נאענטע. און בכלל איז ער שוין אין די יארן ווען עס האט גאר קיין ארט צו געבן אים באפעלן (אין דעם).

דער אויבערשטער וואָס איז משגיח אויף יעדן איינעם בהשגחה פרטית זאל אייך בענטשן מיט וואָס איר נויטיגט זיך, און אין דעם וואָס איז ספעציעל אינערלעך וויכטיג — צו האבן אמת'ע אידישע נחת פון אייער זון שי' און דאָס אלעס אין א שטייגענדער מאָס, אין גייסט פון די חנוכה-ליכט וועלכע מיר צינדן אָן מיט אַ ליכטעלע מער יעדן טאָג.

בכבוד ובברכה.

ט'ת"ח

א ליכטעלע מער יעדן טאָג: שבת כא, ב. שו"ע או"ח הל' חנוכה סתורע"א ס"ב.

ט'ת"ט

ב"ה, ערב חנוכה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין די דאָזיגע טעג פון ערב חנוכה, ווען די אידישע היים ווערט
באַליכטן מיט די חנוכה-ליכט, יעדן טאָג מיט אַ ליכטעלע מער, וואָס די
חנוכה ליכט דערמאָנען אונז וועגן אונזער פליכט ליכטיג צו מאַכן אויך
"אין דרויסן" (על פתח ביתו מבחוץ), מיט נר מצוה ותורה אור, און אין אַן
אופן פון מוסיף והולך מוסיף ואור, מוזן אויך געדיינקן אַז —

אויב אין די אַלטע צייטן, ווען דער בית המקדש איז גשטאַנען אין
ירושלים, איז געווען אַ געפאַר אַז די ליכטיקייט פון תורה ומצוות זאָל
חלילה פאַרטונקלט ווערן דורך "אומריינע בוימל" פון פאַרפירערישע
אידייען און פאַלשע השקפות; אויב שטענדיג זיינען אידן געווען מעטים
און די פינצטערע כחות די רבים — איז די סכנה היינט-צו-טאָג פיל
גרעסער ווי אין פריערדיגער צייט.

דער וועג צו באַקעמפן פינצטערניש, איז דורך ליכטיקייט — די
ליכטיקייט פון תורה און מצוות אין טאָג-טעגלעכן לעבן. און דער קוואַל
פון דער דאָזיגער ליכטיקייט שעפט זיך פון די ישיבות און מוסדות חינוך
על טהרת הקודש.

די ליובאַוויטשער ישיבות "תומכי תמימים" פייערן היי-יאָר דעם
70 יאָריגן יוביליאָום זינט דער גרינדונג פון דער ערשטער ישיבה "תומכי-

ט'ת"ט

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 307, והוגהה ע"פ צילום האגרת. וראה גם לקמן אגרת
תלג.

על פתח ביתו מבחוץ: שבת כא, ב. רמב"ם הל' חנוכה פ"ד ה"ז. וראה טושו"ע
או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ה.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג. וראה פרש"י ד"ה בנים — שבת כג, ב.

מוסיף והולך: שבת כא, ב. שו"ע או"ח סתרע"א ס"ב.

מעטים... רבים: הודאת "ועל הנסים" דחנוכה.

תמימים" אין ליובאוויטש. אין פארלויף פון די שבעים שנה, האָבן די ליובאוויטשער ישיבות אָנגעפירט, און פירן אָן, זייער הייליגע אַרבעט אין פאַרשידענע לענדער פון די שבעים אומות העולם. און עס איז שוין 28 יאָר ווי די צענטראַלע ישיבה "תומכי-תמימים" ליובאוויטש אין ברוקלין פירט אָן איר טעטיקייט דאָ אין לאַנד —

אַ טעטיקייט וועלכע צייכנט זיך אויס מיט איר הדגשה אויף אויפצושטעלן דורות פון **נרות להאיר** — ליכט וואָס לייכטן און באַלייכטן, וואָס צינדן אָן דעם **נר ה' נשמת אדם** אין אידישע נשמות, און הייליגן דעם משכן און מקדש אין אידישע הערצער, עס זאָל זיין **ושכנתי בתוכם**, בתוך כל אחד ואחת.

איצט מאַכט די ישיבה די נויטיגע צוגרייטונגען צו דער יערלעכער פייערונג (כ' טבת הבע"ל). וויל איך האָפן, אַז אַלע פריינד פון דער ישיבה, און די עסקני הישיבה בפרט, וועלן זיך באַטייליגן אין די צוגרייטונגען אין דער פולסטער מאָס, כדי צו פאַרזיכערן, אַז די אונטערנעמונג זאָל מצליח זיין אין אַלע הינזיכטן, גייסטיג און פינאַנציעל, וואָרום די יערלעכע אונטערנעמונג איז פון די הויפט פינאַנציעלע זיילן אויף וועלכע די ישיבה שטיצט זיך.

זאָל דער גייסט פון אָנקומענדן חנוכה באַגייסטערן יעדן איינעם און איינע צו טאָן אין דעם אין אָן אופן פון מוסיף והולך, און בזכות פון פאַרשפרייטן נר מצוה ותורה אור זאָל מען זוכה זיין צו אור פני מלך חיים, געבענטשט צו ווערן הם ובני ביתן שיחיו, מיט ליכטיקייט און הצלחה מוסיף והולך אין אַלע גוטע ענינים פון טאָג-טעגלעכן לעבן בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה צו אַ ליכטיגן חנוכה,

מ. שניאורסאהן

נרות להאיר: ראה גם תורת מנחם — התועדויות ח"ד ריש ע' 228, ובהנסמן שם.

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז.

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח.

בתוך כל אחד ואחת: ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

אור פני מלך חיים: משלי טז, טו.

ט"ח

[כ"ז כסלו, ה'תשכ"ח]

ועיקר הנמסר עד"ז למחוץ לעיר ולמדינה? למקום שלא – אולי בכדי שיעשו לטלפנם שיפרסמו עד"ז בשק"מ, חנוכה ר"ח, וזאת חנוכה וכו'.

אלה שיקחו ע"ע לפעול בזה בימים אלה בתוס' מרץ – השמות ואזכירם, בל"נ, עה"צ ביום ה' דחנוכה וכו'.

ט"ח

נדפסה גם ב"התקשרות" גליון חי (כ"ב כסלו תשנ"ה) ע' 10. שנעתק ממכתב (מודעה) שנתפרסמה ע"י "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית. וז"ל:
ועש"ק פ' מקץ, ג' חנוכה, כ"ז כסלו, ה'תשכ"ח

מודעה נחוצה

הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א היום בקשר עם "מבצע הנחת תפילין", וזלה"ק:
ועיקר... (כבפנים).

* * *

הוראה זו נמסרה ביום ועש"ק בטלפון וע"י מברקים לכל מקומות קיבוצי אנ"ש ש"י ברחבי תבל. כשהודענו לכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד מסירת ההוראה הואיל להוסיף בכתי"ק בזה"ל:
ויה"ר. . גל, עד (כדלהלן באגרת שלאח"ז).

* * *

כל אנ"ש ותלמידי התמימים ש"י מתבקשים להודיע ולפרסם את דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א הנ"ל עד כמה שיד כל אחד מגעת, ולעורר למבצע "הנחת תפילין" כל אחד ואחד יותר מכפי אפשרותו ובמדה היוצאת מגדר הרגיל – כי צו השעה הוא.
בבקשה להודיע בפרטיות ובהקדם מכל הנעשה בזה וכן שמות (שמן ושם אמם) המשתתפים בזה.

צעירי אגודת חב"ד המרכזית

הנמסר עד"ז: מה שדובר בהתוועדות י"ט כסלו [שיחות קודש" תשכ"ח ח"א ע' 257 ואילך] לנצל את ימי החנוכה במיוחד לתוספת במבצע "הנחת תפילין". וראה גם שיחת ש"פ מקץ תשכ"ח (לקו"ש ח"ה ע' 223 ואילך). וראה גם לעיל אגרת ט"שצה, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תכא

[יום א', ער"ח טבת, ה' דחנוכה ה'תשכ"ח]

ויהי רצון שיהא כהנ"ל באופן שיביא פירות ופירי פירות כו' עד סוף כל העולם (מלשון העלם – **כמפורש** בדא"ח) ועד – **לונגלה** כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דבר – ובעגלא דידן.

– והרי הימים יומין זכאין דוהוי' יג' חשכי ובאופן דמוסיף והולך, ח' ימי חנוכה "ח' נסיכי אדם ישי ושאל וכו' **ומשיח ואליהו**" (תו"א גל, עד).

ה' חנוכה הזכרתים – היום עה"צ.

ט'תכב

ב"ה, נר ה' דחנוכה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ צמ"ס וכו'
הרב אברהם ש"י סופר

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכו' כסלו, וכן נתקבל מכתבו הקודם. ותודה

ט'תכא

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 316. וב"כרם חב"ד" גליון 16 (טבת, תשכ"ח). לתוכנה – ראה אגרת שלפנ"ז, ובהנסמן בהערות שם.
כל הנ"ל: הפרסום אודות מבצע תפילין בימי חנוכה.
כמפורש בדא"ח: לקו"ת שלח לו, ד. וראה לקו"ש חל"ד ע' 112, ובהנסמן שם בהערה 63.

ונגלה כבוד הוי' גו': ישעי' מ, ה.
דוהוי' יג' חשכי: שמואל-ב כב, כט. וראה תו"א מקץ לד, א. סה"מ מלוקט ח"ב ע' יח, ובהנסמן שם הערה 28.
דמוסיף והולך: ראה שבת כא, ב. שו"ע או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ב.
תו"א גל, עד: מקץ דף לג, עמוד ד.

ט'תכב

מוה"ר אברהם ש"י סופר [שרייבר]: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ח אגרת ר'תשסא. לקמן אגרת ט'תלד.

רבה על הבשורה הטובה שכבר חזר לביתו והולך ומתרפא בעזהשי"ת. ויהי רצון שתהא רפואתו שלמה וגם קרובה. ובדאי בדכוותי' הסימן על זה יהי' כשיבשר מעבודתו בפרסום תורתם של ראשונים כמנהגו ועבודתו בקדש בעבר.

ולפלא קצת שבמכתביו לא הזכיר על דבר ההתקדמות בזה במשך החדשים הרבים אשר לא התראינו וגם לא התכתבנו.

וכמנהגם של ישראל למצוא רמז וקישור לעניני חייהם בפרשת השבוע ועניני מצוות שבאותם הימים, הרי גם זו הוראה ברורה דימי חנוכה אלו, אשר הלכה כבית הלל דמוסיף והולך בנרות ובאור, ואין אור אלא תורה כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור. ובכתבו מכתבו למחרתו של יום הבשורה י"ט כסלו, יום גאולת רבנו הזקן מייסד תורת חסידות חב"ד, הרי גם זה להוסיף כי מענינו הוא להפיץ גם רזין דאורייתא ועד כסגנון הכתוב יפוצו מעינותיך חוצה, וכמו שדברנו פעם בנוגע לאביו זקנו הרה"ג והרה"ח והרה"צ וכו' החתם סופר זצ"ל אשר עסק גם בפנימיות התורה, וכמוכח בכ"מ בספריו ועוד יותר מהנהגותיו. והרי האב מוריש כולי בחכמה. ונס חנוכה הרי בשמן הי', שבתורה זה רמז על הפנימיות שבתורה, שנגלה שלה נק' בשם מים.

בכבוד ובברכת רפוי"ש ובשו"ט בכל האמור ולימי חנוכה מלאים שמחה ואור.

הלכה כבית הלל: שבת כא, ב. שו"ע או"ח ה' חנוכה סתרע"א ט"ב.

ואין אור אלא תורה: תענית ז, ב.

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג. וראה פרש"י ד"ה בנים — שבת כג, ב.

יום הבשורה י"ט כסלו: ראה לעיל חכ"ד אגרת ט"נח בהערה (ע' רסט). וש"נ.

יפוצו מעינותיך חוצה: משלי ה, טז.

וכמו שדברנו פעם: ראה גם תורת מנחם — התועדויות ח"ב ע' 31. "המלך

כמסיכו" ח"א ע' פ.

האב מוריש כו': עדיות פ"ב מ"ט.

בשמן... הפנימיות כו': ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' ריג ואילך, ובהנסמן בהערות

שם.

ט'תכג

[חנוכה, ה'תשכ"ח]

יצחק זוילי

כפר חב"ד

בנועם ובתודה קבלתי ההזמנה להשתתף בחגיגת הגיע בנו גיל שיחי למצוות.

יהי רצון שתהי' בשעה טובה ומוצלחת, ובשמחה יקבל בנו עליו עול תורתנו הנצחית ומצותי, ובגאון ישא דגל היהדות, וכהוראות ימי החנוכה לא ית[רש]ם כלל מהמתיוונים שבעמינו, ולא מעמי הארץ, כי האמת והצדק אתנו. והשם צור ישראל יתן רבים ביד מעטים וכולי, וישב ישראל לבטח בארץ ישראל ואין מחריד.

בכבוד ובברכת חנוכה מאיר ושמח,

מנחם שניאורסאהן

ט'תכד

[ימי חנוכה, ה'תשכ"ח]

... בנוגע לנוסח המצבה — בסגנון שלא יהי' שונה בהרבה משאר המצבות שבביה"ח ההוא.

המצו"ב — הוא בהמשך למבליקו לעשות לטובת הנשמה כו'.

בפי"ע נשלח עוד מספר קונטרסים.

ט'תכג

נדפסה ב"התקשרות" גליון פג ע' 17.

ט'תכד

האגרת היא למו"ה עזריאל זעליג סלונים. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ד אגרת ט"ס, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת ט'תכח.

בנוגע לנוסח המצבה: של זוגתו מרת חי' פייגל ע"ה, שנפטרה ב"א כסלו שנה זו.

י' שלא יהי' שונה כו': ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקלד, ובהנסמן בהערות שם.

המצו"ב: מאמר ד"ה מאי מברך ה'ש"ת שי"ל אז, ונדפס לעילוי נשמתה (ולאח"ז

בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' רא ואילך, ובסה"מ ה'ש"ת (הוצאת תשמ"ו) ע' ע' ואילך).

ט'תכה

ב"ה, ג' טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אלי' שי' ווייזעל

שלום וברכה!

נאך דעם לאנגן איבעררייס, האָט מיר געפרייט צו באַקומען אייער בריוו, וואָס איז אָנגעקומען מיט אַ פאַרשפּעטיקונג. עס האָט מיר געוואונדערט, וואָס איר דערמאָנט גאָרניט וועגן זיך.

איך בין ספּעציעל געווען צופרידן צו באַקומען אייער בריוו, ווייל איך האָב שוין לאַנג געזוכט אַ געלעגנהייט אָנצופּרעגן באַ אייך אין אַן אופן וואָס זאָל ניט הייסן, אַז איך מיש זיך, און צופיל דערצו, אין אייערע פריוואַטע אָנגעלעגנהייטן.

וואָס עס האָט מיך באַאומרוואיקט איז דאָס וואָס איך האָב גאָרניט געהערט וועגן שידוך. ווי איך האָב פאַרשטאַנען פון אייער בריוו האָט געהאַלטן נאָענט דערביי, און שוין גאָר אַ לאַנגע צייט צוריק, און פון דאָן — אין קול ואין עונה.

צוריקקערנדיק זיך צום אינהאַלט פון אונזער געשפרעך — און איך האָף, אַז איר געדענקט לכל הפחות די עקריות'דיקע נקודות דערפון, איז דאָן געווען מיין שטעלונג, אַז אין אונזער תקופה, ווי טייער עס זאָל זיין דער זכרון פון אונזערע קדושים הי"ד, און ווי נויטווענדיק עס איז אַז אונזער דור זאָל וויסן וועגן דער שואה, על אחת כמה וכמה ניט פאַרגעסן די ענינים פון קידוש השם וואָס מ'האָט געזען פון די קדושים

— און ניט ווי וועלט מאַכט אַ טעות און מיינט, אַז דער קידוש השם איז געווען בלויז פון די וועלכע האָבן געמאַכט אַן אויפשטאַנד, נאָר אויך פון די וועלכע האָבן געוויזן אַ מוטיקן ווידערשטאַנד אין אָנהאַלטן דעם קיום, און אַן אידישן קיום, און אין טאָג-טעגלעכן לעבן אונטער די

ט'תכה

מר . . ווייזעל: אגרת נוספת אליו — לעיל חכ"ג אגרת ח'תחקסט.
אין קול ואין עונה: לשון הכתוב — מלכים-א יח, כו. כט.
וועלט מאַכט אַ טעות: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תצא.

שוידערלעכע און אוממענטשלעכע אומשטענדן; און פאר אייך, וואָס איר זייט געווען צווישן זיי, איז דאָך ניט נויטיק מאַרדן צו זיין וועגן דעם –

איז אָבער פון דער אַנדער זייט נאָך וויכטיקער צו געדענקען די איבערוויגענדע פליכט – באַזירנדיק זיך אויף אונזערע חכמי המשנה, אַז מעשה הוא העיקר – צו טאָן דעם מאַקסימום אום צו בויען דאָס לעבן פון אידן און דעם אידישן לעבן, אין כמות און אין איכות, אין דער פולסטער מאָס.

און דאָס איז אויך דער ריכטיקער ענטפער און די ריכטיקע מלחמה מיט היטלערן און זיינע יורשים, וואָס ליידער ווערן זיי ניט ווייניקער און אפשר גאָר פאַרקערט, כאַטש זיי דערשיינען אונטער פאַרשידענע צורות און מאַסקעראַדן.

און מ'זעט דאָך באַשיינפערלעך, אַז דער זכרון פון אומעטיקע זאָכן בכלל, און פון אַזוינע מאַוים'דיקע פאַסירונגען בפרט – איז צום אַלעם ערשטן פאַרשטאַרקט דאָס דעם פעסימיזם, און במילא שוואַכט עס אָפּ אויך די ענערגיע, וואָס דאָס ווירקט זיך אויס אין אַ היפּך פון בויען און שאַפן, צו וועלכע עס פאַדערט זיך דוקא בטחון און שמחה.

פאַרשטייט זיך, אַז אויב דער דאָזיקער צוגאַנג ווערט פאַרלאַנגט פון יעדן איינעם, איז דאָך על אחת כמה וכמה אַז עס ליגט אַ פיל-פאַכיקע אחריות אויף איינעם וואָס האָט אַ ברייטע השפּעה, מיט פיל לייענער, צוהערער אַז"ו.

זעלבסטפאַרשטענדלעך, אַז עס שטלט זיך באַלד די פראַגע: ווי קען מען פאַרלאַנגען פון אַ מענטשן זיך אַפּצורייסן פון זכרונות און איבערלעבונגען וואָס ער האָט אַליין דורכגעלעבט?

האָט מען אָבער געזען, אַז באַ אידן האָט מען שטענדיק פאַרלאַנגט זאָכן, וועלכע זיינען אויפן ערשטן אויגנבליק געווען גאָר שווער צו דערפילן, און זיינען יעדנספּאַלס ניט געווען לייכטע אויפגאַבן.

מעגלעך, אַז אידן האָב שוין אָנגערירט דאָס אַלס אויבנגעשריבענע אין אַ פריערדיקן בריוו צו אייך, וואָרום דאָס איז אַן אָנגעווייטאָגטע זאָך

חכמי המשנה: אבות פ"א מ"ז.

אין אַ פריערדיקן בריוו: אגרת ח'תתקסט דלעיל.

וואָס ס'איז מיר פאָרגעקומען צו טראַכטן און איבערטראַכטן אין באַצוג צו אייך און צו אַנדערע אין אַן ענלעכער לאַגע.

בכל אופן רעכן איך, אַז ס'איז ניט איבעריק צו דערמאָנען נאָכאַמאָל, ווייניקסטנס אין קורצן, אַלס אַ הקדמה צו מיין אויסדריקן צופרידנקייט פון דעם וואָס אין אייערע אַרטיקלען פאָר די לעצטע פאָר חדשים און אפשר נאָך לענגער וועלכע זיינען געקומען צו מיין אויפמערקזאַמקייט, מערקט זיך מערער די בטחון'דיקע נקודה און די התעוררות-למעשה נקודה, צו טאָן, שאַפן און בויען ברוחניות ובגשמיות גם יחד.

וואָס דאָס פאַרשטאַרקט נאָך מער דעם הכרח פון דעם ענין פון איינאַרדנען זיך אין אַ פאַמיליען לעבן. וואָרום סוף-סוף געפינט זיך דאָך אַ שרייבער אונטער דער השפעה פון זיין פריוואַטן לעבן אַלס אַ פרט, און ניט נאָר פון זיינע איבערלעבונגען אַלס אַ שרייבער.

ווי אויבן געשריבן, האָב איך געזוכט אַ געלעגנהייט שוין פריער צו שרייבן אייך וועגן דעם, זאָל זיין מיט אַנטשולדיקונג פאַרוואָס איך מיש זיך אין אייער פערזענלעכן לעבן. איך נעם אָבער אויף זיך די שולד, אויב דאָס אויבנגעשריבענע וועט האָבן די געוואונשענע רעזולטאַטן, ויפה שעה אחת קודם.

איך האָב גערעכנט, אַז מיר וועלן זיך זען באַ איינע פון די פאַרברענגענס, וואָלט איך דאָס אויבנגעשריבענע געקענט זאָגן פערזענלעך, לכל הפחות בקיצור. ליידער האָב איך אייך ניט באַמערקט, צי ווייל איר זייט ניט געווען, צי ווייל איר זייט געווען אַ נחבא אל הכלים.

דעריבער בין איך ספעציעל געווען גערן צו ערהאַלטן אייער בריוו, וואָס האָט מיר געגעבן די מעגלעכקייט אויסצודריקן פאַר אייך מיינע געדאַנקען, ספעציעל די עקריות'דיקע נקודה, אַז אויב איך האָב ריכטיק געדרונגען פון אייערע פריערדיקע בריוו, אַז איר האָט באַשלאָסן חתונה צו האָבן, און האָט טאַקע חתונה געהאַט — זאָל זיין בשעה טובה ומוצלחת, און אויב ח"ו נאָך ניט — איז מיין אינערלעכער וואונש, אַז דאָס זאָל פאַרקומען אין דער גאָר נאָענטער צוקונפט, בבנין עדי-עד, על יסודי התורה והמצוה.

און אויפן יסוד פון אלעס אויבנגעשריבענע – וויבאלד אז איר שטורמט און מאַנט, אז מ'דאַרף מלחמה האַלטן מיט היטלערן און זיינע אָנהענגער און יורשים – איז דער אמת'ער ענטפער כלשון הכתוב: כן ירבה וכן יפרוץ, ד.ה. צו אלעם ערשטן אַ נאַרמאַלער אידישער לעבן מיט קינדער און קינדס-קינדער.

און אויב עס שטעלט זיך פאַרט די פאַרשטענדלעכע פראַגע, ווי אויבנדערמאָנט, ווי קען מען דאָס פאַרלאַנגען, און ווי קען דאָס זיין נאַרמאַל, וכו' וכו'? – ווערט דאָך מיין בריוו געשריבן אויף מאַרגן נאָך חנוכה, וואָס חנוכה באַווייזט, אַז אפילו אין דער צייט פון בית המקדש, און ווען גאָר אַ גרויסע טייל פון אידישן פאָלק האָט געלעבט אין ארץ הקודש, האָט מען אויך געדאַרפט אַנקומען צו נסים; און פון דער אַנדער זייט – אַז ווען מ'דאַרף אַנקומען צו אַ נס, פאַסירט דער נס. ואם תמצא לומר, איז דאָך יעדערער פון אונז וואָס גייט אַרום און רעדט און שרייבט וכו' – אַ לעבעדיקער נס, באַטראַכטנדיק, אַז מיר זיינען "איין שעפעלע צווישן זיבעציק וועלף" אפילו אין 1967.

איך ניץ אויס די געלעגנהייט אָפגעבן אייך מזל טוב פאַר די פאַרשידענע אויסצייכענונגען און פרייזן וואָס איר האָט באַקומען זינט אייער לעצטן בריוו, לויט ווי איך האָב געזען אין דער פרעסע. איך האָף, אַז כאַטש דאָס טיילט אייך אויס פון אַנדערע – וואָס דאָס איז דאָך דער ענין פון (פערזענלעכער) אויסצייכנונג – וועט עס אָבער ניט אַפטיילן פון אַנדערע אידן, ואדרבה, וכלשון הכתוב וירא בסבלותם, נאָך מער ווי פריער, וויבאלד אַז די אויסצייכנונג גיט אייך אַ גרעסערע מעגלעכקייט אַרויסצוהעלפן זיי.

דערביי האָף איך אויך, אַז ניט קוקנדיק אויף אַלע אויסצייכענונגען, שוואַכט עס נישט אַפּ דעם געדיינקן אַז חסד לאומים חטאת, וואָס דאָס פאַרזען דערפון האָט געבראַכט פיל צרות לי"ע ול"ע.

ויהי רצון, אַז כאַטש עס איז שוין נאָך חנוכה, זאָל מען מיטנעמען

כלשון הכתוב: שמות א, יב.

איין שעפעלע צווישן זיבעציק וועלף: תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא. וראה

פס"ר פ"ט.

וירא בסבלותם: שמות ב, יא.

חסד לאומים חטאת: משלי יד, לד. וראה ב"ב יו"ד, ב.

פון גייסט פון חנוכה, אין דעם צוגעבן ליכטיקייט פון טאָג צו טאָג, אַלע טעג פון אַ גאַנץ יאָר, צו פאַרטרייבן די פינצטערניש פון דער וועלט (משתשקע החמה), און אין אַן אופן פון פתח ביתו מבחוץ, מיט אידישע שטאַלץ און עקשנות, ביז עס וועט ענדלעך ליכטיק ווערן אויך אין דרויסן.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל הכתוב לעיל.

נ. ב.

מיט גרויס פאַרוואונדערונג האָב איך געלייענט אין אייער בריוו, אז ס'איז ניט צושטאַנד געקומען דאָס טרעפן זיך מיט מרת ג.מ. תחי', כאָטש אין אָנהויבס האָט איר גענומען אַן אַנטייל אין דעם צוזאַמענברענגען.

מיין פאַרוואונדערונג איז נאָך גרעסער, וואָרום אַ צייטונגס-מענטש דאַרף דאָך וויסן אפילו זאָכן וועלכע זיינען פאַרהוילן פון אַ פשוט'ן בשר ודם, און דאָס איז אַז די וואָס האָבן געדאַרפט זיין די פאַרמיטלער זיינען לכתחילה ניט געווען צופרידן פון דעם צוזאַמענטרעפן זיך, און סוף-סוף האָט זיך אויסגעפירט ווי זיי האָבן געוואָלט, אַז ס'איז ניט צושטאַנד געקומען דאָס צוזאַמענטרעפן זיך, ניט איבער מיין שולד, און ניט איבער מרת ג.מ. 'ס שולד, און אויך ניט איבער די פאַרמיטלער פון מיין זייט.

ס'איז מערקווירדיק וואָס איר ווייסט ניט דערפון, וואָרום לערך צו דער זעלבער צייט האָבן די זעלבע "פאַרמיטלער" פאַרמיטלט וועגן אַ באַזוך באַ מיר פון נאָך צוויי פרעזענלעכקייטן, און אויך אַזוי לאַנג "פאַרמיטלט" ביז עס האָט זיך זיי איינגעגעבן דאָס מבטל צו זיין.

איך וויל ניט מאַרדן זיין אין דעם פיינלעכן ענין, כאָטש זעלבפאַרשטענדלעך טוט מיר באַנג דאָס וואָס די באַגעגניש איז ניט צושטאַנד געקומען, וואָרום אַ חוץ אַלע איבעריקע זאָכן, האָט מיר די באַגעגניש מיט מרת ג.מ. אינטרעסירט אויך פון ריין מענטשלעך-פסיכאָלאָגישן שטאַנדפונקט, קענען צו לערנען אַ מענטשן וואָס, ניט קוקנדיק וואָס זי איז אַקטיוו אין פאַליטישן לעבן צענדליקער יאָרן, מיט

צוגעבן ליכטיקייט כו': ראה שבת כא, ב. שו"ע או"ח ה' חנוכה סתרע"א ס"ב. משתשקע החמה: שבת שם. רמב"ם ה' חנוכה פ"ד ה"ה. שו"ע שם ר"ס תערב. פתח ביתו מבחוץ: שבת שם. רמב"ם שם ה"ז. טושו"ע שם סתרע"א ס"ה. טרעפן זיך מיט מרת ג.מ.: פגישת הרבי עם מרת גולדה מאיר.

אלע אייגנשאפטן וועלכע זיינען פארבונדן דערמיט, איז באַ איר געבליבן
די פייאיקייט צו זיין אַ באַבע צו קליינע אייניקלעך, מיט דער ווייכקייט
און האַרציקייט וואָס ווערט פאַרלאַנגט דערביי.

ט'תכו

[חורף תשכ"ח]

... והרי פסק רבינו הזקן בשלחנו ה' ציצית (סכ"ד ס"ג) מצוה
לעשות טלית נאה וציצית נאה וה"ה כל המצות צריך לעשות בהידור בכל
מה דאפשר שנאמר זה א-לי ואנוהו התנאה לפניו במצות. [ובנוגע לס"ת
מפורט (שבת קלג, ב) בדיו נאה בקולמוס נאה וכורכן בשיראין נאין].
ומסתימת לשונו (וכן ממש"כ בסתרני"א ס"ב: ומצוה מן המובחר כו')
משמע דס"ל לרבינו דהתנאה לפניו במצות הוא מן התורה ...

ט'תכז

ב"ה, ו' טבת, תשכ"ח
ברוקלין.

הווי"ח איי"א נו"י עוסק בצ"צ כו' מו"ה משה אברהם שי

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להבריק לכו'
היום:

במענה למברקו, בשיחתנו כאן, ואף שלא שאלני לעמדתני, אמרתי
לכבודו שלפי ידיעותי ברור שכינוס עולמי דבתי כנסיות יפגש בהתנגדות

ט'תכו

נעתקה מספר לקוטי ביאורים בספר התניא (להר"י שי' קאָרף), ח"א בתחילתו
(ובהוצאות האחרונות ע' תקנ"ג), ומשם — ללקו"ש ח"א ע' 241. וראה גם לעיל אגרת
ט'שצח. לקמן אגרת ט'תמ (ע' עט).
שנאמר: בשלה טו, ב.

ט'תכז

מו"ה משה אברהם: יפה. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ג אגרת ח'תשד,
ובהנמקן בהערות שם. לקמן אגרת ט'תנ (וראה גם שם לתוכן המברק).
לעמדתני. . שכינוס עולמי כו': ראה גם לעיל אגרת ט'תטז, ובהנמקן בהערות שם.

גדולה, ונצטערתי רבות שלמרות זה נמשכה הפעולה באופן זה. עמדותי שלילית בזה. ואפילו אם יהי' לא בירושלים, מיוסדה בעמדתו השלילית בהחלט דכ"ק מו"ח אדמו"ר בכיוצא בזה.

החותם בכאב על שמר בהענין והמצפה לרחמי שמים.

מ. שניאורסאהן

מזכיר

ט'תכח

ב"ה, ז' טבת, תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ש"ב הרה"ח הו"ח אי"ח נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה עזריאל זעליג שי

שלום וברכה!

במענה לשאלתו בדבר קריאת שם הבית הכנסת בעיר העתיקה ת"ו, צריכים לקרוא את עיקר הבית הכנסת (עיקר מקום התפילה, המקום הקבוע להתועדויות הגדולות וכדומה) בשם "בית הכנסת" צמח צדק – חב"ד" בירושלים העתיקה ת"ו".

בחלק שני של בית הכנסת (כגון חדר שני – חב"דניצע, עלית הבית וכדומה) ישאר השם הקודם (כיון שככתבו, י"ל שהשקיע זה ששמו נתוסף לביהכנ"ס – כסף בבנינו וכו').

ש"ב החותם בברכה לאויוש"ט ולבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

ט'תכח

נרפסה ב"בטאון חב"ד" ניסן תשל"א מס' 14 (33) ע' 41.
מו"ה עזריאל זעליג: סלונים, ירוש"י. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'תכד, ובהנמקן בהערות שם.
בית הכנסת צמח צדק: ראה גם תולדות חב"ד באה"ק פכ"ח. לעיל חכ"ד אגרת ט'שדמ (ע' שסט). לעיל אגרת ט"ח. לקמן ט'תעח. ט'תפג. ט'תקא. ט'תקכד.

ט'תכט

ב"ה, ז' בטבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ביה"ס תיכון מקצועי "תורה ומקצוע", בני ברק
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם, בו כותבים על דבר התרשמותם מהשיחה
ששמעו מפי מנהלם הנכבד שי' ביי"ט כסלו על אודות תורת חסידות חב"ד
ועניני.

ומיוסד על מאמר חכמינו ז"ל מעשה הוא העיקר, שבדאי זהו גם כן
הקו בהנהגתם בחיי היום-יום, בטוחני אשר ההתרשמות האמורה
תתבטא בענינים של מעשה בפועל, זאת אומרת הנהגה על פי תורת
החסידות הדורשת תוספת הידור בקיום המצוות, ובפרט במצות תלמוד
תורה שהיא כנגד כולם, להוסיף בהתמדה ושקידה וחיות. והרי אין לך
דבר העומד בפני הרצון.

ובפרט כשהדברים אמורים בנוגע לבני נוער, שהדרישה מהם גדולה
פי כמה, האי מפני שאין להם בילבולים מצד דאגת פרנסה, והב' מפני
שאלו הן השנים שבהן מניחים ומבצרים את היסוד לכל החיים, וכדוגמתו
בבנין כפשוטו, שכל חוזק הבנין, ואפילו יופיו ושיכלולו וכולי, תלויים
ביסוד חזק ומוצק שיוכל לעמוד בפני כל שינויים והזדעזעויות וכולי.

שלכן כדאית כל השתדלות והתאמצות להשקיע יותר ויותר מרץ
וחיות משך שנים יקרות אלו לחזק יסודות התורה והמצוה שהן היסודות
האמתיים והנצחיים לכל השנים הבאות, ימי שנותינו שבעים שנה
ובגבורות שמונים שנה והיו ימיו מאה ועשרים שנה.

ט'תכט

מאמר חכמינו ז"ל: אבות פ"א מ"ז.
תלמוד תורה שהיא כנגד כולם: פאה פ"א מ"א.
אין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, רע"ב.
ימי שנותינו גר': תהלים צ, יר"ד.
והיו ימיו גר': בראשית ו, ג.

בודאי יודעים על דבר תקנת שיעור תהלים חדשי לומר בכל יום
אחר תפלת שחרית, ונוהגים כן.

מהראוי שאלו שלא בדקו תפלין שלהם תוך י"ב חודש, יעשו כן
עכשו.

בברכה להצלחה בלימוד תורתנו הק' תורת אמת, ובאופן שיהי'
הלימוד מתאים להוראת חכמינו ז"ל לימוד המביא ליד מעשה קיום
המצוות בהידור, ולמילוי משאלות לבבם לטובה ולברכה.

ט"תל

ב"ה, י"ד טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה יצחק אייזיק שי' וואַגנער

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו שואל דעתי בנוגע זמן כתיבת המשנה,

והנה גם הוא מזכיר במכתבו ע"ד השיטות בזה, דדעת רש"י
(עירובין סב, ב) וכמה מרבתינו ז"ל שאפילו בימי האמורא אביי "לא הי'
דבר הלכה כתובה בימיהן אפילו אות אחת, חוץ ממגילת תענית",

ושיטת הרמב"ם (בהקדמתו לספר היד החזקה) אשר "רבינו הקדוש
חיבר מהכל ספר המשנה כו' ונגלה בכל ישראל וכתובה כולו".

ומובן שאין להכניס ראש בין הרים הגדולים, אף שלכאורה הי'
מקום לומר שהרמב"ם שראה כתבי הגאונים דעתו נמצאת באגרת דרבנו
שרירא גאון, ואולי לא ראה רש"י אגרת זו (שהרי נמצא בריחוק מקום
מבבל וכו' משא"כ הרמב"ם) ולכן כתב כנ"ל, משא"כ אילו היתה האגרת
באה לידו.

להוראת חכמינו ז"ל: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

ט"תל

זמן כתיבת המשנה: ראה גם לקו"ש ח"י"ב ע' 89 הערה 35.

אבל הרי כמה מרז"ל האחרונים דעתם כדעת רש"י בזה והביאו ראיות על זה, ומפורטים הדברים בספרים הדנים בשאלה האמורה.

כיון שאינו מזכיר דבר בנוגע לעצמו ולב"ב שי תקותי שזהו סימן שהשלים אתם. והיות שנכתב מכתבו בחנוכה, יהי רצון שיקויים גם בזה מוסיף והולך מזמן לזמן, כולל ג"כ אשר מוסיפים הם בפעולות ההפצת היהדות, והרי אמרו חכמינו ז"ל מעלין בקודש, ובפרט בנוגע לאלו שיש להם השפעה בסביבתם, ומהם יראו גם אחרים וכן יעשו, וק"ל.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. לכתבו אודות ההתראות במוצש"ק הבע"ל או למחרתו ביום א' בבקר, הנה כיון שבזמנים ההם אינני במשרדי, הנני נשען בפס"ד רז"ל אשר מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ויהי רצון כאילו התראינו פא"פ, ויהי ביקורם באה"ק ת"ו בהצלחה וכן הנסיעה רצוא ושוב בשעה טובה ומוצלחת.

ט'תלא

ב"ה, י"ד טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ וכו'
מו"ה שלמה שי פערין

שלום וברכה!

בהוספה להמברק ששלחתי היום, רצוני גם בכתב לכפול ברכתי שיהי' הטיפול בהצלחה לרפואה קרובה, ולאורך ימים ושנים טובות יוסיף

מוסיף והולך: ראה שבת כא, ב. רמב"ם הל' חנוכה פ"ד ה"ז. טוש"ע או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ה.
מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל אגרת ט"שפ הערה ד"ה נצטוינו.
בפס"ד רז"ל: קידושין מ, א.

ט'תלא

מו"ה . . פערין: אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקלג, ובהנסמן בהערות שם.

בהפצת היהדות בכלל ובעניני בית ליובאוויטש בפרט, מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה לבשורות טובות.

ט'תלב

ב"ה, ט"ו טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

המשתתפים בחגיגת סיום התורה ביום א' פ' וארא,
הבע"ל, ובראשם הרב יצחק דוד שי וויין
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה על דבר סיום הספר-תורה, ומקיימים לעשות
שמחה "לגמרה של תורה".

ובודאי אף שבנוגע לכתיבת הספר יה"י סיום וגמר של תורה, הרי
בלשון הידוע "מתכיפין התחלה להשלמה בתדירה" גוי' שמתחילין תיכף
ומיד בלימודה ביתר שאת וביתר עז, לימוד – כהוראת חכמי התורה –
המביא לידי מעשה, קיום המצוות בהידור.

ומחזק זה התקווה אשר כל אחד ואחד מהמסיימים, מתחיל מיום
זה יוסיף בלימוד התורה בבית הכנסת ובבית המדרש על ידי קביעת
שיעור בלימוד התורה ולימוד הלכות הצריכות בחיי היום יום בפרט,
לימוד שישפיע על הנהגת כל אחד ואחד גם בביתו, הוא ובני ביתו שיחיו.

והרי על ידי לימוד התורה וקיום מצוותי מקרבים ומחישים גאולה
האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, קיום היעוד בפרשת שבוע זה –

בית ליובאוויטש: בלונדון.

ט'תלב

שמחה "לגמרה של תורה": ראה טור ורמ"א או"ח סתרס"ט.
בלשון הידוע: נוסח "מרשות" לחתן בראשית.
לימוד . . המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
בפרשת שבוע זה: וארא ו, ז-ח.

ולקחתי אתכם לי לעם גוי' והבאתי אתכם אל הארץ גוי' ונתתי אותה לכם מורשה אני ה', אשר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות בגאולה הקרובה לבוא ע"י משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה.

ט'תלג

ב"ה, ט"ו טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם 28'טן יערלעכן דינער
פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די היי-יאַרדיגע פייערונג פון דער צענטראַלער ישיבה תומכי-תמימים ליובאוויטש פאַרצייכנט אויך דעם זיבעציג-יאַריגן יובילעאום זינט דער גרינדונג פון דער ערשטער ישיבה תומכי-תמימים אין ליובאוויטש.

עס שטייט געשריבן: **זאת התורה — אדם**, וואָס אין דעם ווערט אָנגעדייטעט, אַז אַ איד און תורה זיינען איין זאַך. אַזוי אויך איז אַ מוסד-תורה אין פיל הינזיכטן געגליכן צו אַ אידן: ביידע מאַכן דורך דעם זעלבן גלות, די זעלבע וואַנדערונגען און איבערלעבענישן, ביז עס ווערט דורכגעפירט די כוונה פון דער השגחה עליונה.

זיבעציג יאָר איז אַ תקופה אין מענטשלעכן לעבן — **ימי שנותינו בהם שבעים שנה**, אַזוי אַז נאָכדעם הויבט זיך אָן אַ נייע תקופה, די תקופה פון "גבורות" שמונים שנה.

כימי צאתך גוי': מיכה ז, טו.

ט'תלג

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 499, והוגהה ע"פ צילום האגרת. וראה גם לעיל אגרת ט'ת"ט.

זאת התורה — אדם: חוקת יט, יד. וראה סה"מ ה'תש"א ע' 99.
יחי שנותינו גוי': תהלים צ, יו"ד.

די ליובאוויטשער ישיבה האָט דורכגעמאַכט די תקופה פון 70 יאָר, און דאָס איז געווען איינע פון די שווערסטע און אויפטרײסלענדסטע תקופות אין אידישן גלות. אָבער בחסדי השם יתברך, שטייט היינט די ליובאוויטשער ישיבה אין צענטער פון אַ קייט ליובאוויטשער ישיבות אין פיל טיילן פון דער וועלט, אויף אַ הויכפונקט פון אַנטוויקלונג און שעפּערישקייט, און מיזעט באַשיינפערלעך, אַז זיי פירן דורך זייער אויפגאַבע און כוונה לויט דער פאַרויסזעאונג און פאַרזיכערונג פון די גרויסע און הייליגע גרינדער — די אויפגאַבע צו דערציען תלמידים **תמימים**, אין תורת ה' **תמימה** (גאַנצע אידן, אין אַ גאַנצער תורה), צו זיין **נרות להאיר** (ליכט וועלכע לייכטן און באַליכטן) מיט דער ליכטיקייט פון **נר מצוה ותורה אור**, סיי פון נגלה דתורה און סיי — פנימיות התורה, באַלייכטענדיג דעם וועג לקראת משיח צדקנו.

איצט גייט די ישיבה תומכי-תמימים אַריין אין אַ נייע תקופה, און ווי אַלע ענינים פון תורה און קדושה מיינט דאָס אַ דערהויבונג צו נאָך אַ העכערע מדרגה, **מעלין בקודש**.

עס איז צו האָפּן, אַז אַלע פריינט פון ישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש וועלן וויסן ווי אַפּצושאַצן דעם היסטאָרישן מאַמענט פון אַזאַ סיום און התחלה אין דער גלענצענדער געשיכטע פון דעם דאָזיגן אייגנאַרטיקן מוסד תורה, וואָס איז איינער פון די שטאַרקסטע זיילן אין אידישן לעבן.

עס איז אויך צו האָפּן, אַז אַלע פריינט און שטיצער, און בפרט די עסקני הישיבה, וועלן וויסן ווי אַפּצושאַצן דעם גרויסן זכות וואָס זיי האָבן אַלס שותפים אין די דערגרייכונגען פון ישיבת תומכי-תמימים

די אויפגאַבע: ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ע ח"י אגרת ג'תשא. ובכ"מ. תורת ה' תמימה: תהלים יט, ח. וראה שיחת כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע שמח"ת תרנ"ט — נדפסה בהוספות לסה"מ תרנ"ט.

נרות להאיר: ראה גם תורת מנחם — התוועדות ח"ד ריש ע' 228, ובהנסמן שם.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

באַלייכטענדיג דעם וועג לקראת משיח צדקנו: ראה שיחת ח"י אלול תרנ"ז (סה"ש תש"ב ע' 133): בהתחלה זו בשיבה... הגני מדליק את המאורות שמורנו הבעש"ט והרביים הנחילוננו... להחיש את ביאת המשיח.

מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל אגרת ט"שפ הערה ד"ה

נצטוינו.

ליובאוויטש, און וועלן די דאָזיגע שותפות – די היסטאָרישע שותפות פון ישכר און זבולון – פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן אין דער העכסטער מאָס, אין דער נייער תקופה פון **גבורות** אין וועלכע די ליובאוויטשער ישיבה טרעט איצט אַריין.

דער אויבערשטער זאָל אייך אַלעמען צוזאַמען און יעדן באַזונדער מצליח זיין אין דער דערמאָנטער שותפות און דורכדעם באַגליקן אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך מאַטעריעל און גייסטיג.

בכבוד ובברכה להצלחה מופלגה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ט'תלד

ב"ה, ט"ו טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"נ צמ"ס רב פעלים ובעל מדות וכו'
הרב מוה"ר אברהם שי' סופר

שלום וברכה!

ימים אלו קבלתי ס' התניא מתורגם איטלקית כבר בכריכתו. ובודאי קבלו גם כת"ר – ממילאן, ומובטחני שהי' לו קורת רוח גדולה לראות כי השתדלותו בזה הביאה פרי טוב, שלא רק יצא לפועל, אלא גם יצא יפה בחיצוניות, אף שלא ידוע לי דרגת החיצוניות באיטלי' בספרים כגון זה. ותקוותי שגם ההעתקה מתאימה לרוח יהודי איטלי'.

וזוהי אחת הסיבות שנתעכב האישור על מכתבו, כי קויתי מיום

שותפות פון ישכר און זבולון: ראה ספרי ופרש"י עה"פ ברכה לג, יח. טור יו"ד ר"ס רמו, ובכ"י שם. שו"ע ורמ"א שם ס"א.

ט'תלד

מוה"ר אברהם שי' סופר [שרייבר]: אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'תכב, ובהנסמן בהערות שם.
ס' התניא מתורגם איטלקית: ראה גם לקמן אגרת ט'תמח. וראה גם שיחת ש"פ וישב שנה זו ("שיחות קודש" תשכ"ח ח"א ע' 298).

ליום שאקבל ס' התניא הנ"ל ואוכל להודיעו על דבר זה. ואתו רב הסליחה על האיחור באישור מכתבו. ועוד הפעם אודה לו בעד השתדלותו בהאמור.

היום קבלתי ג"כ ידיעה באריכות ממילאן שהפרופסור קולומבו הבטיח לכתוב "בקורת" בקשר עם הופעת ס' התניא בתרגומו לאיטלקית בכ"ע המתאימים באיטלי.

בנוגע מה שכתב בענין תשלום לפרופ'. קולומבו, מסרתי עד"ז במילאן, כיון שאיני יודע באיזה סכומים הדברים אמורים, ולכן לא נכתב עד"ז מאומה. ואם יש לו הערות או סברות בזה, ת"ח מראש אם יכתוב לי. ואם תמצא לומר גם זה נכלל במאמר חכמינו ז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמור.

לפלא שלא שמעתי מכ' שום דבר במה שדברנו בהיותו כאן בנוגע להשתתפות בהוצאות הדפוס של תורתן של ראשונים, אשר כת"ר מתעסק בזה. כרשום בזכרוני ה"י המדובר שבחודש תשרי יודיעני עד"ז. ועל כל כיוצא בזה (פרסום תורתם של ראשונים כמלאכים) הרי יפה שעה אחת קודם, ובפרט בכגון דכת"ר אשר כפי שהראה הנסיון בעבר כשמדפיס ספר בשטח זה הרי מתחיל תיכף בהכנה לדפוס של עוד ספר.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור ובכל הכתוב במכתבו מתוך שמחה וטוב לב ובריאיות.

תשלום לפרופ'. קולומבו: על תרגום והגהת התניא לאיטלקית.
במאמר חכמינו ז"ל: ראה ירושלמי פסחים פ"י ה"ה. תנחומא עקב ו. ועוד.
ראשונים כמלאכים: ראה שבת קיב, ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14. רש"נ.

ט'תלה

[ט"ו טבת, ה'תשכ"ח]

אבל

(1) צבא השונאים עומדים על גבולם מכל הרוחות הכן כו' היל"ת, ורק היראה מעכבת, וד"ל.

(2) הסכנה דמצפון תפתח גו' ר"ל – גדלה יותר מאז ובהרבה, אלא שאינו ענין להפחיד את בניי שליט"א – כ"א לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומעש"ט שביד כאו"א – ובפרט מצוה המטלת יראה ופחד וכו'.

– [הקושיא מעיקרא תמוה

(1) לכאורה צ"ל הקושיא באה מאלו שיגעו **וביותר** במבצע תפילין בעת המלחמה ובמילא שאלתם – האפשר עתה לנוח קצת בזה, ובאה דוקא מאלו שאז לא פעלו **מאומה** בזה **ולא בשאר התרי"ג מצוות**.

(2) **ומבואר** שברכת ה' (ופס"ד ב"ד שלמעלה) באה על יסוד המעש"ט שעתידיים לעשות ולא רק מפני המעש"ט שבעבר. ובניי המאמינים – מאמינים ג"כ שהנהגת או"ה למטה תלוי בהנהגת השר שלהם למעלה **והוא העיקר** ובזה נוגע פס"ד שלמעלה ופועל]

ט'תלה

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 500.

אבל: נכתבה כמענה לשאלה: למה "מבצע תפילין" בתקפו, והלא כבר אין מלחמה באה"ק ת"ו. בהמשך לזה – ראה אגרת שלאח"ז.
כנוגע ל"מבצע תפילין" ראה גם לעיל אגרת ט"שצה, ובהנסמן בהערות שם.
דמצפון תפתח גו': ירמ"א, א, יד. – היינו הסכנה לאה"ק מצד השונא שבצפון.
מצוה המטלת יראה ופחד: מצות תפילין, עלי' ארז"ל (ברכות ו, א. וש"נ) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך – אלו תפילין שבראש".
ומבואר: שו"ע או"ח הל' תענית סתקע"א ס"ג. וראה תענית ח, ב. וראה גם שיחת ש"פ בהעלותך תשכ"ז ("שיחות קודש" תשכ"ז ח"ב ע' 190).

ובנדרו"ד שההצלחה בזה הלהיבה עוד יותר את יורשי כת אביגדור וכת דילי להפצת כו' – לעומת זה דהפצת מעינות דתורת דא"ח. וד"ל.

ט'תלו

[טבת, ה'תשכ"ח]

(1) [הכוונה] שהדיבור בזה אינו ח"ו בשביל להפחיד שאדרבא אסור ואין לצער [ואינו ענין להפחיד את בני שליט"א – כ"א] הכוונה אך ורק בשביל [לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומע"ט וכו'], ולכן מ[דבר]ים [בזה ברבים] ולמסור ב' הנקודות לפרטיהן (2) ו[למצוא זמן המתאים ע"ז בשידור באמצע השבוע] ו[בהשידור דמוש"ק].

כדאי למסור בכלל שאחד שאל שאלה כזאת והמענה בזה כי זה מוסיף הדגשה בכל הענין דדרישת השעה לחיזוק מבצע תפילין.

(3) ולהוסיף בקיצור שהמתבונן בהמאורעות האחרונות רואה עוה"פ איך שמתקיים משי"נ חסד לאומים חטאת. ושאין מקום כלל לטעות שכחי ועוצם ידי עשה גוי. וד"ל. אלא שבנ"י יעשו הצינורות והכלים

ט'תלו

נדפס ב"כפר-חב"ד" גליון 554 (ז' טבת תשנ"ג) ע' 54. הבא להלן נכתב כמענה למו"ה יוסף הלוי שי' וויינבערג, ע"ד תוכן הדברים שיש למסור בשידור ברדיו בהנוגע לחיזוק "מבצע תפילין", בהתאם לדרישת השעה והמצב באה"ק. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א אגרת ד'תשעו, ובהנסמן בהערות שם. במכתב השואל: כתחלת השידור תמול מסרתי על דבר זה שההתעוררות לנצל ימי חנוכה לחיזוק מבצע תפילין צריך להיות נמשך בכל המרח' . שזה דבר הנוגע לכלל ישראל בקשר עם המצב באה"ק . . אין ברור אצלי בזה שהואיל כ"ק לרשום בתוך דברי ק' [דלעיל אגרת שלפנ"ז] "אלא שאינו ענין להפחיד את בני שליט"א – כ"א לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומע"ט וכו'", אם הכוונה דמלת אלא הוא שלכן כ"ק אינו מדגיש זה בעת דרישת חיזוק מבצע תפילין, או שהכוונה גם שלא לדבר בזה ברבים ולא למסור מזה. ובאם הכוונה רק שלכן כ"ק אינו מדגיש זה אבל יכולים לדבר ע"ז ברבים, אז אשתדל בל"נ למצוא זמן המתאים ע"ז או בשידור באמצע השבוע או בהשידור דמוש"ק. ואולי ה' כדאי למסור בכלל שאחד שאל שאלה כזאת והמענה בזה, כי זה מוסיף הדגשה בכל הענין דדרישת השעה לחיזוק מבצע תפילין".

בהמענה שילב הרבי מילים מתוך מכתב השואל, וכאות לפנינו בחצאי-ריבוע.

חש"נ: משלי יד, לד. ב"ב יו"ד, ב.

שכחי ועוצם ידי עשה גוי: עקב ה, יז.

עג

אדמו"ר זי"ע

לברכות ה' – תומ"צ, והשי"ת שעשה נסים גלויים בעבר יעשה כן גם עתה
בטוב הנרונ"ג.

ט'תלז

ב"ה, כ' טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת סימה תחי'

ברכה ושלוש!

... מכתבי מיום ח' טבת והקודמו (עם המצו"ב) נתקבלו. ות"ח –
ובפרט על כתבה מההתפתחות ד"בית חנה".

ובמענה להצעה – פשוט שאין מקום (וכבוד כלל) להדפסת תמונה
פ' בבול. ותמיהני על הי"א שכבוד גדול הוא ... להכות (ע"נ) חותם
הדואר) תמונת זה שרוצים לכבדו! ולא עוד אלא שדוקא ע"י הכאה זו
ממלא הבול (והתמונה) תפקידם!

הנרונ"ג: הנראה ונגלה.

ט'תלז

מרת סימה: רלב"ג, ירוש"ו.

במענה להצעה: להדפסת בול עם תמונת הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה
שניאורסאהן.
פשוט שאין כו': ראה גם לעיל ח"ח אגרת ר'תשכח.

ט'תלח

ב"ה, כ"ד טבת, תשכ"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יצחק שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום כ' טבת בו כותב אודות ההצעה שחב"ד ינהלו
תעמולה למניעת תאוונות בדרכים וכו'.

הרי אז יפנו אליהם גם משאר כיו"ב שינהלו תעמולה גם אודותם
וכו' — ובכלל "כרמי שלי לא נטרתי" (ככל הדרוש) ואין לחפש כרמים —
אף שגם הם כרמים — להיות נוטרה כו' וק"ל.

בודאי יודיע בפרטיות הדרושה ע"ד ההתוועדות בבית של מר אלי
ע. שי ות"ח מראש.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

מהנכון שיודיע (כיון שהי' בביתו) — ובכל הפרטיות האפשריות —
מההתוועדות עם הקצין ארי' ש. שי, וד"ל.

ט'תלח

מצילום האגרת.

מ"ה יצחק: גנזבורג, כפר חב"ד. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ג אגרת ח'תשנ,
ובהנסמן בהערות שם.

בו כותב: במכתב השואל: בכל מדינה יש מועצה לאומית למניעת תאוונות בדרכים
. . הנ"ל מנהלים תעמולה ברדיו עתונות וכו'. חשבתי לעצמי שאפשר לנצל זאת לענינים
שלנו . . חב"ד ינהלו תעמולה בשתוף המועצה הנ"ל . . השאלה, האם עלינו להמשיך
בכיוון זה? ראשית פרטום חב"ד, וגם יתכן הצלת נפשות וכו'?

תעמולה למניעת תאוונות בדרכים: במכתב המזכירות מיום ז' אדר תשכ"ח (נדפס
במקדש מלך כרך ג' סג"ד) להר"י לייבוש: "במענה למכתבו מכ"ז שבט בשאלתו אם על
צא"ח להשתתף במבצע נגד תאוונות דרכים ר"ל, אמנם צודקת הדיעה במכתבו שמנגדת
להשתתפותכם בזה והאומרת שאין זה מענינה של צא"ח וכמו שכתבנו מכבר".

כרמי שלי גו': שיר השירים א, ו: שמוני נוטרה את הכרמים, כרמי שלי לא נטרתי.
מר אלי' ע.: מר אליהו עמיקם.

ארי' ש.: אריאל שרון.

עה

אדמו"ר זי"ע

ט'תלט

ב"ה, כ"ד טבת, תשכ"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום כ"א טבת,

העובדה שהורים מגורשים אין צריכה לעכב השדוך. ובלבד
שיחליטו שניהם לייסד ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיי
היום יומים.

הפ"נ יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ט'תמ

ב"ה, כ"ד טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

וביום הסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן,

אשר בשעת ההסתלקות הרי אז "גילוי הארת עיקר שורש שרשו
ברום המעלות במדריגה היותר עליונה למעלה מעלה"

ומתגלה ומאיר מלמעלה למטה "כל עמל האדם שעמלה נפשו

גילוי . . מעלה: סידור שער הלי"ג בעומר סדי"ה אתה הצבת.

כל עמל . . נס"ו: אגה"ק סי' כח. עיין שם.

עמל . . נפשו: ראה משלי טז, כז. ישעי' נג, יא. סנה' צט, ב.

ט'תמ

כללי פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 261, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
סידור: דש, רע"ג.

בחייו" – אדם צדיק עליון עובד ה' באהבה במסירת נפשו לה' – ועי"ז
 "מאיר חסד ה' מעולם עד עולם על יראיו ופועל ישועות בקרב הארץ",

והנה כל אדם לעמל (שלו) יולד, ורבנו הזקן הרי כשמו כן הוא
 ועמלו, וכמאמר הבעש"ט: שמו שניאור – שני אור – שני אורות – הוא
 יאיר בתורת הנגלה ובתורת הנסתר,

ועי"פ הכלל (והדין) דאמירה והתכללות בתיבה אחת מורה על
 האיחוד ועד – לאיחוד בשלימות – מובן גם כאן שהכוונה לקישור ואיחוד
 שני האורות ויחודם, כי תורה אחת היא,

הנה מדי שנה בשנה, הרי הימים האלו (כאשר הם) נזכרים (כדבעי,
 הרי אז כל ההארות וההמשכות) נעשים,

וגופא בתר רישא אזיל, כל אלה הלומדים תורתו – נגלה דתורה
 ופנימיות התורה (תורת החסידות) ובאופן האמור – ומשתדלים ללכת
 "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו".

* * *

לעמל (שלו): ראה סנה' (שם): כל אדם לעמל כו' כולחו גופי דרופתקי נינהו כו'. ד"ה
 אר"א אדם לעמל, תרפ"ט.

וכמאמר הבעש"ט: מגילת י"ט כסלו ע"ט. וראה ג"כ בית רבי (ח"א ע' קכט).

שני אור: ואין אור אלא תורה (תענית ז, ב).

בתורת הנגלה ובתורת הנסתר: להעיר מסנה' (שם): תורתו עומלת לו במק"א
 (למסור לו טעמי תורה וסתרי). פרש"י שבעין יעקב. ובחדא"ג "שמגלין לו רזי תורה".
 ולהעיר משו"ת צפע"נ (להגאון הרגציובי) – ווארשא – ח"א ס"ו.

הכלל (והדין): ראה נדה (סא, ב) תוד"ה שוע בסופו. שבועות כ, ב. ועוד.

קישור . . ויחודם: ראה קונטרס עץ החיים פט"ו.

הימים האלו: לב דוד פכ"ט (עי"פ מש"כ הרמ"ז בסי' תיקון שובבים). וראה משנה
 ספ"ג דגיטין. שו"ת הר"י אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה.

נס"ו: אין לו הפסק עולמית (עירובין נד, א).

ד"ה אר"א אדם לעמל תרפ"ט: סה"מ תרפ"ט ע' 218 ואילך.

מגילת י"ט כסלו ע"ט: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'תרכז, ובהנסמן בהערות שם.

הימים האלו ג': אסתר ט, כה.

וגופא בתר רישא אזיל: ראה עירובין מא, א. סוטה מה, ב.

והנה כיון אשר קוב"ה אורייתא וישראל מתקשרן דא בדא וכל חד סתים וגליא, מובן אשר התקשרות ואיחוד סתים וגליא דאורייתא והתקשרות ואיחוד סתים וגליא דישראל תלויים זב"ז, ועיי שניהם באים ההתקשרות, כביכול, ואיחוד דסתים וגליא דקוב"ה,

אשר עיי כ"ז מקשרים ומאחדים את הבריאה כולה עם נשמתה – אור ודבר הוי' המהווה אותה מחי ומקיימה,

העבודה אשר בה "תליא כל רזא דמהימנותא":

וידעת היום והשבת אל לבבך כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

מסיבה נתעכב המכתב עד העשירי בשבט – ויומא קא גרים ע"ד כל הנ"ל, שהרי הוא יום הסתלקות הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר – ערב שבת קודש אחרי חצות היום.

* * *

ביום ההילולא עשירי בשבט נתקבל ספר התניא הוצאת אויסטרעליא, ות"ח ת"ח.

קוב"ה . . וגליא: זח"ג עג, א. וראה לקו"ת נצבים מו, א. ובכ"מ.

סתים וגליא דישראל: נפש האלקית וגוף ונה"ב; פנימיות וחצוניות דנפח"א.

תלויים זב"ז: להעיר מהל' ת"ת לרבנו הזקן פ"א סוס"ד.

סתים וגליא דקוב"ה: וכנוסח הברכות: ברוך אתה (ל' נוכח, גליא) כו' אשר קדשנו (ל' נסתר) – ראה אבודרהם (סדר שחרית) הרשב"א (לברכות מ, ב – בעין יעקב). לקו"ת מסעי צא, ב. ועוד.

הבריאה . . נשמתא: ראה ברכות (י, א).

תליא . . דמהימנותא: זח"ב (קסא, א).

וידעת . . עוד: דברים ד, לט. נת' בסהמ"צ להצ"צ מצות אחדות ה'. ועפ"ז מבאר דעת הרמב"ם בסהמ"צ מ"ע ב. עיי"ש.

עד העשירי בשבט: בכמה טופסים: עד מעלי שכתא דעשירי בשבט.

ביום ההילולא: קטעים אלו להנהלת צא"ח דמלבורן, אוסטרלי.

התניא הוצאת אויסטרעליא: נדפס בשנת תשכ"ז.

דברתי עם הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ ורב פעלים וכו' מו"ה שניאור חיים הכהן שי' גוטניק אשר כדאי שתוציאו לאור עוד הוצאה מהתניא – פורמט כיס, ובאשר כעת לא תהיו דחוקים בזמן, תוכלו בטח להשתדל שההוצאה החדשה תהי' מפוארה ביותר בכל הפרטים (נייר, הדפסה, כריכה והדומה).

אף שכדאי להתחיל תיכף בהכנות להדפסת הוצאה החדשה, אין כדאי לפרסם עדי"ז טרם שתמכר ההוצאה הראשונה.

בתור השתתפות שלי בהוצאה זו, מסרתי להרב גוטניק שי' סכום של מאה ואחד דולר (\$101).

* * *

כדרכי – בנוגע להשלמות להאנציקלופדיא – ע' הידור מצוה – דמדהביא אדה"ז (סכ"ד ס"ג, סתרנ"א ס"ב) הכתוב (זה א-לי ואנוחו) משמע דס"ל שהוא מה"ת. כן מעתיק ג"כ טלית. וראה מאסף לכל המחרות שם. וש"נ.

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק ויחי (והמצו"ב ות"ח על הנח"ר שגרם) והפ"נ שבו יקרא בעת רצון עה"צ הק'.

וביום הסתלקות . . .

בברכת מז"ט לנישואי נכדו הרמ"א שי' בשטומו"צ.

* * *

הוצאה מהתניא – פורמט כיס: גרפס שם בשנת תשל"ב.
כדרכי כו': קטע זה למו"ה שלמה יוסף זווין. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט"ז (ע' לח), ובהנסמן בהערות שם. לתוכנה – ראה גם לעיל אגרת ט"ח, ובהנסמן בהערות שם.

הכתוב: בשלח טו, ב.

מאשר . . . בשטומו"צ: קטעים אלו למו"ה יצחק דובאוו. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט"פ (ע' סח), ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת ט"תקיד (ע' קעד).

מאשר הנני קבלת מכתבו ועלי ההג"ה של הליקוט ביאורים בתניא.
ויישר חילי וזכות הרבים תלוי בו.

וביום הסתלקות . . .

בברכת הצלחה בהחז"ל דספרו הנ"ל שג"ז ודאי יסייע בהפצת
המעיונות — ולבשו"ט בכ"ז.

* * *

בברכת הצלחה בת"ת — נגלה וחסידות — ולהיות חי"ל.

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום "טבת" והמצו"ב. ובדאי גם להבא
יכתוב בפרטיות — ופשוט המציאות כמו שהיא, ות"ח מראש.

וביום הסתלקות . . .

הקיבל מוסדותי מהעלי דמרוקו?

בברכת הצלחה רבה ברשת במוסדו ובכלל.

מאשר . . . בכ"ז: קטעים אלו למו"ה יהושע שי' קאָרף, נדפס בראש ספרו לקוטי
ביאורים בספר התניא ח"א. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ח אגרת ב'חצח.
בברכת הצלחה: קטע זה ל"המשתתפים בחלוקת (לימוד) ספרי דא"ח י"ט כסלו,
תשכ"ח — י"ט כסלו, תשכ"ט.
חי"ל: חסיד, ירא-שמים, למדן.
מאשר . . . ובכלל: מכת"ק, בתחילת ובשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח
למו"ה אלכסנדר זושא בונין. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט'תז (ע' לט), ובהנסמן
בהערות שם.

ט'תמא

ב"ה, כ"ח טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הד"ר זקש שי מנהל מחלקת עיניים
ביה"ח "אסף הרופא" צריפין, דואר באר יעקב

שלום וברכה!

בעתו נתקבל מכתבו מה-7 ליאנואר, ואף על פי שאין תחת ידי קרנות למטרות אלו, אבל באופן יוצא מן הכלל, כיון שגם כ' פנה אלי באופן יוצא מן הכלל, מסרתי למזכירות שלי למלא מבוקשתו ככל האפשר ותקותי שכבר קבל החומרים שבקש.

בהזדמנות זו חובתי נעימה להביע לו תודתי על הטיפול רפואי שהושיט למר ד.ש. ועוד ועיקר בעד השימת לב והסברת פנים מצד כ' ועוזריו. ובודאי למותר להדגיש גודל החשיבות אצל החולה סבר פנים יפות של הרופא. ואף ששכר מצוה מצוה, סיפוק הרופא שמילא חובתו לרפא חולים וכולי, הרי גם חובתי ומצוה המוטלת עלי להביע נחת רוח שלי מהידיעות שקבלתי בזה.

ויהי רצון אשר כיון שחיים אנו בתקופה שלעת עתה נמצאים כמה וכמה הזקוקים לרפואה בכלל, ובפרט בשטח שהתמחה בו כ' – רפואת עיניים, שיצליח לרפאות חולים ועד לרפואתם שלימה. וכן יהי רצון שינצל השפעתו גם לפקוח עיניים עיוורות בנוגע לאור התורה ומאור שבה, לראות האור הזה כי טוב, שכל אחד ואחת מהם ומאתנו יגשם בחייו וגם בימים האפורים – בסגנון הנביא – שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (ישעי' מ, כו), ובהמשך הכתובים שם – למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' גוי וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים גוי. והרי

ט'תמא

נרפסה בלקו"ש חל"צ ע' 290, והושלמה ע"פ העתקה. וראה "באהלי חנה" גליון 14 (סיון-תמוז תשמ"ג) ע' 37.
החשיבות אצל החולה סבר פנים יפות של הרופא: ראה גם לעיל אגרת ט'שפט.
ששכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

תושבי ארצנו הקדושה, ארץ אשר עיני ה'א בה מראשית השנה ועד
אחרית שנה, ראו זה גם בעיני בשר בחדשים שעברו.

בכבוד ובברכה ובפ"ש לעוזריו שי.

ט'תמב

ב"ה, כ"ח טבת, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר שניאור זלמן שי מסחרי

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מכי טבת והקודמיו, ות"ח עוד הפעם בעד
מנהגו הטוב להודיע מהפעולות בתנועת חב"ד והשתתפותו בהן
והשתדלותו לרכוש עוד אוהדים ומשתתפים. כי נוסף לזה שבכלל צריך
להיות מאמץ להעלות בקודש בכל ענייני טוב, הרי המצב באה"ק ת"ו
דורש עילוי אחר עילוי. וכיון שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, הרי
נותן האפשרות למלא הדרישה.

לכתבו בסיום מכתבו שיש אצלו הרגשה שיש חוסר תיאום בין
הגורמים הפועלים למען חב"ד, הרי כיון שכי על אתר ומרגיש זה, והריהו
מביט בעין יפה, מן הסתם יש יסוד למה שכותב. אבל לאידך מוכרחני
להוסיף מיד, שהיות והדברים אמורים באישים חיים, ובפרט בתקופתנו
הדורשת במיוחד תוספת חיות והתלהבות וכולי, הרי לגמרי לא כדאי
להתערב יותר מדי, וכשעושים חשבון צדק אולי כדאי לוותר על חוסר
תיאום – שיש תקוה שמעצמו ישתפר על ידי איתערותא עצמית – ובלבד

ארץ אשר גר: עקב יא, יב.

ט'תמב

שניאור זלמן שי מסחרי: אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'תיג, ובהנסמן
בהערות שם.

להעלות בקודש: ברכות כח, א. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל אגרת ט'שפ הערה ד"ה
נצטינו.

שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו: ע"ז ג, סע"א.

שתהי' הרגשה של עצמאות אצל העובדים על דרך קנאת סופרים תרבה חכמה.

איננו כותב על דבר בריאותו, משמע שהכל בסדר.

בכבוד ובברכה,

ט'תמג

[טבת, ה'תשכ"ח]

הרה"ג הווי"ח אי"א נו"מ חו"ב מרביץ תורה ברבים
בעל מרץ וכו' מוהר"ר פנחס מרדכי שי

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו ע"ד שיעור דף השבוע על ידי הרדיו וסעודת
המלוה מלכה לחיזוק הדבר שתתקיים בקרוב.

הנני בזה לכפול ברכתי אשר יצליח לבסס השיעור לחזקו ולהרחיבו
הן בכמות הן באיכות.

ואם בכמה דברים גלויים שבבריאה אמרו"ל שנבראו בשביל בית
מקדשו של הקב"ה ורק בזכות זה גם העולם משתמש בהם (שמ"ר
רפ"ה).

על אחת כמה וכמה בכח נעלם ונפלא שבטבע שמוצא תיקונו רק על
ידי העשותו אמצעי כלי ומקדש לו ית' ומיום שחרב ביהמ"ק אין לו
להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד.

קנאת סופרים תרבה חכמה: ב"ב כא, סע"א. כב, רע"א.

ט'תמג

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 482, והושלמה ע"פ העתקה.
מוהר"ר פנחס מרדכי: טייץ. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ב אגרת ח'תרמז,
ובהנשמך בהערות שם.

ואם בכמה דברים כו': ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 359 ואילך.
ומיום שחרב ביהמ"ק כו': ברכות ח, א.

וע"פ פסק רז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה (יעויין הקדמת פיה"מ להרמב"ם בביאור המאמר אין לו להקב"ה כו') וראשית חכמה יראת השם, הנני מקוה כי ישתמשו בשידור רדיו זה להדגיש ולחזק עניני יראת שמים וקיום המצוות מעשיות בפועל, וסוף דבר – הכל נשמע: את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור.

בהוקרה ובברכת הצלחה,

מנחם שניאורסאהן

ט'תמד

[טבת, ה'תשכ"ח]

נתקבלו המברק ומכתביו (מכ"ב טבת וכו'). ובנוגע לזוגי ת"י יעשה כעצת רופא ידיד שאינו נוגע בדבר.

בתמהון גדול קראתי במכתבו טעמו דפלוני להקושי בהנחת תפלין שאסור לאדם לפגוע בבעלי חיים – דמהי השייכות לנדו"ד?! – שהרי תפלין נעשות (גם) מעורות בהמות שמתו מאליהן (עיין שבת קח, סע"א). **ואדרבא**, לשיטת הנ"ל – הרי תחת להניח עור הבהמה לרקבון **ואיבוד** או לעשות ממנה נעלים **כלי תשמיש ולרגלי** האדם או כיו"ב –

עליו המצוה – לעשות מהעור דבר שיעלה את האדם ויקדשנו וגם יחבשנו **"פאר לראשו"** כלשון הכתוב. ובפרט ע"פ המבואר בקבלה ובחסידות – הנעשה ע"י מצות תפלין **בכל העולמות** (ראה קו"א ד"ה דוד זמירות ק"ל. ובכ"מ).

פסק רז"ל: קידושין מ, ב. וש"נ.

הקדמת פיה"מ להרמב"ם: ד"ה אח"כ. נתבאר בלקו"ש חט"ז ע' 193 ואילך.

וראשית חכמה יראת השם: תהלים קיא, יו"ד.

וסוף דבר גו': קהלת יב, יג. טו.

ט'תמד

נכתבה על גליון המכתב מיום כ"ב טבת תשכ"ח.

כלשון הכתוב: ראה יחזקאל כד, יז. ברכות יא, א. וש"נ.

ק"ל: קרית להו (תניא קס, סע"א ואילך).

ט'תמה

ב"ה, ה' שבט, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים בעל מדות וכו'
הרב שאר ישוב כהן שי

שלום וברכה!

מכתבו מר"ח טבת שבא בדואר רגיל הגיעני זה עתה. ות"ח בעד
בירור השאלה בנוגע לעיר העתיקה ירות"ו שעשה ושהודיעני מזה.

והנה מה שעורר חשש אצלי – ולצערי יותר מחשש בעלמא – הוא
לא בהנוגע לחחוגים אשר אצלם שאל ומוסר המענה שלהם, כי אם אותם
החוגים אשר בעת כיבוש עיר העתיקה התערבו ולחצו ומלאו תביעתם
בנוגע לאופן הכיבוש, אף שהי' ברור מלכתחילה שאופן משונה זה יעלה
בנפשות וכולי, ונקודת טעמם שכאילו מוכרחים בזה מפני תגובת הגויים
– וכאילו לא ידוע שהגויים נוהגים מתאים ל"הלכה היא בידוע שעשו
שונא ליעקב" אלא שמשנים האמתלא (כפירוש הידוע "אמת לא")
מתאים להמצב, וד"ל. וקשה להאריך בדבר המצער צער עמוק על הדם
שנשפך, ועל שכנראה ממשיכים בהקו דדעת הגויים קובעת ר"ל.

שעל פי האמור מובן איך תהי' תגובתם של החוגים הנ"ל באם יהי'
לחץ מהגויים, ויש מקום לחשש שצל הרים יהי' נראה להם כהרים. וכפי
שטענו בחוגים ידועים בעיר הבירה דכאן שפליאה בעיניהם על אשר כמה
מבני ישראל דופקים בדלתות של פלוני ופלוני שלא ילחצו כ"כ בנקודה זו
או אחרת, גם בנקודות שלא עלה על דעתם ללחוץ וד"ל.

פשוט שאין בהכתוב לעיל מהכוונה לקטרג על מישהו מבני ישראל

ט'תמה

הרב שאר ישוב כהן: אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ב אגרת ח'תמז, ובהנסמן
בהערות שם. לתוכן האגרת (המצב באה"ק כו') – ראה גם לקמן אגרת ט'תקיג-ד (ע'
קעד). ט'תקמט.

בנוגע לאופן הכיבוש: ראה גם לקמן אגרת ט'תקמט.
הלכה . . ליעקב: פרש"י עה"פ וישלח לג, ד.

ואין זה מדרכי ומהנהגתי וכולי, ובפרט על פי דבר המשנה אל תדין את חברך עד שתגיע כו', כי אם להבהיר את דעתי ועמדתי בהנוגע להמצב והיחס לעיר העתיקה כפי שדברנו כאן.

הידיעות האמורות בנוגע להחוגים הנ"ל קבלתי באופן סודי ולכן לא הזכרתיים בשיחתנו כאן, כיון שלא הי' הכרח בזה, וכן אמרתי שמא בלאו הכי נודע לכת"ר ע"ד הנ"ל. אבל כיון שכנראה ממכתבו נעלמו ממנו עכ"פ איזהו נקודות בהאמור, והענין נוגע למעשה, נוסף על הציווי והייתם נקיים מה' ומישראל, הוכרחתי להעלותם על הכתב, כיון שמובטחני שיהי' זה אך ביני לבינו וכמכתב סודי.

נהנתי במיוחד על דבר המסיבה בביהכ"נ החב"די בתוככי ירושלים העתיקה עיר שחבורה לה יחדו, שכתב עד"ז בסיום מכתבו.

ויהי רצון אשר סוף סוף יקויים עוד בזמן הגלות מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים העתיקה והחדשה גם יחד, שעל ידי זה הרי כהבטחת חכמינו ז"ל יחיש ה' קץ גלותנו ונזכה לביאת הגואל משיח צדקנו ולגאולה האמתית והשלימה.

בכבוד ובברכה.

ט'תמו

ב"ה, ה' שבט, תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום כ"ו בטבת ע"ד הצעת הנכבדות וכו',

בטח החליטו שניהם הוא וכן המדוברת ת"י לייסד ביתם בישראל

דבר המשנה: אבות פ"ב מ"ד.

הציווי והייתם נקיים גו': מטות לב, כבכאןכאן.

עיר שחבורה לה יחדו: תהלים קכב, ג. ראה ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ו.

מציון תצא תורה גו': ישעי' ב, ג.

כהבטחת חכמינו ז"ל: ראה שבת קלח, ב: דבר ה' זה הקץ.

על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומים, ויסיפו להמדוברת שם –
(לפחות) שלשים יום קודם קשורי התנאים.

ויהי רצון שתהא בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בנין עדי
עד.

מהנכון לבדוק התפילין שלו שתהיינה כשירות כדין.

ובודאי שומר הוא השלשת השיעורים השוים לכל נפש בחומש
תהלים ותניא בכל יום, וישמור עליהם מכאן ולהבא ג"כ.

בברכה.

ט'תמז

ב"ה, ה' שבט, תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בנוגע לשידוך –

מקרא מלא דיבר הכתוב: אשה יראת ה' היא תתהלל ז.א. שתנאי
הראשון בזה והעקרי צ"ל שהמדוברת שומרת תומ"צ בחיי היום יום,
יראה שמים וכו'.

מהנכון לבדוק התפילין שלו שתהיינה כשרות כדין.

ובטח יודע ושומר על התקנה לאמר השיעור תהלים חדשי – כפי
שנחלק התהלים לימי החודש – בכל יום לאחר תפלת הבוקר.

בברכה.

ט'תמו

ויוסיפו להמדוברת שם כו': ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט"עט, ובהנסמן בהערות
שם.

ט'תמז

מקרא מלא דבר הכתוב: משלי לא, ל.

ט'תמח

ב"ה, ו' שבט, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"נ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בהתקרב יום ההילולא כ"ק מו"ח אדמו"ר בערש"ק הבע"ל. הנני,
כדרכי, לשגר לכ' איזה דברים שבכתב ובפרט להזכיר מה שזכינו שנינו
להיות בצוותא בהתועדות ד"ט כסלו אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר ולנגן ביחד
ניגונו של רבינו הזקן, שמכתב זה נכתב בין יום ההילולא שלו כ"ד טבת
והילולא דיו"ד שבט.

ועל פי מה שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו הראשון בקשר עם
יום ההילולא של אביו, שרועי ישראל לא יעזבו צאן מרעיתם ומה עד עתה
עומד ומשמש אף עתה עומד ומשמש במרום, משמש את צאן מרעיתו
בתוככי כל ישראל, הרי כלשון הידוע רצוא ושוב, ענין היחוד בזכרונו הוא
רצוא עלי' והתיחדות בזכרונו של בעל ההילולא ועניניו ושוב והמשכה
במעשה בפועל בעולמנו זה הגשמי והחומרי ללכת בדרך ישרה אשר הורנו
בדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו (אגה"ק לרבנו הזקן להסתלקות אדמו"ר
הרמ"מ מהורדוק, אגה"ק בתניא סי' זד).

ומענין לענין באותו ענין, הנני מצרף בזה מה שיצא לאור זה עתה ס'

ט'תמח

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט"ז, ובהנסמן בהערות
שם.

בהתועדות ד"ט כסלו: בשנת ה'תש"ח (לפני עשרים שנה).

במכתבו: אגרות-קודש שלו ח"א אגרת עב (ע' קמא).

אף עתה עומד ומשמש: סוטה יג, סע"ב.

כלשון הידוע: יחזקאל א, יד.

התניא בהעתקתו לשפה האיטלקית, שפת רומי אשר לאום מלאום יאמץ
 כשזה (רומי) נופל – תבנה ירושלים עיר קדשנו,
 אחת הפעולות מהפצת המעיינות חוצה.
 בהוקרה ובכבוד ובברכה לאוי"ש טובות.

ט'תמט

ב"ה, ז' שבט, ה'תשכ"ח
 ברוקלין, נ.י.

מר יצחק שי' בן לולו
 שכון חסכון ג' יד, לוד

שלום וברכה!

קבלתי הבקשת ברכה ואזכירו עם שאר בני המשפחה למילוי
 משאלות לבבם לטובה.

וזכותו הגדול שהניח תפלין על יד כותל המערבי, שבודאי לא רק
 שנשאר אצלו הרושם כמו מכל מעשה טוב, אלא יקיים מצוה זו בכל יום,
 וגם יקיים מצות ואהבת לרעך כמוך להשפיע על חבריו להיות זהירים
 בהנחת תפלין – יעמוד לו להתברך בכל המצטרך לו בגשמיות וברוחניות
 גם יחד.

בודאי ידוע לו שכל בני ישראל נקראים "צבאות ה'", ולהיותו
 במסגרת הצבא בצה"ל נקל לו להבין תוכן הענין. שהרי כל ענין הצבא
 מיוסד על המשמעת וקבלת עול לקיים כל צו ופקודה מבלי להרהר
 אחריהם, כיון שזהו לא רק לטובתו אלא גם לטובת כל חברי פלוגתו וכל

התניא בהעתקתו לשפה האיטלקית: ראה גם לעיל אגרת ט'חלג, ובהנסמן בהערות
 שם.

לאום מלאום יאמץ כשזה כו': תולדות כה, כג ובפרש"י שם. מגילה ו, א. וש"נ.

ט'תמט

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.
 "צבאות ה'": בא יב, מא.

ענין הצבא מיסוד כו': ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט'רסט, ובהנסמן בהערות שם.

אנשי הצבא. וככל הדברים האלה וכמה פעמים ככה הוא מילוי ציווי המפקד הראשי של כל העולם כולו, אבינו שבשמים, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אשר נתן לנו ולכל אחד ואחד מאתנו תורת חיים ומצוות עליהן נאמר וחי בהם.

בפ"ש חבריו אשר בפלוגה שלו בצה"ל ובברכה שיגן ה' עליהם ושלמים יהיו בגופם ובנשמתם ובכל אשר להם ויבשר אך טוב.

ט'תנ

ב"ה, ט' שבט, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה משה אברהם שי"י יפה

שלום וברכה!

מכתבו מיום כ"ג בטבת הגיעני באיחור זמן.

ובענין המצער, הוא ענין הכינוס, בודאי קבל המברק שלי בעתו. מה שהצעתי, ולכאורה ברור תוכנו, ובכל אופן אדגיש עוה"פ הנקודה, ובהקדמה כמודגש במברק, שלעצם הענין לא שאל דעתי. בכל זה מצאתי לחוב להעירו מצדי עכ"פ בנקודה הבאה להלן, והיא, שהכינוס לא הי' צריך להיות מאירגונים דתיים, שזה יעורר התנגדות עצומה וכולי. ובאותו המצב, שכנראה כבר לא הי' הדבר בידו לבטלו, מצאתי העצה, אף כי בדוחק גדול, שיהי' זה כינוס של אירגונים הקשורים בדת כמו בתי כנסיות וכו' וגם אירגוני **בעלי-בתים** (בדוגמת ישראל הצעיר), סטודנטים (בדוגמת יבנה) וכו'. ומובן ופשוט שאין בזה תיקון כלל כשהוזמנו גם באי-כח **בתי כנסיות** של ישראל הצעיר, ואפילו באם הוזמנו גם הבע"ב שלהם,

עליהן נאמר: אחרי יח, ה.

ט'תנ

מו"ה . . יפה: אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט'תכז, ובהנסמן בהערות שם.
ענין הכינוס כו': ראה לעיל אגרת ט'תטז, ובהנסמן בהערות שם.
המברק שלי: דלעיל אגרת ט'תכז.

שהרי הנקודה היא בנוגע לכינוס עצמו ולא מי שיקרא בו הרצאות, או יברכו וכדומה, ופשוט.

צערי שהזכרתי במברק שלי אודות השתתפות מר בענין, ואולי עוד יותר מהשתתפות כנראה מחתימתו במכתבו הנ"ל, גדל עוד יותר לאחר שמתאים להבטחת חכמינו ז"ל מצוה גוררת מצוה הרי נתוסף על אופי הכינוס גם אופי מפלגתי מובהק עם כל הגיוונים של מפלגה ודרכי, איזו שתהי, שלכל לראש כשמה כן היא – מפלגה, מלשון פילוג מחלוקת ופירוד הלבבות, ההיפך בהחלט להמטרה, לכאורה, של הכינוס, ומה שנוגע עוד יותר – ההיפך הגמור למה שזקוקים אנו עתה, ובפרט בחדשים הכי אחרונים.

זה עתה נתקבלה החוברת שנה בשנה, ות"ח על שימת לבבו.

בכתבי המכתב ערב יום היארצייט הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, יהי רצון שכל אחד מאתנו בתוככי כלל ישראל יתלהב לרעיונות בעל ההילולא שעליהם מסר נפשו, וינצל לתכלית זו כל הכשרונות שחונן בהם.

בכבוד ובברכה.

ט'תנא

[נוסח המברק לקראת יו"ד שבט, ה'תשכ"ח]

התועדויות פעילות וכן בשבת וכפרשתינו ביד רמה ובשירה ובשיר לא-ל חי וקיים.

בברכה.

מ. שניאורסאהן

מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

ט'תנא

נדפס בסה"מ באתי לגני ח"א ע' שעב.
וכפרשתינו: בשלח יד, ח.

ט'תנב

ב"ה, ראש השנה לאילנות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו די עסקנים און פריינט פון די בית רבקה שולעס –
אין אָלגעמיינ, און צו די אַנטיילנעמער אין דער
יערלעכער מלוה מלכה – בפרט
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף דער מיטטיילונג וועגן דער בעפֿאַרשטייענדער
יערלעכער מלוה מלכה, מוצאי שבת קדש פ' יתרו,

זאָל דער אויבערשטער העלפֿן, אַז די אונטערנעמונג – וואָס איז די
איינציקע עפענטלעכע אונטערנעמונג במשך פון יאָר – זאָל זיין מיט גרויס
הצלחה בגשמיות וברוחניות.

זיכער וועט יעדער איינער און איינע פון די אַנטיילנעמער ברענגען
מיט זיך צו דער מלוה מלכה אַ היבשע מאָס התעוררות פון דער סדרה פון
דעם שבת, וואָס איר אינערלעכע נקודה איז מתן-תורה, און קבלת-
התורה.

די שייכות און ספעציעלע פאַרדינסטן פון אידישע פרויען און
טעכטער צו קבלת-התורה איז אָנגעדייטעט געוואָרן אין תורה גופא,
דורכדעם וואָס דער אויבערשטער האָט געהייסן משה רבינו פריער ריידן
מיט די פרויען וועגן קבלת-התורה און דערנאָך מיט די מענער. דערמיט
אונטערשטרייכט די תורה, אַז די אידישע פרוי – די עקרת-הבית ("בית
יעקב") – פאַרנעמט אַ גאָר וויכטיגן אָרט אין פאַרזיכערן און
פאַרשטאַרקען דעם טאָג-טעגלעכן תורה-לעבן פון אידישן פאָלק!

ט'תנב

נרפסה בלקו"ש חי"א ע' 251, והוגהה ע"פ צילום האגרת.

סדרה פון דעם שבת: פ' יתרו.

פריער ריידן מיט די פרויען כו': יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י עה"פ.

עקרת-הבית: ראה כ"ר פע"א, א. זח"א קנז, א.

בית יעקב: יתרו שם.

פארשטייט זיך, אז כדי צו דערפילן די דאזיגע אויפגאבע אין דער פולסטער מאָס, מוז פריער פארזיכערט ווערן דער געהעריגער תורה-חינוך פון די אידישע טעכטער. דערפון איז קלאָר די לעבנס-וויכטיגע נויטווענדיקייט פון די "בית רבקה" שולעס פאר מיידלעך.

גראַדע מיט עטלעכע טעג צוריק איז געווען דער יאָרצייט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר (יו"ד שבט), דער גרינדער פון די בית רבקה מוסדות, וואָס האָט אַזויפיל צייט און ענערגיע אָפגעגעבן פאַר זייער גרינדונג און אַנטוויקלונג. יעדער איינער און איינע פון אונז וואָס האָט זיך פאַראייניגט מיט דעם זכרון פון בעל-החילולא האָט אוודאי באַנייט און פאַרדאָפלט די גוטע החלטות צו גיין אין זיינע פוסטריט און פאַרזעצן זיין הייליגע אַרבעט בכלל, און פאַר בית רבקה בפרט, אין אַ פאַרגרעסערטער מאָס.

דער היינטיגער טאָג פון ראש-השנה לאילנות דערמאָנט אונז נאָכ[א]מאָל, אז האדם עץ השדה — אַ מענטש איז ווי אַ בויס. פונקט ווי עס איז לעבנס-וויכטיג פאַר דעם בויס און זיינע צוקינפטיגע פרוכט, אז ער זאָל באַקומען די נויטיגע דערנערונג און באַדינונג בשעת ער איז נאָך גאָר יונג, אַזוי און נאָך מער איז דאָס באַ אַ אידיש קינד.

איך האָף אז אַלע אַנטיילנעמער און פריינט פון בית רבקה וועלן מאַכן אַ ספּעציעלע אַנשטרענגונג צו שאַפן די פולסטע הילף פאַר דער אויסהאַלטונג און אויסברייטערונג פון די בית רבקה, כדי צו קענען אַרייננעמען וואָס מער תלמידות און דערציען יעדע איינע פון זיי צו זיין אַ משפיעה, מדריכה, מחנכת, און עקרת הבית — על טהרת הקדש.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

האדם עץ השדה: פ' שופטים כ, יט.

פונקט ווי כו': ראה לקו"ש חכ"ו ע' 418, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תנג

ב"ה, יום ג' שהוכפל בו כי טוב
 פ' אם כסף תלוה את עמי, ה'תשכ"ח
 ברוקלין, נ.י.

הנהלת חברה גמילות חסדים שומרי שבת,
 ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להודעה אשר במוצש"ק פרשת אם כסף תלוה את עמי
 תתקיים האסיפה השנתית והמלוה מלכה, כמנהגם הטוב מדי שנה
 בשנה –

יהי רצון שתהי' בשעה טובה ומוצלחת ובהוספה על דאשתקד –
 בהתאם להציווי (שהוא גם נתינת כח): מעלין בקודש,

והנה שנה זו היא מלאות מאה שנה למאמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש
 זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע: ויקחו לי תרומה – (ר"פ המתחילה במוצש"ק

שהוכפל . . טוב: ראה קדושין מ, א. פיה"מ להרמב"ם פאה פ"א מ"א. מכתב כ"ק
 אדנ"ע (בס' המאמרים תש"ט ע' יח [השני]).
גמילות חסדים: היא בין בגופו בין בממונו בין לעניים בין לעשירים (סוכה מט, ב.
 וראה שו"ע אדה"ז ריש ה' הלואה).
למאמר: נדפס בס' המאמרים תרכ"ח. המובא כאן הוא מתוכן (התחלת) המאמר
 ולא הלשון ממש.

ט'תנג

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 342, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
 מכתב כ"ק אדנ"ע: נדפס גם באגרות-קודש שלו ח"א אגרת מח.
 אם כסף תלוה: משפטים כב, כד.
 מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל אגרת ט"שפ הערה ד"ה
 נצטוינו.
 שהוא גם נתינת כח: ראה כתובות סז, רע"א. ע"ז ג, סע"א. תנחומא נשא יא.
 במדב"ר פי"ב, ג.
 בס' המאמרים תרכ"ח: ע' פז ואילך.

זה) – כביכול **אותי** אתם לוקחים: ע"י מצות תרומת זהב וכסף גוי אותי, היינו מה שהוא בבחי' אני ה' לא שנית, אתם לוקחים,

ומבאר בזה ע"פ מדרש חז"ל עה"פ ואלה המשפטים: הה"ד מגיד דבריו גוי חוקיו ומשפטיו לישראל כו' הקב"ה מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות, הקב"ה מניח תפלין כו' ועד"ז כל המצות, וכוונת המדרש שע"י קיום מצות תפלין ממשיכים להיות הקב"ה מניח תפלין ועד"ז בכל המצות. עיי"ש.

ועל פי האמור, הנה כשישראל תורמים מכספם וזהבם כו' לקיים מצות ה', עניני תורה ומצות בכלל, וגמ"ח שהיא שקולה כנגד כל המצות בפרט – הרי מובטחים הם שהקב"ה תורם ונותן להם ולבני ביתם המצטרך להם בגשמיות וברוחניות, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

ויהי רצון שיעשו בכהנ"ל ובאופן דמוסיף והולך, מתוך שמחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

אותי אתם לוקחים: כן הובא (ונתפרש) בהמאמר משמ"ר פי' תרומה. וראה ויק"ר פ"ל, יג. תנחומא אמור, יז. תניא פמ"ז.

זהב וכסף: עיין שמו"ר (פ"ג, ד): ואומר לי הכסף ולי הזהב. תו"א ר"פ וישב.

הה"ד . . לעשות: עכ"ל המדרש (פ"ל, ט).

הקב"ה מניח תפלין: ברכות ו, א. זח"א קמז, א. ועוד.

שע"י . . ממשיכים: ראה ברכות (שם): אתם עשיתוני כו' ואני אעשה.

מכספם וזהבם כו' לקיים מצות: עיין תו"א ר"פ וישב, וביתר ביאור בתו"ח ואוה"ת

שם.

וגמ"ח שהיא שקולה: ירושלמי פאה פ"א ה"א.

שמחה וטוב לבב: עיין ד"ה עבדו בסי' המאמרים, תרצ"ט.

אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו.

מגיד דבריו גוי: תהלים קמז, יט.

בסי' המאמרים תרצ"ט: ע' 94 ואילך.

ט'תנד

ב"ה, כ"ז שבט, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה ארי' ליב שי' גלמן

שלום וברכה!

הנני מאשר בזה, אף כי באיחור זמן מגודל הטרדות, קבלת מכתבו
וגם קטעי העתון של מאמרו בקשר עם מבצע תפלין. ות"ח ת"ח.

ואם בכל ענין של הפצת היהדות, שלמרבה הצער נתקל בקושיים,
יקר כל ענין של עידוד, הרי בפרט עידוד פומבי שמקבל פרסום בעתונות
שעל ידי כך מגיע לחוג אנשים שאי אפשר להגיע אליהם, שבכגון זה יש
מקום לתקוה לא רק להפצת הענין אלא להביא למעשה בפועל, זאת
אומרת פשוט שעוד יהודי יניח תפלין, ואפילו זה שרגיל להניח תפלין
יניחם מעתה ביתר חיות וכוונה ותבונה וכולי.

מוסג"פ קובץ יו"ד שבט שהוצאנו לאור לאחרונה בקשר עם יום
ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שתקותי שיענין
את כ', ובפרט בידעי היחס שהי' ביניהם, יבדלו מחיים לחיים.

בכבוד ובברכה.

ט'תנד

מו"ה .. גלמן: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז אגרת ר'תכג, ובהנסמן בהערות
שם.

מבצע תפלין: ראה לעיל אגרת ט'שצה, ובהנסמן בהערות שם.
ואם כו': תוכן דומה — לקמן אגרת ט'תנו.

ט'תנה

ב"ה, כ"ז שבט, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"מ בעל מדות עסקן רב פעלים
איש המעלה בנש"ק וכו' מו"ה יצחק מאיר שי' הכהן

שלום וברכה!

רואני מהעתונות שכת"ר חזר כבר לאהקת"ו מנדודיו ונסיעותיו,
והנני משתמש בהזדמנות זו להביע לו ת"ח בעד שימת לבבו לשלוח לי
פרסומי נאומיו בכנסת (החבורות: הנוער והחנוך, באין אמונה – אין
אימון, ותקעתם בחצוצרות, המאורעות והלקחים). ובודאי כשיופיעו עוד
כגון אלו ישלח גם אותם, ות"ח מראש.

ויהי רצון שכל אחד מאתנו בתוככי כלל ישראל ינצל הכוחות
והאפשרויות שניתנו לו, להחזקת היהדות המסורתית בלי פשרות,
והובטחנו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, ואף
כי מעשים בפועל.

מוסג"פ קובץ יו"ד שבט שהוצאנו לאור לאחרונה בקשר עם יום
ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שתקותי שיענין
את כת"ר, ובפרט בידעי היחס שהי' ביניהם, יבדלו מחיים לחיים.

בכבוד ובברכה.

ט'תנה

מו"ה יצחק מאיר: לוי, חתנו של האדמו"ר מגור בעל "בית ישראל", חבר הכנסת
מטעם אגודת ישראל. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג אגרת ח'תתסד, ובהנסמן
בהערות שם.
והובטחנו: ראה ס' הישר לר"ת שער יג, הובא בשל"ה שער האותיות אות ל (סט,
א).

ט'תנו

ב"ה, כ"ז שבט, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרש"ז שי שרגאי

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה, אף כי באיחור זמן מרובי הטרדות, קבלת מכתבו וגם קטעי העתון של מאמרו בקשר עם מבצע תפלין. ובודאי ידוע לך שמאמרו פורסם בה"מארגען זשורנאל" כאן וכמדומה בעתון יהודי בפאריז, שזה נותן לו זכות נוספת שגם שם בודאי שדבריו פעלו פעולתם.

ואם בכל ענין של הפצת היהדות, שלמרבה הצער נתקל בקושיים, יקר כל ענין של עידוד, הרי בפרט כך בנוגע לעידוד המתפרסם בעתונות, שעל ידי כך מגיע לחוג אנשים שאי אפשר להגיע אליהם, ויש מקום לתקוה לא רק להפצת הענין אלא להביא למעשה בפועל, זאת אומרת פשוט שעוד יהודי יניח תפלין, ואפילו מי שרגיל להניח תפלין יניחם מעתה ביתר חיות ותבונה וכונה וכולי.

מוסג"פ קובץ יו"ד שבט שהוצאנו לאור לאחרונה בקשר עם יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שתקותי שיענין את כ', ובפרט בידעי היחס שהי' ביניהם, יבדלו מחיים לחיים.

בכבוד ובברכה.

ט'תנו

מוהרש"ז . . שרגאי: אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט'שפד, ובהנסמן בהערות שם.

מבצע תפילין: ראה לעיל אגרת ט'שצה, ובהנסמן בהערות שם.
ואם כו': תוכן דומה — לעיל אגרת ט'תנד.

ט'תנז

ב"ה, א' דר"ח אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שב"ז מרת דבורה לאה תחי

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה בו כותבת אודות הנסיעה לאח"ק ת"ו
ביום כו'.

ויהי רצון שאיך שתחליט ותעשה יהא בשעה טובה ומוצלחת.

ובפרט אשר נכנסים אנו לחודש אדר, אשר כלשון חכמינו ז"ל ברי
(ויש גורסין – תקיף) מזל בני ישראל. ונקודתו הרי הם ימי הפורים, אשר
פרשת הימים האלה כתובה במגילה שנקבע שמה לא על שם מרדכי וגם
לא במשותף על שם מרדכי ואסתר, כי אם "מגילת אסתר" – אשה
בישראל [שהנהגתה מצטיינת בזה, בלשון מגילת אסתר: את מאמר
מרדכי אסתר עושה].

בברכת הצלחה בכל האמור ולפורים שמח ולבשו"ט.

מצו"ב המחאה מיוחדת חילוף שקלי הכסף אשר מסרה. שאף כי גם
ענין של מצוה באמצע, כיון שמשמש אני בהם במקרים מיוחדים לשם
עידוד וכולי, אין החילוף אלא בשביל השווי הגשמי של המטבע, וק"ל.

ט'תנז

שב"ז: אולי שארת בשר זוגתי [אמה מרת שיינא ברכה דוליצקא – אחות הרבנית
שטערנא שרה, זקנת הרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע – זוגתו של רבינו].
מרת דבורה לאה: האַרנשטיין. אגרות נוספות אלי' – לעיל חכ"ד אגרת ט"ריא,
ובהנסמן בהערות שם.

כלשון חכמינו ז"ל: תענית כט, ריש ע"ב.

ויש גורסין: גירסת הרא"ש שם.

שנקבע שמה . . "מגילת אסתר": ראה גם לעיל חכ"ד אגרות ט"צח. ט"קט הערה
ד"ה ורק על שמה (ע' צג). ט"רצה.
בלשון מגילת אסתר: ב, כ.

צט

אדמו"ר זי"ע

ט'תנח

בי"ה, אי דרי"ח אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ רב פעלים עוסק בצ"צ
בעל מדות וכו' מוה"ר שכנא שי זאהן

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו,

וכפי המדובר בשיחתנו פנים אל פנים, איני רואה היתר לי לצוות
למי שהוא לבכר בע"ח אחד לגבי השני, והרי בכגון זה דין פרוטה כדין
מנה, וכפי שיחתנו בארוכה בזה. משא"כ כשהנוגע בדבר בעצמו טוען,
וק"ל.

כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, הנני משתמש בהזדמנות זו לשלוח
לכת"ר מה שהו"ל לאחרונה מהמדובר בעניני דיומייא אילין, שתקותי
שיענין את כת"ר.

בכבוד ובברכה.

ט'תנח

דין פרוטה כדין מנה: סנהדרין ח, רע"א.

ט'תנט

ב"ה, ראש חודש אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו דער 26טער יערלעכער מסיבה פון די "נציבי הישיבה"
"תומכי תמימים ליובאוויטש" אין מאנטרעאל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מיר געפינען זיך אין די טעג ווען מיר לייענען אין דער תורה די
פרשיות וואו עס רעדט זיך וועגן בויען דעם משכן.

אזוי ווי די תורה איז א נצחיות'דיגע, זיינען דאך אירע אָנווייזונגען
(תורה מלשון הוראה) אייביג גילטיג. דאָס מיינט, אַז אידן קענען און
דאַרפן בויען אַ "משכן" און "מקדש" פאַר דער ג-טלעכער שכינה אין אַלע
צייטן און אומעטום וואו אידן געפינען זיך.

די אייביגע גילטיקייט פון דער תורה, ווערט בולט אונטערגעשטראַכן
פון דעם וואָרט פון אַלטן רבי'ן, בעל התניא והשלחן-ערוך, אַז די סדרה
פון דער וואָך האָט אַ שייכות צו די פאַסירונגען פון דער באַטרעפנדער
וואָך. די שייכות מיט דער יערלעכער אונטערנעמונג פון דער ישיבה ווערט
קלאַר ווען מיר באַטראַכטן זיך, אַז די דאָזיגע אונטערנעמונג איז באמת
אויך אַן ענין פון "בויען אַ משכן".

די אינערלעכע נקודה פון בויען דעם משכן איז דאָס וואָס אידן
האַבן גענומען אַ טייל פון זייער גאָלד, זילבער, און אַנדערע מאַטעריעלע
זאַכן, און האָבן דערמיט געבויט אַ הייליגן אָרט פאַר דער ג-טלעכער
שכינה. אזוי אַרום האָבן זיי אַראָפּגעבראַכט די שכינה צו רוען צווישן זיי,

ט'תנט

נרפסה בלקו"ש ח"ו ע' 367, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
תורה . . נצחיות'דיגע: ראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט. הל' מלכים פי"א סה"ג.
תניא רפ"ז.

תורה מלשון הוראה: ראה רד"ק לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב.
דעם וואָרט: ראה סה"ש תש"ב ע' 29. "היום יום" ב' חשון.

און צוזאמען מיט דער שכינה זיינען אַראָפּגעבראַכט געוואָרן די ג-טלעכע ברכות אין אַלע זייערע ענינים, סיי מאַטעריעלע און סיי גייסטיגע.

אין היינטיגע צייטן פאַרנעמט די ישיבה דעם אָרט פון דעם "משכן" און "מקדש". די ישיבה, וואו מ'לערנט דעם אויבערשטניס תורה און מ'דאוונט טעגלעך, מיט כוונה און מסירת-נפש, וואָס תורה און תפלה זיינען דאָך אַנשטאָט קרבנות – איז דער "משכן" פאַר דער ג-טלעכער שכינה, וואָס ברענגט די ג-טלעכע ברכות פאַר די אַלע וועלכע האָבן אַ חלק אין בויען און אויסהאַלטן דעם דאָזיגן הייליגן מוסד.

עס איז צו האָפּן דעריבער, אַז אַלע אַנטיילנעמער אין דער יערלעכער אונטערנעמונג פאַר דער ליובאַוויטשער ישיבה אין מאָנטרעאַל וועלן נאָכטאָן און אַרויסווייזן דעם גייסט פון אַפּפּערוויליקייט, מיט התלהבות און שמחה, וואָס די בויער פון דעם ערשטן משכן האָבן אַרויסגעוויזן. זיכער וועט דאָך יעדער איינער פון אייך וויסן ווי אַפּצושאַצן דעם גרויסן זכות פון העלפן בויען אַ משכן פאַר דער ג-טלעכער שכינה, אַ מוסד פון וואָנעט די ליכטיקייט פון תורה און מצוות שפּרייט זיך אויס און באַלייכט און באַלעבט דעם אידישן לעבן אין דעם נאָענטן און ווייטן אַרום.

דער זכות זאָל אַלעמען און זייערע בני בית שיחיו ביישטיין, צו געניסן די ג-טלעכע ברכות אין אַלץ וואָס מ'נויטיגט זיך, בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות און אַ פריילעכן פורים אין אַלע הינזיכטן.

ט'תס

(בדר"ח אדר, תשכ"ח)

מובן שבהתאם לשינוי מצב החסידים מזמן כתיבת אגה"ק זו בפעם
א' עד לפעם הג' הי' מקום (וצורך) לשינוי ג"כ בחלקי הראשונים כולל
ההוספה "ברוב עיירות ומנינים מאנ"ש".

ולכאורה מהאריכות באגה"ק הוכח תוכיח ע"ד "לגמור כל הש"ס
כו"י" – משמע דהי' בזה חידוש דבר, וא"כ הוא י"ל דהתחלת אגה"ק
פותחין בברכה באה כתשובה על ה"שמועה טובה" שמלאו המבוקש.
וראה לקו"ד (ח"א עפ"י) דאגה"ק פותחין בברכה "נכתב ונתפרסם עשר
שנים קודם כתיבת אגרת קטנתי" – היינו בשנת תקמ"ט.

ט'תסא

ב"ה, ג' אדר תשכ"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ, מלאכתו מלאכת שמים וכו'
מו"ה ראובן שי' וזוגי תי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם ובו בקשת ברכה פ"נ מיום כ"ד שבט,
ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.

ט'תס

נרפסה בלקו"ש חט"ו ע' 521.
מובן: נכתבה כמענה לשאלה ע"ד המובא בספר המאמרים חש"ח (ע' 170) בנוגע
לאגה"ק "פותחין בברכה", אשר חלק הראשון של אגה"ק זו נכתב עוד קודם נסיעת
רבנו הזקן למעזריטש, ולכאורה עפ"ז איך כתוב שם "ברוב עיירות ומנינים מאנ"ש".

ט'תסא

נרפסה ב"מקדש מלך" ח"א ע' 114.
מו"ה ראובן: דונין. אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט'עז.

בטח שומר הוא השלשת השיעורים השוים לכל נפש בחומש תהלים ותניא הידועים.

ובטח השתתף (וישתתף ביתר שאת) במבצע תפלין. וה' יצליחם.
בברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

כדאי שימשיכו לדור בחיפה, והרי מצליחים שם גם בהפצת היהדות וענייני' כן נכון להרחיב דירתם – אבל מבלי להכנס לחוב גדול על ידי זה.

ט'תסב

ב"ה, ז' אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפים בחנוכת הבית
של מרכז ליובאוויטש בלונדון,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

חנוכת בנין החדש של מרכז ליובאוויטש והמשך טקס החגיגה הנערכים בשבוע של ימי הפורים הבע"ל, בודאי שיהיו חדורים אצילות רוח והתעוררות של ימי סגולה אלה.

נקודת פרשת ימי הפורים היא, אשר כל עם בני ישראל, וכלשון הכתוב – מנער ועד זקן טף ונשים, היו בסכנת הגזירה, עד שבא מרדכי היהודי ואסף כ"ב אלף ילדי ישראל והלהיב את לבבם בדברים ובחינוך עד שהיו מוכנים למסור נפשם על יהדותם, ואז בטלה הגזירה, כמסופר בדברי רבותינו חכמינו זכרונם לברכה.

במבצע תפילין: ראה גם לעיל אגרת ט'שצה, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תסב

נרפסה בלקו"ש ח"ו ע' 384, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
וכלשון הכתוב: אסתר ג, יג.
כמסופר בדברי רבותינו חכמינו: ראה אסתר"ר פ"ח, ז. פ"ט, ד. פ"י, ד. יל"ש אסתר רמז תתרנז. ועוד.

ידוע פתגם מורנו הבעל שם טוב, מייסד תורת החסידות הכללית, אשר רבנו הזקן בעל התניא והשלחן-ערוך ואבי שיטת חב"ד-ליובאוויטש הי' תלמיד תלמידו, שביאר בדרך רמז דבר המשנה (מגילה יז, א): **הקורא את המגילה למפרע** – פירוש: שסובר שאז הי' הנס ולא עתה – **לא יצא**.

וההוראה שבזה היא, שכל עניני פרשת ימי הפורים בתקפם עתה כמו בתקפם אז. ואף שאין עתה סכנת גזירה כהאמורה ח"ו, ואדרבה הצליח השם יתברך ויהודים יכולים לחיות במנוחה ואפילו בהרחבה, אין זה משנה סוד קיום עם בני ישראל – הוא חינוך הכשר של בני ובנות ישראל עד כדי מסירת נפש בעד היהדות.

והרי זהו תפקידו היסודי של מרכז ליובאוויטש בלונדון: לאסוף ילדי ישראל – ילדים כפשוטם, ו"ילדים" בדיעה את ה' ותורתו ומצותיו – כדי לגלות בהם פנימיות נפשם ומהותם ועצמותם שיכירו במוחש שהם – כלשון הכתוב "בנים אתם לה' אלקיכם", וימשיכו את שרשרת הזהב של מסורת אבותיהם, עד כדי מסירת נפש בעד חיי יהדות התורה והמצות.

שמסירת נפש זו כוללת כמובן גם מסירת נפש בעד הזולת, לבוא לעזרתו בצרכיו הרוחניים והגשמיים גם יחד.

וכמו שנבלטו קוים אלו בדמותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, נשיא חב"ד-ליובאוויטש של דורנו, כידוע מדברי ימי חייו (ולדוגמא: כשהי' עדיין בן אחת עשרה נאסר והוטל לבית האסורים על שבא לעזרת יהודי מן השוק שהתעולל בו גוי).

ויהי רצון שהבנין החדש של מרכז ליובאוויטש בלונדון יימלא "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו" ההולכים ברוח זה. ואין די באר גודל הזכות של כל אלו שנתנו יד להקים בנין החדש הזה והיו ויהיו מעוזריו ותומכיו והמשתתפים בפעולותיו, שהרי כל פעולה טובה של המחונכים והמושפעים בבית הזה ומחוצה לו היא גם לזכותם חלקם ונחלתם של כל אחד מהעושים והמעשים שיחיו.

פתגם מורנו הבעל שם טוב: ראה כתר שם טוב (הוצאת קה"ת, תשנ"ט) הוספות סימן ק. וש"נ.

כלשון הכתוב: פ' ראה יד, א.

כשהי' עדיין בן אחת עשרה שנה כו': ראה אגרות-קודש שלו ח"ג אגרת תשיט (ע' פב ואילך).

קדמו"ר זי"ע

בכבוד ובברכה להצלחה רבה ולבשורות טובות בכל האמור,
ולפורים שמח,

מנחם שניאורסאהן

ט'תסג

ב"ה, ז' אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר צבי ש"י איצקוביץ

שלום וברכה!

מקבל אני מפעם לפעם פ"ש מכ' על ידי הרב אפרים ש"י וואַלף וגם
מכמה מאנשינו בלוד וכן בכפר חב"ד על דבר התענינותו ועזרתו לכל עניני
חב"ד, עד שגם על חבריו ש"י השפיע בכיוון האמור.

ולזאת נצטערתי ביחוד לשמוע שמצב בריאותו לא הי' בסדר, אף
שתקותי שלעת קבלת מכתבי זה כבר הוטב וחזר לעבודתו בעיר ואם
בישראל העיר לוד, לטובת העיר ויושבי, טובה בגשם וברוח גם יחד. שאם
אצל כל אדם הגשם והרוח קשורים זה בזה, הרי אצל יהודי הוא בהדגשה
של הגברת הרוח על הגשם והצורה על החומר.

ובודאי ישמחני להודיע לי על הטבת בריאותו בפרטיות.

אתו רב הסליחה שנתעכב אישור קבלת מכתבו, יותר נכון העתק
מכתבו על ידי הרב וואַלף ש"י, שנתעכב מפני סיבות בלתי תלויות בי,
והעיקר מפני שלא הי' בידי דבר ממשי בנוגע לענין התעשי' אודותיו דברנו
בשיחתנו בהיות מר כאן. וכפי שמסרתי גם כן על ידי הרב וואַלף. ובודאי
לעת קבלת מכתבי כבר ביקר את מר העסקן החרוץ מר אברהם ש"י פרשן

בנערינו ובזקנינו גר': לשון הכתוב — בא יו"ד, ט.

ט'תסג

מר . . איצקוביץ: ראש עיריית לוד.

הגברת הרוח על הגשם והצורה על החומר: ראה קונטרס תורת החסידות פ"א-יב
(אגרות-קודש אדמו"ר מוהריי"צ ח"ד ע' שכג-ד).

ודבר אתו בנוגע לענין התעשיי. ויהי רצון שסוף סוף יבוא הענין לידי פועל לתועלת הרבים, נוסף על תועלת כמה יחידים שיתעסקו בזה.

הודיעונו חכמינו ז"ל אשר מגלגלין זכות ג'יום זכאי – ימים אלו שלפני פורים בהם נזכרים אנו עוד הפעם ובהדגשה בנוסח הידוע "שכל קוויך (בהשי"ת) לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך", בהקדמה ש"תשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור". והרי גם עתה זקוקים אנו לכל זה. ויהי רצון אשר כמו בימים ההם בזמן הזה כן נראה גם עתה בקלקלת מחשבת כל החורשים רעה על היהודים ובהפרת עצתם, ומגאולה לגאולה, גאולת הכלל והפרט על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה לפורים שמח מתוך בריאות הנכונה וטוב לבב, ובפ"ש כל חבריו שיחיו.

ט'תסד

ב"ה, ז' אדר, תשכ"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה משה שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ובו בקשת ברכה פ"נ מיום כ"ט שבט, ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה.

הנסיעות שכותבן יה"ר שתהיינה בשטומו"צ רצו"ש, אלא שידועה

הודיעונו חכמינו ז"ל: תענית כט, א. רש"נ.

בנוסח הידוע: ב"שושנת יעקב".

ומגאולה לגאולה: ראה מגילה ו, ב: מסמך גאולה לגאולה.

ט'תסד

מו"ה משה: גורארי, תל אביב. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט"ק.
חכ"א זיתית, ובהנמסן בהערות שם.
רצו"ש: רצוא ושוב, כלומר הלך וחזור.

דעתי לא לעבור קו התאריך באמצע ימי הספירה וכן באם אפשר (בקל) להשתמט (הנוסע איש וביתו) מלהכנס להשקוי"ט ע"ד יו"ט שני ש"ג.

ט'תסה

ב"ה, י"א אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אברהם גד ש"י מאחעראווסקי
ארובא

שלום וברכה!

דערמיט באשטעטיג איך די ערהאלטונג פון אייער [בריוו] פון ח' אדר, מיט דאָס בייגעלעגטע.

דער זכות פון צדקה, פאַר וועלכע [א] קבלה איז בייגעלעגט, זאָל אייך און אַלע אייערע ביישטיין, געבענטשט צו ווערן אין אַלץ וואָס מ'נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

שטייענדיג פאַר די טעג פון פורים, זאָל דער אויבערשטער געבן, אַז פונקט ווי עס איז געווען "בימים ההם", אַזוי זאָל זיין "בזמן הזה" – ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, אין דער געוויינלעכער באַדייטונג פון די ווערטער, ווי אויך לויט זייער אינערלעכן אינהאַלט, ווי אונזערע חכמים זכרונם לברכה האָ[בן] דערקלערט "אורה (ליכטיקייט) – דאָס מיינט תורה", וכולי.

און פון איין גאולה צו אַ צווייטער גאולה – מיר זאָלן אַלע בתוך כלל ישראל זוכה זיין צו דער גאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

שידועה דעתי: ראה גם לעיל אגרת ח"כ אגרת ד'תקמג, ובהנסמן בהערות שם.
להשקו"ט: ראה גם לעיל ח"י"ז אגרת ו'קצג, ובהנסמן בהערות שם.
ש"ג: של גלויות.

ט'תסה

מו"ה אברהם גד: אגרת נוספת אליו – לעיל אגרת ט'תט.
ליהודים היתה אורה גו': אסתר ח, טז.
אורה . . תורה: מגילה טז, ב.

איך ווינטש אייך און אלע אייערע שיחיו אַ פריילעכן פורים און אַ
גוטן תמיד.

בברכה לבשורות טובות.

ט'תסו

ב"ה, י"א אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים ובעל
מדות, משכיל על דבר טוב וכו' מוהר"ר עמונאל שי
המכונה ד"ר יעקובוביץ, רב הראשי לונדון

שלום וברכה!

באיחור קבלתי מכתבו עם המצורף אליו, ובעת הפנאי בל"נ אעיין
בהמצורף.

ובעמדנו לפני ימי הפורים, יהי רצון אשר כמו שהי' בימים ההם כן
בזמן הזה יהי' ליהודים אורה ושמחה וששון ויקר, כפשוטו, וכדרשת
חכמינו ז"ל בזה.

ובסגנונו לסמוך גאולה לגאולה, יהי רצון שנזכה כולנו יחד לגאולה
האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ט'תסו

ליהודים גו': אסתר ח, טז.
וכדרשת חכמינו ז"ל: מגילה טז, ב.
ובסגנונו: ראה מגילה ו, ב: מסמך גאולה לגאולה.

קט

אדמו"ר זי"ע

ט'תסז

ב"ה, י"א אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יצחק שי' אגסי
ירושלים

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו, ובנועם קראתי ע"ד רגשי האהדה שרוחש
לתנועת חב"ד ולפעולות חב"ד, וכיון שמעשה עיקר, בטח מבטא אותם
במעשה בפועל, באופן דמוסיף והולך, כפס"ד חכמינו ז"ל מעלין בקדש,
והשי"ת יצליחו.

ולכתבו שלפני חדשים מספר נשא אשה, הרי בודאי שהחליטו
שניהם לבנות בית בישראל על יסודי התורה והמצוה, ויהי רצון שיהי
בנין עדי עד, והשם יתברך ימלא משאלות לבם לטובה ולברכה בגשמיות
וברוחניות גם יחד.

ובעמדנו לפני ימי הפורים, יתן השי"ת אשר כמו שהי' בימים ההם
כן יהי' בזמן הזה ליהודים אורה ושמחה וששון ויקר, כפשוטו, וכדרשת
חכמינו ז"ל אורה – זו תורה וכולי, כי הא בהא תלוי, בחיי הכלל כמו בחיי
הפרט.

ובסגנונו לסמוך גאולה לגאולה, יהי רצון שנזכה כולנו בתוככי
כללות עמנו בני ישראל לגאולה האמתית והשלמה ע"י משיח צדקנו
בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ט'תסז

שמעשה עיקר: אבות פ"א מ"ז.
כפס"ד חכמינו ז"ל: ברכות כח, א. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל אגרת ט"שפ הערה
ר"ה נצטוינו.

ליהודים גו': אסתר ח, טז.
וכדרשת חכמינו ז"ל: מגילה טז, ב.
ובסגנונו: ראה מגילה ו, ב: מסמך גאולה לגאולה.

ט'תסח

בי"ה, י"א אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

После долгого перерыва получил Ваше письмо, и על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה будет прочитан שידוך. Как видно причина молчания в том, что нет изменения в том. А ведь есть обещание יגיע ומצא, но должна быть настоящая יגיעה в поисках подходящего שידוך. נב"מ זי"ע. Дай Б-г, чтобы Вы писали хорошие вести об том и о себе лично.

Само собой разумеется, что я בצער о Вашем неупоминании относительно שידוך. Как видно причина молчания в том, что нет изменения в том. А ведь есть обещание יגיע ומצא, но должна быть настоящая יגיעה в поисках подходящего שידוך.

Так как я много раз писал об том, то не хочу повторяться, а только упомяну חות = חתן. Другими словами, жених не должен пугаться חות, лишь бы в главном, т.е. מידות טובות. יחדות, יראת שמים, было все в порядке.

בברכה לבשו"ט ופורים שמח,

קיא

אדמו"ר זי"ע

[תרגום חפשי]

אחרי הפסק ארוך קבלתי מכתבו, והפדיון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. יתן השי"ת שיבשר בשורות טובות בזה ובמצבו האישי.

מובן מעצמו שהנני בצער על שלא הזכיר דבר ע"ד שידוך. וכנראה שסיבת השתיקה היא משום שאין שינוי בדבר. והרי ישנה החבטחה יגעת ומצאת, אך צריכה להיות יגיעה אמתית בחיפוש שידוך מתאים.

היות שכבר כתבתי פעמים רבות בנידון, אין רצוני לחזור על עצמי, רק להזכיר את מאמר רז"ל חתן – חות דרגא. במלים אחרות, החתן אינו צריך לפחד מ"חות דרגא" ובלבד שהעיקר – זאת אומרת יהדות, יראת שמים ומדות טובות – יהי כדבעי.

ט'תס"ט

ב"ה, י"ג אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"נ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בחודש בו נצטווינו להרבות בשמחה, שמחתי במיוחד בהגיעתני הידיעה אשר משלחת מורחבת מ"הכנסת" קבעה את מר כמעומד יחידי להמשיך במשרתו ובתפקידו.

ט'תס"ח

יגעת ומצאת: מגילה ו, רע"ב.
מאמר רז"ל: תו"א קו, א. לקו"ת שה"ש בתחלתו. ובכ"מ. וראה יבמות סג, א.

ט'תס"ט

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט"ת, ובהנסמן בהערות שם.

נצטווינו: תענית כט, סע"א. מג"א או"ח סו"ס תרפו.
להמשיך במשרתו: כנשיא ארץ ישראל. וראה גם לעיל חכ"ג אגרת ט"ט. חכ"ב אגרת ח'תרכז. ח'תרכט. לקמן ט'תעה. ט'תפא. ט'תקלד.

ואיחוליי לבביים אשר מתוך בריאות הנכונה ינצל מר את כל האפשרויות הניתנות לו ועומדות לרשותו לטובת הכלל, ולטובת היחיד (שגם נפש אחת – עולם מלא הוא), טובתם בגו"ר, אלא – בסגנון רבותינו נשיאינו – בהגברת הרוח על הגשם והצורה על החומר.

והרי הימים ימי סגולה אשר ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר – ומוסיפים בברכת הבדלה בין ישראל לעמים – כן תהי' לנו.

ככל דרשות חז"ל בזה וכפשוטו של מקרא:

ליכטיג און פרייד און נאך אַמאָל פרייליך און כבוד.

בהוקרה ובכבוד ובברכת פורים שמח.

מצו"ב ממה שהו"ל ימים אלה.

ט'תע

ב"ה, שושן פורים, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צום יערלעכן באַנקעט פון די ליידס אַקזילערי פון
בראַנזוויל און איסט-ניו-יאָרק פאַר די ליובאַוויטשער
ישיבות "תומכי-תמימים", און אַלע אַנטיילנעמער
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך שיק מיין באַגריסונג און ברכה צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם
יערלעכן באַנקעט. דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז די אונטערנעמונג זאָל
זיין מיט גרויס הצלחה אין אַלע הינזיכטן.

נפש אחת – עולם מלא: סנהדרין לז, א (במשנה).
בהגברת הרוח על הגשם והצורה על החומר: ראה קונטרס תורת החסידות פי"א-יב
(אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שכג-ד).
ליהודים הייתה אורה גר': אסתר ח, טז.
דרשות חז"ל: מגילה טז, ב.

ט'תע

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 385, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

שטייענדיג אונטערן איינדרוק פון די טעג פון פורים, וועלן די אַנטיילנעמער זיכער געדענקען דעם ספעציעלן אַנטייל וואָס אַ אידישע פרוי – אסתר – האָט געהאַט אין דעם נס פון פורים. דאָס ווערט אויך אונטערשטראַכן דערמיט וואָס די מגילה ווערט אָנגערופן **מגילת אסתר**, און אויך דער תענית פאַר פורים ווערט אָנגערופן **תענית אסתר**.

אַפּשטעלנדיג זיך אויף דעם ענין פון **תענית אסתר**, איז פון ספעציעלער באַדייטונג דאָס וואָס דער תענית וואָס מרדכי האָט גוזר געווען אויף אסתר'ס ווענדונג איז געווען אַנדערש פון אַלע אַנדערע תעניות. אַנדערע תעניות זיינען חל אויף מענער און פרויען וועלכע זיינען מחוייב אין מצוות, אָבער דער תענית אסתר האָט אַריינגענומען אויך קינדער, און ניט נאָר קינדער וועלכע האָבן דערגרייכט דעם עלטער פון חינוך צו פאַסטן און וואָס פאַר זיי איז גענוג צו פאַסטן עטלעכע שעה, נאָר אויך קליינע קינדער, און אויך זיי האָבן געפאַסט דריי טעג און דריי נעכט צוגלייך מיט דערוואַקסענע (מדרש רבה אסתר, ט, ד).

דאָס ווייזט, אַז עס זיינען פאַראַן צייטן און זאכן וואָס פאַדערן, אַז מ'זאָל זיך פאַרלעגן אפילו אויף גאָר קליינע קינדער און מיט דער גאַנצער שטאַרקייט און אין דער פולסטער מאָס.

און אויב איינער וועט טראַכטן, ווי פאַסט עס פאַר אים צו פאַרנעמען זיך מיט גאָר קליינע קינדער און זייערע ענינים, דערציילן אונז אונזערע חכמים זכרונם לברכה, אַז מרדכי, וועלכער איז געווען איינער פון די העכסטע קעניגלעכע באַאָמטע, פון די ערשטע אין קעניגלעכן פאַלאַץ, און, צום אַלעם ערשטן – איינער פון די ראשי הסנהדרין, האָט זיך פערזענליך פאַרנומען מיט די קליינע קינדער, און זיי זיינען אויך געווען די פאַסטער וועלכע זיינען געגאַנגען אויף מסירות נפש, און דורך זיי איז געקומען די ג-טלעכע ישועה פאַר דעם גאַנצן אידישן פאָלק.

פון דעם אַלעם איז צו פאַרשטיין דעם העכסט גרויסן זכות פון די

די מגילה . . מגילת אסתר: ראה גם לעיל אגרת ט'תנז, ובהנסמן בהערות שם.

דער תענית . . תענית אסתר: ראה לקו"ש ח"ו ע' 2-371.

דערציילן אונז אונזערע חכמים: ראה אסתר"ר פ"ח, ז. פ"ט, ד. פ"י, ד. יל"ש אסתר

רמז תתרנז. ועוד.

פון די ראשי הסנהדרין: ראה מגילה יג, ב. טז, ב.

אלע וועלכע גיבן זיך אָפּ צו העלפן די ליובאַוויטשער ישיבות "תומכי תמימים" צו ערציען קינדער אין דעם אויבנדערמאָנטן גייסט,

און דער זכות זאָל אַלעמען ביישטיין געבענטשט צו ווערן אין אַלץ וואָס מינויטיגט זיך, און ספּעציעל — מיט פיל אידיש'ן נחת פון קינדער און קינדיס-קינדער שיחיו.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ט'תעא

ב"ה, שושן-פורים, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר יחזקאל שי'

שלום וברכה!

הנני לאחר קבלת מכתבו עם המצו"ב. ולאחר בקשת הסליחה, מוכרחני לכתוב תגובתי כפי שהיתה, אשר בקבלת מכתבו תמהתי על סגנונו ועוד יותר המשמע בין השטין, שכאילו ישועה גדולה ופורקן כהיום הזה כיוון שהושג הסכם וכולי.

ולאחרי שראיתי שגם במכ"ע מפרסמים ידיעות כאלו בשם האגודה ובהדגשה, נתוסף צער על התמהון, שאפילו את"ל שעייז יגדילו שם האגודה בודאי שאסור בהחלט לעשות זה על חשבון היזק לחינוך של בני ובנות ישראל.

ובפרט שההגדלה האמורה בספק גדול מוטלת, שהרי סוף סוף יתברר המצב ותוכן ההשגים האמורים, ומובן איך יתפרשו פרסומים הנ"ל וד"ל.

למותר להוסיף שכשקבלתי ידיעה ע"ד ה"קבלת פנים" והתגובות

ט'תעא

מוה"ר יחזקאל: בעסער. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ז אגרת ב'פא.

קטו

אדמו"ר זי"ע

בבעקמאן-סטריט מהשליח שבא מאה"ק ת"ו המתאר המצב לאמתתו,
גדול התמהון והצער עוד יותר.

ויהי רצון אשר סו"ס יהי בגלוי כאשר הי' בימים ההם בזמן הזה,
אורה – זו תורה וכולי ואורה וגו' כפשוטו לבני ישראל בכל מושבותיהם
ובפרט באה"ק ת"ו.

בכבוד ובברכה, לבשורות טובות סוכ"ס.

נ.ב.

עכבתי משלוח המכתב לכמה ימים כיון שחכיתי לידיעות נוספות
משם. ובעוה"ר ובצער רב אשרו הידיעות הנוספות ע"ד ה"השגים" ומצב
האיום, בפרט נוסף שלעסקני האגודה באהקת"ו הודיעו המצב בכל
פרטיו, שכמובן גם זה מצער שההודעה אליהם צריכה היתה לבוא על ידי
אחרים, אף שלכאורה זה צריך הי' להיות מתפקידם הם ומתפקידם
הראשי.

פשוט שאין בכל הכתוב כל רצון כלל וכלל לנהל מחלוקת עם מישהו
או לזלזל בכבודו של מישהו, אלא שכולי האי ואולי יואיל לעתיד עכ"פ.

ט'תעב

ב"ה, י"ח אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים ובעל
מדות וכו' מוהר"ר אליעזר זאב שי' המכונה ד"ר
קירזנר, רב ראשי, לונדון

שלום וברכה!

מקבל אני מזמן לזמן פ"ש מכת"ר שי' ע"י אנ"ש שי' במדינתו,
ומהתענינותו הטובה ויחסו האוהד לעבודתם בהפצת התורה והיהדות.

בבעקמאן-סטריט: מקום משכן משרדי אגודת-ישראל בני.

אורה – זו תורה: מגילה טז, ב.

ואורה גו': אסתר ח, טז.

לבני ישראל בכל מושבותיהם: ע"פ בא יו"ד, כג.

ובפרט נהניתי לשמוע ע"ד הצהרתו למען מבצע תפלין, המפעל רב הערך ורב הממדים שמצא הד נכון בקרב אחב"י בכל אתר ואתר, שהרי לב בני ישראל ער הוא לתורה ולמצוות, ובפרט מצות תפלין, שהוקשה כל התורה כולה לתפלין, ולא עוד אלא שהיא מהמצוות הראשונות שנצטוו בהן ישראל בעודם בארץ מצרים.

אע"פ שלא נצרך כת"ר לתודה בכגון דא, והרי שכר מצוה מצוה, אבל אביע בזה גודל הקורת רוח שהי' לי מתמיכת כת"ר במפעל הרם, ובפרט בשים לב למשרתו הרמה בתור רב ראשי שהשגחה העליונה העמיסה עליו וזיכתהו בהשפעה כבירה להיות דבריו נשמעים ופועלים פעולתם.

ובטח ידוע לכת"ר אשר מבצע תפלין זה ראה ברכה והצלחה מתחילתו והולך ומוסיף ומתרחב ועושה פירות ופירי פירות, וכמאמר חכמינו ז"ל במשנתם מצוה גוררת מצוה, ואם בכל מצוה כך, על אחת כמה וכמה מצות תפלין שהיא יסוד מוסד בחיי היום-יום של עמנו בני"י, ובפרט בימינו אלה, וכדאיתא במדרש תהלים עה"פ כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה: אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבושי"ע רוצים אנו ליגע בתורה יומם ולילה אבל אין לנו פנאי. א"ל הקב"ה, קיימו מצות תפלין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגעים בתורה לילה ויום.

ובבואנו מימי הפורים ובסגנונו לסמוך גאולה לגאולה, יהי רצון שנוכח כולנו יחד לגאולה האמתית והשלמה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה.

ט'תעב

מבצע תפלין: ראה גם לעיל אגרת ט'שצה, ובהנסמן בהערות שם. לב בני ישראל ער הוא כו': ראה זח"ג צה, א. שהש"ר פ"ה, ב (א). שהוקשה כל התורה כולה לתפלין: קידושין לה, א. וש"נ.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

במשנתם: אבות שם.

עה"פ: תהלים א, ב.

ובסגנונו: ראה מגילה ו, ב: מסמך גאולה לגאולה.

ט'תעג

ב"ה, י"ט אדר, תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות מצב זוגי תי',

השי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוי"ק בעתה ובזמנה
כשורה ובקל.

— ידועה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שעד
"שתכנס לחודש החמישי להריונה לא תפרסם עד"ז".

מהנכון לבדוק התפילין שלו וכן המזוזות בדירתם — שתהיינה כולם
כשירות כדין.

ובטח השתתף (וישתתף ביתר שאת) במבצע תפלין. וה' יצליחם.

ובטח שומר הוא השלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים
ותניא הידועים,

בברכה,

מ. שניאורסאהן

בנוגע להמאורע בעקבות אי ידיעת הדין כו' — לראשונה צ"ל ובעיקר
— בקיאות שניהם בהלי הצריכות לכל אחד מהם בשטח זה. (ב הפרשה —
נוספת על הצדקות הרגילות — של לערך 45 דולר כל אחד מהם (במשך עד
ר"ה הבע"ל).

נכון להשתדל בלימוד ע"מ קבלת היתר הוראה ורבנות כו'.

ט'תעג

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' נ.

הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט'צה, ובהנסמן בהערות שם.
במבצע תפילין: ראה גם לעיל אגרת ט'שצה, ובהנסמן בהערות שם.
הפרשה — נוספת: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'חקכה, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תעד

ב"ה, כ"א אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב צבי שי' המכונה ד"ר הרכבי

שלום וברכה!

אחרי הפסק ארוך, נעם לי לקבל ספר תשובות הגאונים זכרון
לראשונים, חלק א', שהו"ל עוה"פ עם מאמריו ופרסומיו. ות"ח ת"ח בעד
שימת לבו לשלחו אלי.

ובודאי משך הזמן פירסם עוד כמה וכמה דברים, ותקותי חזקה
אשר ינהג במנהגו מאז וישלח גם אותם, ות"ח מראש.

על סמך פ"ש שקבלתי, הנני רוצה להניח שהשלום לו, כוונתי
שהבריא ברפואה שלימה.

ויהי רצון אשר כציווי חכמינו ז"ל להרבות בשמחה בחודש זה,
וציווי התורה הרי זה גם נתינת כח, ירבה בעניי טוב ושמחה בכלל, כולל
בשורות טובות מהנעשה אתם ומפעולותיהם.

בכבוד ובברכה.

ט'תעד

הרב צבי . . הרכבי: אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט'רלג (ע' רלט),
ובהנסמן בהערות שם.

כציווי חכמינו ז"ל: תענית כט, סע"א. מג"א או"ח סו"ס תרפו.

ט'תעה

ב"ה, יום השלישי שהוכפל בו כי טוב
ואור ליום רביעי, כ"ז אדר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"נ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי הבשורה טלפונית שגם באופן רשמי אושר ונבחר
בתור מועמד יחידי ובלעדי למשרתו הרמה.

ואכפול איחולי שבמכתבי הקודם, שיאריך הוי' ימיו ושנותיו בטוב
ובנעימים ביחד עם זוגי שליט"א ובבריאות הנכונה וטוב לבב ינצל כל
האפשרויות ובאופן דהליכה מחיל אל חיל הולך ומוסיף ואור.

ויתברך ונתברך עם כל עמנו בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם
ובפרט באה"ק ת"ו, ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית
שנה, בשלום ושלחה אמתית, ובל' הכתוב וישבתם לבטח בארצכם ואין
מחריד, ובימיו ובימינו יוושע יהודא וישראל בגאולה האמיתית והשלימה
על ידי משיח צדקנו.

ט'תעה

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט"ח, ובהנשמך בהערות
שם.
למשרתו הרמה: נשיא ארץ ישראל. ראה גם לעיל אגרת ט"חטט, ובהנשמך בהערות
שם.

שבמכתבי הקודם: דלעיל אגרת ט"חטט.
מחיל אל חיל: תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק בסופן.
ארץ אשר גו': עקב יא, יב.
ובל' הכתוב: בחוקותי כו, ו.
ובימיו . . וישראל: ע"פ לשון הכתוב — ירמ" כג, ו.

והרי היו כל מאורעות אלו בימי חודש השמחה, אשר פס"ד תורתנו
הק' תורת חיים להרבות בו בשמחה.
בכבוד ובהוקרה ובברכה רבה.

ט'תעו

[מרשימת אדר תשכ"ח]

לכאורה סתירה מיומא (פו, א) ארפא משובתם – שמקצת שמו עליו
(רש"י שם). וי"ל דשם קאי ברפואה מלמע' הבאה ע"י תשובה מיראה,
שעכ"פ אינה למע' מספ"י הבינה, משא"כ כאן ד"כי אני ה' רופאך" ר"ת
אריך (מאוי"א א' קכד ביאיר נתיב, וראה אוה"ת להצ"צ בשלח ע' תקפ),
ולאידך גיסא – גם ברפואה שיד אדם (רופא) באמצע, יש דברים
שיתרפא ולא בגדר רפואה (שרק) מכאן ולהבא (ובמילא גם נשאר רושם)
רק המציאות כן כו"ו או שפעולת האדם הוא רק "גדר נסיון" (שו"ת
צפע"נ סי' סז. צפע"נ על הרמב"ם ה"ל איסור"ב פט"ז ה"ח), ולא נשאר
רושם כלל וכלל, רפוי"ש בתכלית.

ט'תעז

ב"ה, ב' ניסן, תשכ"ח
ברוקלין

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מעש"ק בו כותבת אודות יום הולדת שלה,

פס"ד תורתנו הק': תענית כט, סע"א. מג"א אר"ח סו"ס תרפו.

ט'תעו

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 516. וראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט"שכ בסופה.
לכאורה: נכתבה כהוספה על רשימת אדמו"ר הצ"צ ששלח הרבי להרה"ח וכו'
ר"ש לויטין (נדפסה אח"כ באוה"ת נ"ך כרך א ע' שס), וז"ל הרשימה (הנוגע לנדו"ד):
שלא יבא עליו המחלה כלל והוא מ"ש בפ' בשלח כל המחלה אשר שמתני במצרים
לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, וע' בהרמב"ן ובבחי' שם. ואף דבסנהדרין דק"א ע"א
משמע דרפואה זו באה ג"כ אחר המכה וכן ת"י מ"מ כיון שאני ה' ממש רופאך בא
הרפואה בקל יותר וגם בטוב יותר כמ"ש מהרש"א שם בח"א שלא ישאר שום רושם כו'.
כי אני ה' רופאך: בשלח טו, כו.

קכא

אדמו"ר זי"ע

ובודאי מוסיפה בעניני יהדות ומצות כציווי תורתנו הק' תורת חיים
להעלות בקדש,

ונוסף על העיקר מילוי הציווי — הרי זה גם הצנור והכלי לקבלת
ברכות השי"ת בהמצטרך.

ויהי רצון מהשם יתברך שתהי' שנה הבאה עלי' לטובה שנת הצלחה
בגשמיות וברוחניות. ותבשר טוב בכל האמור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

כשאין ברור היחס להצעת שידוך — אחת מהעצות לבירור היא:
להפסיק הפגישות וההתכתבות למשך זמן ולהבחין איך זה פועל על יחסה
וההרגש וכו'.

ט'תעז

כציווי תורתנו הק': ברכות כח, א. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל אגרת ט"שפ הערה
ד"ה נצטוינו.

אחת מהעצות: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תשלח, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תעח

ב"ה, ב' ניסן, הילולא דכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד אנ"ש – והתמימים בפרט – אשר באה"ק תובב"א
ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה
– ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקשר עם שחרור בית הכנסת ובית המדרש אשר נתיסד על ידי כ"ק
אדמו"ר מרנא ורבנא רבי מנחם מענדל, ה"צמח צדק", אשר בירושלים
מוקפת חומה – תובב"א.

והרי זה נכס כללי, אחוזת כללות אנ"ש בכל מקום שהם וחלקם
בירושלים עיה"ק.

בית גדול, כשני פירושי חז"ל: מקום שמגדלין בו תפילה ומקום
שמגדלין בו תורה (תלמוד תורה דרבים בכלל, ובתורת אדמו"ר הצ"צ –
בנגלה ובחסידות – במיוחד).

אביע הצעתי לייסד ועד הנהלה מבאי-כח של כללות אנ"ש
והתמימים ומוסדות חב"ד באה"ק ת"ו ובירושלים בפרט:

ט'תעח

נרפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 396. ב"בכרם חב"ד" גליון 18 (תמוז, תשכ"ח),
והושלמה ע"פ צילום האגרת.

ארץ אשר גו': עקב יא, יב.

בית הכנסת . . . ה"צמח צדק": ראה גם לעיל אגרת ט'תכח, ובהנמקן בהערות שם.

בית גדול: מלכים-ב כה, ט.

כשני פירושי חז"ל: מגילה כז, רע"א.

לייסד ועד הנהלה: ראה גם לקמן אגרת ט'תפ. ט'תקא. ט'תקד. ט'תקלב. ט'תקלה.

בהתאם לאגרת זו הורכב הועד הציבורי: נציג "כולל חב"ד" – הרב עזריאל זעליג

סלונים; נציג ההתישבות החב"דית בחברון ו"תורת-אמת" – הגאון רש"י זוין; נציג

"תומכי-תמימים" – הרב אפרים וואַלף; נציג כפר-חב"ד – הרב חיים זוסיא וילימובסקי

ונציג ארגוני חב"ד – הרב אברהם פאָריז.

בישיבה הראשונה של הועד, בביתו של הגרש"י זוין, נבחר הרב ע"ז סלונים כיו"ר

הועד והרב אפרים וואַלף כמזכיר הועד.

בא-כח כולל חב"ד באה"ק, אשר נתייסד על ידי כ"ק אדמו"ר הזקן;

בא-כח יישוב אנ"ש אשר הי' בעיה"ק חברון תובב"א – שנתייסד על ידי כ"ק אדמו"ר האמצעי – והישיבה אשר בה, ישיבת "תורת אמת", אשר מסיבות ידועות העתיקה מושבה ונמצאת עתה בירושלים, – שיוקבע על ידי הנהלת "תורת אמת";

בא-כח ישיבת "תומכי תמימים", אשר נוסדה על ידי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע;

בא-כח כפר חב"ד, אשר נוסד על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר ממלא מקום.

בא-כח אגודת חב"ד, צעירי אגודת חב"ד ואגודת נשי ובנות חב"ד.

ובודאי ועד הנהלה זה יגש תיכף בזריזות הכי אפשרית לשכלול בנין בית הכנסת ובית המדרש האמור בכל פרטיו,

ויהי רצון שתשרה הברכה וההצלחה במפעל הכי נעלה הזה, ויהי הבית גדול בכל המובנים ובגשמיות וברוחניות גם יחד,

ותפלות בני ישראל בכל מקום שהם,

שהיא – בלשון כ"ק אדמו"ר הזקן: פניו כנגד ירושלים שנאמר והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת ויכוין גם כנגד ביהמ"ק וכנגד בית קדה"ק,

ולימודם תורת ה' נגלה וחסידות, לימוד המביא לידי מעשה – קיום המצוות בהידור,

בודאי יחיש קיום היעוד אשר תושע יהודא וישראל ישכון לבטח, ובלשון הכתוב וכביאור חז"ל – יקים ה' בית הו"י זה בית המקדש ובית המלך אלו פלטרין של מלך – דא מלכא משיחא יבוא ויגאלנו בגאולה האמתית והשלימה בקרוב ממש.

בלשון כ"ק אדמו"ר הזקן: שו"ע או"ח הל' תפלה ר"ס צד.

שנאמר: מלכים-א ח, מה.

לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

היעוד: ירמ' כג, ו.

ובלשון הכתוב וכביאור חז"ל: מלכים ומגילה הנ"ל.

בכבוד ובברכת הצלחה רבה בכל האמור מתוך שמחה וטוב לבב
ולבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

לזרז הדבר וכיון שקשה הדבר עתה לעשות אסיפה משותפת של
אגו"ח, צאגו"ח ונשי ובנות חב"ד, בטח יסכימו כולם אשר נציגם בועד
האמור יהי הרה"ח וכו' הרב אברהם שי פאריז.

בודאי בזריזות יבשרו מזה בתוכן מכתב זה – ע"ד הקמת הועד
ופעולתו בכיוון הנ"ל (ובל' רבנו הזקן) בזריזות נפלאה להראות שמחתו
וחפצו למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו,

והרי הקמת בית הכנסת ובית המדרש בכל מקום שהוא, ובפרט
לקומם חורבת ביהכ"נ וביה"מ שנתיסד על ידי כ"ק אדמו"ר הצמח צדק
בירושלים עיה"ק – בודאי ובודאי שהוא חפץ ורצון קונו אבינו שבשמים,

מצו"ב השתתפות אני"ש אשר בחו"ל, כולל גם השתתפותי אני –
בפעולה ועבודה האמורה.

ט'תעט

ב"ה, ג' ניסן, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

נשי חב"ד אשר בכפר חב"ד
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

מאשר אני בזה קבלת מכתבן מכ"ז אדר והקודמו, וכן נרות השעה
שנתקבלו אל נכון.

ויהי רצון אשר נר מצוה ותורה אור יאירו בבית כל אחת ואחת מהן
בתוככי כללות עמנו בני ישראל, שעל ידי זה יאירו כל הענינים בברכת ה'

ובל' רבינו הזקן: תניא אגה"ק סכ"א.

ט'תעט

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

אורו וישעו, ענינים הגשמיים והרוחניים גם יחד, ובלשון הכתוב: באורך (של השי"ת) נראה אור, אור הנגלה והנראה, ברכת ה' בהמצטרך להבית ובני הבית, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

והרי הימים ימי סגולה, אשר לבני ישראל היי אור במושבותם בימים ההם בזמן הזה.

ולקראת חג הפסח, זמן חרותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני שולח ברכתי לכל אחת ואחת מהן ובני ביתן שיחיו לחג הפסח כשר ושמח וזוהר אמתית מכל ענינים המבלבלים לעבודת ה' בשמחה ובטוב לבב, ולהמשיך מחרות ושמחה זו בכל ימות השנה.

בברכה.

ט"פ

ב"ה, יו"ד ניסן, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ועד הנהלת בית הכנסת מיסודו של כ"ק אדמו"ר
מרנא ורבנא רבי מנחם מענדל, ה"צמח צדק"
אשר בירושלים מוקפת חומה – תובב"א
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך למכתבי מבי' ניסן, הנני בזה להציע אשר הישיבה והכולל "צמח צדק" יהי מקומם הקבוע בביהכ"נ ובביה"מ האמור, וכמדובר מאז – ביחד עם סדר הלימודים הרגיל יהי לימוד במיוחד בתורתו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק הן בנגלה והן בחסידות.

ובלשון הכתוב: תהלים לו, יו"ד.
לבני ישראל היי אור במושבותם: בא יו"ד, כג.

ט"פ

ועד הנהלת כו': ראה גם לעיל אגרת ט"תעח, ובהנסמן בהערות שם.
בית הכנסת... ה"צמח צדק": ראה גם לעיל אגרת ט"תכח, ובהנסמן בהערות שם.
למכתבי: דלעיל אגרת ט"תעח.
וכמדובר מאז: ראה לעיל חכ"ד אגרת ט"שדמ (ע' שסט). וראה גם שיחת י"ב תמוז ה'תשכ"ז ("שיחות קודש" תשכ"ז ח"ב ע' 293).

בקשר עם יום ההילולא שלו י"ג ניסן, אשר בשנה זו ק"ב שנה להסתלקות הילולא שלו, יוסיפו על לימודם האמורים בביהכ"נ האמור, הוספה הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות, ובפרט באור תורתו אשר הופיע עתה לראשונה מכתבי-יד, ונשלח בפ"ע.

ויהי רצון שיבשרו בשורות טובות בכל האמור לעיל, וכן בתוכן מכתבי מב' ניסן, כולל אשר בזריזות מתנהלת עבודת שיפור הבנין וגם כפשוטו, לכל פרטיו וחלקיו,

והולך הבית וגדל, כאמור במכתבי ראשון, בענין התפלה (בית הכנסת) ובענין התורה (בית המדרש) לתהילה ולשם ולתפארת – חב"ד, וכביאור רבנו הזקן במאמרו הידוע בפ' והי' כי תבוא אל הארץ אשר הי"א נותן לך נחלה וירשת וישבת בה, עה"פ היום הזה.

עדי נזכה לקיום היעוד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, כפשוטו וכתוכנו ופנימיותו, כמבואר במאמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש על פסוק זה, אשר השתא מלאו מאה שנה לביאורו של ענין זה.

בברכת הצלחה בכל האמור ולבשורות טובות בהקדם בזה ובברכת חג הפסח כשר ושמח,

מ. שניאורסאהן

ק"ב שנה: ראה שיחת י"ט כסלו תרצ"ג אות ח. ולהעיר מקהלת יעקב מע' קב. מאו"א וי"נ שם. וש"נ.
כמבואר במאמר: נדפס בלקו"ת תורת שמואל – ספר תרכ"ח.

שיחת י"ט כסלו: לקו"ד ח"א יט, א.
ספר תרכ"ח: ע' קיח ואילך.
באור תורתו אשר הופיע עתה: אוה"ת שמות כרך ה.
במאמרו . . עה"פ היום הזה: לקו"ת תבוא מב, ב.
היעוד: מיכה ז, טו.

ט'תפא

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נו"נ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

תקותי שלעת קבלת מכתבי זה כבר קבל פ"ש אישית ממני מאלו
שבקרו כאן שבקשתים לבקר את מר בתור באי-כחי ולמסור לו ברכת מזל
טוב ואיחולים לבניים, ביחד עם ברכת חג הפסח כשר ושמח.

ורצוני לכפול גם בכתב בימים אלה שלפני חג הפסח, זמן חרותנו,
ברכתי לחירות אמתית מכל עניינים המבלבלים, כדי לעבוד את ה' בשמחה
ובטוב לבב.

בהוקרה ובכבוד ובברכת חה"פ כו"ש.

בידעי התענינותו הלבבית והפנימית בענייני בהכ"נ אשר נתיסד על
ידי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" בירושלים מוקפת חומה תובב"א, הנני
מצרף העתק מכתבי לאנ"ש ומוסדות חב"ד אשר באה"ק ת"ו.

כן בפ"ע נשלח מתורת אדמו"ר הצמח צדק אשר הו"ל (בפעם
הראשונה מכתבי-יד) בקשר עם יום ההילולא שלו [י"ג ניסן ה'תשכ"ח –
יום ההילולא וק"ב שנה להסתלקות שלו].

ט'תפא

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט"ז, ובהנסמן בהערות
שם.

ברכת מזל טוב: להבחרו לנשיא ארץ ישראל. ראה לעיל אגרת ט'חסט, ובהנסמן
בהערות שם.

חה"פ כו"ש: חג הפסח כשר ושמח.

בהכ"נ. . . ה"צמח צדק": ראה גם לעיל אגרת ט'תכח, ובהנסמן בהערות שם.

מכתבי: דלעיל אגרת ט'תעח. ט'תפ.

מתורת אדמו"ר הצמח צדק: אוה"ת שמות כרך ה.

וק"ב שנה: ראה אגרת שלפנ"ז בהערה.

ט'תפב

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

יעדע זאך אין תורה, אפילו א פרט, און אודאי א פרט פון א זאך
כללות'דיגן ענין ווי יציאת מצרים, האט א ספעציעלע באדייטונג און
ספעציעלע אנווייזונגען.

דערציילט אונז די תורה, אז איידער די אידן זיינען ארויס פון
מצרים, האט זיי דער אויבערשטער געגעבן פארשידענע מצוות: א טייל
פון זיי האט מען געדארפט מקיים זיין זייענדיג נאך אין מצרים; א טייל
פון זיי — מקיים צו זיין שפעטער.

צווישן די מצוות וועלכע זיינען אנגעזאגט געווארן אין מצרים איז
פאראן איין מצוה וואס טיילט זיך אויס דערמיט וואס זי איז באשטימט
געווארן אלס א ספעציעלער "אות" — א צייכן און דערמאנונג — פון דעם
גאנצן ענין פון יציאת מצרים, און האט געדארפט דינען אלס א זעלכע ניט
נאר אין א באשטימטער צייט פון יאר, נאר אין אלע וואכנטעג פון א גאנצן
יאר,

כללות'דיגן ענין ווי יציאת מצרים: ראה מכילתא ומפרשי התורה בקישור שני
הענינים "אנכי ה'אשר הוצאתיך מארמ"צ" זח"ג קח, א. תניא פמ"ז.
אלע וואכנטעג: להביא הלילות וגם מדרבנן לילה זמן תפלין הוא (שו"ע או"ח
רס"ל)*.

(*) **דלכאורה י"ל דלאחרי גזרתם נעשה הלילה לאו זמן תפלין [דוגמא בעניני חה"פ
— שו"ע אדה"ז סת"ג ס"ל] וזה שולל בהמ"מ (לס"ל סעי' ב): אם כן כל הלילה מותר.
שקו"ט בזה בחקרי הלכות ג"כ.**

ט'תפב

נרפסה בהגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים (הוצאת תנש"א) ח"ב ע'
תריז ואילך.
דלכאורה . . ג"כ: מענה הרבי — ניסן תשכ"ח.

דאָס איז די מצוה פון תפלין.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז די פאַרבינדונג פון מצות תפלין מיט יציאת מצרים איז אַ גאָר ברייטע און טיפע. און אפילו אין פאַרגלייך צו דעם חג הפסח מיט אַלע זיינע איינצלעייטן – זיינען זיי דאָך נאָר אין די טעג פון פסח, אָבער דער געדיינקען און איבערלעבן יציאת מצרים דאָרף דאָך זיין טאָג טעגליך, און דאָס ווערט פאַרצייכנט **לאות על ידך ולזכרון בין עיניך** (אַלס אַ צייכן אויף דיין האַנט און פאַר אַן אַנדענקונג צווישן דינע אויגן) – אין די **(אַלע וואָכנטעג פון אַ גאַנצן יאָר)** תפלין.

* * *

ווי אַלע ענינים פון תורה און מצוות, האָט אויך די ספּעציעלע

מצוה פון תפלין: אס נתחייבו בתפלין ב(מדבר ובמילא גם ב)טו בניסן לאחר צאתם ממצרים – ראה בכורות ה, א** . סדא"ר פכ"ו. יל"ש שלח רמז תש"נ. חי' הרשב"א מנחות לד, א.

אַ גאָר ברייטע און טיפע: אף ש"בא לנו מצות רבות ע"ז (זכר ליצי"מ) מ"ע ומצות ל"ית" (חינוך מצוה כא).

אפילו אין פּערגלייך צו דעם חג הפסח כו': אלא שח"פ ופרטיו הם עצם ענין ותפלין וכיו"ב – אות כו' וזכר (ליצי"מ). וי"ל דהא בהא תליא. ואכ"מ.

איבערלעבן יציאת מצרים: עיין משנה פסחים (פ"י, מ"ה) חייב אדם לראות את עצמו כו"מ ואינו בשאר הזכירות שהובאו בשו"ע אדה"ז ס"ס ס"ד.

טאָג טעגליך: ראה רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז סס"ז ס"א. תניא רפמ"ז.

לאות . . עיניך: בא יג, ט.

(הכוונה להברייתא דבי רבי ישמעאל. ואף שזה איתא גם בקידושין (לו, ב), מ"מ שם יל"פ (בדוחק עכ"פ) בגלות (אבל לאחר מ"ת) – כדי שתכנסו כו'. (בתו"ש ח"ב – ראשונים שפי' כן).**

(*) אף שלכאן אי"ז בכל יום – 1) ישנו עכ"פ בכל דור (משנה). 2) אדה"ז בתניא (פמ"ז) מפרש "בכל יום". – וכנראה כוונתו שזוהי כוונת המשנה (שהרי א) אין מקור אחר, ב) מתחיל בל' המשנה). ואואפ"ל דמפרש דהמשנה דפסחים משלימה המשנה ספ"ק דברכות שצ"ל סיפור יצי"מ בכל יום – שצ"ל באופן כאילו הוא יצא ממצרים. ועפ"ז יתורץ ג"כ דמביאים כו"כ נפק"מ בין הסיפור בפסח להסיפור בכל השנה ולא קאמר דרק בפסח צ"ל כאילו הוא יצא.**

הכוונה . . כן: מענה הרבי – ניסן תשכ"ח.

אף . . יצא: מענה הרבי – ניסן תשכ"ח.

באדייטונג פון מצות תפלין מערערע דערקלערונגען, און אויף איינע פון זיי וויל איך זיך דאָ אָפּשטעלן.

דער ענין פון יציאת מצרים איז געווען די באַפֿרייאונג פון פֿאַרשקלאָפּונג, אָנהויבנדיג מיט דעם איינפֿאַכן זין פון דעם וואָרט – פון פיזישע צוואַנגס-אַרבעט (עבודת פרך), ביז צו דעם טיפּסטן זין פון גייסטיגער באַפֿרייאונג, באַפֿרייאונג פון "מצרים" (מצרים וגבולים) – פון אַלע באַגרענצונגען און באַשרענקונגען וועלכע האַמען די נשמה; ביז עס אַנטפלעקט זיך דער **עצם מהות** פון דעם אידן, סיי אַלס יחיד און סיי אַלס פֿאָלק,

וואָס דער עצם מהות פון אַ אידן איז דאָך, ווי דער אויבערשטער זאָגט: **בנים אתם לה' אלקיכם** – "איר זייט קינדער צו ג-ט אייער ג-ט". וואָס דערמיט ווערט געמיינט ניט נאָר די נשמה ווי זי איז איידער זי גייט אַראָפּ אויף דער וועלט, נאָר אויך אַ איד ווי ער איז אין עולם הזה, אַ נשמה מיט אַ גוף און מיט אַלע זייערע אייגענשאַפטן.

* * *

דער באַגריף פון **בנים למקום** – דעם אויבערשטנס קינדער – מיינט צווישן אַלעם, אַז פונקט ווי דער אויבערשטער איז אַ מושל ושולט (הערשער און געוועלטיגער) איבער דער וועלט און אַלץ וואָס איז אין וועלט, אַזוי דאַרף אַ איד – אין אַלע ענינים וועלכע זיינען פֿאַרבונדן מיט זיין זיין אַ איד, מיט אידישקייט – זיין אַ הערשער איבער וועלט און ניט נאָר באַ "יום-טובֿ'דיגע געלעגנהייטן" נאָר אויך אין זיין טאָג-טעגלעכן לעבן. דאָס דאַרף זיין **בפועל** ממש – פֿאַקטיש און אין אַן אַנטפלעקטער פֿאָרם. דאָס הייסט, אַז ניט נאָר וואָס אַ איד דאַרף ניט נתפעל און ניט באַאיינפלוסט ווערן פון דער וועלט אַרום אים, נאָר, אדרבה, ער דאַרף הערשן און געוועלטיגען – אין אַלעם וואָס געהערט צו אידישקייט – איבער אַלע ענינים פון וועלט.

ביז צו כו': ואדרבה דוקא זה נתחדש בפסח, כי עבודה בטלה מאבותינו ברי"ה (רי"ה יא, א).

בנים . . אלקיכם: ראה יד, א.

הערשן . . איבער אַלע ענינים פון וועלט: כי אין הקב"ה באַ בטרוניא עס בריותיו

יציאת מצרים . . גייסטיגער באַפֿרייאונג: ראה הגש"פ שם ע' תשנז, ובהנסמן שם הערה ד"ה יציאת מצרים.

דאָ שטעלט זיך באַלד איין איינפאַכע און שטאַרקע פּראָגע: ווי קען מען דאָס פאַרלאַנגען פון יעדן אידן, און ווי קען ער דאָס דערגרייכן?

איז דער ענטפער אויך אַן איינפאַכער: וויבאַלד ער איז דעם אויבערשטניס אַ קינד, האָט אים דער אויבערשטער געגעבן ספּעציעלע ג-טלעכע און איבער-נאַטירלעכע כוחות –

וואָרום דאָס זעט מען דאָך אפילו אין דעם משל פון קינדער און עלטערן, וואָס קינדער נעמען איבער, אין אַ נאַטירלעכן אופן, אייגנשאַפטן און כאַראַקטער-שטריכן פון זייערע עלטערן, און עלטערן גיבן דאָס איבער צו קינדער. אין נמשל – ווי אידן זיינען **בנים למקום** – איז דאָס נאָך אין אַ פיל טיפּערער פאַרם, ווי דער אַלטער רבי, בעל התניא והשלחן-ערוך, דערקלערט, אַז אין משל פון עלטערן און קינדער זיינען דאָך די קינדער אַ מציאות פאַר זיך, נאָר ענג און טיף פאַרבונדן מיט עלטערן; אין נמשל אָבער – ווי אידן זיינען **בנים למקום** – זיינען אידן שטענדיג, און דורך תורה און מצוות אויך אין אַן אַנטפלעקטער פאַרם, ניט קיין מציאות פאַר זיך, נאָר אינגאַנצן בטל צום אויבערשטן – זייער גאַנצע מציאות איז דורכפירן דעם אויבערשטעניס רצון – כעבד וכבן (ווי אַ קנעכט און ווי אַ קינד).

וואָס יציאת מצרים האָט דאָך אויך אַרויסגעבראַכט און אַנטפלעקט **כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים** (וואָרום צו מיר זיינען די אידן קנעכט, מיינע קנעכט זיינען זיי וואָס איד האָב זיי אַרויסגעפירט פון לאַנד מצרים).

איז ווען אַ איד ברענגט אַרויס אַט די ג-טלעכע כוחות אין דער פולער מאַס, ביז זיי נעמען אַדורך זיין גאַנצן וועזן, ניט נאָר זיינע מעשים, נאָר אויך זיין ריידן און דענקען – גיט דאָס אים די מעגלעכקייט צו זיין אַ הערשער און געוועלטיגער איבער אַלע ענינים פון דער וועלט אַרום אים.

* * *

(ע"ז ג, סע"א) ואונס (מצד עניני עולם ולא שאנס עצמו בדעתו הרעה – רמב"ם הלי גירושין ספ"ב) דפטור הוא, הרי **רחמנא פטרי** (נדרים כז, א), היינו שזהו מדיני המצות.

אין אַ נאַטירליכן אופן: ראה עדיות פ"ב מ"ט.

דערקלערט: לקו"ת דברים ד"ה שהמ"מ (סב, ד).

כעבד וכבן: ראה זח"ג קיא, ב. תניא פמ"א.

יציאת מצרים האָט . . אַנטפלעקט **כי לי בני ישראל עבדים**: בהר כה, נה. אבן עזרא

שם, מב. משא"כ מעלת בנים (שמות ד, כב).

און דאָס איז דער ענין פון מצות תפלין, ווי עס ווערט דערקלערט אין פיל ערטער, ביז אין דער קלאַרסטער און קאָנצענטרירטער פאָרם אין שלחן-ערוך:

אַז בשעת אַ איד לעגט תפלין דאָרף ער מכוון זיין, אַז דער אויבערשטער האָט אונז אָנגעזאָגט צו לעגן תפלין אויף דער האַנט אַנטקעגן האַרצן, און אויפן קאָפּ אַנטקעגן מוח "כדי שנוכור נסים ונפלאות שעשה עמנו" . . ואשר לו הכח והממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים כרצונו" (כדי מיר זאָלן געדיינקן די נסים און וואונדער וואָס ער האָט געטאָן מיט אונז . . און אַז ער האָט די קראַפט און הערשאַפט צו טאָן וואָס ער וויל אין די אויבערשטע און אונטערשטע וועלטן) "וישעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח וגם תאות ומחשבות לבו לעבודתו יתברך" – און מאַכן אונטערוואַרפן ווי אַ עבד צום אויבערשטן די נשמה וואָס איז אין מוח, און אויך די נייגונגען און געדאַנקן פון האַרצן, צו דינען דעם אויבערשטן, וואָס דער מוח (פאַרשטאַנד) און האַרץ (געפיל) פירן דאָך אָן מיט אַלע מעשים, דיבורים און מחשבות פונם מענטשן. און דאָמאָלס איז דאָך – עבד מלך כמלך (דעם קעניג'ס קנעכט איז (האָט די קראַפט) ווי דער קעניג),

שלח ערוך: . . כדי שנוכור . . וישעבד כו': לרבנו הזקן חאו"ח סכ"ה ס"א. ועיין בהשנינו' מל' שו"ע דהמחבר.

אַ איד לעגט תפלין: ונשים שפטרות (קדושין לד, א) הרי (גם) לדעת המכילתא ס"פ בא וירוש' ברכות פ"ג ה"ג**** דפטרות מדפטרות בת"ת) הוי מ"ע שהזמן גרמא ובמצות אלו "בעשות הזכר את המצוה אין מהצורך שגם הנשים תעשינה לבדה כי כבר נכללת עמו בעת שעושה אותה המצוה" (לקוטי תורה להאריז"ל פ' בראשית בטעמי המצות שם. שער מאמרי הרשב"י – להאריז"ל – בפ"י על התיקונים שבתחלתו). ולהעיר מברכות (יז, סע"א) נשים במאי זכיין באקרוי' כו' – בנוגע לת"ת – ועד"ז י"ל גם בתפלין כשיטתו על בניהן וכו' (ראה פרש"י סוטה כא, א) בנוגע לתפלין. וראה בברכות (שם): גדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים.

עבד מלך כמלך: שבועות מז, ב.

****) הכוונה: דעת (הבבלי בברכות כ, ב) "פשיטא" וכפס"ד) אדה"ז (סל"ח ס"ג) דפטרות מתפלין מפני דהוי מ"ע שהז"ג (ועכ"צ לדחוק הסוגיא דקידושין דמשמע כהירושלמי – לכאורה) – משא"כ להירושלמי ומכילתא (ופשטות דקידושין) דילפינן שאר מ"ע שהזמ"ג דפטרות – מתפלין (משא"כ להרא"ש (הל' תפילין סי' כט) – המכילתא והירושלמי דלא כהלכה).

הכוונה . . כהלכה): מענה הרבי – ניסן תשכ"ח.

קלג

אדמו"ר זי"ע

איז דורך דעם עבד ובן המלך ווערן דורכגעפירט בפועל דער כח
וממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים כרצונו – העכער פון אלע
בעגרענצונ[ג]ען, יציאת מצרים אין דער פולער מאָס.

* * *

דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז דורך מקיים זיין דעם ענין פון
יציאת מצרים בחג הפסח און אין אלע טעג פון אַ גאַנץ יאָר, ווי
אויבנדערמאָנט, זאָל מען זוכה זיין צו דער אמת'ער און פולשטענדיגער
באַפרייאונג פון איצטיגן גלות, גלות הגוף און גלות הנשמה, בחד
וברחמים, בשובה ונחת דורך משיח צדקנו בקרוב ממש.

בברכת חג הפסח כשר ושמה,

מנחם שניאורסאהן

ט'תפג

ב"ה, י"א ניסן ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס וכו'
מור"ה שלמה יוסף שי'

שלום וברכה!

לקראת חג המצות, זמן חירותינו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה,
הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות
בגשם ומדאגות ברוח – מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

בשובה ונחת: ישע"י ל, טו. וראה סנה' צז, סע"ב. אור התורה לאדמו"ר הצ"צ ס"פ
בא (ע' שה ואילך). המשך וככה הגדול בסיומו.

ט'תפג

מור"ה שלמה יוסף: זורין. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'תז (ע' לז), ובהנסמן
בהערות שם.
עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב: תבוא כז, מז. תהלים ק, ב. וראה רמב"ם סוף הל'
לולב. סה"מ מלוקט ח"ב ע' קמז ואילך.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא בכל עניי האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

בברכת רפוקי"ש ולבשו"ט וגם בעניי הכלל – כולל ומהעיקרים שכלול ביהכנ"ס הצ"צ-חב"ד בירות"ו ובברכת החג,

מ. שניאורסאהן

ט'תפד

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה אהרן שי' וזוג' תי'

שלום וברכה!

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו' מו"ה שלמה שי' מטוסוב מסר לי אודות נדבתם (קרקע כו') לטובת המוסדות הקדושים "אהלי יוסף יצחק" אשר על שם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,

וגודל ערך צדקה זו – הרי מבואר הוא בספרים הק' ויעמוד להם הזכות לאורך ימים ושנים טובות,

ובעת רצון יזכירום על הציון הק' של מייסד המוסדות הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח ולבשורות טובות.

וכמו שנאמר: משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

רפוקי"ש: רפואה קרובה ושלומה.

ביהכנ"ס הצ"צ: ראה גם לעיל אגרת ט'תכח, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תפד

מו"ה אהרן: פילו, קאזאבלנקא.

קלה

אדמו"ר זי"ע

ט'תפה

[ערב חג הפסח, ה'תשכ"ח]

בודאי ילמדו בהתמדה ושקידה אמיתיות נגלה וחסידות (ובפרט
שפס"ד תוה"ק ע"ד היתר יציאה לחו"ל בשביל ת"ת נותן כח מיוחד).
וה' יצליחם.

ט'תפו

[נוסח המברק לקראת חג הפסח, ה'תשכ"ח]

שבת וחג הפסח כשר ושמח וענג וחירות אמיתיים

/מקום החתימה/

ט'תפז

ב"ה, ח' אייר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום כ"ז בניסן, נוסף על המענה טלפוניתי,
כנוהג בישראל כשהשלוש בין איש ואשתו זקוק לחיזוק ולשיפור,
מציעים שני הצדדים את טענותיהם לפני רב העדה או רב בסביבה
ושומעים הוראתו על פי דעת תורתנו תורת חיים.
ומובן שצריך להיות רצון הטוב בשני הצדדים, זאת אומרת האשה

ט'תפה

מענה לתלמידי ה"קבוצה" (מאה"ק) שהגיעו כלילה שלפנ"ז ל-770.
שפס"ד תוה"ק: רמב"ם הל' מלכים פ"ה ד"ט.

ט'תפו

נרפס בהגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים (קה"ת, תנש"א) ח"ב ע'
תתנא.

והבעל, לחזק השלום, והרי השלום הוא כלי לברכתו של הקדוש ברוך הוא בכל המצטרף. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

על פי האמור מובן שעלי להתנהג כמנהג נשים כשרות בישראל, שכל אחת מהן נקראת "עקרת הבית", בנוגע למצוות בכלל ולמצוות התלויות באשה בפרט.

מהראוי לבדוק המזוזות בבית באם לא נבדקו משך שנים עשר חודש האחרונים. ובודאי יודעת ושומרת מנהג הטוב להפריש פרוטה לצדקה לפני הדלקת הנרות בערבי שבתות וימים-טובים.

מהעצות היעוצות לחזק רגש הבטחון באם צריך חיזוק הוא לומר מזמור כ"ג בספר התהילים, היינו מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר ג'.

בברכה שימלא השי"ת משאלות לבבה לטובה ותבשר טוב,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,
מזכיר

ט'תפז

השלום הוא כלי כו': מס' עוקצין בסופה.
ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, רע"ב.
עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, א. זח"א קנד, א.
מנהג . . לצדקה: קיצור שו"ע סע"ה ס"ב. וראה כף החיים סרס"ג ס"ק לד. וראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תרכו. ח"יד אגרת ה'שטז. לקמן אגרת ט'תצב. ט'תקעא.
לומר מזמור כ"ג: ראה גם לקמן אגרת ט'תקעא.

קלז

אדמו"ר זי"ע

ט'תפח

ב"ה, ח' אייר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ וכו' וכו' הדיין
מוה"ר אברהם ש"י רפפורט

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו בו כותב אודות אחיו ש"י, וכיון שעל פי
כתבו אין סכויים להשיג עבורו תעודות הדרושות ממדינתם, הרי בלית
ברירא כתבתי להרה"ג וכו' הרש"ח ש"י הכהן גוטניק כסיום כתי"ר
במכתבו, ובדאי מצדו דיבר עם אחיו הררש"ב ש"י בזה.

בהזדמנות זו מרגיש אני חוב להביע תודתי לכת"ר על השתתפותו
בחנוכת הבית של בית ליובאוויטש בלונדון, נוסף על עזרתו להם במשך
הזמנים. ובדאי מתאים להסיסמה דמעלין בקדש – עוד יוסיף בזה כהנה
וכהנה – (סנהדרין כא, א) בימים יבואו, ותודתי נתונה בזה מראש, נוסף
על העיקר ששכר מצוה מצוה.

בכבוד ובברכה,

מ. שניאורסאהן

ט'תפח

נרפסה ב"מקדש מלך" ח"א ע' 159.
אחיו ש"י: ששהה מאחורי מסך הכרזל.
בחנוכת הבית . . בלונדון: ראה גם לעיל אגרת ט'תסב.
דמעלין בקדש: ברכות כח, א. וש"נ. וראה גם בהנסמן לעיל אגרת ט'שפ הערה
ד"ה נצטוינו.
ששכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

קלח

אגרות-קודש (ט'תפט)

ט'תפט

ב"ה, י"ד אייר, תשכ"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום ג',

מובן שאי אפשר לוותר על ענינים של יראת שמים ומצות,
וכשהמדובר בנוגע לשידוך – הרי זה קיום המצות כדרוש בלי ויתורים גם
היסוד שיהי השידוך מוצלח ובמזל טוב.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'תצ

ב"ה, ט"ו אייר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

בתמהון גדול קראתי במכתבו סברות משונות בנוגע לבחירות לועד
כפר חב"ד, ועד כדי כך שספק הי' אצלי אם לענות על זה, שהרי המענה
עושה מציאות מהשאלה אפילו כשעונים בשלילה. וזוהי אחת הסיבות
לעיכוב המענה עד עתה.

ט'תפט

וכשהמדובר בנוגע לשידוך: ראה גם לעיל אגרת ט'תמז.

ט'תצ

מצילום האגרת.
מוה"ר שניאור זלמן: גרליק. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט"סו,
ובהנסמן בהערות שם.

בכל זה, אחרי ראותי ההתלהבות בנוגע לשאלת השפה, נתעורר החשש שמי יודע לאיזה ממדים יבוא חילוק הדיעות בנוגע לבחירות האמורות. לכן באתי בכתובים, עכ"פ בקיצור:

(א) קס"ד לעשות בחירות נפרדות לחוגים השונים של תושבי כפר חב"ד.

עד כמה מוזר קס"ד זה מובן ג"כ מהמציאות – שיהי' בזה חידוש, כי עד עתה לא שמעתי מאיזה מושב באה"ק ת"ו או בחו"ל שיהי' על דרך זה, ולא עוד אלא שכמה חוגים בתוככי בניי תושבי אהקת"ו, ובכל זה אין עושים בחירות כמספר המפלגות והחוגים.

כיון שאמרו חכז"ל לא שמענו אינה ראי', ואפשר ימצאו באיזה מקום פינה שבה נוהגים כפי הקס"ד האמורה, הרי בנוגע לכפר חב"ד – אין לדבר סוף, שהרי ישנם חוגים החולקים איש על רעהו מפני שייכות לביהכ"נ זה או אחר, אותם החוגים שכותב עליהם, ספרדים ואשכנזים, המצדדים ללימוד בלה"ק או ללימוד באידיש, וכו' וכו'.

(ב) קס"ד שעל כל ענין יתנו דין וחשבון באסיפות כלליות, או עכ"פ בסוג מסויים של ענינים, וכנ"ל גם עד"ז לא שמעתי, ועוד שאף שהטענה צודקת – שצ"ל הענינים בחשבון ולתת דין וחשבון, הרי זהו תפקידו של ועד הבקורת, ולא לדון ע"ד ענינים אפילו חשובים – דוקא באסיפות פומביות, וק"ל.

(ג) מצו"ב העתק מכתבי להנהלת הת"ת ולההורים, ממנו מובן אשר (בסגנון חכמינו ז"ל יש מקום מגדל אוהבי שלום ויש) מקום מגדל רודפי שלום וכו', ומובן שבכל מקום ומקום צריכה להיות זהירות יתירה בהנוגע לתכונת מקום זה.

לצערי הכי גדול, בנוגע לכפר חב"ד אשר השנה נעשה בן עשרים לכת, לא זכיתי להתבשר עד עתה ע"ד קירוב הלבבות, או עכ"פ שאין המצב פוחת בזה, כי אם חדשים לבקרים מתקבלות ידיעות שנתוסף

לשאלת השפה: בה ילמדו עם תלמידי הת"ת בכפר חב"ד, כדלהלן אגרת שלאח"ז.

שאמרו חכז"ל: ע"פ לשון המשנה (עדות פ"ב מ"ב): לא ראינו אינו ראי'.

מכתבי: היא האגרת שלאח"ז.

בסגנון חכמינו ז"ל: ראה תנחומא בלק יז. במדב"ר פ"כ, כב.

בן עשרים לכת: אבות ספ"ה.

פירוד בנוגע לענין פלוני, מתחילה מחלוקת בנוגע לבעי' פלונית, ותיכף ומיד מתחלקים התושבים לשני צדדים או שלשה צדדים ויותר, וכמובן שנמשכים לזה האנשים והנשים גם יחד, ולפעמים גם הבנים והבנות, והתוצאות מובנות. ואם בזמן הרגיל כך, על אחת כו"כ בסמיכות לבחירות ממשמשות ובאות.

ויה"ר שמני' ובי' אבא לשדא בי' נרגא, כוונתי — שאותה ההתלהבות והקאץ שבשנים שעברו ובמושבים אחרים ובמפלגות מסויימות השתמשו בהם לפירוד לבבות וכו' וכו' — ינצלו הכוחות שמתעוררים בעת כזו והקאץ וההתלהבות למלחמת היצר, וכולם ישתפו פעולה להרחבת כפי"ח הן בגשמיות והן ברוחניות. והרי כמה שטחים ישנם שבהם הי' יכול הכפר להתרחב פי כמה באם היו מתעסקים בהם כדבעי, ולעת עתה אין איש שם על לב בזה. ותמורת זה "נופלים" על ענין שפלוני עסק בו ועוסק בו ומצליח בו וכולי ובמילא הרי "מוכרח" למצוא חסרונות ומגרעות בעבודתו ובאופניו וכו' וכו'. ואם באמת ובתמים רוצים להביא שיפורים בכפר, הרי ימצא כל אחד ואחת מתושבי הכפר כר נרחב לפעול בעניני הכפר לביסוסו והרחבתו בכמות ובאיכות, בו יוכל לעשות גדולות ונצורות, שהרי בכפר חב"ד ציוה הוי" את הברכה על ידי מיסדו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר מה לפניו הי' עומד ומשמש אף עתה עומד ומשמש, ובתוקף הכי גדול דרש ותבע במפגיע ובחוזק הכי גדול אשר כל אנ"ש יהיו כאיש אחד חברים וכו' וכו'.

(ד) כיון שבכל ענין אמרו (זח"ב קסא, ב ובכ"מ) חכמינו ז"ל דמה קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא, כך בר נש עסק באורייתא ומתקן עלמא, כדאי שיקבעו לימוד בכל בתי הכנסיות בכפר חב"ד — ואשר ישתתפו בלימוד זה פשיטא — אלה העומדים בראש הצדדים החלוקים איש על רעהו וגם כל אלה ההולכים בעקבותיהם — לימוד השייך בנידון דידן, בקונטרס החלצו, אשר בודאי מצוי הוא, כיון

שמני' . . נרגא: סנהדרין לט, ב. וראה תניא רפ"א.

בכפר חב"ד ציוה הוי" את הברכה: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקי. ובכ"מ.

עומד ומשמש: סוטה יג, טע"ב.

כאיש אחד חברים: ע"פ ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה כו, א. תניא אגה"ק סוסכ"ב.

בקונטרס החלצו: תרנ"ט.

שנדפס כאן בהוספת מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה. ובאם צורך בזה, הרי
יוכלו להדפיסו בהקדם (על ידי פוטוסטאט) מקונטרס שנדפס מאז, ובלבד
שיתחילו בהקדם בלימודו, לימוד אליבא דנפשא, לימוד המביא לידי
מעשה, אשר יחלצו כל הנ"ל וכל תושבי כפר חב"ד לנקום נקמת הוי'
במדין, וכפירוש רבנו הזקן בזה, ונשיאי חב"ד ממלאי מקומו ועד לנשיא
דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ואת"ל הרי זהו ג"כ ענין ל"ג בעומר אשר בו פסקה ההנהגה שלפני
זה שלא נהגו כבוד, והוא יום שמחתו של הרשב"י מאחד פנימיות התורה
בנגלה דתורה. וידועה תורת הבעש"ט שמסר הצ"צ בל"ג בעומר (שנת
תר"ד לערך) "איך וויל מאַכן פון אידן אַז זיי זאָלן געבן דעם יבול, וואָס
דעם אויבערשטניס ב"ה אַ אַרץ חפץ קען געבן" (היום יום, י"ז אייר).

בברכה לבשורות טובות בכהנ"ל ובהקדם,

מ. שניאורסאהן

שנדפס כאן: קה"ת חש"ט.

לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

נקמת הוי' במדין: מטות לא, ג.

וכפירוש רבינו הזקן וכו': ראה לקו"ת מטות פה, ב ואילך, ובהנסמן במ"מ וציונים

שבסוף הספר.

בו פסקה ההנהגה כו': ראה יבמות סב, ב ובמאירי שם. הנסמן בלקו"ש חל"ב ע'

149 הערה 4.

יום שמחתו: שער הכוונות ענין ספה"ע דרוש יב. פע"ח שער ספה"ע פ"ז. הנסמן

בלקו"ש שם ע' 256 בהערות.

מאחד . . בנגלה דתורה: ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ה.

ט'תצא

ב"ה, ט"ו אייר, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד באי כח הורי התלמידים דתלמוד תורה
בכפר חב"ד באה"ק תוב"ב ע"י משיח צדקנו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת המכתבים ונקודתם – שאלת השפה בה ילמדו
עם תלמידי התלמוד תורה,

וכפי המענה בשיחה הטלפונית, דעתי אשר כיון שעיקר תכלית
התלמוד תורה הוא לחנך התלמידים ביראת השם ואהבתו וללמדם תורת
השם ומצותיו, אשר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, שלכן הזהירונו כל
כך חכמינו ז"ל מביטול תינוקות של בית רבן ועד שאסרוהו אפילו לבנין
בית המקדש,

הנה על פי האמור מובן שהשפה בה ילמדו התלמידים לא זהו
העיקר, כי אם נקודות האמורות – יעילות והרבוי בכמות ובאיכות
בידיעת התורה ומצותי.

[כן מובן שבמקום ששפת הלימודים יש לה השפעה על ענייני יראת
שמים וכיו"ב, אזי גם לקביעת השפה חשיבות בהתאם לזה].

(ב) מובן ג"כ שבאמצע שנת הלימודים אינו ענין לשנות שפת הלימוד
מכמה וכמה טעמים [באם אין הכרח מוחלט לעשות השינוי].

(ג) בתנאים מסויימים כשההורים רוצים לקבוע שפת הלימודים,
ובתנאי הנ"ל שאין בזה שייכות לייש וענייני שו"ע וכו', אזי אין לכפות על
ההורים שפת הלימוד בה ילמדו את בניהם, כי אם להסביר להם; באם

ט'תצא

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 411, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

ארוכה מארץ מדה גו': איוב יא, ט.

הזהירונו כל כך חכמינו ז"ל: שבת קיט, ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"י. וש"נ.

אינם צודקים בטענותיהם; וכמו בענינים דומים, – קובעים שפת הלימוד כדעת רוב ההורים שאחרי רבים להטות.

(ד) נקודה מיוחדת בכפר חב"ד, אשר לצערי הכי גדול "נופלים על המציאה" לעשות מכל ענין סלע מחלוקת ופירוד הלבבות. והרי זוהי אומנותו של הקלוגינקער לחלביש כל ענין באיצטלא של י"ש וכו'. וכנראה מסגנון מכתבי ההנהלה וההורים קרה זה בנידון דידן. שלכן כדאי לעשות חיפוש לאור הנר, נר הוי' נשמת אדם, מה הם הנימוקים של כל אחד מהלוקחים חלק במחלוקת חדשה זו.

הסיכום מכל האמור, שגם בשיחה הטלפונית לא הי' משמע שרוצים לשנות תיכף ומיד, וכנ"ל – אינו ענין באמצע שנת הלימודים. וכיון שעד תחילת שנת הלימודים הבאה הרי עוד כמה זמן בשביל עריכת חשבון הנפש וכולי כנ"ל, ידונו עוה"פ בסמיכות לשנת הלימודים הבאה על כל הבעי, דיון מיוסד על הנקודה אודות מטרת הת"ת כנ"ל.

ומה שמזכירים מעלות מיוחדות בנוגע לשפת אידיש, צריך עיון אם רכישת מעלות אלו היא מתפקיד הת"ת או מחובתם של ההורים והאווירה בבית, וק"ל.

ואחרון עיקר הבא לקמן:

פלא גדול על שאין מזכירים כלל על ענין עיקרי בנוגע לתלמידי הת"ת, והוא שמכמה צדדים הגיעתני שמועה לא טובה וכו' בנוגע להנהגת תלמידי הת"ת, ובפרט בימי השבת-קדש ויו"ט, וגם ערב ש"ק ויו"ט. ועד"ז הנהגתם בביהכ"נ גם בימות החול. ואף שחלק האחריות בזה הוא גם על מלמדי ומורי הת"ת, שהרי חינוך תלמידים עפ"י תורה הוא גם בנוגע להנהגתם מחוץ לכתלי הת"ת, ובפרט במקום קדוש בביהכ"נ ובבהמ"ד וכו', אבל חלק חשוב בזה ואולי גם חלק העיקרי הוא על אחריות ההורים, האב והאם, שעליהם להחדיר בבניהם מדות טובות בכל האמצעים העומדים לרשותם, ואפילו גם אם טרודים הם באיזה ענינים שיהי' הרי זוהי מחובתם העקרית. ואם בימות הלימוד בת"ת הדברים

שאחרי רבים להטות: משפטים כג, ב.

חיפוש לאור הנר, נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז. וראה פסחים בתחלתה.

מעלות מיוחדות בנוגע לשפת אידיש: ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 446 ואילך,

ובהערות שם.

אמורים, על אכו"כ בערבי שבתות ויו"ט אחר חצות, ובימי ש"ק ויו"ט שאז עיקר האחריות על ההורים.

כיון שכל ענין וענין צריך לנצלו בעניני תורה וי"ש, תקותי חזקה אשר ההתלהבות און דער קאָך שנתעורר בנוגע לשפת הלימוד, שכנ"ל נוגע לפועל רק סמוך להתחלת שנת הלימודים, הרי בודאי ינצלוהו ובמדה הכי גדולה להדרכת התלמידים במדות טובות ובעניני י"ש שאין נכנסים בתחום לימודי הת"ת, כמו ברכות, תפלה כדבעי, כיבוד הורים ומורים וזקנים, וגם התנהגות נימוסית בין אחד לחברו (והרי זהו מלימודים המיוחדים של ימי הספירה לנהוג כבוד זה בזה),

ותיכף לקבלת מכתבי זה יתאספו לאסיפה של כל ההורים, האשכנזים והספרדים, המצדדים לשפה זו או אחרת וכו', וידונו על בעי האמורה – הנהגת תלמידי הת"ת, ונוסף לזה הנהגתם בהת"ת בשמירת סדרי הלימוד, המשמעת וכו' – וידונו עד"ז בכובד ראש הראוי, דיון המביא לידי מעשה, תיכף על אתר לבחור ועד מן ההורים שעליהם האחריות להנהיגה האמורה מכאן ולהבא, והם יקבעו מספר מההורים שישגחו בעינא פקחא על התלמידים וכו' ועוד דברים המתאימים לתיקון המצב בהקדם ולשיפורו הולך ומוסיף הולך וטוב.

ויהי רצון שאתבשר טוב בכל האמור בדואר החוזר, ובנקודה הפנימית אשר נתקרבו הלבבות קירוב אמת, וכל אחד מהם וכולם יחד עושים כל התלוי בהם שיקויים בתלמידי הת"ת בתוככי שאר תלמידי ותלמידות המוסדות אשר בכפר חב"ד – אשר כל רואיהם (בבית ובחוץ, בחול ובשבת ויו"ט) יכירום כי זרע ברך הוי' המה,

מתאים לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר מייסד כפר חב"ד, כפי אשר הביעו ודרש דרש כמה וכמה פעמים.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור בהקדם,

מ. שניאורסאהן

לנהוג כבוד זה בזה: ראה יבמות סב, ב ובמאירי שם. הנסמן בלקו"ש חל"ב ע' 149 הערה 4.

כל רואיהם גו': ישעי' סא, ט.

קמה

אדמו"ר זי"ע

ט'תצב

ב"ה, י"ט אייר, תשכ"ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

מאשר הנני קבלת מכתבה ובו בקשת ברכה פ"נ,
ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.

בטח שומרת על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות להפריש
לצדקה לפני הדלקת הנרות בערב שבת וערב יום טוב, ועכ"פ תעשה כן
מכאן ולהבא, בלי נדר.
בברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

נ.ב. בטח משתתפת בפעולות נשי חב"ד בירות"ו. וה' יצליחן.

ט'תצג

ב"ה, כ"א אייר, תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום י"ז באייר,
כיון שדעות הרופאים מחולקות בנוגע לפרוסקופיא – שב ואל
תעשה עדיף.

ט'תצב

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 577, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
להפריש לצדקה: ראה גם לעיל אגרת ט'תפז, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תצג

לפרוסקופיא: ניתוח ע"י קרני לייזר והחדרת צינור לצלם הגוף ללא פתיחת הבטן.

בטח שומר הוא השלשת השיעורים השוים לכל נפש בחומש תהלים ותניא הידועים.

ובטח השתתף (וישתתף ביתר שאת) במבצע תפלין. וה' יצליחם.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ט'תצד

ב"ה, בימי ספירת העומר, ה'תשכ"ח

ברוקלין, נ.י.

מרת רישה תחי' שמוקלער

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה, ויהי רצון שימלאו משאלות לבבה לטובה, כן אזכיר לברכה את אחי העומד להכנס לעול מצוות, ובודאי קבל עליו החלטות נאמנות לקיים כל התפקידים המוטלים על יהודי שלם, ובפרט אשר, ככתבה, כהנים הם, שנוסף לזה שכל עם ה' הם ממלכת כהנים וגוי קדוש, הרי ניתנו לכהנים במיוחד תפקידים וכוחות נוספים.

נעם לי לקרוא במכתבה על דבר השתתפותה בפגישות, התועדויות ושיעורים וכו', והתקוה חזקה שמנצלת השיעורים והלימוד באופן שיהי לימוד מביא לידי מעשה, מתאים להוראת חכמינו ז"ל מעשה הוא העיקר.

והרי תפקיד מיוחד לבנות ישראל בימי ספירה אלו, שהם הכנה

שב ואל תעשה עדיף: עירובין ק, א.

במבצע תפלין: ראה גם לעיל אגרת ט'שצה, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תצד

ממלכת כהנים וגוי קדוש: יתרו יט, ו.

לימוד מביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

הוראת חכמינו ז"ל: אבות פ"א מ"ז.

בימי ספירה אלו שהם הכנה לקבלת התורה: ראה גם לקמן אגרת שלאח"ז, ובהנסמן בהערות שם.

לקבלת התורה, על פי המסופר בתורתנו, תורת חיים – הוראה בחיים לכל הדורות, שהרי התורה נצחית היא – שקודם מתן-תורה אמר הקב"ה למשה: כה תאמר לבית יעקב (ואח"כ) ותגד לבני ישראל, זאת אומרת שנשי ובנות ישראל ("בית יעקב") קדמו בהכנות לקבלת התורה.

בברכה לבשורות טובות ולקבלת התורה והמצוות בשמחה ובפנימיות,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

מצו"ב הקבלה, וזכות הצדקה תעמוד לה ולבני משפחתה.

ט'תצה

ב"ה, ימי הספירה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו אֶלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער
פֿאַר דעם מוסד חינוך "אהלי תורה"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די איצטיגע טעג פון ספירה זיינען ספעציעל מסוגל און צוגעפֿאַסט פֿאַר דער יערלעכער אונטערנעמונג פון דעם מוסד חינוך "אהלי תורה".

עס איז דאָך אַלעמען באַקאַנט, אַז די ספירה טעג זיינען אַ צייט פון הכנה צו קבלת התורה. די טעג דערמאָנען אונז יענע צייט ווען די אידן האָבן צום ערשטן מאל געציילט די טעג און וואָכן פון נאָך זייער

המסופר בתורתנו: יתרו, יט, ג. וראה מכילתא ופרש"י עה"פ.
התורה נצחית היא: תניא רפ"ז.

ט'תצה

חלקה נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 284, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
ספירה טעג . . הכנה צו קבלת התורה: ראה ר"ן סוף פסחים. הנסמן בלקו"ש חכ"ב
ע' 114.

באפרייאונג פון מצרים ביז מתן-תורה ביים בארג סיני. און מיט יעדן טאג וואָס זיי האָבן אַזוי אומגעדולדיג און פול מיט תשוקה געציילט, האָבן זיי אַלץ נענטער דערגרייכט צו סיני, ניט נאָר אין פיזישן שטח, נאָר אויך גייסטיג. און ווען זיי האָבן ענדלעך דערגרייכט דעם באַרג סיני, האָבן זיי זיך שוין אינגאַנצן געהאַט באַפרייט פון אַלע אומגעוואונשענע השפעות און געוואוינהייטן וועלכע האָבן זיך געהאַט צוגעקלעפט צו זיי במשך פון זייער לאַנגען גלות אין מצרים. אָבער דאָך האָבן זיי נאָך ניט גלייך באַקומען די תורה הק' – ביז זיי האָבן אָנגעגעבן די **קינדער** אַלס "גאָראַנטירער" אַז די תורה וועט אייביג אָפּגעהיט און געשעצט ווערן.

אַזוי אַרום ווערט אונטערשטראַכן יעדן יאָר אין דער דאָזיגער צייט, אַז עס איז ניט גענוג וואָס די עלטערע אַליין גרייטן זיך צו און פאַרשטאַרקן זייער פאַרבונד מיט תורה און מצוות. עס איז נויטיג צו פאַרזיכערן, אַז די **קינדער** וועלן קענען דערפילן זייער אויפגאַבע אַלס די **תורה-גאָראַנטירער** – אַז עס וועט זיי געגעבן ווערן די מעגלעכקייט צו לערנען תורה, שעצן די תורה, און דער עיקר דורכגעדרונגען ווערן מיט תורה און מצוות אַלס יסוד פון זייער טאָג-טעגלעכן לעבן.

דער מוסד חינוך "אהלי תורה" האָט זיך איינגעשאַפן אַ בכבוד'יגן אָרט אין דעם געביט פון תורה-חינוך על טהרת הקדש. דער מוסד פאַרדינט די פולסטע שטיצע פון יעדן איינעם וואָס פאַרשטייט, אַז תורה און מצוות איז **הם חיינו ואורך ימינו** – אונזער גאַנצער לעבן און וועזן.

עס איז צו האָפן, אַז די התעוררות און הכנות פון די דאָזיגע ספירה-טעג וועלן זיך אויסדריקן אין אַ פולער מאָס און אַ ממשות'דיגן אופן – אין ברייטהאַרציגע שטיצע צו דערמעגלעכן דעם מוסד חינוך פאַרצוזעצן און אויסברייטערן זיין חינוך-טעטיקייט, כדי צו שאַפן וואָס מער און מער "תורה-גאָראַנטירער".

דער זכות פון החזקת און תמיכת התורה זאָל יעדן איינעם און אַלעמען ביישטיין געבענטשט צו ווערן מיט אַלע ברכות, בגשמיות

די קינדער אַלס "גאָראַנטירער": שהש"ר פ"א, ד.
הם חיינו ואורך ימינו: נוסח תפלת ערבית.

קמט

אדמו"ר זי"ע

וברוחניות, וועלכע זיינען צוגעזאגט געוואָרן אין דער תורה הק', עץ חיים
היא למחזיקים בה ותומכי מאושר.

בכבוד ובברכה להצלחה,

מ. שניאורסאהן

ט'תצו

ב"ה, אין די טעג פון ספירה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו דער דרייצנטער יערלעכער קאָנווענשאָן
פון נשי ובנות חב"ד
ה' עליהן תחינה

שלום וברכה!

די יערלעכע קאָנווענשאָן קומט היי-יאר פאַר אין די סגולה-טעג
וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט שבת מברכים חודש סיון, חודש השלישי,
דער חודש פון מתן-תורה.

די תורה דערציילט אונז, אַז ראש-חודש סיון זיינען די אידן
געקומען צום באַרג סיני און האָבן דאָן דערגרייכט די מדריגה פון **אחדות**
(אייניקייט). ווי דאָס ווערט אָנגעדייטעט אין די ווערטער **ויחן שם ישראל**
(לשון יחיד) – דאָס אידיש פאָלק האָט דאָרט גערוט – אַלע ווי איינער,
פאַראייניגט און פאַראייניגט דורך דעם געדאַנק פון מקבל צו זיין די
תורה און מצוות.

ווי וויכטיג דער דאָזיגער מאָמענט איז געווען, איז קלאָר פון דעם
מאמר חכמינו ז"ל, אַז די פאַראייניגונג פונם אידישן פאָלק איז געווען די
סיבה פאַר מתן-תורה.

עץ חיים היא גו': משלי ג, יח. וראה זח"ג נג, ב. סה"מ תרצ"ט ע' 68 ואילך.

ט'תצו

נרפסה בלקו"ש ח"ח ע' 241, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
די תורה דערציילט: יתרו יט, א-ב. ובמכילתא ופרש"י עה"פ.
מאמר חכמינו ז"ל: ראה ויק"ר פ"ט, ט. דרך ארץ זוטא פ' השלום. וראה גם
תנחומא (באבער) יתרו ט.

עס איז מערערע מאָל אונטערגעשטרעכט געוואָרן, אַז-עס זיינען פאַראַן לעבנסוויכטיגע מאַמענטן פאַר כלל ישראל, ספּעציעל ענינים פון תורה און אידישקייט, וואו די פרוי פאַרנעמט אַ גאָר וויכטיגן אָרט. איינער פון זיי איז דער ענין פון **אחדות** אין דער משפּחה, וואָס באַ דער פרוי געפינען זיך די הויפט-שליסלען פון אחדות צווישן די עלטערן און קינדער, די עלטערן צווישן זיך, און די קינדער צווישן זיך. אויף דעם דאָזיגן געביט, ווי מ'זעט באַשיינפערלעך, האָט די פרוי און מוטער צו זאָגן גאָר אַ סך, און אין די מייסטע פאַלן נאָך מערער ווי דער מאַן און פאַטער. דאָס איז איינער פון די טעמים פאַרוואָס די פרוי ווערט אָנגערופן "עקרת הבית".

עס איז אויך קלאָר, אַז דער ענין פון אחדות באַ אידן אין אַ ברייטערן פאַרנעם – אחדות פון איין משפּחה מיט אַ צווייטער, און אחדות פון גאַנצן פאָלק ישראל בכלל – איז אָפהענגיק פון דער אחדות אין דער משפּחה. וואו עס פעלט חלילה אחדות אין אַ משפּחה, איז דאָך ניט צו ערוואַרטן אחדות צווישן דער משפּחה און אַ צווייטער.

אַבער אפילו ווען די אחדות אין דער משפּחה איז אויפן בעסטן אופן, בלייבט נאָך אַלץ די פראָבלעם פון אחדות צווישן אידן בכלל, וואָס דער יסוד פון אמת'ע אידישע אחדות איז, ווי אויבן באַמערקט, תורה און מצוות.

אויב אין אַלע צייטן איז געווען גאָר ניט לייכט צו דערגרייכן אחדות, איז די דאָזיגע פראָבלעם פיל מער קאָמפּלעצירט געוואָרן אין די היינטיגע צייטן פון "פרייהייט" אין די "פרייע" לענדער, וואו מענטשן זיינען ניט באַשרענקט ווי אַמאָל אין באַצוג צו זייער וואוינאָרט, באַשעפטיקונג, דערציאונגס-אַנשטאַלטן, מיינונגען, השקפות, אא"וו.

אַט די אַלע פאַרשידנאַרטיקייטן און צעשפּליטערונגען – געאָגראַפישע, סאָציאַלע, קולטורעלע, אד"ג – זיינען די "ביי-פראָדוקטן" פון דער היינט-צייטיגער "פרייהייט". די ניי-געשאַפענע אומשטענדן האָבן געשאַפן נייע פראָבלעמען און שוועריקייטן, וועלכע מוזן אָבער באַטראַכט ווערן אַלס **אַרויספאַדערונגען**. מיט אַ פאַסנדן צוגאַנג און פעסטן ווילן קענען זיי געלייזט ווערן.

די פרוי ווערט אָנגערופן "עקרת הבית": ראה ב"ר פע"א, א. זח"א קנר, א.

איך האָף, אַז די היי-יאָרדיגע קאָנווענשאָן פון נשי ובנות חב"ד וועט ווידמען די נויטיגע אויפמערקזאַמקייט צו די דערמאָנטע פּראָבלעמען און זייער ליזונג, ניט אונטערשאַצנדיג דערביי די פיל-פּאַכיגע פליכטן און ווייטגרייכנדע מעגלעכקייטן פון אידישע פרויען בכלל, און פון נשי ובנות חב"ד בפרט. וואָרום דאָס איז דאָך זיכער, אַז די פליכטן וואָס די השגחה עליונה לייגט אַרויף זיינען קיינמאָל ניט איבער די כוחות און מעגלעכקייטן וואָס די השגחה עליונה גיט, כדי זיי דורכצופירן אין לעבן.

דער עיקר איז, אַז די קאָנווענשאָן זאָל ברענגען צו פאָרגרעסערטע און אויסגעברייטערטע פעולות, ווייל **מעשה הוא העיקר**, און דער אויבערשטער זאָל העלפן אַז מ'זאָל טאָן און אויפטאָן אין דער פולסטער מאָס, לויט די פולסטע מעגלעכקייטן, און מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ברוחניות ובגשמיות גם יחד.

מ. שניאורסאהן

ט'תצו

ב"ה, אין די טעג פון ספירה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו די גראַדואירנדע תלמידות פון "בית רבקה"
אין מאָנטרעאל
ה' עליהם יחיו

ברכה ושלוש!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען די ידיעה וועגן אייער פאַרשטייענדער גראַדואירונג. ויהי רצון אַז עס זאָל זיין בשעה טובה ומוצלחת, און עס זאָלן דערפילט ווערן אייערע אינערלעכע באַגערן צו זיין אמת'ע בנות חב"ד ובנות ישראל.

קיינמאָל ניט איבער די כוחות: ראה כתובות סז, רע"א. ע"ז ג, סע"א. תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.
מעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

אלס תלמידות פון "בית רבקה" ווייסט איר זיכער ווי אפצושאצן דעם ספעציעלן זכות פון אַ בת-ישראל – בת שרה, רבקה, רחל ולאה, און פון אַ בת-חב"ד בפרט; דער זכות וואָס איז פאַרבונדן מיט אייער צוקונפט אלס "עקרת הבית".

אין די היינטיגע צייטן, און אונטער איצטיגע אומשטענדן, זיינען פיל פליכטן אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פירונג פון דער הויז, גייסטיגן צושטאַנד פון דער אידישער היים, חינוך פון די קינדער, אד"ג, אין אַ באַדייטנדער מאָס אַריבער פון דעם בעל-הבית צו דער עקרת-הבית. און דאָס מיינט, אַז אידישע טעכטער מוזן באַקומען אַ פיל ברייטערע און טיפערע צוגרייטונג ווי אין פריערדיגע דורות.

איר האָט זוכה געווען צו לערנען און צוגרייטן זיך אין "בית רבקה", וואו איר באַקומט די געוואונשענע צוגרייטונג צום לעבן, אָבער די הצלחה דערפון איז אין אַ גרויסער מאָס אָפהענגיק פון אייך אַליין, די תלמידות: פון אייער פעסטן ווילן, אייער התמדה און שקידה, און אייער גוטע אויפפירונג. השם יתברך זאָל אייך מצליח זיין, איר זאָלט אין דעם אַלעם שטייגן און גיין מחיל אל חיל, פון גוט צו בעסער, און איר זאָלט זיין אַן אונערשעפלעכער קוואַל פון אמת אידישע, חסידישע נחת פאַר אייערע עלטערן, דערציער און כלל ישראל.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'תצח

ב"ה, כ"ג למטמונים, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מיום הרביעי לס' שמיני – ואת כת"ר הסליחה על עיכוב התשובה מרוב הטרדות –

ט'תצז

עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, א. זח"א קנד, א.
אין די היינטיגע צייטן: ראה גם לקמן אגרת ט'תקג-ד.
מחיל אל חיל: תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק בסופן.

בו כותב אודות דברי פלוני בהנוגע לבתו וכולי בקשר עם הצעת נכבדות וכולי.

ולפלא גדול על אשר הטריח הנ"ל את כת"ר, שהרי **מכבר** עניתי על מכתבו של הנ"ל [שתוכנו בערך דברים שמביאם כת"ר], והמענה היי שבהכתוב במכתבו צריך לדבר עם בתו שתחי, ותל"מ.

כיון שהכל בהשגחה פרטית ובפרט שלכאורה בענין הנ"ל לא היי מקום להטריח את כת"ר, אולי הזדמנות זו באה אלי כדי להביע תקותי אשר עוד יוסיף כת"ר בהפצת המעינות בקהלתו קדישא ובסביבתו בכלל, מעינות דברי אלקים חיים תורת הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, וכידוע אגה"ק של בעל התולדות יעקב יוסף (נדפסה בס' פורת יוסף) אשר לכשיפוצו מעינותיך חוצה קאתי מר, מלכא משיחא.

והרי זה גם מענין ימים אלו ימי הספירה ובקשתה להטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות – ספירה והכנה לקבלת התורה הנגלית והפנימית גם יחד; ולא רק הכנה כי אם הסימן היחידי לקביעת זמן מתן תורתנו, תספרו חמשים יום, משא"כ בשאר המועדים והרגלים וכו'.

בכבוד ובברכה.

ט'תצה

ותל"מ: ותו לא מידי.

אגה"ק . . נדפסה: גם בכתר שם טוב בתחילתו. ובכ"מ.

להטהר . . העולמות: נוסח ה"יהי רצון" לאחר ספירת העומר.

ספירה והכנה לקבלת התורה: ראה לעיל אגרת ט'תצה, ובהנסמן בהערות שם.

הסימן היחידי כו': ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תצד.

תספרו חמשים יום: אמור כג, טז.

ט'תצט

ב"ה, ערב ראש חודש השלישי, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
מוהר"ר ניסן שי' וקסמן
ביה"ד הרבני, שד' המלך דוד 33, ת"א

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מכ"ג למטמונים, שהגיעני באיחור זמן.

ומובן שזוכר אני את כת"ר, אע"פ שאיני זוכר אם נפגשנו אישית, כיון שלפנים שלח לי ס' תומר דבורה, שם מדובר ג"כ על דבר גודל אהבת ישראל, שאע"פ שאין תחת ידי מהדורה זו שלו, אבל כמדומה שעמד על ענין זה בהערה שלו.

ואשר לעצם מכתבו, ה"י לי לקורת רוח לראות שלבו ער למצב אחב"י בגולת הודו, שזה נותן לי התקוה ששורותי דלהלן ימצאו הד נכון בלבו, כי זה מכמה זמן שאני תובע ודורש בכל לשון של בקשה מאת עסקני העלי' אשר – מבלי להכנס לעצם עבודתם ואופנים – לא יגרמו למנהיגים הרוחניים של איזה קיבוץ שיהי' לעזוב את בני עדתם ולהעתיק לאיזה מקום שיהי' אפילו לארץ הקדש. שאם בכל זמן מצב היהדות בכל מקום תלוי במנהיגי הקהילה ובפרט מדריכי' הרוחניים, על אחת כו"כ בדורנו דור יתום. ופשיטא וכ"ש וק"ו שאסור לסייע בידי מנהיגים האמורים כשבורחים מן המערכה, וק"ו בן בנו של ק"ו שאסור לנהל תעמולה שיברחו מן המערכה, שהרי מפקירים בידיים כמה וכמה נפשות יקרות מישראל. ובעוה"ר אין זה בגדר השערה וחשש בעלמא, כי אם רואים זה במוחש תו"מ לעזיבת העיר או הקהלה ע"י מנהיג רוחני שלה.

ט'תצט

ס' תומר דבורה: להרמ"ק, בהוצאת שושנים נ.י. תש"כ, עם הערות מפתחות ומילואים מאת ניסן וואקסמאן.
שם מדובר: בפ"ב, נעתק בקונטרס אהבת ישראל ע' 7 הערה 6.
בהערה שלו: במהדורה הנ"ל ע' לז הערה 19.
תו"מ: תיכף ומיד.

ואפילו במקום שיש ב' וג' מנהיגים רוחניים וכולי, הרי נוסף על הודעת חכמינו ז"ל שאין דומה שני צדיקים בעיר לצדיק אחד בעיר, אלא שגם על זה אמרו פנה פנה הדרה וכו', הרי המנהיגים בדורנו אפילו כשנמצאים כו"כ במקום אחד אין מספיקים להמציא מזון הרוחני לכל אנשי סביבתם, אפילו במדה מינימלית, מכמה וכמה טעמים, והלואי שיספיקו להגיע לחלק חשוב מהם. ומובנות התוצאות כשאחד מהם עוזב את המקום שאין מי שיחליפו, נוסף על שחבריו נחלשים בעבודתם על ידי עזיבתו, ומתגנב אצלם הרעיון אשר באם מנהיג פלוני נוטש את המערכה הרי נעשה הדבר היתר וכולי.

מפורסם הפתגם והרמז דל' חכמינו ז"ל כך היא אומנתו של יצה"ר, היום אומר לו עשה כך כו' עד שאומר כו' (שבת קה, ב). שהתחלת פתוי היצה"ר היא שאומר "כך" ומסכים על ההנהגה שקדמה לפתויו, היינו עפ"י התורה והמצוה; במלים אחרות, שמלביש הפתוי שלו באיצטלא דייש, ומה לנו איצטלא יפה יותר בתקופתנו מעלי לאה"ק ת"ו, וד"ל.

וכשהתחננתי לפני כמה מעסקני העלי שבקרוני שינהלו התעמולה שלהם בין המודרכים ולא המדריכים, הרי גם אלה שהבטיחוני בשעת הדיבור הנה בעברם על הסף התחילו דוקא בתעמולה בין הרבנים והמדריכים, וכששאלתי היתכן? ענו לי שהרי יש תקוה שגופא בתר רישא אזיל, וכשיתפרסם בקהלה שהרב שלה עלה לאה"ק ת"ו הרי כל אנשי קהלתו יעלו אחריו!

בודאי יודע כת"ר, המכיר את הנוער והבע"ב בכלל בארצות הברית, עד כמה מגוכחים הדברים האמורים ועד כמה חסרים כל יסוד במציאות, ועל דרך זה הוא גם בנוגע ליהדות דרום אמריקה. ולא עוד, אלא שאפילו בנוגע ליהדות מורוקו שעלו מהם כמה בע"ב לאה"ק ת"ו, הרי עלייתם לא הושפעה כלל וכלל מעלית הרב לפנייהם, אבל מה שכן השפיעה העתקת הרב או החכם וכו' הוא ירידה ניכרת במצב הדת בהקהלה בכלל ובמיוחד בתוככי הנוער היהודי. וזה ידוע ומפורסם לכל אלו שבקרו במדינות הנ"ל בשנים האחרונות וראו במוחש איך שתעמולה האמורה, במקום שהצליחה, הביאה לירידה דתית בלתי תשוער.

הודעת חכמינו ז"ל: ב"ר פס"ח, ו.

הפתגם והרמז: סה"מ קונטרסים ח"א לו, א. ועוד. וראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תרצה. תורת מנחם – התוודעויות ח"א ע' 78. ועוד.
שגופא בתר רישא אזיל: עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

ולעת עתה אינני רואה מי שהתחיל לתקן המצב, אף שהאפשרויות ישנן בזה.

וגדול הכאב להאריך בענין האמור, ובפרט שכאמור השלוחים נוקטים בקו האמור, עכ"פ בכל אותן המדינות מהן הגיעו אלי כו"כ ידיעות ע"ד התעמולה שלהם.

קרוב לומר שאותו הדבר קרה גם בחודו, עכ"פ בכמה מקומות חשובים, על דרך שקרה זה בכמה מקומות במרוקו ובדרום אמריקה וכו'.

הכתוב לעיל איננו בערך כלל וכלל לחומר המצב ואופן ההרסני של התעמולה האמורה, ובפרט שאינו מובן כלל, שבאם היו משקיעים מרץ באותה מדה בתעמולה בין הבע"ב ג"כ היו מצליחים ולא הי' בזה מלחמה נגד המצב הדתי של הנשואים, ואת"ל גם נגד המצב המוסרי של הנשואים, והרי סו"ס גם בני"ד הדרים בחו"ל אסור להלחם נגדם ע"י העתקת מנהיגם הרוחני וכו' וכו'.

ויהי רצון אשר כאו"א מאתנו בתוככי כלל ישראל יכיר האחריות הכי גדולה, ובפרט בתקופתנו זו, כלפי בני"י שבסביבתו הקרובה והרחוקה, ויעשה כל התלוי בו להקל עליהם לימוד התורה וקיום מצותי' ולהחדיר התורה ומצותי' בכל מקום האפשרי ולחזק ידי כל העוסקים בזה והמנהיגים בזה בכל מקום מושב בני ישראל,

ולחסיביר להם פס"ד חכמינו ז"ל תלמיד שגלה מגלין רבו עמו, שזה מחייב בכל שכן וק"ו איסור גמור והחלטי להסית את הרב ולסייע בידו לעזוב את התלמיד וב"ב בגולה. ואחריות נפשית בדבר, פיקוח נפשות בנוגע לחיי עולם, חיי תורה ומצוותי'. ואם ספק וס"ס דפיקוח נפשות הוא כך, על אכו"כ שלצערנו הגדול אין הדבר בגדר ספק, כאמור לעיל.

אין עניני כלל ללמד היפך סניגוריא על משהו מבני"י, ועל אכו"כ מדריכים הרוחניים, אבל אין מתקבל על השכל שמישהו יעלה עלי' רוחנית, אפילו יעתיק מושבו לאה"ק ת"ו, על חשבון ירידתם הרוחנית של כו"כ ממודרכיו ומושפעיו.

לכאורה הארכתני בהענין, אבל אינו בערך כלל וכלל לחומר המצב

פס"ד חכמינו ז"ל: מכות י"ד, א. רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש רפ"ז. וראה לקו"ש חכ"ט ע' 33 ואילך.

וסכנה של כו"כ נפשות יקרות בישראל. והרי אפילו נפש מישראל עולם מלא הוא, וכל המקיימו בחיים האמתיים חיי תורה ומצוות, קיים עולם מלא, ומכלל הן אתה שומע כו'.

בכבוד ובברכה, בנוסח כ"ק מו"ח אדמו"ר, לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, ויהי רצון שאזכה ואתבשר בשורה טובה שישנם עסקנים שפסקו תעמולה באופן האמור ומשפיעים גם על החברים שלהם בכיוון זה.

ט'תק

ב"ה, ערב ראש חודש סיון, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

דערמיט באשטעטיג איך די ערהאלטונג פון נדבת לבס הט', דעם טשעק וואָס איר האָט באַקומען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאַסירונג ניט איצט געדאַכט מיט אייער טאַכטער . . תחי'.

עס איז איבעריג צו אונטערשטרייכן דעם זכות פון דער צדקה, אָבער ס'איז כדאי צו באַמערקן די צייטיקייט דערפון אין די איצטיגע טעג פאַר קבלת התורה, וואָס האָט אַ ספּעציעלע באַדייטונג פאַר קינדער זאָלן געזונד זיין. וואָרום, כידוע, איידער דער אויבערשטער האָט געגעבן די תורה הק' צום גאַנצן פאָלק ישראל האָט ער געפאָדערט אַ גאַראַנטיע אַז מ'וועט די תורה און מצוות היטן און טייער האַלטן אויף אייביג, און די איינציגע גאַראַנטיע וואָס דער אויבערשטער האָט אָנגענומען איז געווען "בנינו ערבים בעדינו".

זאָל דער אויבערשטער העלפן אַז איר זאָלט האָבן אַ סך אידישע חסידישע נחת פון אַלע אייערע קינדער שיחיו, אין גוטן געזונד ומתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות.

מיט דער ברכה צו קבלת התורה בשמחה ובטוב לבב.

נפש מישראל עולם מלא הוא : סנהדרין לז, א (במשנה).
ומכלל הן אתה שומע כו' : פרש"י פ' שופטים יז, כ. ועוד.

ט'תק

בנינו ערבים בעדינו : שהש"ר פ"א, ד.

ט'תקא

[נוסח המברק לקראת חג השבועות]

שבתא ויומא טבא וקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

/מקום החתימה/

ט'תקב

[מברק, תחלת סיון ה'תשכ"ח]

לכל אחד ואחד מהברי מצוה יתומי המלחמה בארצנו
הקדושה שליט"א

שלום וברכה רבה!

משתתף הנני בשמחתך לרגל הגיעך לעונת בר מצוה, ויהי רצון
שתקבל עליך עול תורתנו תורת חיים ומצותי בשמחה, ותקיימם מתוך
בריאות ומנוחה כי יתן ה' שלום בארץ, וגדול זכות התורה והמצות להגן
על הארץ ועמנו בכל מקום שהם ולהפיל אימתה ופחד על כל אויב וצר.
וסגולה מיוחדת במצות תפילין אשר כהודעת חז"ל כל עמי הארץ יראו
ממך, ובכל זה תגרום נחת רוח אמיתי לאביך ה' יקום דמו, אשר מעולם
האמת בו הוא נמצא משגיח בהנעשה את ילדיו, מתענג עונג רב בהנהגתם
הטובה ושמח שמחה גדולה בראותו אשר הולכים הם מחיל אל חיל
בתורתנו תורת אמת ומצותי.

בברכת מזל טוב לה"בר מצוה" ובברכה לקבלת התורה בשמחה
ובפנימיות בחג מתן תורתנו הבא.

מנחם שניאורסאהן

ט'תקא

נרפס בלקו"ש חכ"ג ע' 346.

ט'תקב

נרפס ב"בכרם חב"ד" גליון 18 (תמוז, תשכ"ח).

כהודעת חז"ל: ברכות ו, א.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק בסופן.

ט'תקג

ב"ה, אסרו חג השבועות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו די באַטייליגטע אין דער [יערלעכער אונטערנעמונג
פון נ.י. קאָמיטע פאַר דעם סעמינאַר למורות ובתי ספר
לנערות אין כפר חב"ד בארצנו הקדושה ת"י,
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף דער מיטטיילונג וועגן דער בעפאַרשטייענדער
אונטערנעמונג י"ג סיון הבע"ל,

יהי רצון, אַז די אונטערנעמונג זאָל מצליח זיין אין אַלע הינזיכטן
און אויפן בעסטן אופן.

עס איז צו האָפֿן, אַז באַ דער דאָזיגער געלעגנהייט וועלן אַלע
באַטייליגטע זיך אַריינטראַכטן אין דער לעבנס-וויכטיגע באַדייטונג פון די
דאָזיגע מוסדות חינוך, ספּעציעל אין די היינטיגע צייטן און אומשטענדן.
וואָרום אויב די אידישע טאַכטער, די צוקונפטיגע **עקרת הבית**, האָט
שטענדיג פאַרנומען אַ העכסט-וויכטיגן אָרט אין אידישן לעבן, פאַרנעמט
זי היינט אַ נאָך וויכטיגערן אָרט. וואָרום אין די היינטיגע צייטן, און
אונטער איצטיגע אומשטענדן, זיינען פיל פליכטן אין צוזאַמענהאַנג מיט
דער פירונג פון דער הויז, גייסטיגן צושטאַנד פון דער אידישער היים,
חינוך פון די קינדער, אד"ג, אין אַ באַדייטענדער מאָס אַריבער פון דעם
בעל-הבית צו דער **עקרת-הבית**. און דאָס מיינט, אַז אידישע טעכטער
מוזן היינט באַקומען אַ פיל ברייטערע און טיפערע צוגרייטונג ווי אין
פריערדיגע דורות.

און דאָס איז אויך די אויפגאַבע פון'ס סעמינאַר ובתי ספר לנערות
אין כפר חב"ד, בארצנו הקדושה ת"י, וואָס איר האָט דעם זכות צו זיין

ט'תקג

אין די היינטיגע צייטן: ראה גם לעיל אגרת ט'תצז, ובהנמקן בהערות שם.
עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, א. זח"א קנד, א.

פון די טוערינס און מיטהעלפערנס אין זייער אונטערשטיצונג און אויסברייטערונג.

דער גרויסער זכות פון דער דאָזיגער הייליגער אַרבעט זאָל אייך אַלעמען, מיט אייערע בני-בית שיחיו ביישטיין, השם יתברך זאָל אייך מצליח זיין אין אייער אַרבעט און אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'תקד

ב"ה, אסרו חג השבועות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

תלמידות המסיימות ב"ס היסודי "בית רבקה"
בכפר חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי מכתבן בקשר עם סיומן ב"ס היסודי בדרך מעברן לבי"ס העל-יסודי דבית רבקה, ויהי רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת.

והרי באים אנו מזמן מתן תורתנו, אשר, כידוע, הי' בזה לנשי ובנות ישראל חלק בראש, כסיפור התורה וביאור חכמינו ז"ל, אשר קודם נתינת התורה ציוה הקב"ה את משה רבנו לפנות תחילה לנשי ובנות ישראל ולקבל הסכמתן, כדיוק הכתוב: כה תאמר (תחילה) לבית יעקב (אלו הנשים), ותגיד (אח"כ) לבני ישראל (אלו האנשים). ובודאי אשר המענה "נעשה ונשמע" הי' על דרך זה, שהנשים נתנו הסכמתן תחילה ובלבב שלם ונפש חפצה.

ט'תקד

כסיפור התורה וביאור חכמינו ז"ל: יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י עה"פ.
נעשה ונשמע: משפטים כד, ז.

ובכל שנה ושנה בזמן הזה מתחדשים הענינים בתוספת אור וכוח וסיוע מלמעלה.

ואם בכל הדורות כך, על אחת כמה וכמה בדורותינו אלו, אשר מכמה סיבות ותנאי הזמן הנה כמה תפקידים שהיו בעיקרם מתפקידי בעל הבית, הבעל והאב, עברו לידי עקרת הבית ואם הבנים, שמשום כך מוכרח חינוך מיוחד והכנה מיוחדת לבנות ישראל. שזהו תפקידו של ביה"ס "בית רבקה" מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. ואשרי חלקן שזכו להיות תלמידות ומחונכות במוסד חינוך נעלה זה.

ויהי רצון אשר חפץ הוי' בידן יצליח להיות דוגמא מוצלחת ובנות ישראל למופת, לרוב נחת אמיתי להוריהן ומוריהן שיחיו.

בברכה להצלחה מופלגה ולבשורות טובות.

ט'תקה

בי"ה, י' סיון, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר יונה שי' כסה

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק הארוך, שמחתי לקבל מכתבו מיום ג' בסיון, אף על פי שכמובן בינתים קבלתי פ"ש ממנו לעתים תכופות ע"י ידידינו מר שלמה שי' מיידנצ'יק ואנ"ש אחרים. ומובן שמספרים לי ע"ד העזר שנותן לעניני חב"ד וכפר חב"ד, שנוסף על עצם העזר הרי עושה בסבר פנים יפות. ובידעי את מר, בודאי למותר לבקשו שימשיך כן ובאופן דמוסיף והולך.

ובכל שנה ושנה כו': ראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם. הובא ונתבאר בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

בדורותינו אלו: ראה גם לעיל אגרת ט'תצז, ובהנסמן בהערות שם.
עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, א. זח"א קנ"ד, א.

ט'תקה

מר יונה שי' כסה: אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ד אגרת ט'קפה, ובהנסמן בהערות שם.

שמחה מיוחדת היתה לי בקראי במכתבו ששוב נכנס בעסקנות ציבורית. ותקותי שכמו שדברנו פה, שיהי באופן שיש לו תועלת מקסימלית בנוגע לעצמו ובנוגע לתועלת הציבור. שאם בכל מקום צריך להשתדל לנצל כל כח השפעה באופן הטוב ובמדה המלאה, על אחת כמה וכמה בארצנו הקי, ומכל שכן בתקופתנו עת תהפוכות וטישטוש הגבולים ובלבול ערכין וכו', וכפי שדברנו בזה כמה פעמים בעת שיחתנו פא"פ.

מובן שלפעמים האחריות שבדבר יכולה להטיל אימה ופחד, אלא שהובטחנו אשר בכל דבר טוב וקדוש ניתן סיוע מיוחד ועזר מעצם הטוב והקדושה הקב"ה.

ויהי רצון שמתאים לכל האמור גם הבעי אודותה כותב בתחלת מכתבו תיבטל סוף סוף באופן משביע רצון לגמרי, ותינתן האפשרות המלאה לכפר חב"ד למלא תפקידו בסביבתו הקרובה והרחוקה, מתוך מנוחת הנפש, ולנצל היכולת והכחות בנוסח מאמץ-לשון פון גוט צו בעסערס און נאך בעסערס.

בברכה שיצליח בפעולותיו בכל הכתוב לעיל, בעניינים הפרטים והצבוריים, ענייני חב"ד, מתוך בריאות ומצב רוח טוב והסתדרות טובה.

ט'תקו

ב"ה, יו"ד סיון, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

משפחת המנוח העסקן המהולל רב פעלים, חובב תורה
ומוקיר רבנן מר יוסף ע"ה ברדוגא

שלום וברכה!

באיחור זמן נודעתי מפטירת אביהם היקר העוסק בצרכי ציבור, רב פעלים, בעל מדות, ענף עץ אבות כמר יוסף עליו השלום. והנני משתתף בצערם, והשם יתברך ויתעלה ינחמם בכפלים.

בידעי מסורת המשפחה בשטח החזקת היהדות והפצתה, תקותי

ט'תקו

מר יוסף ע"ה ברדוגא: נזכר לעיל — ח"ד אגרת תתכא. תתכד. ח"ח ב'שפד.

קסג

אדמו"ר זי"ע

חזקה שבני המשפחה שיחיו לא רק ימשיכו במסורת אבות זו אלא עוד יוסיפו בזה, שהרי ידוע גודל הנחת-רוח לנשמה מהמצות והמעשים טובים של הבנים והקרובים השומרים דרך ה' וממשיכים פעולותיו הטובות של האבא והבעל וכו', בהנהגה בחיי היום-יום על פי התורה והמצוה, להיות דוגמא חיי לכל הסביבה הקרובה והרחוקה.

ובכל כגון דא הובטחנו: אדם מקדש עצמו מעט למטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

בפ"ש וברכה לכל בני המשפחה שיחיו, ויהי רצון שמכאן ולהבא לא יוסיפו לדאבה עוד, ואך טוב וחסד יהי מנת חלקם בטוב הנראה והנגלה.

ט'תקז

ב"ה, יום א' לס' בהעלותך את הנרות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים דבראָנווויל ואיסט-ניו-יאָרק
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

היי-יאָר ווערט דער יערלעכער לאַנטשאַן אָפּגעהאַלטן באַלד נאָך
שבת פ' בהעלותך, און אויך דער דאָזיגער בריוו געשריבן אין דער וואָך
וואָס איז פאַרבונדן מיט דער דאָזיגער פרשה פון "אַנצינדן די ליכט".

בכלל זיינען פאַראַן דרייערליי ליכט אָנצינדן:

די ליכט פון דער מנורה אין בית המקדש – וואָס די דאָזיגע מצוה
איז געגעבן געוואָרן צו אהרן און זיינע קינדער די כהנים. אָבער די ליכט

ט'תקו

הובטחנו: ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.

ט'תקז

נרפסה בלקר"ש ח"ח ע' 287, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
דרייערליי ליכט אָנצינדן: ראה גם "רשימות" חוברת קמט ע' 5 ואילך. לעיל ח"ז
אגרת א'תחקנו.

האָט מען אָנגעצונדן נאָר אַזוי לאַנג ווי דער בית המקדש האָט
עקזיסטירט.

די ליכט פון חנוכה – וואָס די מצוה איז געגעבן געוואָרן צו אַלע
אידן, אין אַלע צייטן, און ווערט אָפּגעהיט אַלע יאָר, אין די אַכט טעג פון
חנוכה.

נר שבת ויום-טוב – די ליכט וואָס אַ אידישע פרוי צינדט אָן אַלע
ערב שבת און ערב יום-טוב, אַ גאַנץ יאָר.

וואָס דער ענין פון אָנצינדן ליכט איז צו פאַרשפּרייטן **נר מצוה**
ותורה אור – די ליכטיקייט פון תורה און מצוות, כדי דער אויבערשטער
זאָל מאַכן רוען זיין ג-טלעכע שכינה ניט נאָר אין בית-המקדש, נאָר אין
יעדע אידישע היים אין יעדע אידישע האַרץ.

און דאָ ווערט ווידעראַמאַל אונטערשטראַכן דער וויכטיגער אָרט
וואָס די אידישע פרוי פאַרנעמט אין ליכטיג מאַכן די היים מיט דער
ליכטיקייט פון תורה און מצוות, כדי די היים זאָל זיין אַ היים פאַר דער
ג-טלעכער שכינה. דאָס אונטערשטרייכט אויך די וויכטיקייט פון אייער
אַרבעט צו שטיצן די הייליגע מוסדות התורה פון ליובאַוויטש, וואָס גיט
אייד אַ חלק אין דער גרויסער און פאַרצווייגטער טעטיקייט פון די
ליובאַוויטשער תורה-מוסדות.

ויהי רצון, אַז דער זכות זאָל אייד אַלעמען ביישטיין, אַז די יערלעכע
אונטערנעמונג זאָל זיין מיט גרויס הצלחה, און יעדע איינע פון אייד מיט
אייערע בני בית – שיחיו – זאָלן געבענטשט ווערן אין אַלץ וואָס מען
נויטיגט זיך, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג. וראה זח"ב קסו, א. פרש"י ד"ה בנים – שבת כג,

ב.

מידו המלאה כו': נוסח ברכה הג' דבהמ"ז.

ט'תקח

ב"ה, אין דער וואָך פון פ' בהעלותך את הנרות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אָנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פון
ישיבת אחי-תמימים אין נואַרק
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די אָנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער וועלן זיכער מיטברענגען
מיט זיך פונעם גייסט פון דער סדרה **בהעלותך את הנרות** ("אָנצינדן די
ליכט") וואָס ווערט געלייענט דעם שבת, פאַר דער חגיגה.

ווי דער אַלטער רבי, בעל התניא והשלחן ערוך און גרינדער פון
חב"ד, דערקלערט, איז דער ענין פון "אָנצינדן די מנורה" אין פראַקטישן
לעבן און טעגלעכן לעבן פון יעדן אידן – דאָס אָנצינדן די נשמה, וואָס איז
געגליכן צו אַ מנורה ונר, ווי עס שטייט **נר ה' נשמת אדם** (ג-ט"ס ליכט איז
די נשמה פון אַ מענטשן), מיט דער ליכטיקייט פון תורה און מצוות, **נר
מצוה ותורה אור**.

די מנורה האָט געהאַט זיבן נרות (זיבן צווייגן מיט אייל-
בעכערלעך), אַנטקעגן די זיבן סוגים אידן, וועלכע דינען דעם אויבערשטן
אין זיבנערליי אופנים: דורך אהבה, יראה, תורה-לערנען אא"וו, ווי
ערקלערט אויספירלעך (**לקוטי תורה**, פ' בהעלותך).

און דאָס אונטערשטרייכט דעם חוב וואָס ליגט אויף יעדן אידן, ניט
נאָר אָנצוצינדן זיין אייגענער ליכט, זיין נשמה, מיט דער ליכטיקייט פון
תורה און מצוות, און מאַכן זיין אייגענע היים אַ משכן און מקדש פאַר
דער ג-טלעכער שכינה, נאָר אויך העלפן יעדן אידן אָנצוצינדן דעם ג-טלעכן
פונק אין זייער נשמה און באַלייכטן יעדע אידישע היים, פון אַלע סוגים,
אַז זיי זאָלן אויך ווערן אַ פאַסנדע כלי פאַר דער ג-טלעכער שכינה, און

ט'תקח

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז.
נר מצוה ותורה אור: שם ו, כג.

דורכפירן דעם אויבערשטניס רצון און צוזאג פון **ושכנתי בתוכם** — רוען אין יעדן איינעם פון זיי.

די ישיבה אחי-תמימים אין נוארק איז אַ משכן און מקדש מעט וואו עס ווערט באַלויכטן די נשמות פון אידישע קינדער מיט די ליכטיקייט פון תורה און מצוות. עס זיינען אָבער נאָך דאָ פיל אידישע קינדער, יונגע נשמות, וועלכע מ'דאַרף נאָך אָנצינדן און באַלייכטן. דעריבער איז אַזוי וויכטיג אַז די ישיבה אחי-תמימים אין נוארק זאָל ניט נאָר קענען פאַרזעצן איר טעטיקייט, נאָר זאָל אויך קענען אויסברייטערן אירע מעגלעכקייטן אַריינצונעמען וואָס מער קינדער.

גרויס איז דער זכות פון אַלע חשוב'ע בעלי-בתים און פריינד, וועלכע האָבן אַ חלק אין דער אונטערשטיצונג און אויסברייטערונג פון דער ישיבה. דער אויבערשטער ית' זאָל יעדן איינעם פון אייך באַגליקן אין דער דאָזיגער וויכטיגער אונטערנעמונג, ווי אויך אין אייערע אייגענע באַדערפֿ[ע]נישן, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד וברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח.

רוען אין יעדן איינעם פון זיי: ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

מקדש מעט: ראה יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

ט'תקט

ב"ה, בשבוע דפ' בהעלותך את הנרות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש
לחג הסיוס, מאנטרעאל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקשר עם חג הסיוס בשבוע הבע"ל, הנני שולח ברכתי לכל
המסיימים, וכן הר"מים והמנהלים והמחנכים וכל התלמידים שיחיו.

כיון שבשבת שלפני הסיוס דהאי שתא קוראים פ' **בהעלתך את
הנרות**, הרי בודאי שיש בזה משום הכנה והתעוררות להמסיימים וכל
המשתתפים בהסיוס,

ובפרט – על פי המבואר ב**לקוטי תורה** (פ' בהעלותך) לרבנו הזקן,
שענין המנורה – כי הנשמה קרוי נר, כמ"ש **נר ה' נשמת אדם** כו' ויש
בנשיי בחינת ז' נרות שהם ז' מדרגות בעבודת ה', יש עובד מאהבה משוך
כמים, ויש מאהבה כרשפי אש, ויש על ידי התורה קו הממוצע וכו' (ראה
שם באריכות).

ומכאן ההוראה לכל אחד ואחד מבני ישראל לא רק להמשיך
ולהעלות בנשמתם הם – **נר תמיד דנר מצוה ותורה אור**, אלא גם להדליק
ולהלהיב נשמת כל או"א מבניי, לכל סוגיהם, באופן שגם הם וביתם יהיו
משכן ומקדש לו ית', בהתאם לרצונו ולהבטחתו של הקב"ה **ושכנתי
בתוכם**, בתוך כל אחד ואחד מהם.

ואם בכל אחד ואחד מבני ישראל הדברים אמורים, על אחת כמה

ט'תקט

נדפסה בלקו"ש ח"ח ע' 286, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

כמ"ש: משלי כ, כז.

ולהעלות... נר תמיד: ר"פ תצוה.

דנר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

ושכנתי בתוכם... מהם: תרומה כה, ח.

בתוך כל אחד ואחד: ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

וכמה בנוגע לתלמידי התמימים, אשר תפקידם – בסגנון המייסד הגדול
דישיבת תומכי-תמימים הוא כ"ק אדמו"ר נ"ע – להיות **נרות להאיר**,
שהוא עצם שליחותם.

ויהי רצון אשר כל אחד ואחד מהמסיימים, בתוככי כל תלמידי
הישיבה, שיחיו, ימלאו שליחותם בתור תלמידים דישיבת תומכי-
תמימים ליובאָוויטש, להפיץ **אור תורה** – תורת הנגלה ותורת החסידות,
כי תורה אחת היא לכולנו, ו**נר מצוה** – קיום המצוות בחיות ובהידור, כי
מעשה עיקר, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה להצלחה מופלגה בגשמיות וברוחניות גם יחד ולבשורות
טובות בכל האמור.

ט'תקי

ב"ה, כ"ג סיון, תשכ"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום י"ח סיון,

– יעשה כעצת הרופא וויניק שי'.

ובעת רצון אזכירו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ
זי"ע.

בברכה לרפואה ולבשורות טובות.

באם יתעוררו אצלו שאלות בכיו"ב להבא – ישאל ויעשה כהוראות
המשפיע שי' (וכפי שעניתיו **כמה** פעמים, וזהו ע"פ הוראה **הידועה** של
רבותינו נשיאינו, ובמילא אין תועלת באם יכתבו לכאן – ע"פ עצת
המשפיע או מדעת עצמו – עוד בזה), וכן בנוגע לשהותו בכחב"ד או חזרתו
לכאן.

ט'תקיא

בי"ה, כ"ד סיון, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להשאלה אודות סברה והצעה לסדר בחודש תשרי הבע"ל
נסיעת-טיול בת כמה שבועות להנערים היתומים שי' מהמלחמה באה"ק
ת"ו, כהמשך לחגיגת הבר מצוה שלהם,

אין ההצעה נראית לי כלל, ומהטעמים בזה:

א) ענין בר מצוה, אז נעשה הנער מחוייב במצות, אינו תואם עם
ענינים של טיול (חופש ובידור), ואדרבה יש לומר אשר הפכים הם, שהרי
ביום זה מקבל עליו הנער עול מלכות שמים ועול תורה ומצוות.

ומובן שאין בזה סתירה כלל לזה שקבלת עול זה וחיובים אלו ענינם
להיעשות מתוך שמחה אמתית ובלבב שלם, כיון שזוכה הנער לקבל
שליחות מיוחדת בתור בנו ועבדו של אבינו שבשמים מלך מלכי המלכים
הקב"ה.

ובזה מובן גם כן אשר למרות השמחה הגדולה, ועד שסיפרו חכמינו
ז"ל אשר אברהם אבינו – העברי הראשון – עשה משתה גדול ביום הבר
מצוה של יצחק אבינו (בראשית רבה נג, י. וראה ג"כ זוהר חדש בראשית
י, ג. טו, ד), הרי מנהגם של ישראל לומר אז תחנון וכולי, כי כאמור יום

ט'תקיא

נדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 276, וב"היכל מנחם" כרך ג ע' מח ואילך, והושלמה
ע"פ צילום האגרת.

נסיעת-טיול כו': ראה גם לקמן אגרת ט'תקטז. וראה גם "היכל מנחם" שם ע' מח
בשוה"ג מכ' הרחמ"א חדקוב, מכ"ב סיון.

לחגיגת הבר מצוה: מברק לחגיגה – לעיל אגרת ט'תקב.

לומר אז תחנון: ראה גם אגרת כ"ח אלול תרפ"ט (נדפסה ב"רשימות" חוברת נט).
אגרת יו"ד כסלו תש"מ (נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' מה). שיחת י"א ניסן ה'תשכ"ב
(נדפסה גם ב"יום מלכנו" – קה"ת, תשד"מ ע' 38).

הב"מ אינו ענין לשביתת מלאכה וכו', כ"א אדרבה להוספה במלאכה, מלאכת שמים, התורה ומצותי'.

(ב) נקודה נוספת בנידון זה שהמדובר הוא ביתומי המלחמה, שאינו ענין לנסיעת היתומים מביתם למשך זמן, שעל ידי זה יודגש עוד יותר רגש הבדידות של האלמנות, ובמקרים רבים – גם של האחים והאחיות. ואדרבה בהיעשות הנער גדול, תגדל גם חובתו בנוגע לאם ולבית בכלל, לעשות התלוי בו בעידוד רוחם וביסוס בטחונם בה' בורא עולם ומנהיגו ומשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית.

(ג) קרוב לומר אשר חלק גדול מהאמהות והמשפחות יוותר על רגש לבבם הם, הגעגועים לנער שנסע וכולי, ובלבד שהנער ייהנה ויתענג מהנסיעה וכולי. אבל לדעתי אין התענוג וההנאה שוים לעומת הבדידות שתודגש יותר אצל האם ובני המשפחה. ועוד, וגם זה עיקר, שכאמור, הבר מצוה צריך לחזקו ברגש האחיות שלו, כיון שנעשה גדול למצות, ולא לפוטרו. ועל אחת כמה וכמה שלא יתחיל תקופת הבגרות שלו בהנאה על חשבון צער אחרים. וק"ל.

(ד) ואם בכל זמני השנה האמור בתקפו הוא, על אכו"כ בחודש תשרי, הוא חודש החגים והמועדים, שאז יפקד מקום הבעל והאב ביותר, ויש להשתדל במיוחד למלאות החלל במידה האפשרית. וכל אלו אשר הענין קרוב לליבם עליהם לעשות התלוי בהם בכדי שגם משפחות אלו יחוגו המועדים והרגלים במצב רוח מתאים, וכהוראת תורתנו תורת חיים.

(ה) תחליף לההצעה האמורה, ומתאים הוא גם לסיכום הנקודות המודגשות במכתב זה, הוא להזמין את הברי-מצוה ביחד עם האמהות וכו' לכפר חב"ד לימי המועדים והימים טובים דחודש תשרי הבע"ל, כל הימים או חלק מהם, ועל דרך שסידרו זה בימי הפסח שעברו, ובזמן שמחתנו בפרט.

(ו) אין בהאמור סתירה לההצעה להאריך הנערים בני מצוה, והנערות בנות מצוה, בקייטנה בכפר חב"ד, שהרי אין זה אלא למשך זמן קצר ובקירוב מקום (לפי ערך) להמשפחה, נוסף על האפשרות לביקור, שיחה טלפונית וכולי.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

קעא

אדמו"ר זי"ע

ט'תקיב

בי"ה, כ"ז סיון, ה'תשכ"ח
ברוקלין

שלום וברכה!

... הפ"נ יקראו בעת רצון על הציון הק' וכן בקשר ליום הולדת
שלו.

לשאלתה לאיזה מצוה סגולה מיוחדת כו' – כמובן, עניני טהמשי"פ
ועניני צניעות (כיסוי הראש, לבושים וכו'). וראה זח"ג (קכו, רע"א): בעיא
איתא כו' גודל השכר בזה.

ט'תקיג

בי"ה, כ"ח סיון, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נ"נ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

לפלא קצת שזה זמן רב לא שמעתי ממר. ובטח בינתיים קבל כל
מכתבי והפ"ש על ידי הנוסעים.

בהמשך לזה שמסרתי על ידי הנוסעים וענני על ידי הנוסעים, הנה

ט'תקיב

לשאלתה: נכתב בשוה"ג לאגרת ברכה לנישואין.

ט'תקיג

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט"ת, ובהנסמן בהערות
שם.

ביקר אצלי בשבוע העבר מר אריק שי' שרון, ודברנו בארוכה בענין הנ"ל ובענין השטחים בכלל וכו', באריכות לפי ערך, אף שאינו בערך לגודל חשיבות הענין.

ונוסף על שבכלל קשה להעלות על הכתב כל האריכות, הרי בענינים אלו מוטב דיבור בע"פ מאשר כתיבה. ובאם יענין את [מר] לדעת הדברים, הרי בטח ימצא אופן המתאים לשמוע אותם מפיו של הנ"ל.

לא בקשתי את מר שרון בפירוש למסור למר את כל הנ"ל, כיון שאינני יודע אם רוצה מר להתערב בזה ואם זה מענינו וכו'. לכן לא הזכרתיו כלל בשיחתי האמורה, בכדי שתהי' בחירה חפשית לגמרי ביד מר בזה.

בכבוד ובברכה.

ט'תקיד

ב"ה, עש"ק פ' עלי באר ענו לה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

אביע תקותי חזקה, אשר בימי סגולה, ימי הגאולה יב-יג תמוז
הבע"ל, וכן בימים שלפניהם ושלאחריהם,

עלי באר: שיעור היום (בשיעורי חת"ת הידועים).

עלי באר ענו לה: באר נקראו כנסיי וכמשי"נ מעין גנים באר מים חיים וענו לה שמעוררים אותם מלמעלה, ועיי' תומ"צ עולים ממאסר הנה"ב לאור באור החיים (עיין לקו"ת ואוה"ת עה"פ).

מר אריק שי' שרון: ראה לקמן אגרת ט'תקכד.

בענין הנ"ל ובענין השטחים בכלל וכו': ראה גם לעיל אגרת ט'תמה, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תקיד

כללי פרטי. נדפס בלקו"ש ח"ח ע' 339, והושלם ע"פ צילום האגרת.

שיעור היום: חוקת כא, יז.

וכמשי"נ: שה"ש ד, טו.

תעלה בזכרון כאו"א פרשת הגאולה, פרשת המאסר שקדם לה
ופרשת הסיבות שגרמו להם,

זכרון המביא לידי התבוננות, התבוננות ו"לימוד" פרשות אלו
המביא לידי מעשה,

מעשה בפועל בפעולות שהן היסוד והפנימיות של הפרשות האמורות:
הפצת היהדות, התורה (הנגלה והפנימית) ומצותי ועד כדי מסנ"פ,

מסנ"פ (רצונו וכל עניניו) מתוך הרחבה אמתית, שהרי גם במצב
שמתקיימת במילואה ההבטחה: פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו' צ"ל קבוע
בלבו תמיד ממש ענין מסירת נפשו לה',

לעמוד חזק נגד כל מונע ומעכב, אויב ומתנקם – הן מחוץ והן
מבית,

ולהיות בטוח אשר סוף סוף יבטלו כל המניעות ועיכובים ותצליחנה
הפעולות הלוח והוסיף ואור

וגם מספר הפועלים בזה – פעלי דיממא, מאכן ליכטיג – יגדל הלוח
וגדל עד כי חדל לספור –

פרשת הגאולה . . והסיבות: ראה בזה רשימות המאסר (לקו"ד ח"ד). קונטרס יב
תמוז, תרצ"א (בס' הקונטרסים).
מסנ"פ (רצונו): ראה ד"ה פ"י מסיני לאדה"ז (בונה ירושלים סע"א. מאה שערים
סמ"ג). ד"ה עתידים צדיקים, ה'תש"ב.
ההבטחה: פחדכם: ראה בכ"ז תניא ספכ"ה ופמ"א.
אויב ומתנקם: ראה ד"ה וקבל היהודים, תרפ"ז.
פעלי . . ליכטיג: עירובין סה, א. וכפ"י הצ"צ (הובא בלקו"ד ח"ב עת"כ. ונאמר
ויקרא אלקים לאור יום).

לקו"ד ח"ד: תרי"א, ב ואילך. ולאח"ז בסה"ש תרפ"ז ע' 79 ואילך.
בס' הקונטרסים: סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א.
ו"לימוד" . . המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
ד"ה פ"י מסיני לאדה"ז: נדפס לאח"ז במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקו.
ד"ה עתידים צדיקים, ה'תש"ב: סה"מ תש"ב ס"ע 74 ואילך.
פחדכם ומוראכם וגו': עקב יא, כה.
ד"ה וקבל היהודים, תרפ"ז: סה"מ תשי"א ע' 180 ואילך. תרפ"ז ע' קי ואילך.
ויקרא אלקים לאור יום: בראשית א, ה.
עד כי חדל לספור: לשון הכתוב – מקץ מא, מט.

עדי לקיום היעוד כי תרבה הדעה והחכמה והאמת ומלאה הארץ
דעה את ה', בגאולתנו הקרובה האמתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

* * *

להערה

(1) בשער היחודה"א פ"ט מהי כוונת ההוספה "וגם חז"ל כינו כו"י –
י"ל כי בנוגע להכתוב מבואר עפמשנ"ת ברמב"ם ה"ל יסוה"ת פ"א ה"ט.

(2) בח"א פכ"ו ומקרא מלא כו' – קאי על **כללות** הענין (שצ"ל
בשמחה).

* * *

ויה"ר שירבו – הוא וחבריו ש"י שבחברון – בתורה (הנגלה
והחסידות) ובתפלה ברעו"ד בעיר האבות שע"ז יבססו כיבושה ברוחניות
והכתוב לעיל זוהי ג"כ הדרך לבטל המונעים מבית לכיבושה לצמיתות

תרבה . . את ה' : ראה רמב"ם ה"ל תשובה פ"ט, ה"ב. שם בסיום וחזרתם ה"ל מלכים.
פיה"מ סנה' ר"פ חלק (קרוב לסוף ההקדמה ל"יג היסודות). מו"נ ח"ג ספ"א.
תרבה . . החכמה . . דעה את ה' : בזח"א (קמ, סע"א): אותו זמן ישגא החכמה
בעולם כו'. אלא שמשמע שמדבר בתקופת תח"מ (וכן מוכח בזח"א ק"ג, ב. קל, סע"א).
משא"כ ברמב"ם.

הדעה והחכמה והאמת : הוסיף ביאור בסוף ה"ל מלכים: ולא יהי עסק כל העולם
אלא לדעת את ה' בלבד (להעיר מה"ל יסוה"ת פ"א ה"ד: הוא לבדו האמת. ועייג"כ תניא
פלי"ה בהג"ה בשם הרב המגיד) ולפיכך יהיו ישראל חכמים כו' ושיגו דעת בוראם כו'
(להעיר מה"ל יסוה"ת פ"ג, ה"ט). ובזה יובן ג"כ מה שרק בה"ל מלכים ובמו"נ הובא סיום
הכתוב: כמים לים מכסים.

ומלאה הארץ דעה את ה' : ישע"י יא, ט.
להערה: קטעים אלו למו"ה יצחק דובאָו. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת
ט"חמ (ע' עו), ובהנסמן בהערות שם.
ויה"ר: קטעים אלו למו"ה ברוך ש"י נחשון וזוג' (גדפס ב"היכל מנחם" ח"ג ע' רצ.
ח"ב ע' קיא).

וככתוב לעיל: באגרת הכללית-פרטית.
כיבושה כו' : ראה גם לעיל אגרת ט"חמה, ובהנסמן בהערות שם.

קעה

אדמו"ר זי"ע

כפשוטה (כי מונעים ולוחצים מבחוץ אין – לעי"ע עכ"פ – כי אם קול עלה נדף).

שהרי מתקרב קץ גלותנו, גלות אחב"י שבאה"ק תי"ו ובחוי"ל גם יחד.

* * *

על של עתה באתי – שהוי"ל לאחרונה ומצו"ב.

מאשר הנני קבלת רשימותיו מאז ומקדם. ות"ח ע"ז. ובקשה **כפולה** – על להבא שיוסיף כהנה וכהנה, ואל יתחשב **כלל** בהעדר האישור מכאן (מפני הטרדות וכו') – שהרי שכר מצוה מצוה.

* * *

נ"ב. זי"ע נתקבלו הספרים (חומש עם פרש"י – כתב-יד; שו"ת מנחת אלעזר) ות"ח ת"ח,

מ. ש.

* * *

בברכת הצלחה בעבוה"ק כרצון בעל השמחה – מוסיף והולך ומוסיף בכמות (שבזה אין מקום לטעות) ובאיכות.

נ.ב. זי"ע נתקבל מכתבו מעש"ק והפ"י שבו יקרא בעת רצון עה"צ הק'.

לפלא שבכל מכתביו אין מזכיר דבר על הסתדרות הענין של האברך הנעלה וכו'. . שי' וניצולו ביותר ובפרט בנוגע הת' שי' מאנגליא (שזה תלוי בסיפוק צרכיו – סילוק דאגותיו).

* * *

קול עלה נדף: לשון הכתוב – בחוקתי כו, לו.

על של עתה באתי: קטעים אלו למו"ה יעקב לנדא (נדפס ב"מקדש מלך" ח"ב ע' 272). אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט"רנו, ובהנסמן בהערות שם.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב. וראה תניא פל"ט (נב, ב).

נ"ב: קטע זה למו"ה ישכר דוב שי' ווייס. אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ג אגרת ח'תשכב.

בברכת הצלחה: קטעים אלו למו"ה ניסן נעמאָנאָוו. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט"ז (ע' לז), ובהנסמן בהערות שם.

ע"פ הנ"ל מובן שאין מקום להתפטרות מעניני בעל הגאולה, כ"א
אדרבא.

בנוגע ל"ביתנו" – ע"פ עצת ידידים שעל אתר (ובפרט ששינויים
חלים וכו').

בברכת הצלחה בעניני הרשיית אהלי"י ובשאר עניניו ולבשו"ט מתוך
שמחה.

* * *

בברכת מז"ט להבר מצוה דהבן דוד שליט"א.

ט'תקטו

ב"ה, עש"ק פי עלי באר ענו לה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס כו'
מו"ה שלמה יוסף שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מד' תמוז והקודמיו.

אביע תקותי חזקה . . .

ע"פ הנ"ל . . מתוך שמחה: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח
למו"ה אלכסנדר זושא בונין. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'תז (ע' לז), ובהנסמן
בהערות שם.

"ביתנו": מוסד לבנות לטיפול מיוחד בהנהלתו של הנ"ל.
בברכת . . שליט"א: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח למו"ה יעקב
וזוג' שי' אורנשטיין.

ט'תקטו

חלקה נדפס בלקו"ש חי"ב ע' 221, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה שלמה יוסף: זיין. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'תז (ע' לז), ובהנסמן
בהערות שם.
אביע תקותי חזקה . . . כנ"ל אגרת שלפנ"ז.

בברכה לבשו"ט מתוך בריאות טובה,

מ. שניאורסאהן

נ. ב.

בנוגע לרחשי לבבם הט' דיו"ח (הררמ"א) שי' כו' להנציח שמו כו' — מה טוב שיהי' בכולל שע"י תו"א. ומהמעלות — בירות"ו וגם האמצעים שברשותם יספיקו. ועוד.

להערות כת"ר במכ' מג' סיון (בנוגע לפ"ש בשנה זו וכיו"ב — היש ענין להיות בדרך רחוקה, כמש"כ ברשימתו), ובהקדמה [—] ויסוד הוא בשקו"ט שלי — שכיון שהמדובר: 1) בענין דשייך בו כרת, 2) לאידך גיסא — שהזכרים מבני יג"ש ומעלה יהיו משך שעות אחדות בד"ר מירות"ו לאו

דיו"ח (הררמ"א): דיוצאי חלצי הרב ר' ברוך מרדכי אטניגר מבאברויסק. וראה תולדותיו ב"אהלי ליובאוויטש" גליון ד' (שבט תשנ"ו) ע' 59 ואילך. וראה גם לקמן אגרת ט'תקמז. ט'תקנא.

להערות כת"ר במכ': לתועלת הלומדים מועתק בזה [במקומות המתאימים] מכתבו של הרש"י זרין:

ב"ה. ג' סיון תשכ"ח

לכ"ק אדמו"ר שליט"א!

קבלתי שיחת כ"ק שליט"א מאחש"פ, ונהניתי מאד מחידושים היקרים, ותח"ח. ולא אמנע מלהבי[ע] את פליאתי בנוגע להמסקנא של כ"ק כי "יש להמנע עכשיו ולא להיות בי"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים", זאת אומרת שכל בני ירושלים כרבע מיליון איש כ"י צריכים לעקור בזמן פסח שני מירושלים, ואפילו אם [ת"ל] שזה אמור רק אל המהדרים, וכמש"כ כ"ק, "ואפילו את"ל שאינו אלא ספק וס"ס" וכו', הרי ב"ה יש בירושלים אלפים ורבבות יראים ושלמים המהדרים בהידור מצוה, וא"כ כולם צריכים לפרוש מירושלים כיהודה בן דורתא, אתמהה.

ובעצם הדבר כמה פליאות יש לי, ובענייתי קצרה דעתי מהבין [כדלהלן].

ברשימתי: שיחת אחש"פ שנה זו (נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 216 ואילך).

בד"ר: בדרך רחוקה.

קבלתי שיחת כ"ק שליט"א מאחש"פ: בהעתק השיחה ששלח הרבי אליו, נרשם

בראשה:

למהררש"י שליט"א

שלום וברכה

תי"ח על הפ"ש ע"י הררמ"ל שי' ותהא רפוקי"ש ויבשי"ט

מ. שניאורסאהן

מילתא רברבא הוא (ועאכו"כ — שאלה שהם בלאה"כ בד"ר לא ידחקו את השעה ליכנס לירות"ו דוקא בשעות אלו),

מסקנתי שיש ספק וס"ס וכו' בנדו"ד, ולכן אלו שבד"ר לא יעלו ומה טוב שהנמצאים בפנים — יצאו.

— דיון בפני עצמו בנוגע לאלה שמעולם לא יצאו מירועה"ק —

ועוד להקדים — שכש"כ וק"ו שכן הוא בנוגע לפסח ראשון (ובהוספת — נשים), וכמו שאמרתי לאלה ששאלוני אז.

וע"ס מכי כת"ר: 1) ראשית דבר הרי ממנ"פ כו' — המענה: (כנ"ל) בפ"ר מכש"כ שיש חשש הנ"ל, ומי שלא הי' בד"ר אז — לתא דמזיד בזה. ובכ"ז: פשוט שאפילו למ"ד דאפילו הי' בד"ר בפ"ש בכ"ז חייב כרת על שלא עשה פ"ר (כשבמזיד), אעפ"כ אל לו להוסיף פשע בפ"ש — ולהיות מזיד גם אז, אף שאין נפק"מ לכרת דפ"ר. 2) כשיהי' בד"ר בפ"ש — יפטר מכרת ג"כ עכ"פ לדעת מד"א דהזיד בראשון ובד"ר בפ"ש פטור. 3) ועיקר

מסקנתי: לאח"ז נשתנה המצב והרבי כתב באגרת מי"ג אייר ה'תשל"ה (נדפסה בלקו"ש שם):

"בהמשך להשקד"ט מאז עדמש"כ ונאמר בשיחות אחש"פ, תשכ"ח, בעוה"ר (כולל שמתחיל מביום ה' (ממש — מכריזים) אחי הוא... ויעלהו גו' (מ"א כ, לב-לג))

נשתנה המצב ואין עתה היכולת ואפשריות לשנות (ולבנות) כפי הדרוש להקרכת ק"פ וכו' —

ולכן גם אין מקום שלא להיות בער"פ או ב"ד באייר קרוב לירות"ו. ויה"ר שיקויים בעגלא דידן בלשון הרמב"ם (תשובה פ"ז, ה"ה) ישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין — וגם עשיית התשובה מיד — ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל כו' (ה' מלכים ספ"א).

ראשית דבר הרי ממנ"פ כו': ז"ל השואל במכתבו:

ראשית דבר: הרי ממנ"פ, אם נחשוב מה שלא עשו פסח ראשון כאונס, וכמו שהוא באמת, בין מצד ההלכה, אם מפני שאין אתנו נביא יודע עד מה על מקום המזבח, [אם] מפני שאין לנו בגדי כהונה ותכלת באבנט ובציץ כה"ג לרצות על הטומאה וכו', ככל שהאריכו בזה אל[ה]ן שמחו לי' מאה עוכלי על הר"צ קלישר ז"ל בשעתו, וכמש"כ גם כ"ק שרבו האוסרים, ובין מצד המציאות, וכמש"כ כ"ק "בנידו"ד שאי עשיית הפסח הראשון הוא מפני יד האומות" כו', א"כ הרי אותו אונס עצמו עומד וקיים גם בפ"ש, ומה נשתנה ומה נתחדש בנוגע להאונס בין ראשון לשני? ואם נחשוב אותם למזידים בראשון, לחשוש לדעת הר"י מפריש, א"כ מה יועיל ומה יתן ומה יוסיף אם יצאו לדרך רחוקה בפ"ש, הרי קי"ל הזיד בראשון ושגג או נאנס בשני חייב כרת.

— כל אלו שהיו בד"ר בפ"ר (ובהם — רוב האורחים) ירויחו הכל ע"י שיהיו בד"ר בפ"ש (להספק הנ"ל).

שאלה עצומה על כל הדורות כו' — עד לאחרי המלחמה דאשתקד, הייתה יד האומות תקיפה כו'.

דיוק "שלי" בל' הש"ס **שהתורה** דחתו, ובפרט הדיוק בענין "מפני טומאה דחיתיו יחזור ויעשה בטומאה" — ומקשה ע"ז שהרי המנ"ח אומר שכי"ז לאו דוקא, במחכ"ת דהמנ"ח איני מחוייב לדחוק לתרץ דבריו (1) במקום דלתא דכרת (2) כשהם היפך הפי' הפשוט בש"ס. ועוד להוסיף — שע"פ החילוק (**כפשטות** הל' והענין בש"ס) בין דחי' דטומאה (וד"ר) לשאר אונס, יובן מה שבכל הדוגמאות שבש"ס מפרט **טמאין** כו', אף שבכו"כ הי' אפ"ל אונסין וכיו"ב. ולא נצטרך לומר שכיון שבאחדים צ"ל טמאין — נקט כן בכולהו.

שאלה עצומה על כל הדורות: ז"ל השואל במכתבו:

ואולי נאמר שאמת הדבר שבראשון היו אנוסים, וכן בשני, אבל מ"מ עדיף להיות בדרך רחוקה שהתורה פטרתו מלהיות בירושלים שהחוב חל עליו אלא שהאונס פוטרו, וגם בראשון היו כל בני ירושלים צריכים לעקור בע"פ למחוז לירושלים, אלא מה שעבר עבר, אבל בפ"ש שוב עליהם להיות בד"ר. אבל אם כה נאמר תיפול שאלה עצומה על כל הדורות למן החורבן ועד הנה, שהיו תנאים ואמוראים וגאונים וראשונים וצדיקים במשך כאלפיים שנה, ולא מצינו שעקרו בע"פ חרץ לירושלים, והרי מה שלא עשו כל הזמן את הפסח הוא ג"כ מפני האונס של יד האומות, א"ו [אלא ודאין] שכיון שכבר הם אנוסים אין נ"מ אם יהיו בירושלים או בד"ר.

דיוק "שלי": ז"ל השואל במכתבו:

וזאת שנית: עיקר חידושו של כ"ק הוא על יסוד דיוק מלשון הגמ' שהצבור אין עושים פ"ש דוקא כשהתורה דחתה אותו מפ"ר מפני הטומאה או מפני ד"ר, אבל אם לא עשו הצבור פ"ר מחמת סיבה צדדית של אונס חייבים גם בפ"ש. ותמיהני, הרי כ"ק עצמו הביא את התוספתא פסחים וירושלמי שם ה"ב בניתן לישראל לבנות בית הבחירה בין ראשון לשני שלחכמים אין הצבור עושים פ"ש ור' יהודה אומר עושים פ"ש, והרי כלל גדול הוא יחיד ורבים הלכה כרבים, ואיך יש כח בידינו לפסוק הלכה נגד כלל זה ע"פ דיוק בגמ' ? והלא בערובין בלבד הוא שאמרו בערובין פא ב' כ"מ ששנה ר' יהודה בערובין הלכה כמותו, וברא"ש שם פ"ג ס' ד' אפילו נגד רבים; ומבואר שמלבד ערובין הלכה כרבים נגד ר' יהודה. ואף שכתוספתא וירושלמי שם לא הוזכר בפירוש הלשון "חכמים", אבל גם מה שנאמר בלשון של סתם הוא רבים כמש"כ התוס' ביצה ב' ב' וערובין מב' ומד' א' ובכ"מ ואכ"מ. ולא אבין למה כ"ק לא הזכיר דברי הסתם כלל, רק כללם בכלל "וכו'", ודברי ר' יהודה הזכיר במפורש.

כוונתי בל"השוות הבבלי והירושלמי" היינו שלא נאמר **דסתמי** דהבבלי פוסק דלא כר"י. ובירוש' נשאר במחלוקת (אלא שצריך ללמוד מהכלל דיוה"ך, שכמה יוצאים מכלל זה).

הלכה פסוקה ברמב"ם כו' סתמיות לשונו כו'. הרי ידוע בכללי

וגם לא אבין מש"כ כ"ק שבמה שאנו יכולים להשוות הבבלי להירושלמי יש להשוות, הרי לכאורה לא די שאינו משווה אלא מחלק עלינו את השווים, שהרי להירושלמי חכמים חולקים וסוברים שאין עושים פ"ש, וא"כ הרי הלכה כרבים, ומהבבלי מדייק כ"ק שאם לא עשו פ"ר מחמת אונס ולא משום איסור התורה עושים פ"ש.

שו"ר שבהגהת הגר"א לתוספתא יש: "וכן שניתן כו'", ונראה שר"ל שזה דברי ר' נתן ואין זו סתמא, אבל אין גירסא זו כתוספתא שלנו ולא כתוספתא צוקרמנדל בכת"י.

דיוה"ך: דיחיד ורבים הלכה כרבים.

הלכה פסוקה ברמב"ם כו': ד"ל השואל במכתבו:

ועוד בה שלישיה: הרי הלכה פסוקה היא ברמב"ם שאין פ"ש דוחה את הטומאה, וכחכמים בפסחים כ"ה ב' ולא כר' יהודא שם, אלא שמחדש כ"ק שהדברים אמורים רק כשלא עשו פ"ר מפני הטומאה, וכמו שאמרו בגמ' שם מפני הטומאה דחיתיו יחזור ועשה בטומאה, והיינו כשנדחה מפני איסור תורה, וכמאמר התורה חזרה עליו לעשותו בטהרה כו', אבל כשנדחה פ"ר מפני סיבה צדדית עושה פ"ש גם בטומאה, וכוונתו כמובן אף ביחיד שנדחה מפני האונס, וגם סיים ודלא כהמנ"ח במצוה ש"פ, והמנ"ח לא מדבר כלל על רבים אלא על יחיד.

והנה במנ"ח כ' בפירוש שמפני הטומאה שאמרו לאו דוקא, וה"ה כששגג או נאנס, וסיים שזה פשוט ולא ניתן לכתוב מפני רוב פשיטותו. ואיני יודע כמה דחה כ"ק את המנ"ח (ולהלכה למעשה!), אם מפני הלשון מפני הטומאה דחיתיו כו', הלא המנ"ח עצמו מביא לשון זה, וכ' שלא דוקא הוא, וא"ז אלא כיון שהתורה רוצה שפ"ש יהי ג"כ בטהרה, ובמה נדחו דבריו. ואם נאמר שהלשון דחוק לפי המנ"ח, הלא יותר ויותר דחוק הלשון אם נאמר מש"כ באופן סתמי אין פ"ש דוחה הטומאה שהוא דוקא באופן מיוחד, ומשמעות סתמיות הלשון הוא בכל אופן, וכן מורה לשון הרמב"ם, שבפ"ה ה"א חושב אלו שעושים פ"ש: הטמא ושהי' בד"ר ושנאנס או שגג, וכשאומר אח"כ בפ"י הט"ו שפ"ש אינו בא בטומאה, ודאי כוונתו על כל אלה שהזכיר שעושים פ"ש.

וגם נ"ל ראייה להמנ"ח מגמ' ביומא נ"א א' ונוקמי' בפסח שני, מי דחי טומאה, ואם נאמר שבפ"ש ג"כ דוחה טומאה כשלא עשה פ"ר מפני ששגג או נאנס, הרי הדק"ל ונוקמי' בפ"ש כששגג או נאנס בראשון שדוחה את הטומאה. ואין לומר שכשאמרו זבח סתם וכשנוקמי' בפ"ש ר"ל בכל אופן, ולא דוקא באופן מיוחד כששגג וכו', שא"כ למה אמרו בתחילה ונוקמי' בפ"ר שדוחה טומאה, ה"ז ודאי הוא במקרה רחוק, כשכל או רוב הצבור טמאים, שביחידים אינו דוחה טומאה, ובכ"ז ה"י ניחא לו להעמיד בפ"ר, וא"כ כש"כ שיש להעמיד בפ"ש וכששגג בפ"ר, שזה מקרה יותר מצוי, א"ו שלעולם אין פ"ש דוחה הטומאה, וא"כ אפילו אם נניח שהצבור עושים פ"ש מ"מ בטומאה ודאי לא עושים.

הרמב"ם דאינו מביא דברים הנלמדים מדיוקא וכו'. וחידוש גדול יותר ממה שכתבתי – עיין בצפענ"ח (המלוקט) עה"ת בהעלותך (בענין צבור ודחיית שבת).

ואת רובע דאין בגכ"ה ומזבח בער"פ כו' – הרי לדעת ר"י מפריש קיימין, שלא הי' בימיו נביא לקבוע מקום המזבח וכו' – ובכ"ז רצה להקריב כו'. וכבר האריכו בזה האחרונים. וז"ע אתי לידי קונטרס מיוחד לזה קרנות המזבח (וורשה, תרפ"ח) שקיבץ כל הקושיות הנ"ל וכיו"ב ומתרגם (אף שקצת דבריו – צע"ג).

ולמעיר – (לכאורה) בנין המזבח (הל' ביהב"ח ספ"ב) אפ"ל במשך זמן חיוב הקרבת ק"פ ועדיין שהות להקריבו.

שאלת תם: היכן מצינו דין ד"ר בפ"ש?

ואת רובע דאין כו': ז"ל השואל במכתבו:

ואת רובע: אפילו אם יהינא את הכל, היינו שהלכה כר"י מפריש שיש חיוב בזה"ז להקריב ק"פ, ונגיח שיש בידינו עכשיו לבנות מזבח ולעשות בג"כ [בגדי כהונה] וכו', אבל סו"ס כשהגיע יום י"ד ניסן ואין כלום, הרי עכשיו בודאי אין שום חשש של חיוב כרת, אפילו כשקודם לכן לא עשו במזיד את המזבח, שהרי עיקר האונס הוא בע"פ, וכמו בטמא שיכול הי' לטבול וליטהר ולא נטהר שאינו חייב אלא בטמא שרץ או בשאר הטמאים טומאת ערב כטמא מת שחל שביעי שלו בע"פ, וכמבואר בפסחים ס"ט ב' ורש"י ד"ה ערל וטמא כו', ומבואר שטמא מת שלא היזהר בשלישי אינו חייב, אע"פ שיכול הי' להזות קודם לכן. ובמנ"ח ש"פ מדריק מרש"י יותר מזה שאפילו בע"פ כשהי' אנוס רק בשעת שחיטה, אע"פ שלא הי' אנוס בע"פ גופי' עד שעת שחיטה, נקרא אנוס ופטור. וא"כ בנדו"ד כשהגיע ע"פ ואין מזבח הרי אנוסים אנו ופטורים לד"ה. ואע"פ שבסוכה כ"ה ב' ורש"י ד"ה שחל שביעי מוכח שחייב אדם קודם הפסח להיזהר מפני הטומאה כדי שיוכל לעשות הפסח, ורק למת מצוה מותר להיטמא, אה"נ שחיובא יש, אבל כשעבר ונטמא וכשהגיע ע"פ עדיין טמא אין עליו חיוב כרת, וא"כ ב"ד בערב פסח למה יצאו בד"ר, אפילו בפ"ר, שממנ"פ אם להפקיע החיוב, אין זה מועיל, שהרי חייב הי' קודם לכן לבנות מזבח ולהיות בע"פ בירושלים ולהקריב ק"פ, ואם חייב להיזהר מהטומאה, כש"כ שחייב לא לצאת לכתחילה לד"ר, ואם לצאת מחשש כרת, בלאה"נ כשהגיע ע"פ ואין מזבח והוא אנוס אין חיוב כרת. וקצ"ע שא"כ למה פירש יהודא בן דורתאי, אם לכתחילה אסור לצאת לד"ר ולהפקיע א"ע מחיוב ק"פ. אבל בנ"ד עכ"פ איך שיהי' כיון שהגיע ע"פ ויש עתה אנוס אין מקום לצאת לד"ר, בין בפ"ר ובין בפ"ש.

בגכ"ה: בגדי כהונה.

שאלת תם: ז"ל השואל במכתבו:

וחמישיתו אוסיף: בר מן כל דין אני שואל שאלת תם: היכן מצינו דין ד"ר בפ"ש?

מענה תם: במשנה (פסחים צה, א) מה בין פה"ר לשני כו'. וברמב"ם (סוף הל' ק"פ) ולא אשתמיט בשום מקום (שראיתו) לומר דתני ושייר ד"ר. וראה תוד"ה מה שם.

בסוף מכ' כת"ר **סליחה כו'** – ג"ז לפענ"ד פשוט שאין כל מקום לבקשה זו כו', **ואדרבא**. ועי"ד ב"מ (פד, סע"א) [ורגילני לפרש מחז"ל (קדושין ל, ב) את והב (ביותר, את לרבות) – (ע"י שתחלתם בסופה) בסופה].

ובכמה מקומות (בכל מקום?) נמצא שהלימוד ד"אל תקרי" אינו שולל הקרי שבפי', כ"א מוסיף, ותרווייהו איתנהו למסקנתו. ולא מצאתי עד"ז באנציקלופדיא התלמודית.

ומסיימים בשאלה (והפצרה) בטוב: מתי סו"ס יו"ל הכרך הי"ג, י"ד וכו'? והרי הטוב בריבוי בכאו"א מהם, ולא ימנע ח"ו מבעליו טוב.

לא כתבה תורה ד"ר אלא בפ"ר, ובפ"ש אם לא יכול להגיע בי"ד אייר לירושלים פטור משום אונס ולא משום ד"ר. ונ"מ רבתי, שאם משום ד"ר די בט"ו מיל, אפילו יכול להגיע בסוסים ובפרדים, שנאמר ובדרך לא הי', והלא הי' בדרך, כמבואר בפסחים צ"ד א', אבל אם משום אונס, כל שיכול להגיע בסוסים וכו' אינו אנוס. וא"כ בזה"ז שכל ארץ ישראל אפשר להגיע בו ביום באוטובוסים ומכוניות הנוסעות בלא"ה ככל עת ובכל שעה, אין כאן אונס כלל [וכ"כ רוב האחרונים בנוגע לגדול הבית באבלות שמקום קרוב בימינו, שנתחדשו דרכי נסיעה אין מקום קרוב נקרא עשר פרסאות דוקא, ועיין באנציקלופדי' תלמודית כרך ה ע' קט וציון 48. ואפילו להסוברים שם שלא נשתנה הדין מחמת שינוי המציאות, י"ל שה"ז מפני שעכ"פ נאמר שם הדין על המקום היינו מקום קרוב, אבל בפ"ש אם לא נאמר בו כלל דרך רחוקה, תלי רק בזה אם יכול להגיע או אינו יכול], וא"כ אין היציאה בפ"ש לד"ר מועיל כלל (ואמנם ד"ז שאין דין ד"ר בפ"ש עוד לא ברור לי, ויש לעיין).

סליחה כו': ז"ל השואל במכתבו:

ואבקש סליחת כ"ק שליט"א על שאני מעיז להציע בזה פליאותי הנ"ל. תורה היא וללמוד אני צריך.

בהערצה, שלמה יוסף זיין.

ובכמה מקומות: ראה ס' הליכות אלי ס"ג. ועיין מו"נ ח"ג פמ"ג. שו"ת הרדב"ז ח"ג תשובה אלף סח (תרמג).

באנציקלופדיא תלמודית: כרך ב' מערכת אל תקרי.

ולא ימנע כו': ראה משלי ג, כז: אל תמנע טוב מבעליו.

ט'תקטז

ב"ה, ח' תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת שפרה יהודית תחי'

ברכה ושלוש!

זה עתה נתקבל מכתבה מכ"ג ניסן, שכנראה נשלח בדואר רגיל, עם המצורף אליו.

ות"ח ת"ח בעד הבשורות טובות מהפעולות הכי נעלות אודותן כותבת. ויהי רצון שתבשר טוב בזה גם להבא, וכן — וכמובן שעיקרי הוא — מנחת אמתי יהודי חסידותי מכל ילידי שיחיו.

בודאי מסרו לה מהנהלת צעירי אגודת חב"ד תוכן מכתבי בשלילת הסברה דנסיעת הברי-מצוה לכאן. ומזכיר אני ענין זה כיון שבטח גם היא השתתפה בדיון האמור.

ומענין לענין באותו ענין — שאין כדאי לערוך חגיגת בנות-מצוה, כיון שעדיין רבני ישראל מחולקים בדעתם האם יש מקום להנהיג טקס זה, וכמה צדדים לדבר, ועדיין מוקדם הזמן לקבוע הלכה פסוקה בזה. לאידך גיסא, נכון הדבר להזמין לקייטנות כפר חב"ד, וכן הברי-מצוה. ובלי נדר תהי' השתתפות מכאן במעשר (עשרה אחוזים) בהוצאות הארחת הילדים והילדות הנ"ל בהקייטנה דכפר חב"ד. ומטובה למסור על דבר זה להנהלת הקייטנה או להמתעסקים בפעולה האמורה, ביחד עם המחאה ראשונה המצו"ב בתור התחלה. ובטח בסיום הקייטנות יודיעו לכאן חשבון מדויק.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור, ובפרט להצלחה בחינוך הילדים שיחיו,

ובברכת חג הגאולה הבע"ל.

ט'תקטז

מרת שפרה יהודית: גלומבוויץ-מרוזוב. אגרת נוספת אלי' — לעיל אגרת ט'תיד.
מכתבי: דלעיל אגרת ט'תקיא.
חגיגת בנות-מצוה: ראה גם לעיל ח"ז אגרת ר'שפור.

ט'תק"ז

ב"ה, ח' תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
הרב צבי שי' וינמן

שלום וברכה!

בהמשך למה שנדבר בהיותו כאן ומה שהעירני הרה"ג והרה"ח וכו'
הרחמ"א שי' חדקוב במכתב כת"ר אליו בנידון הרב ד"ר י.ה. שי',

כמדומה שאמרתי לכ' בעת שיחתנו שלא תמיד נוהג הנ"ל להודיע
מקיום הבקשה וכולי. ולכן לא יחכה כ' להודעה מכאן הנתקבלה תשובה
וכו'. וכמו שה"י בפעם הקודמת, הרי בכל אופן אין אחריות שיפנה כ'
להנ"ל ויבקש ראיון אתו וכולי.

כיון שהכל בהשגחה פרטית ונתקבל מכתבו בסמיכות לימי הגאולה
יב-יג תמוז, אצרף בזה משהו שנדפס בקשר עם ימים אלו.

בברכת חג הגאולה, גאולה הפרטית של כל או"א מאתנו, כולל גם
ענינים הפרטיים אודותם שוחחנו, ומהפרט להכלל — גאולת כלל ישראל
האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

ט'תק"ז

הרב ד"ר י.ה.: יעקב הרצוג, כדלהלן באגרת שלאח"ז.
משהו שנדפס בקשר עם ימים אלו: כנראה הכוונה לקונטרס ד"ה "תפילין דמארי
עלמא תרנ"ג" שי"ל אז "בקשר עם חג הגאולה יב-יג תמוז" (לשון הפתח-דבר). וראה
גם לקמן אגרת ט'תקכד.

ט'תק"ח

[תחילת תמוז, ה'תשכ"ח]

כבוד הרב וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
מו"ה יעקב שי' הרצוג

שלום וברכה!

בהמשך להידוע לך מכבר על דבר עבודת פעילי המחנה התורתי באה"ק ת"ו, והצלת אחינו בני ישראל מהמסיון וכולי, ומתאים למכתב הרמב"ן [הידוע אשר כל המקודש מחברו וכו', אין פלא שהמצב אצלם באמצעי כסף דחוק מאד מאד, ובודאי גם זה ידוע למר.

ובהתאם לגודל הדוחק בזה סיפר לי הרב צבי שי' וינמן, שביקר את מר בראַנפמן שי' במונטרעאַל, וענהו שיבוא לעזרתם בסכום חשוב ובלבד אשר כבודו יסכים על זה. ובביקורו של מר בראַנפמן באה"ק ת"ו (לערך בחצי חודש תמוז) יבוא בקשר עם כ' בזה.

ואף שבודאי גם בלי מכתבי יעשה כ' את התלוי בו בשביל שתתגשם עזרת מר בראַנפמן לפעולות הכי נעלות האמורות, לא נצרך אלא להעדפה בגודל הסכום, שבטח גם בזה השפעה גדולה לך על מר בראַנפמן. והרי אין צריך להאריך לדכוותי בגודל הדבר וערכו.

כמובן אתענין ביותר לדעת ההמשך בהענינים אודותם דיבר עמי כ' בביקורו בניו-יאָרק, ובפרט שהמצב מאז ועד עתה לא נעשה שקט יותר אלא אדרבה.

ויהי רצון אשר חודש הרביעי הזה יהי חודש של ששון ושמחה בקיום יעוד הגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה.

ט'תק"ח

נכתבה בהמשך ובשייכות לאגרת שלפני.

למכתב הרמב"ן הידוע: נדפס ב"כתבי רמב"ן" (הוצאת שעועל — ירושלים תשכ"ד) כרך א' ע' שסח. וראה גם תורת מנחם — התועדויות ח"ה ע' 250. ח"ו ע' 58. ועוד.

ט'תקיט

ב"ה, ט' תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין

אל הנהלת "גן ישראל"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח הברכה שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח למחנות
"גן ישראל" בקשר עם פתיחתן שנה זו.

מזכיר

ב"ה, עש"ק עלי באר ענו לה, חדש הגאולה, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ל"גן ישראל"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

תהי פתיחת ה"גן ישראל", וביאתם שמה בשעה טובה ומוצלחת
וימשיכו ההצלחה והברכה בכל ענייני גן-ישראל הגשמיים והרוחניים, וגן-
ישראל יתאים לשמו להעמיד אילנות טובים נושאים פירות טובות,
ויקוים בהם הכתוב יבוא דודי (זה הקב"ה) לגני לגנוני, דירתו ית' על ידי
לימוד תורתנו וקיום מצותי מוארים באור וחיות חסידותיים, כרצון
ותקות בעל הגאולה, כ"ק מו"ח אדמו"ר.

בברכת שבת טוב ולהצלחה.

ט'תקיט

עלי באר : שיעור היום (בשיעורי חת"ת הידועים).

עלי באר ענו לה : באר נקראו כנס"י וכמש"נ מעין גנים באר מים חיים. וענו לה :
שמעוררים אותם מלמעלה, וע"י תומ"צ עולים ממאסר הנה"ב לאור באור החיים (עיין
לקו"ת ואוה"ת עה"פ).

דודי . . לגנוני : מדרש רבה במקומו. נתבאר בהמשך באתי לגני, הישי"ת.

וכמש"נ : שה"ש ד, טו.

הכתוב : שם, טז.

ט'תקכ

[נוסח המברק לקראת י"ב-י"ג תמוז, ה'תשכ"ח]

התוועדויות פעילות ולהמשיכן בכל השנה ובברכת חג הגאולה.

מנחם שניאורסאהן

ט'תקכא

ב"ה, ימי הגאולה י"ב י"ג תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ועד ההנהלה דביהכנ"ס "צמח צדק" בעיר העתיקה
ירושלים עיה"ק – תבנה ותכונן ע"י משיח צדקנו ב"ב
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

כבר עברה שנה וחודש מעת שחרור העיר העתיקה ובה ביהכנ"ס
שנתייסד על פי ציווי אדמו"ר הצמח צדק, שעל פי השמועה והידיעות הוא
היחידי שנשאר במצב המתאים לתפלה ותורה גם יחד, שערים המצויינים
בהלכה.

ובהזדמנות הראשונה כתבתי – אשר יש לתקנו ולשפרו וכו' בהקדם
ובזריזות הכי אפשרית כדי להתפלל בו בתמידות האפשרית לפי מצב
הבטחוני, עד אשר יוכלו להתפלל בו ג' פעמים בכל יום וכו'.

במשך הזמן מאז, נכנסו סכומים מסויימים בכדי לאפשר התיקון
והשיפור הנחוצים, ממקורות שונים, וביחד עם התרמת סכומים אלו
ושילוחם היתה גם כן דרישתי והבעת תקוה חזקה שעל ידי זה יתוסף עוד
יותר בזריזות הפעולה לשיפור בית הכנסת ובית המדרש האמור,

ט'תקכא

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קיח, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
ועד ההנהלה כו': ראה גם לעיל אגרת ט'תעח, ובהנסמן בהערות שם.
דביהכנ"ס "צמח צדק": ראה גם לעיל אגרת ט'תכח, ובהנסמן בהערות שם.
שערים המצויינים בהלכה: ראה ברכות ח, א. טור או"ח סצ"ח.
כתבתי: ראה לעיל חכ"ד אגרת ט'שדמ (ע' שסט).

ולתוספת בקביעת לימוד התורה שם, תורת הנגלה ותורת החסידות, ובפרט מחידושי אדמו"ר הצמח צדק.

לצערי הכי גדול ולתמיהתי הכי גדולה לא פחות, במשך כל זמן זה הנה הידיעות שהגיעו אודות תיקון ביהכ"ס וביהמ"ד וההתקדמות בזה – כאמור – היו מתמיהות ומצערות גם יחד. ואין להאריך בדבר המבהיל, ובפרט אשר חברי הועד על כל פנים מזמן לזמן בודאי מבקרים בביהכ"נ הצמח צדק ורואים המצב על אתר.

מובן שלא חסר תירוצים ואמתלאות, ועד גם טענת אונס רחמנא פטרי, אבל מובן ופשוט גם כן שלא על ידי תירוצים ניושע ויוקם ביהכ"נ על תילו, ואפילו אונס אמתי דרחמנא פטרי, הרי גם כן כמאן דעביד לא אמרינן, וד"ל.

עוד נקודה בהאמור אף שבערך הכתוב לעיל הוא טפל דטפל, והיא אשר בה בשעה שבכמה מוסדות אנ"ש וחב"ד שורר גרעון בקופות, דעפיציט בלע"ז, שמונע להתפתחות הענינים, הרי בקופת ביהכ"נ מונח סכום חשוב לפי ערך – ובמשך כמה וכמה חדשים כאבן שאין לה הופכין, אלא שמתנהלת שקו"ט מי האשם בזה וכו', אשר כנ"ל כל שקו"ט שבעולם לא יועילו כלום להתקדמות הדברים בפועל.

עוד נקודה אשר גם היא אולי בגדר דטפל דטפל, אבל מראה היא על מהלך הענינים, והיא אשר למרות שהוחלט שיהי' חשבון בנקאי מיוחד לענין האמור, ולחשבון בנקאי זה יכנסו כל הסכומים, וכן יתנהל חשבון בפני עצמו מההכנסות וההוצאות של ענין זה, וכן יבחרו ויקבעו שני אנשים – שלהם רשות החתימה על הטשעקים ודוקא שניהם יחד ולא אחד – הרי עד עתה לא נשמע כלום לא ע"ד פתיחת חשבון הבנקאי, ולא ע"ד בחירת וקביעת שני החותמים. ואשר לחשבון, הרי נתקבל רק חשבון אחד וגם הוא באופן בלתי רשמי כלל, ולא כנהוג בכלל, ובפרט בענין צבורי כהאמור, שצריכים לבוא על החתום מחברי הועד ועכ"פ לאשר שפב"פ שולח חשבון ועליו הם סומכים.

ונקודה כללית בהאמור, והיא: אשר אם בכל ענין של תורה ומצוות, מהעקרים בזה ענין הזריזות, ובלשון רבנו הזקן בעל התניא –

אונס רחמנא פטרי: נדרים כז, א. וש"נ.
כמאן דעביד לא אמרינן: ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב.

פוסק בנסתר דתורה – והשו"ע – פוסק בנגלה דתורה: "ידוע לכל מצות מעלת הזריזות בכל המצוות הנאמר ונשנה בדברי רז"ל כו' וזריזותי דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם כו' זריזות נפלאה להראות שמחתו וחפצו למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו וממנו למדו רז"ל לקיום כל המצוות" כו' (אגה"ק סי' כא),

בפרט בנוגע לשיקום ביהכ"נ ע"ש הצמח צדק בעיר העתיקה ירושלים ת"ו, אשר עיני רבים צופיות עליו ומסתכלים בהתקדמות הענין ושואלים ודורשים וחוקרים ולמדים בנין אב וכש"כ וק"ו לעוד כמה וכמה ענינים,

נוסף על מה שכתבתי במכתבי הראשון, אשר לדעתי ביהכ"נ האמור הוא נחלת כל אנ"ש בכל קצוי תבל, וכל התקדמות בזה הרי היא התקדמות הנוגעת לכל אנ"ש בכל קצוי תבל, ומכלל הן אתה שומע כו' וק"ל.

הסיכום מכל האמור, אשר הצעתי:

(א) לעשות אסיפה **דחופה** מכל חברי ועד ההנהלה, לחקור על הסיבות שגרמו להמצב המבהיל האמור, ובעיקר להשתדל למצוא תיכף ומיד אופן ביטול הסיבות, ותיכף ומיד לקבל כל התכנית האמורה בלשון אגה"ק בזריזות נפלאה להראות שמחתם ורצונם למלאות רצון קונם ולעשות נחת רוח ליוצרים, שהרי בודאי ובודאי הקמת ביהכ"נ וביהמ"ד הצמח צדק בעיר העתיקה ירושלים הוא רצונו של הקב"ה.

(ב) לבחור בהקדם ולקבוע מי יהיו השני חותמים על הטעשקים, ומה טוב שיהי' ממלא מקום עוד שלישי, זאת אומרת שכל טשעק יהי' חתום על ידי שנים משלשה אלו.

(ג) מובן אשר שנים – שלושה אלו צריכים להיות כל אחד מגוש מיוחד מחמשת אלו שמהוים את ועד ההנהלה.

(ד) לפתוח חשבון בנקאי ע"ש ועד הנהלה זו, ובודאי למותר להדגיש

במכתבי הראשון: דלעיל אגרת ט'תעח.

ומכלל הן אתה שומע כו': פרש"י פ' שופטים יז, כ. ועוד.

שצ"ל בבאנק שאין בו חשש ריבית, ז.א. שיש שם היתר עיסקא ברור וגלוי.

(ה) על יסוד הנסיון בעבר חוששני גם עתה לאריכות הזמן עד שיבוא כהנ"ל לפועל. לאידך גיסא זקוקים כמה מקופות חב"ד באה"ק ת"ו לאמצעים כספיים. ולכן – מכל הסכומים שנשארו לאחר ההוצאות בתיקון ביהכ"נ שנעשו כבר עד עתה, הרי אלפים לירות ישארו בקופת ביהכ"נ (ובהם יפתחו את החשבון הבנקאי), ושאר כל הסכומים יכניסו **תיכף ומיד** למוסדות חב"ד אשר שולחים להם תמיכה מכאן, כפי הרשימה מהמזכירות בגליון בפני עצמו, וכבר נוכח מחשבון מוסדות אלו.

(ו) ומכאן ולהבא יהי הסדר שישלחו האמצעים לקופת ביהכ"נ לאחר שיתקבל כאן דו"ח מפורט מהעבר, וכן ידיעה ברורה על מה ואיזה ענין זקוקים עוד סכום, גודל הסכום, וכו' כו'.

(ז) מודגש כמה פעמים במכתבי, ובכל זה ליתר שאת באתי בזה עוה"פ, והוא אשר הבעה"ב הבלעדי והיחידי מכאן ולהבא של ביהכ"נ הצמח צדק בעיר העתיקה הרי הוא ועד הנהלת ביהכ"נ.

(ח) ליתר שאת הנני להדגיש עוד נקודה אף שג"כ מובן ופשוט, אשר בכל הכתוב לעיל "ביהכ"נ אדמו"ר הצמח צדק בירושלים ת"ו" – הכוונה היא לביהכ"נ, החצר שלו, הבנינים בחצר וכו' וכו', אלא שהכל הולך אחר העיקר ולכן נכללו בשם ביהכ"נ.

מטובם לאשר קבלת מכתבי זה בחוזר ומה טוב מהיר דחוף, באופן שנשלח מכאן ומכמה טעמים מובנים. ויהי רצון אשר במשך זמן קצר יוכלו לבשר טוב מהתקדמות כל הענין ועד לשלימותו. וזכות אדמו"ר הצמח צדק תעמוד לכל אחד ואחד להצליח בפעולותיו לבנין ביהכ"נ ושכלולו בזריזות נפלאה ומתוך שמחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

נ. ב.

הגיעני שמועה אשר יש מישהו שרוצה לעשות מגבית באופן רחב או בלתי רחב **לכל הרוצה** להתנדב לתיקון ביהכ"נ וכו', וכפי שאמרתי בע"פ בהזדמנויות שונות, הרי כל ההוצאות להקמת ושכלול ביהכ"נ הרי הם אך ורק זכותם של לומדי תורתנו של הצמח צדק ההולכים בדרכיו באיזה מדה שהיא עכ"פ, וכן ממוסדות ציבוריים וקרנות ציבוריות, אבל לא מאנשים פרטיים אשר לעת עתה לא מאנ"ש המה, ורק אוהדים או קרובים, אף שלאחרי הקמת ביהכ"נ ושכלולו בטח יהי' בזה שינוי ועוד חזון למועד.

ט'תקכב

ב"ה, ט"ז תמוז, תשכ"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ רב פעלים לתומ"צ וכו'
הרב אהרן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ובו בקשת ברכה פ"נ מיום הבהיר – יום סגולה חג הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ובעת רצון יקרא על הציון הק'.

בכבוד ובברכה ובת"ח על ההודעה מההתוועדות ביום גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר בודאי אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע גו'.

ט'תקכב

הרב אהרן: מונסונגו, מרוקו.
אז נדברו גו': מלאכי ג, טז.

ט'תקכג

ב"ה, ט"ז תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

צו די תלמידים פון דער כתר פון
הרב שבתי אַלפערין שי'
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אייער בריוו פון ערב שבת קדש פ' זאת חקת התורה איז ערהאַלטן
געוואָרן.

דער אויבערשטער זאָל דערפילן אייער האַרץ-פאַרלאַנג לטובה וועגן
וועלכן איר שרייבט, איר זאָלט מצליח זיין אין לימוד התורה וקיום
המצוות בהידור, דורכגעדרונגען מיט יראת השם און אהבת השם, און עס
זאָל מקויים ווערן באַ יעדערן פון אייך און באַ אַלעמען צוזאַמען דער
מאמר פון אונזערע חכמים ז"ל: **יגעת** — מען זאָל זיך אָנשטרענגען און
האַרעווען, דאָן איז די הבטחה — **ומצאת** — איר וועט געפינען פיל הצלחה
אין דעם אַלעם.

געוויס איז אייך באַקאַנט די פרשה פון י"ב-י"ג תמוז, די גאולה פון
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וואָס דערמאָנט זיין מסירת
נפש אויף אידישקייט בכלל און אויף חינוך על טהרת הקדש פאַר אידישע
קינדער בפרט, ניט אַפּשרעקנדיג זיך פון קיינע שטערונגען. דאָס דאָרף
אַרויסרופן אין יעדן איינעם אַ תוספת כוח און דערמוטיקונג אין לימוד
התורה וקיום המצוות מיט מער און מער איבערגעבנקייט.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות אין אַלעם אויב[נ]געשריבענעם.

ט'תקכג

צו די תלמידים . . אַלפערין שי': אגרת נוספת אליהם — לקמן ט'תקכג.

דער מאמר: מגילה ו, רע"ב.

די פרשה פון י"ב-י"ג תמוז: ראה רשימת המאסר — לקו"ד ליקוט לד-לו (כרך ד
תריא, ב ואילך). סה"ש תרפ"ז ע' 179 ואילך. ועוד.

ט'תקכד

ב"ה, י"ט תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הווי"ח אי"א נוי"נ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מיום סגולה י"ג תמוז, וכנהוג אצל אחב"י
למצוא רמזים ולקשר ענין בענין הרי סימן טוב הוא שנתקבל מכתבו
אחרי ההתוועדות של היום,

שאף על פי שלכאורה תמוה הוא מהו ענין התוועדות בימי בין
המצרים, הרי ב"ב-י"ג תמוז דהאי שתא מלאו 75 שנה מיום הבר מצוה
של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובקשר עם זה נדפסו המאמרים אשר אביו כ"ק
אדמו"ר נ"ע אמרם בחגיגת הבר-מצוה ובמשך כל השבוע שלאחר זה
ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר – "שבעת ימי המשתה", שנתיימו ביום א'
ח"י תמוז, תענית נדחה, ולכן היתה ההתוועדות והסעודה של יום השביעי
ביום ב' י"ט תמוז, וכמבואר ברשימה שם בסוף החוברת.

וזהו הטעם להתוועדות של היום, אף כי בקיצור (בכמות) בזמן, כדי
לחזור התוכן דסיום מאמרי הבר מצוה מענינא דיומא.

ט'תקכד

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט"ת, ובהנסמן בהערות
שם.
שאף על פי כו': בהבא להלן ראה גם בהתוועדות הנ"ל שיחה ב' ("שיחות-קודש"
תשכ"ח ח"ב ע' 340).
המאמרים: בקונטרס "תפילין דמארי עלמא – תרנ"ג". ומשם – בסה"מ תרנ"ב-
תרנ"ג ע' רלג ואילך.
בסוף החוברת: ע' 32. ומשם ב"מפתח" המאמרים שבריש סה"מ תרנ"ב-תרנ"ג ע'
vii ואילך. הוספות לסה"מ שם ע' שכה-שכו.
לחזור התוכן דסיום מאמרי הבר מצוה: ד"ה וחזקת והיית לאיש שנאמר
בהתוועדות, הוגה לאח"ז ע"י הרבי וי"ל בקונטרס י"ט תמוז תשמ"ט, ונדפס לאח"ז
בסה"מ מלוקט ח"ג ע' רכא ואילך. וראה בהנסמן שם בהערות בתחילת המאמר.

ובחזרי מן ההתוועדות האמורה – מצאתי מכתב כי בתאריך י"ג תמוז, עם שני קוים מתוחים מתחת ל"ג תמוז.

משום כך הנני מזדרז לענות לך וגם לצרף בזה המאמר תפילין דמארי עלמא – תרנ"ג, ששם ג"כ קטעי הרשימה בנוגע לחבר מצוה.

ביחד עם הנ"ל קבלתי ג"כ היום הידיעה אשר הכרך האחרון של שו"ע רבנו הזקן הובא היום לבית הכריכה, וכשיביאוהו מכורך משם יושלחו לך כבקשתו שני טופסים. ויהי רצון אשר תורת רבנו הזקן בעל התניא – (פוסק בנסתר דתורה) – והשו"ע – (פוסק בנגלה דתורה), תאיר דרכנו ודרך כל אחד ואחת מעמנו בני ישראל, כל אחד אשר בשם ישראל יכונה, ללכת דרכו בחיים כהתחלת (ויסוד קיום כל) השולחן ערוך: עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים.

בהתענינות מיוחדת קראתי השורות ע"ד הספרי החסידית בכפר חב"ד, שבודאי הכונה שיתאים הענין והמקום גם יחד, כוונתי שתהיי ספרי חסידית ולא ספרי ע"ד חסידות, מתאים להמקום כפר חב"ד, זאת אומרת מתאים לכוונת יסוד כפר זה – אורח חיים חסידותי בחיי יום-יום.

אתו הסליחה שכותב אני עד"ז, שהרי לכאורה מאי קא משמע לך. אלא שבנוגע לאנשים מדעיים הרי זקוקים הם לאתכפא מיוחדת לוותר על שקו"ט (ופרכות) מדעיים, ועד כדי כך – שלא להביא כלל דעת הנלחמים והמשמיצים את השיטה, אפילו לא להביאם על מנת לשוללם ולהפריך את המסקנות שלהם.

ואף שידועה הנקודה דדע מה שתשיב, הרי אין זה ענין לספרי הפתוחה לכל, שהרי אין זו עבודת כל אחד ואחד. וכוונת הספרי החסידית היא לפתוח לרווחה שערי חסידות לכל אחד ואחד, דברי אלקים חיים לעם ישראל חי הדבקים בהוי"א אלקים חיים.

ואף שבסופו של דבר אין לפחוד מתוצאות השקו"ט והמסקנות, שהרי המדובר בתורת אמת, שלכן מדע אמתי ושקו"ט אליבא דאמת וכל

אשר בשם ישראל יכונה: ל' כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע במכתבו לחגיגת י"ב-י"ג תמוז בפעם הראשונה – אגרות-קודש שלו ח"ב ע' פ ואילך.
 דדע מה שתשיב: אבות פ"ד מ"ד.
 הדבקים בהוי"א אלקים חיים: ואתחנן ד, ד. וראה אדר"נ ספ"ד.

ויכוח הראוי לשמו, ז"א ויכוח לחפש האמת, אי אפשר שיפריכו ח"ו משהו מתורתנו תורת אמת, הרי לפעמים, ובפרט בתקופתנו, עומדים פרחחים צעירים (במוסר ובמדת האמת) הדוגלים בשם מחקרים מדעיים כביכול ועוסקים בשקו"ט וחקירה שהסיסמה גלוי וחיצונית שלה חיפוש האמת, אבל כוונתם אינה אלא להצדיק הנחה קדומה, שהנחה זו קובעת מראש את המסקנה והעמדה של בעל ההנחה, שבמילא מכוון את החקירה שלו באופן הקובע מראש את המסקנה. ואם האמור צודק בנוגע לבמה או מוסד המיוחד מעקרו לשקו"ט מדעיים, על אחת כו"כ בנוגע לספריי ולכל הקשור בה.

פשוט אשר בבוא הזמן יימצאו בל"נ כל ספרי החסידות המו"ל על ידי קה"ת לכפר חב"ד, ולפלא השאלה בזה.

לכתיבת כ' אודות ידידנו הרח"ל שי', הרי כמה פעמים דברתי עמו בדברים אודותם כותב כ' ובכיוצא בהם – וללא כל תוצאות, בנוסח ברור יותר – שלילה.

פרשת בית הכנסת הצמח צדק בירושלים עיר העתיקה מובן שכאובה היא ביותר, ועוד לפני שנה ויותר התחלתי לזרז את "הענינים" בכתב ועל ידי נוסעים מהכא להתם. ולצערי הכי גדול אין ההתקדמות בערך כלל וכלל למה שהיתה צריכה ל[ה]עשות בזה.

לכתבו אודות חילוק הדיעות בין פלוני ופלוני וכו', הנה מתחילה כשהצעת לי ייסד ועד ביהכ"נ שינהל כל עניניו – נוהרתי במיוחד שלא להציע אישים כי אם מוסדות, הן מפני פנימיות הענינים שרואני את ביהכ"נ כנכס כל חסידי הצמח צדק, תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם, שלכן הבעלות שלו היא ביד המוסדות שברוח הצ"צ ותלמידיו ובפרט המוסדות שבאה"ק ת"ו.

[ומה שקראתי בשם אחד מחברי הועד הוא מפני שאין כל אפשריות לעשות אסיפה של כל אגודת חב"ד וצעירי אגודת חב"ד וכו' ולא ראיתי דרך אחרת כי אם קריאה בשם, וק"ל].

בבוא הזמן כו': בשנת תשמ"ה כשהוקם בכפר חב"ד "בית אגודת חסידי חב"ד אהל יוסף יצחק ליובאוויטש", הורה הרבי לשלוח לשם כל ספרי החסידות שהו"ל ע"י קה"ת.

בית הכנסת הצמח צדק: ראה גם לעיל אגרת ט"תכח, ובהנסמן בהערות שם.
ועד ביהכ"נ: ראה לעיל אגרת ט"תעח, ובהנסמן בהערות שם.

וכן לא רציתי לקרוא בשם את האנשים לועד האמור – שהרי אין לקבוע בריחוק מקום וכו' מי ייצג מוסד זה או מוסד זה, ועל המוסדות עצמם לבחור בהם ולקובעם. ולאחרי כן על הועד לחלק התפקידים.

והרי שני טעמים אלו, ועוד, בתוקפם עומדים גם עתה.

דרך אגב, אותו האיש שכי' קוראו בשמו ושכאלו זקוק הוא לביקור כאן בכדי שיחסי יהי' כו', שמעתי עליו רב טוב בכלל, ובפרט בנוגע להפצת המעינות במסיבות שונות וחוגים מסויימים באופן מוצלח ובדברים היוצאים מן הלב.

ימים אלו כתבתי לועד ביהכ"נ עוה"פ בזירוז וכולי האי ואולי.

ת"ח על הבשורה טובה בנוגע לבניית הבתים בכפר חב"ד, ובודאי גם ההאסטרטגיה בכלל זה, אף שלפלא קצת שאין כי' מזכיר זה בפירוש.

ת"ח ג"כ על ההצעה לדבר עם מר מ. יובליר שי'. ומה שעומד על הפרק הוא שיעביר על מדותיו, כוונתי שאף שכבר נדפסה האנציקלופדיה החסידותית פרט לשמונה לערך העמודים האחרונים, נתעכב הענין כיון שמחכים להגהת העמודים האלה שצריכה להיות על ידי ודורשת ממני התרכזות אך ורק לזה, שלכן נדחה מזמן לזמן, וכדאי לפעול אצל הנ"ל שיוותר על שעברו כבר כל הזמנים שהוקבעו על ידי הועד של הנ"ל להופעתו של ח"א דהאנציקלופדיה. ובודאי ידוע גם להנ"ל – שנדפסה האנציקלופדיה כולה פרט להוספה האמורה, כיון שנשלח טופס מודפס אף-כי בלתי מכורך להועד שלו. ועוד כיוצא בזה – לשורת הספרים ע"ד

האיש שכי' קוראו בשמו: כפה"נ הכוונה למו"ה משה צבי סגל, ראה לקמן אגרת ט'תקמח, ובהנסמן בהערות שם.

ימים אלו כתבתי: לעיל אגרת ט'תקכא.

בנוגע לבניית הבתים כו': ראה לעיל חכ"ד אגרת ט'קלו. ט'קסא.

מר מ. יובליר: מ"ועד השילומין והפיצויים" ("קליימס קאנפערענץ") שהשתתף בתמיכה כספית עבור הדפסת ספרי רבותינו נשיאינו. ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'רנד, ובהנסמן בהערות שם.

האנציקלופדיה החסידותית: ספר הערכים חב"ד (כרך א).

פרט לשמונה לערך העמודים: כנראה הכוונה לרשימת שיחתו מ"ט כסלו תשכ"ו ע"ד "ענינה של תורת החסידות", שנתן הרבי ע"מ להדפיסה בתור הוספה וחזתם לספר הערכים. ואח"כ בקונטרס בפ"ע.

שורת הספרים כו': ספרי המאמרים כו'.

שבעת הדורות (מתחיל מרבנו הזקן ועד לכ"ק מו"ח אדמו"ר), שגם בזה הוקבע זמן להופעת כרך הראשון ונתעכב אצל המדפיס, אף שכבר סודר בדפוס והוגה פעם א' ועכשו עומד לסדרו בעמודים, וזהו לגמרי תלוי במדפיס, כי מצדנו נגמר הכרך כולו ואני צריך אלא הגהות דפוס. וגם בזה יוותר הנ"ל על שעבר המועד, ולכן יקבעו כל הסכומים שהיו צריכים לתת לכרכים הבאים של האנציקלופדי, ולהדפסת כל שורות הספרים של שבעת הדורות, כאילו היו מקיימים גם תנאי הזמן. והרי יש לענות בזה – שהעיכוב סיבתו לא רשלנות ח"ו וכיו"ב, כי אם השתדלות ותקוה שיהי הענין מתוקן יותר משופר ומשוכלל יותר וכו'.

כסיום כ' במכתבו ארכו הדברים והם כולם בענינים מעשיים, אלא שלא מצאתי במכתב כ' מענה וגם לא תגובה ורמז למה שהזכרתי שם האלופ א.ש. ש' במכתבי הקודם, ואולי גם העדר התגובה מענה הוא, בהתאם למה שכותב בתחילת מכתבו שיש ענינים שסברה לא לכתוב אודותם לכו' "שלא לסבכני", אלא כיון שהדבר נוגע גם בעתיד – מה טוב שיהי בירור בזה. ואת"ל הרי גם זה ענין מעשי, מעשי בממדים – בלי המליצה – חובקי ארץ, ולדעתי בשטח הבטחוני והגשמי והרוחני. וק"ל.

בסיום מעין הפתיחה בלי ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר שאמרו כשנולד וכן בשנת הבר מצוה, שבשניהם הי' צום הרביעי וצום החמישי, הן שבעה עשר בתמוז והן תשעה באב נדחים: יהי רצון כיון דאדחי אדחי – לגמרי, על ידי גאולה האמתית, שיהפכו לששון ולשמחה. והרי גם קביעת שנה זו כנ"ל, קביעות הדוחה צום הרביעי וצום החמישי, ייהפכו לששון ולשמחה בקרוב ממש.

בהוקרה ובכבוד ובברכה,

מ. שניאורסאהן

האלופ א.ש.: אריאל שרון.

במכתבי הקודם: דלעיל אגרת ט'תקיג.

ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה שיחת י"ב תמוז ה'ש"ת (סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 157.

נחבאר בלקו"ש חל"ג ע' 156 ואילך).

כיון דאדחי אדחי: ראה מגילה ה, רע"ב.

שייהפכו לששון ולשמחה: ראה זכרי' ח, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

ט'תקכה

ב"ה, כ' תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ש"ב הווי"ח אי"א נוי"מ בעל מדות עוסק בצ"צ
רב פעלים ובעל מרץ וכו' מר יצחק שי

שלום וברכה!

זיינערצייט האב איך באקומען אייער בריוו פון 16טן מאי, און האב געווארט אויפן ערהאלטן פון די צוויי ביכער וואָס איר שרייבט, רעכענדיג אַז זיי וועלן אַט-אַט אַנקומען. פאַקטיש זיינען זיי ערשט די טעג אַנגעקומען (אפשר איבער דעם שטרייך וואָס איז געווען אין פראַנקרייך), און איך אייל זיך צו באַשטעטיגן דעם ערהאלטן.

גלייכצייטיג וויל איך אויסדריקן מיין וואונש, אַז איר און בכלל אידן זאָלן פון איצט אָן און ווייטער קענען דרוקן און פאַרשפרייטן נאָר בשורות טובות, סיי בכללות און סיי וועגן יחידים, און טאָן דאָס אין גוטן געזונד און אין אַ גוטער שטימונג, זעלבסטפאַרשטענדלעך אויך איינגעשלאָסן גוטע בשורות וועגן דער משפּחה שי.

בפרט אַז מיר קומען פון די טעג פון יב-יג תמוז, די באַפרייאונג זיינערצייט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, וואָס געוויס איז אייך די פרשה באַקאַנט. אויך ווייסט איר, אַז באַ אידן — עם קשי עורף — איז אַ יום זכאי און יום גאולה וואָס איז פאַרבונדן מיט אַ פאַסירונג איין מאָל, האָט עס אַ המשך און בלייבט אַזוי און ווערט באַטראַכט אַלס יום סגולה מדי שנה בשנה.

בברכה לבשורות טובות אין אלע הינויכטן,

ש"ב.

ט'תקכה

מר יצחק: שניאורסאהן, פאָריו. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט'שצט, ובהנסמן בהערות שם.
עם קשי עורף: ראה תשא לב, ט. שמו"ר ספמ"ב. תר"א מג"א בהוספות קכג, ב ואילך.
יום סגולה: ראה בארוכה תורת מנחם — התוועדויות ח"ו ע' 60 ואילך.

ט'תקכו

בי"ה, כ"ב תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים מוה"ר
חיים יעקב שי' שלאממע, מנהל בית המדרש למורות
"בית רבקה" ביערעס

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום צום הרביעי – יהפך בקרוב לששון ולשמחה,
במצורף בזה מכתבי להמסיימות תחינה. ובודאי אם זקוקות לזה יתן
להן כת"ר ביאור המתאים. והובטחנו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל
הלב ופועלים פעולתם.

על פי דברי רבנו הזקן, אז מיט אן עצה שלאגט מען זיך ניט אן,
התאפקתי מלהביע תגובתי בענין דלקמן, עד שאראה איזה רמז שכן עלי
לחוות דעה בענין. ומצאתי הרמז במכתבו הנ"ל, שלאחרי בוא הרמז הרי
נהפך המצב ואסור לי שלא להביע תגובתי, והענין הוא:

בתמהון הכי גדול שמעתי מלפני זמן מהרה"ג והרה"ח וכו' הרב"א
שי' גורודצקי ע"ד קס"ד של כ' להחליף חלקו היפה בחינוך בנות ישראל
סתם, ותפקיד נעלה עוד יותר בחינוך בנות ישראל להכשירן שתהיינה
מחנכות בבוא הזמן לזה, טופח על מנת להטפוח – שכל אחת מהן הרי
נקראת על פי חכמינו ז"ל בת שרה רבקה רחל ולאה, שמזה גם מובן
שבנוגע לכל אחת ואחת הפתגם בתקפו: כאמה כבתה. וגודל הענין הרי

ט'תקכו

מוה"ר חיים יעקב שי' שלאממע: אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ג אגרת ח'תשכג.
צום הרביעי... לששון ולשמחה: זכרי' ח, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.
מכתבי להמסיימות: דלהלן אגרת שלאח"ז.
והובטחנו: ספר הישר לר"ת שער יג, הובא בשל"ה שער האותיות אות ל' (סט, א).
דברי רבנו הזקן: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ר'תשכז, ובהנסמן בהערות שם.
ע"ד קס"ד כו': ראה גם לקמן אגרת ט'תקכח.
טופח על מנת להטפוח: לשון חז"ל – ברכות כה, רע"ב. ועוד.
כאמה כבתה: ע"פ יחזקאל טז, מד.

מובן וגם פשוט הוא, ובפרט על פי פתגמו של הבעש"ט שאהבת הקב"ה לכל אחד ואחת מבניי נעלית פי כמה וכמה מאהבת הורים זקנים לבנם יחידים שנולד להם לעת זקנתם,

ובכל זה קס"ד של כ' להחליף תפקיד נשגב זה ושליחותו של הקב"ה במשרת רבנות בתקופתנו זו וכו' וד"ל.

כאמור, לא התערבתי בזה עד עתה שהרי עוד הענין להיות נדרש ללא שאלוני, ועוד שסבור הייתי אשר סו"ס ישאר הענין בגדר קס"ד, אף שאפילו קס"ד כהאמור מעורר תמי" הכי גדולה.

ופשוט אשר כל הכתוב במכתבי להמסיימות, הרי תוקפו כו"כ פעמים ככה בהנוגע לזה שנטל חלק בראש להדריך עד שתבואנה למצב של מסיימות מוסמכות בתעודת מורה בישראל, פי כמה גם באיכות, ובודאי לדכוותי דמר האריכות אך למותר.

ורק להוסיף עוד נקודה, שכפי ששמעתי כמה פעמים מהרה"ג והרה"ח וכו' הרבא"ג שי' גם לזוגתו תי' דמר חלק פעיל בביסוס והתפתחות ביהמ"ד למורות, זאת אומרת שגם היא מחליפה תפקידה ושליחותה האמורה בענין של כו'.

מובן ששמעתי, וגם זה כמה פעמים, מהנ"ל על דבר הסיבות שכאילו עוררו את הקס"ד אצל כת"ר וזוגתו שיחיו, שכאילו משהו מפריע וכו' וכו'. שאפילו אם תמצא לומר שהמצב כן הוא ואין בזה הגזמה וכולי, הרי הפתרון לזה הוא לא נטישת מערכת החינוך ועזיבת התפקיד והשליחות, כי אם השתדלות לבטל ההפרעות, עכ"פ למעט אותן, וכו' וכו'.

מובן ופשוט שיותר מן הכתוב כאן יש לומר בענין זה, אלא שבדאי לדכוותי דמר גם הכתוב יספיק. ורק להוסיף שמביט אני על כל הענין כענין של קס"ד גם עתה, אלא כהנ"ל גם הוי אמינא וקס"ד כהאמור מצערים הם ותמוהים.

ויהי רצון מהשי"ת אלקים אמת אשר נתן לנו תורת אמת – הוראה לכל אחד ואחת תפקידם בעולמנו זה, שיורהו ואת ב"ב שי' בדרך אמת וטוב בכל הפרטים.

בברכה לבשורות טובות.

פתגמו של הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת ט"שצ, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תקכז

ב"ה, כ"ב תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מסיימות בית מדרש למורות "בית רבקה"
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי הבשורה טובה שמסיימות חוק לימודיהן וזכו
והצליחו שתינתן להן תעודת מורה.

ובודאי לאחר שנות לימודן בבית המדרש למורות "בית רבקה"
מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, מבינות גודל הזכות וביחד עם זה גודל
האחריות שניתנו להן להיות מורות בישראל –

יותר נכון לא רק מורות להקנות הידיעה והחכמה לתלמידים
ומחונכים, כי אם ועיקר – להורות להם דרכם בחיים בשנות הלימוד
והחינוך שלהם שישמש יסוד לדרכם בחיים כשיגדלו ויעמדו ברשות
עצמם, שזוהי הכוונה האמתית והנקודה המרכזית של חינוך ראוי לשמו
– הכנה לחיים ראויים לשמש, זאת אומרת חיים על פי הוראת תורתנו
תורת חיים.

ומבואר בדברי חכמינו ז"ל אשר ביחד עם התפקיד הניתן לאדם
מקדימים לתת לו היכולת והאפשריות שיוכל למלא תפקידו
במילואו ובשלימותו.

ואם בכל מוסד על טהרת הקדש הדברים אמורים, על אחת כמה
וכמה מוסד מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, אשר במשך
חיים חיתו בעולמנו זה מסר נפשו על החינוך בטהרת הקדש של בני ובנות
ישראל, מסירת נפש בפועל, ומעורר גם עתה רחמים רבים בעד הצלחת כל
אלו המחליטים למלאות התפקיד הכללי של איש ואשה בישראל בעולם,

ט'תקכז

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 420, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

"בית רבקה": ביערעס, צרפת, כדלעיל אגרת שלפנ"ז.

בדברי חכמינו ז"ל: ראה כתובות סז, רע"א. ע"ז ג, כע"א. תנחומא נשא יא.

במדב"ר פי"ב, ג.

שהוא לשמש את קונם, ותפקיד אנשי סגולה שזכו להיות מחנכים בישראל, חינוך דור הצעיר.

ויהי רצון שתעשינה בכל האמור מתוך מסירה ונתינה המתאימות ומתוך שמחה וטוב לבב, והי' יצליחן בזה, וברכת ה' תלוה אותן בכל עניניהן.

בברכת הצלחה בכל האמור ולבשורות טובות,

מ. שניאורסאהן

ט'תקכח

ב"ה, כ"ב תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ
ורב פעלים וכו' הרבא"ג שי

שלום וברכה!

מצו"ב העתק שני מכתבי.

ומה שכתבתי במכתבי להרב שלא ממע שי' שמביט אני על כל הענין בגדר של קס"ד, הפירוש כפשוטו. שבאם ירצה הנ"ל באמת, ימשיך בתפקידו בבית רבקה כמו עד עתה ועוד ביתר שאת, אפילו אם הי' מצדו איזה הבטחות בנוגע למשרת הרבנות וכו'. וגם על פי ההלכה יש להסביר זה. אלא שאין זה העיקר כי אם רצונו של הנ"ל וזוגתו, אחד מהם או שניהם יחד.

לשמש את קונם: ראה משנה וברייתא סוף קידושין.

ט'תקכח

הרבא"ג: הרב בנימין אלי' גורודצקי. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א אגרת ח'קד, ובהנסמן בהערות שם.
העתק שני מכתבי: המכתב להרב שלא ממע והמכתב לתלמידות המסיימות שנרפסו לפני"ז.

לא ידוע להנ"ל שהעתק המכתבים נשלח לכת"ר, ואל בינתו אשען
אם לגלות לו עדיין או לא.

בברכה לבשורות טובות.

נ. ב.

מצ"ב מכתב מהרה"ח וכו' הרחמ"א שי', וכיון שציוונו חכמינו ז"ל
כבדהו וחשדהו הנה גם בנידון דידן חוששני שלמרות שאמר לי ברור
שהביקור הוא רק בכדי לברר המצב, ידבר ע"ד הנחיצות שיעתיקו משם
לשכונת ידידינו הרבנים זוין וואַלף וכיו"ב, ובהוספת שמועות מפחידות
שעלול ר"ל להיות שינוי בלתי רצוי לאחב"י וכולי.

וכיון שלדעתי ואמרתי לו (להרז"ס שי') ברור שזהו שמועה שבדו
מלבם בכדי להפחיד וללחוץ שיעתיקו וכו', וכפי שכבר עשו כמה פעמים
ובכמה מקומות וד"ל, חוששני שיש עליו לחץ שידבר ברוח שולחני וכולי.

ולכן מוכרח שלאחרי שישע הנ"ל משם – שכפי המשוער יהי' שם
משך של תשעה ימים, הרי ימצא כת"ר עילה לבקר אצל הרבנים
מאטוטאוו, פינסאן ואולי גם ליפסקר ודזשערבא (כיון שבתכנית הנ"ל
לבקר בכל מקומות אלו), ולמצוא הזדמנות לחזק את לב אחב"י שלא
יפחדו כלל וכלל, ולא [רק] המוסדות, גם אלו שלא מחב"ד, ימשיכו
פעולותיהם, אלא גם אנשים פרטים. ובאופן המתאים לעורר הדאגה הכי
גדולה להעברה מן הדת של הנוער המעתיק לשכונת זוין וואַלף, בלחץ
איום, שבטח נודע לכת"ר הפרטים בזה. וכל זמן שלא יהי' שינוי בפועל
לשלול העברה וכפי' הנ"ל מובן שאין לסמוך כלל על כל מיני הבטחות וכו'
וכו'.

מובן ג"כ אשר כיון שהבטיחו לחב"ד שהנוער שהתחנך במוסדות
חב"ד הרי מכאן ולהבא יכוונו אותם לחב"ד באם ירצו בכך, וכן מפני
היחסים בשכונת זוין עם חברי הרז"ס כאן, אין ענין כלל וכלל צו רייסן

הרחמ"א: חדקוב.

שציוונו חכמינו ז"ל: ראה מס' כלה רבתי פ"ט.

שיעתיקו משם: ממדינת מרוקו, טוניס וכו'.

לשכונת ידידינו: ארצנו הקדושה.

מאטוטאוו, פינסאן . . ליפסקר: במרוקו, בטוניס, במקנס ובג'רבה.

יכוונו אותם: כשיעלו לאה"ק.

זיך מיט זיי באם אין הכרח גמור בזה, ולכן טוב שיהי' הפסק מסויים בין ביקור כת"ר במקומות הנ"ל לביקורו של הרז"ס, בכדי שלא יהי' מודגשה כל כך הכוונה הפנימית. שלכן, כמוזכר לעיל, יש גם למצוא עילה שנוסע כת"ר למאטוסאוו וכו' לתכלית אחר וד"ל.

כל הנ"ל כתוב על פי השערה וחשש קרוב, ובודאי ידע כת"ר מהרבנים מאטוסאוו וכו' בפרטות יותר ע"ד הביקור והדיבורים וכולי, ובמילא יהי' המצב מפורט יותר לפניו וידע המוכרח לשלול וכו' וכו'.

ויהי רצון שחפץ ה' בידו יצליח להרגיע רוח אחב"י בכל מקום שהם לבסס מעמדם ומצבם בגו"ר גם יחד ולבסס ולפתח את מוסדותינו בכל המובנים ומתוך שמחה וט"ל.

נתקבלו מכתביו מג' וז' שבט, וכן גם ההמחאה של עשרה (שאולי כבר הודעתי עד"ז) ושל שמונה.

ט'תקכט

ב"ה, כ"ח תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת גאולה כהן תחי'

ברכה ושלוש!

כיון שלא שמעתי ממנה כל העת, צפיתי לאמתלא לכתוב אלי', ונזדמנה היום בידיעה מגליון המודיעין של י.ט.א., שמצו"ב קטע ממנו, אשר תוכן הידיעה משתייך לעיקר הענין שדיברנו עליו וגם רציתי לשמוע ממנה חדשות בדבר — היינו הילודה באה"ק ת"ו, ולא אכפול כאן הדברים, כי תקותי חזקה אשר רשומים הם בזכרונה.

כן מצרף הנני בזה העתק מכתב מרופא ארץ-ישראלי אשר הופיע בעתון "הרפואה", ואשר גם למכתב זה שייכות להענין.

ט'תקכט

מרת גאולה כהן: אגרות נוספות אלי' — לעיל אגרת חכ"ד ט'שנח. לקמן ט'תקנט.
י.ט.א.: "ידישע טעלעגראפן אגענטור" [סוכנות ידיעות יהודית — JTA].

רה

אדמו"ר זי"ע

ויהי רצון אשר פעולתה בזה, בתוככי פעולות כל אשר המשתדלים
בשטח זה בכיוון הרצוי, תביא תוצאות טובות ובממדים הכי מקסימליים.
מובן שהנני מתעניין גם בשאר העניינים שדוברו כאן, וכל הפירוט
בזה ישובח.

בברכה לבשורות טובות ובתודה מראש על זה,

מ. שניאורסאהן

ט'תקל

ב"ה, ערב ראש חודש מנחם אב, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר חיים שי' זהר

שלום וברכה!

באיחור זמן קצת נתקבל מכתבו שבשבועות הקרובים מסיים
שרותו בניו-יורק ועולה חזרה לאה"ק ת"י.

ואביע בזה תקותי ואיחולי לבבי שעליתו לאה"ק ת"י תה"י גם עלי'
בפעולותיו בעניינים הצבוריים, זאת אומרת עלי' בכל התלוי בו להשפיע
בסביבתו הקרובה וגם הרחוקה, – ואם תמצא לומר, אין ריחוק אמתי
בין יהודי ליהודי שאי אפשר להתגבר עליו – עלי' בדרך העולה בית א-ל,
חיים על פי תורתנו תורת חיים ומצותי עליהן נאמר וחי בהם.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ט'תקל

עליהן נאמר: אחרי יח, ה.

ט'תקלא

ב"ה, בחדש מנחם אב, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ובעמדנו בימי חודש מנחם אב, יהי רצון אשר אבינו שבשמים, אב
הרחמן ואב הרחמים, ינחם את עמו ישראל (וכהבטחת חז"ל) נחמה
בכפלים, כפלים לתושי',

וידוע אשר כפלים אלו אינם שתי פעמים ככה, כ"א – שלא בערך,
ובקרוב ממש בעגלא דידן יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה
ולמועדים טובים,

בגאולתנו האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

אב הרחמן . . הרחמים : שם התואר, או מקור הרחמים, ראה לקו"ת נשא כג, א.
ינחם : בעצמו ולא רק ע"י נביאיו (פסיקתא הובאה בתוד"ה ראש (מגילה לא, ב)).
נחמה בכפלים : איכה רבה ספ"א. לקו"ת נצבים מח, א. רשימות איכה עה"פ בכה
תבכה.
כפלים לתושי', וידוע : ראה שמות רבה רפמ"ו. בחיי תשא לב, טו. ד"ה ביום
השמע"צ, תרפ"ט.
לששון . . טובים : זכרי' ח, יט. וראה ר"ה יח, ב.

ט'תקלא

כללי פרטי.

רשימות איכה : ע' 6. נדפסו לאח"ז באוה"ת נ"ך ח"ב ע' אינ ואילך.
ד"ה ביום השמע"צ, תרפ"ט : סה"מ תרפ"ט ע' 59 ואילך.

ט'תקלב

ב"ה, וא"ו מנ"א, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ועד ההנהלה דביהכנ"ס "צמח צדק" בעיר העתיקה
ירושלים עיה"ק – תבנה ותכונן ע"י משיח צדקנו ב"ב
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עכבתי שילוח מכתבי מימי הגאולה – המצו"ב – בציפיתי שאולי
סו"ס תתקבל ידיעה מהזזה ממשית בענינים הנידונים בו,

ותמורת זה – הידיעות (ע"י הבאים מירושת"ו וכן במכ"י) שאין הזזה
(ואפילו "חשבון בנקאי" לא נפתח עדיין) ועוד חדשה – שיש מחברי הועד
שע"ע לא ראו מכתבי להועד הנכתב לפני כו"כ שבועות!

ובהביא בחשבון תפקידו דמזכיר, נשלח מכ"י זה והנ"ל ישר להמזכיר
– למען יארגן אסיפה דחופה, נראה לכאנ"א מחברי הועד ש"י מכ"י
המצו"ב וכן מכ"י הקודם, יאשר תיכף קבלת מכ"י אלו ולאחרי האסיפה –
תוצאות האסיפה (כולל מילוי בקשותי במכ"י המצו"ב). ות"ח מראש על
כהנ"ל.

בכבוד ובברכה לזריזות – ואשר חפץ ה' בידם יצליח לקומם
ביהכנ"ס צ"צ בירות"ו בעגלא דידן – המצפה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

העתק מכ"י זה – להררעז"ס ש"י.

ט'תקלב

מצילום האגרת.

ועד ההנהלה: ראה גם לעיל אגרת ט'תע"ח, ובהנסמן בהערות שם.
דביהכנ"ס "צמח צדק": ראה גם לעיל אגרת ט'תכ"ח, ובהנסמן בהערות שם.
מכתבי מימי הגאולה: דלעיל אגרת ט'תקכ"א.
מכתבי להועד: דלעיל אגרת ט'תפ.
להררעז"ס: הר"ר עזריאל זליג סלונים.

ט'תקלג

ב"ה, חמשה עשר באב,
ערב שבת-נחמו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל, ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו.

והרי נמצאים אנו ביום סגולה שעליו נאמר לא היו טובים לישראל
כחמשה עשר באב כו', ונכנסים לימי הנחמה בכפלים.

יברכהו השי"ת בהצלחה בכל הענינים שכותב עד קיום היעוד
דהפטרה דשבת זו — נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, בביאת גואל צדק
במהרה בימינו.

בברכה לבשורות טובות.

ט'תקלג

כללי פרטי.

שעליו נאמר: תענית כו', ב (במשנה).
הנחמה בכפלים: ראה איכ"ר ספ"א.
היעוד: ישעי' מ, א.

ט'תקלד

ב"ה, חמשה עשר באב, ערב שבת-נחמו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הווי"ח אי"א נו"נ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

עם בוא ימי הסגולה חמשה עשר באב ושבת נחמו נזכר אני תמיד
בזמן ותוכן פגישתנו ושיחתנו ובמתנה הכי יקרה דאגרות כתי"ק רבותינו
נשיאינו בארגז העומד על שלחני תמיד.

ואתאפק לא אוכל לכתוב למר שורות אחדות ולכפול ברכתי למילוי
כל הברכות שברכו אותנו כל אחינו בני ישראל, וברכותי אני בתוכם, ועד
לקיום הברכה הפנימית והעקרית שבימינו אלו, קיום היעוד נחמו נחמו
עמי יאמר אלקיכם, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

כאז גם עתה מצרף הנני בזה המאמר דא"ח שהו"ל בקשר עם בקורו
של כ' אז כאן, והרי במיוחד בנוגע לתורה — נצטוינו מהכל יכול שבכל יום
ויום יהיו בעיניך **חדשים** — כדיוק לשון רש"י מפרש התורה לדורו ולדורי
דורות (דברים יא, יג; כו, טז), ולא כהסגנון בכמה מקומות "כחדשים"
בכף הדמיון, כי אם **חדשים**.

ט'תקלד

מצילום האגרת.

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט"ח, ובהנסמן בהערות
שם.

בזמן ותוכן פגישתנו ושיחתנו: במוצ"ש נחמו, י"ג מנחם-אב ה'תשכ"ו.
ובמתנה הכי יקרה: ראה לעיל חכ"ד אגרת ט"קצ, ובהנסמן בהערות שם.
הברכות שברכו אותנו כו': כנראה בקשר עם התמנותו שוב לנשיא ארץ ישראל —
ראה לעיל אגרת ט"תסט, ובהנסמן בהערות שם.

היעוד: ישע"מ, א.

המאמר דא"ח: ד"ה נחמו, תרכ"ו — כדלעיל חכ"ד אגרת ט"רז, ובהערות שם.
כהסגנון בכמה מקומות "כחדשים": ספרי ופרש"י עה"פ ואתחנן ו, ו. שו"ע אדה"ז
או"ח סס"א ס"ב (וש"ג).

בהוקרה ובכבוד ובברכה לבשו"ט בעניני הכלל והפרט והיחיד,

מ. שניאורסאהן

ט'תקלה

ב"ה, חמשה עשר באב, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

ועד ההנהלה דביהכ"נ "צמח צדק" בעיר העתיקה
ירושלים ת"ו ע"י משיח צדקנו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך למכתבי הקודש שבודאי נתקבל בעתו, אף כי לפלא שע"ע
לא נתאשר, הנה במשך הימים מעת שילוחו נתקבל מכתבם מכ"ב סיון
ושלאחריו, בו כותבים ע"ד ההחלטה בנוגע לחתימת הצ'קים וגזברות
וניחול החשבונות, אף כי גם בו אין ידיעה ע"ד מעשה בפועל.

ב) היתה כאן פני' ובתוקף וכו' ממר ג. ש"י אשר ביקר בביהכ"נ בזמן
שהותו באה"ק ת"ו בשבועות האחרונים. כדרכו בכל מקום — מעדיף הוא
לעשות ביקורים כאלה מבלי להודיע מראש, אשר לכן לא פגש שם מישהו
מהנהלת ביהכ"נ, אנשי ביהכ"נ וכו', אבל ראה "ונוכח בעיניו שלא ניתוסף
כלום בתיקון הבנין מאת ביקורו האחרון שם לפני כו"כ חדשים".
ובביקורו לאחר זה אצל ידידנו ש"י הביע גם בפניו תמיהתו הכי גדולה על
זה, וגם מחאתו על ההנהגה האמורה, ונתרשם שידידנו הזדה[ה] עמו בזה,
וגם ראש העירי' נצטרף אליו, וגם הוא מסכים ועוד יותר וכו' שימסרו
הסכום שתרם וכולי.

בדאי למותר להוסיף אשר כטבע כל מנדב, ובפרט סכום חשוב, הרי

ט'תקלה

ועד ההנהלה: ראה גם לעיל אגרת ט'תצח, ובהנסמן בהערות שם.
דביהכ"נ "צמח צדק": ראה גם לעיל אגרת ט'תכח, ובהנסמן בהערות שם.
למכתבי הקודש: דלעיל אגרת ט'תקלב.
ידידנו: מו"ה שניאור זלמן שזר.

אי אפשר להכנס עמו בויכוחים ושקו"ט, ובפרט כשאומר שהוא עצמו ראה ובדק וכו', שאגב זהו דרכו במוסדות שלטובתם [תורם].

אין כוונתי בזה לצער אותם, אבל כיון שזה נוגע לפועל, באתי להעיר שאף שבהנוגע לסכום שתורם, מכיון שאין משנים מצדקה לצדקה ואין בונים ומתקנים ביחכ"י, הרי בלאו הכי יחזירו לו את הסכום שתורם דוקא למטרה זו, הרי זה משפיע על יחס מר ג. ש"י לשאר המוסדות כאן ובאה"ק ת"י, וכן בהנוגע להקליניק לשנים, נוסף על ההשפעה על ידינו וכו' וכו'.

עכבתי המשלוח **לכמה שבועות** בצפ"י אולי סו"ס יהי משהו בפו"מ — וכנראה עדיין לא זכיתי לבשו"ט בכיו"ב.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,
ניסן מינדל — מזכיר

ט'תקלו

ב"ה, חמשה עשר באב,
ערב שבת-נחמו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר צבי יעקב ש"י ראסלער
מאנטרעאל

שלום וברכה!

איך האָב באַקומען אייער בריוו פון י"ט תמוז.

אַזוי ווי דער ענטפער ווערט געשריבן אין אַ מזל'דיגן טאָג, וואָס איז
אַמאָל געווען איינער פון די פריילעכסטע טעג, ווי אונזערע חכמים זכרונם
לברכה דערציילן (לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו'),

שאלן משנים מצדקה לצדקה: טושו"ע יו"ד ר"ס רנט.

ט'תקלו

אונזערע חכמים: תענית כו, ב (במשנה).

ווינש איך אייך און אייער פרוי און בני בית שיחיו הצלחה אין אלע אייערע ענינים, בפרט אַ פאַרבעסערונג אין פרנסה, און בעיקר צו דערציען יעדן און אלע אייערע קינדער שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, מתוך שמחה וטוב לבב.

און עס זאל באַ אייך מקויים ווערן לפנים צערא אגרא – וויבאלד איר האָט געהאַט אונאַנגענעמלעכקייטן אין ביידע ענינים, זאל אייך דער אויבערשטער פאַרגיטיגן כמה פעמים ככה, און איר זאלט האָבן גוטע בשורות צו מבשר זיין.

און מיר זאלן אלע זוכה זיין בתוך כלל ישראל צו דעם מקויים ווערן פון דער נבואה פון דער הפטרה פון היינטיגן שבת-נחמו – נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, און די טעג פון בין המצרים זאלן פאַרוואַנדלט ווערן לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

נ. ב.

עס ווערט דאָ אומגעקערט דער בריוו פון באַנק וכו' וואָס איר האָט צוגעלייגט צו אייער בריוו. אויך איז דאָ בייגעלייגט אַ באַנקאָט פון אַ קופה פון מיין שווער כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אַריינצולייגן אין זעלבער קאָנטא ווי פאַריגן מאָל און זאל זיין מיט הצלחה.

לפנים צערא אגרא: אבות פ"ה מכ"א.

פון דער נבואה: ישעי' מ, א.

פאַרוואַנדלט ווערן לששון ולשמחה ולמועדים טובים: ראה זכרי' ה, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

ט'תקלז

בי"ה, חמשה עשר באב,
ערב שבת-נחמו, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת יוכבד תחי' וולף-רייך

ברכה ושלוש!

הנני לאשר קבלת מכתבה מצום החמישי – יהפך בקרוב לששון
ולשמחה – בו כותב[ת] על דבר הצורך בהקמת מוסד לילדים מפגרים בו
יחונכו על פי התורה והמצוה וכולי, בהמשך למכתבה הקודם בזה מכבר.

וכמדומה לי עניתי לה גם אז דעתי בזה, ובכל אופן אכפול כאן, אשר
המציאות באה"ק ת"ו היא שדורשת שבכדי שמפעל כהאמור יבוא בפועל
ובאופן מועיל וטוב, מוכרח שיוצמד לאירגון אשר מנגנון לו מן המוכן,
בפרט בנוגע למגבית כספים, ובמקרים רבים ובפרט בכיוצא בזה שיזדקק
למשרד הסעד ומשרד החינוך וכו' וכו', שיתענינו בזה גם אנשי מפלגה
המתאימים.

ומצו"ב ג"כ קטע ממכ"ע בו מדובר ע"ד הקמת מוסד מעין האמור
ומי המשתתפים ופועלים בזה, וכולי, שגם זה מחזק השערת דלעיל.

ובודאי אשר כיון שנמצאת על אתר יכולה לברר יותר פרטים בזה.
ואפשר שהדרך שהשתמשו בה יוזמי המוסד המובא במכ"ע הנ"ל יכול
לשמש גם להגשמת המפעל אודותיו כותבת.

ואשר לגודל ערך הענין וחשיבותו מובן שאין אדם צריך ביאור בזה,
אלא שבעונותינו הרבים אין זה מספיק להביא הדבר לפועל, וק"ל.

בברכה להצלחה בפעולותי בחינוך על טהרת הקדש ולבשורות
טובות בזה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'תקלז

מרת . . וולף-רייך : גבעת רם, ירושלים – רוממה.

ט'תקלח

[י"ט מניא ה'תשכ"ח]

שאלה

ע"ד השיחה ברשי"י ד"ה לבניך, אלו התלמידים:

א) עה"פ בני **בכורי** פרשיי לשון גדולה ואומר שם זהו פשוטו (ולא פי בכור)^א.

ב) שבת פט, ע"ב בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי ופרשיי שהי' גלוי לפניך שהן עתידין לומר לפניך בסיני נעשה ונשמע לקבל עולך מאהבה כבנים.

ג) בתניא פ"ב משמע שבי הפסוקים מצד הנשמה^י.

* * *

מענה:

א) 1) הרי גם עפ"ז – הי' לפני מ"ת.

2) מדובר כ"פ **שכל** המובא בפרשיי עה"ת – צ"ל (ע"פ הודעת רשיי **עצמו**) – **פשוטו** של מקרא (ובאם א"א – אומר רשיי "לא ידעתי" (שהרי גם שם יש פי' רז"ל וק"ל)) – אלא שבפשט עצמו אפ"ל דרגות וכו'. ובמילא המשך רשיי **על אתר** – (שמות ד, כב) – **ומדרשו** א) זהו ג"כ ע"פ פשוטו (אלא שלא בפשטות כ"כ). ב) עוד (ועיקר): מוכיח שהפי' שקדמו **אינו** מספיק כו'. וק"ל.

ב) אינו ע"ד הפשט.

ג) ובהדגשה שזהו מעלת הנשמה מצד **עצמה** (ולא מצד קבלת התורה – ולא כהספרי ופרשיי כאן דבנים אתם גו' – הי"ז מצד מ"ת. אף שבדוחק קצת י"ל).

ט'תקלח

מצילום גוכתי"ק על גליון השואל, והיא מענה להרה"ג הרה"ת ר' מרדכי מענטליק. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט'שנא, ובהנסמן בהערות שם. שאלה: בשיחת ש"פ ואתחנן שנה זו (תשכ"ח).
מענה: לאח"ז – נכלל בלקו"ש ח"ט ע' 41 ובהערות שם.

ט'תקלט

בי"ה, ערב ראש חודש אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפות בכנס ארגון נשי ובנות חב"ד
באה"ק ת"ו בכפר חב"ד
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי הידיעה ע"ד הכנס הארצי החמישי שיערך אי"ה ביום
הראשון דפרשת שופטים ושוטרים תתן לך, ראש חודש אלול הוא חודש
הרחמים והרצון, ואשר נושא הכנס – **עטרת המדות – צניעות**.

ויהי רצון אשר חפץ ה' בידן יצליח להתעורר לפעולות טובות בכיוון
האמור מוארות באור וחיות חסידותיים, בענין חיזוק הצניעות והפצתה
בסביבתן הקרובה והרחוקה גם יחד, אשר היא עטרת תפארת בנות
ישראל, שכל אחת מהן נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה, בנות ישראל
בכל מקום ועל אחת כמה וכמה בארץ הקדושה, ארץ אשר עיני ה' אלקיך
בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

וידוע פירוש חכמינו ז"ל אשר צניעות הוא ענין הקדושה.

ותפקיד מיוחד בזה לאשה ישראלית הנקראת עקרת הבית, עקרת
בית ישראל – היחיד והכלל. ובהתאם להאחריות והתפקיד כן גודל שכרן,
וכמבואר בזוהר הקדוש, להמשיך הברכה בהבית והמשפחה – בברכאן
דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבנין בבני בנין (ברכות ממעל וברכות
מתחת, עשירות בנים ובני בנים).

וברמז תחלת פרשת שבוע זה – כשתקיים כל אחת בתוככי כלל

ט'תקלט

מצילים האגרת.

חודש הרחמים: ראה גם לקמן אגרת ט'תקנ, ובהערות שם.

ארץ אשר גר: עקב יא, יב.

פירוש חכמינו ז"ל: ראה נתיבות עולם (למהר"ל מפראג) ח"ב נתיב הצניעות פ"א.

עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, א. זח"א קנד, א.

בזוהר הקדוש: ח"ג קכו, א.

כשתקיים... דין למטה – בטל דין דלמעלה: ראה דב"ר פ"ה, ה. וש"נ.

ישראל "שופטים ושוטרים תתן לך", דין למטה – בטל דין דלמעלה, וזוכים לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכת הצלחה בעבודתן ולבשורות טובות בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

ט'תקמ

ב"ה, ערב ראש חודש אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו, והשם יתברך ימלא משאלות לבבו לטובה בכל הענינים שכותב.

בפרט שנכנסים אנו לחודש אלול, חודש הרחמים, אשר ענינו מבואר במשל הידוע של כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך (לקו"ת, פ' ראה, דף לב):

משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם כו'.

וזהו ענין חודש אלול, שאז הוא בבחינת "מלך בשדה", זמן התגלות י"ג מדות הרחמים.

ויהי רצון אשר כל אחד מאתנו ינצל ימי סגולה אלה להתקרב לאבינו מלכנו על ידי הוספה בעניני תורה ומצוה בהידור, והשם יתברך יקבל בסבר פנים יפות ושוחקות תפילות ובקשות כל אחו"א מאתנו בתוככי כלל ישראל לטובה ולברכה.

בברכה לכתיבה וחתימה טובה ולבשורות טובות.

ט'תקמ

בפרט כו': תוכן דומה – לקמן אגרת ט'תקמד. ט'תקנג.
חודש הרחמים: ראה לקמן אגרת ט'תקנ, ובהערות שם.
אחו"א: אחד ואחד.

ט'תקמא

בי"ה, ד' אלול, תשכ"ח
ברוקלין.

מרת פריידה תי

ברכה ושלום!

מאשר הנני קבלת מכתבה ובו בקשת ברכה פ"נ מיום כ"ז מנ"א.
ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.
בת"ח על הדו"ח מפעולות נשי חב"ד ובברכת מזי"ט להבר מצוה של
הבן דוד שי.
ובברכת כוח"ט,

מ. שניאורסאהן

ט'תקמב

בי"ה, ד' אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת שמחה תחי

ברכה ושלום!

על ידי הרב הנעלה והנכבד, עוסק בצרכי ציבור וכו', הרב יהודא ליב
ראסקין שי נתקבלה בקשת ברכה בעדה ובעד בני ביתה שיחיו.
ובעת רצון אזכירם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע והשם יתברך ימלא משאלות לבבם לטובה ולברכה.
הרב ראסקין שי כותב לי שיש לה השפעה טובה על כמה וכמה ילדי

ט'תקמא

מצילום האגרת.

מרת פריידה תי: אורינשטיין — בני ברק. וראה גם לעיל אגרת ט'תקיד (ע' קעב).

ישראל, ובודאי מכירה גודל הזכות שבזה, כיון שכל אחד מהם נקרא בנו של המקום ברוך הוא, וידוע פתגם הבעל שם טוב אשר גדולה אהבת השי"ת לכל אחד ואחת מישראל יותר מאהבת אב לבנו יחידו שנולד לו לעת זקנתו. ובזכות פעולותי לקרב לבם לאביהם שבשמים תתברך היא ובעלה וילדיהם שיחיו בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה,

מ. שניאורסאהן

נ. ב.

במזכירות שלי אין כותבים צרפתית, אבל יכולה היא גם להבא לכתוב צרפתית.

ט'תקמג

ב"ה, ד' אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

תלמידות "בית רבקה" קסבלנקה
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי מכתבם, בקשת ברכה – פ"נ, ואזכירם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבן לטובה בכל הענינים שכותבות.

כיון שהצלחתן בלימודיהן מראה שקלטו חינך בית רבקה, בודאי למותר להדגיש גודל הצורך להוסיף ולהעלות בקדש, בפרט בעניני יראת שמים ואהבת השם, אשר כביאור רבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך,

ט'תקמב

פתגם הבעל שם טוב: ראה גם לעיל אגרת ט"שצ, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תקמג

כביאור רבנו הזקן: תניא פ"ד.

הנה אהבת השם היא שורש לכל רמ"ח מצות-עשה, ויראת השם היא שורש לכל שס"ה מצות לא-תעשה. ונוסף על העיקר – קיום ציווי השי"ת להעלות בקדש, הרי כל הוספה בענייני טוב וקדושה מוסיפה בברכת השם בכל המצטרך להן ולבני המשפחה שלהן. ובודאי אין מן הצורך להזכיר להן גודל זכותן ויחד עם זה גודל אחריותן שכל אחת מהן היא בת אמותינו שרה רבקה רחל ולאה אשר בנו את בית ישראל.

ובעמדנו בחודש הסגולה, חודש הרחמים והרצון, הרי ימים אלו מסוגלים ביחוד להחלטות ולפעולות טובות בכיוון האמור.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה,

מ. שניאורסאהן

ט'תקמד

בי"ה, ה' אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

חניכי קייטנת ישיבת חב"ד בלוד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם ובקשתם פ"נ, בצירוף התמונות, והשי"ת ימלא משאלות לבבם לטובה להצליח בכל מעשה ידיהם בגשמיות וברוחניות ולהיות חסידים יראי שמים ולמדנים.

ולמותר להדגיש כי אין הדבר תלוי אלא בהם, כי אין לך דבר העומד בפני הרצון, ואדרבה, הבא לטהר מסייעין אותו.

להעלות בקדש: ברכות כח, א. וש"נ. וראה בהנסמן לעיל אגרת ט"שפ הערה ד"ה נצטוינו.

חודש הרחמים: ראה לקמן אגרת ט'תקנ, ובהערות שם.

ט'תקמד

אין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.
הבא לטהר מסייעין אותו: יומא לח, סע"ב. וש"נ.

והרי הימים האלה ימי סגולה הם, ימי חודש הרחמים והרצון, אשר ענינם מבואר במשל הידוע של כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך (לקו"ת, פ' ראה, לב):

משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם כו'.

וזהו ענין חודש אלול, שאז הוא בבחינת "מלך בשדה", זמן התגלות י"ג מדות הרחמים.

ויהי רצון אשר כל אחד מאתנו בתוככי כלל ישראל ינצל ימי סגולה אלה להתקרב לאבינו שבשמים באמת ובפנימיות, בהוספה בעיני תורה ומצות בהידור, והשם יתברך יקבל בסבר פנים יפות ושוחקות תפילות ובקשות כל אחו"א מאתנו בתוככי כלל ישראל לטובה ולברכה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

והרי כו': תוכן דומה — לעיל אגרת ט'תקמ, ובהנסמן בהערות שם.
חודש הרחמים: ראה לקמן אגרת ט'תקנ, ובהערות שם.
אחו"א: אחד ואחד.

ט'תקמה

ב"ה, ה' אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס כו'
מו"ה שלמה יוסף שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מר"ח אלול והמצוי"ב.

ואמהר לענות שלא לשהות ענין שאינו כו'. והוא במש"כ שראה
(בהוספות לשו"ע) שציינתי אני מקור "לד' אדמו"ר בסידור שבפה"ב עובר
בכל יום ויום בעשה מתניא רבתי. וכ"כ בשער הכולל" – והנה הנ"ל אינו
ממני, כ"א הועתק משה"כ (כמצוין שם).

הרשום אצלי בזה מזמן רב (ואיני זוכר עתה ההשתלשלות בזה
והספרים אינם עתה תח"י): הובאו והאריך בזה בשו"ת אמרי יושר ח"ב
להר" מאיר אריק. – ודלא כרש"ש מנחות סו, א. – וכ"כ לבוש באו"ח
סתקני"א. והקשה ע"ז בשו"ת מהר"מ שיק או"ח רפ"ז מקידושין כט, ב.
ועיין אבני נזר או"ח ח"ב סתנ"ט. יו"ד ח"ב סשצ"ה. דברי מלכאל או"ח
סי' יז. פרי השדה ח"ב טז. מנחת פתים או"ח רמ"ט.

בברכת כוח"ט ולבריאיות ולבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

הגיעוני שמועות שמעוררים קס"ד אשר ידידנו שליט"א יצא למסע

ט'תקמה

חלקה נדפס בלקו"ש ח"א ע' 204, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה שלמה יוסף: זיין. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט"ז (ע' לז), ובהנסמן
בהערות שם.

בהוספות לשו"ע: אדה"ז ח"ו בסופו (דנחתקב) הערה 2).

שבפה"ב: שבפדיון הבן.

בשער הכולל: פט"ו ס"ב (וראה בהערה שם).

ידידנו: מו"ה שניאור זלמן שזר.

ביקור בכ"כ מדינות דבני חם וכיו"ב. ואף שלכאורה אין זה "ענייני" וכו' – לפענ"ד אינו ענין כלל וכלל, ויקיים ויקויים בו מש"נ אשרי יושבי ביתך (היינו כל אהקת"ו). ובדברים כיו"ב – הרי בנקל יותר ונעים יותר לבטלם כשהם בשלב דקס"ד וכו'. ואם תתקבל חו"ד זו – בוודאי ימצא כת"ר דרך ואופן לעשות בכיוון האמור, ולהצליח בעז"ה.

ט'תקמו

ב"ה, ט' אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ט מנ"א והקודמיו,

לפלא שכנראה התעסקותו בשידוך עבור בתו תחי' אינה במרץ הדרוש, ויהי רצון שעכ"פ מכאן ולהבא יעשה בזה בתוספת מרץ ותוספת עוז, ויקויים יגעת ומצאת ובקרוב.

בנוגע להצעות אודותן כותב, אין נ"מ כ"כ באיזו מהן יתחיל, כיון שכנראה ממכתבו הידיעות אודות כ"א מהן טובות הנה. ובכדי למנוע שאלה עוה"פ בזה, הנה יתחיל בזו שהיא מעשיית בהקדם. ואין נוגע כ"כ באיזו ישיבה לומד ובלבד שיהי ירא שמים וכו'.

ובכדי לזרז הענין עוד יותר נשלח מכתב זה מהיר ודחוף.

התקוה אשר קבל מהרה"ח וכו' וכו' מו"ה אפרים שי' הסכום על חשבון המגיע לו בעד עבודתו בקדש בעניני הרשת בתור שכר בטלה, וסכום חדשי כפי שדברנו בעת ביקורו כאן. ובודאי יודיע החשבון כמה עוד מגיע לו.

מכל האמור מובן שהסברה לבקר כאן ביחד עם בנו שי' וכו' אינה נראית לי, ואדרבה יוסיף בפעולותיו בקדש ברשת אהלי"י אשר על ציונו

מש"נ: תהלים פד, ה.

ט'תקמו

יגעת ומצאת: מגילה ו, רע"ב.
מו"ה אפרים: וואַלף.

יזכירום; ויוסיף במרץ בשידוך עבור בתו שתחי', וכן במה שדברתי אתו כמה וכמה פעמים בנוגע הסתדרותו בעצמו, כוונתי בענין שידוך וק"ל.

ובודאי שיש די זמן ומרץ להתעסק בכל האמור בבת אחת, ובפרט אשר עבודתו בקדש בארץ הקדש מסייעתו, ואצפה לבשורות טובות.

בברכה להצלחה ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

ט'תקמז

ב"ה, י' אלול, ה'תשכ"ח

ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס וכו'
רש"י שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתב כת"ר בו מודיע אשר דבר טוב רחש לבס של צאצאי הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר ברוך מרדכי נ"ע מבאברויסק, מגדולי תלמידי רבנו הזקן, להנציח –

בשבוע דפ' כי תבוא אל הארץ אשר הוי' אלקיך נותן לך נחלה גו' והלכת אל המקום אשר יבחר הוי' אלקיך,

ומשבאו לירושלים היא היתה נחלה, נחלת עולמים, ואמר ר' שמעון בן יוחי זו וזו – מנוחה ונחלה – ירושלים.

ב' מנוחה ונחלה – ע"פ דא"ח: לקו"ת ס"פ ברכה אוה"ת בפ' ויצא.

ט'תקמז

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 521. "בכרם חב"ד" גליון 20 (כסלו, תשכ"ט). והושלמה ע"פ צילום האגרת.

רש"י: ר' שלמה יוסף זיין. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'תז (ע' לז), ובהנסמן בהערות שם.

רחש לבס כו': ראה גם לעיל אגרת ט'תקטו, ובהנסמן בהערות שם.

כי תבוא אל הארץ גו': תבוא כו', א-ב.

ומשבאו לירושלים כו': זבחים קיט, א.

אוה"ת . . ויצא: כרך א קפו, א ואילך.

וההתחלה ביום השבת קדש שלפניו, דמני' מתברכין כולי יומי, והרי
הוא היא"צ של הרה"ג והרה"ח וכו' נ"ע –

את זכרו על ידי יסוד אוסף ספרים בנגלה וחסידות על יד ישיבת
תורת אמת – מיסודם של רבותינו נשיאינו – בירושלים עיה"ק תובב"א.

ויהי רצון אשר יצליח אוסף ספרים זה במטרתו ותכליתו, וכלשון
בעל היא"צ בהסכמתו לספר לקו"ת לרבנו הזקן – הני ספרי דבי רב יאירו
ענפי הקדושה הרואה אומר ברקאי כו' להלהיב הלבבות (של כל הלומדים
ועוסקים בהם) ולקרב לבן של ישראל לאביהם שבשמים.

ובסגנון ההמשך בהסכמה האמורה: בואו ונחזיק טובה לצאצאיו
(של בעל היא"צ) אשר בודאי ירחיבו אוצר ספרים זה ככל הדרוש, הן
בכמות והן באיכות וזכות הרבים תלוי בהם, כל הלומדים בספרים אלו
ועוסקים בדבריהם להגדיל תורה, תורת אמת, ולהאדירה, עדי נזכה
לקיום היעוד

אשר תרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את
הוי', עם ביאת אותו המלך שיעמוד מזרע דוד וילמד כל העם ויורה אותם
דרך הוי' כו'.

בברכת הצלחה ביסוד היכל ספרים האמור והרחבתו, ובברכת
כתיבה וחתימה טובה לכל המשתתפים בחגיגת היסוד ובשבת שלפניו,
ובביסוס המפעל והרחבתו, שליט"א ולבשורות טובות בכ"ז,

מ. שניאורסאהן

דמני' מתברכין כולי יומי: זח"ב סג, ב. פח, א.
בהסכמתו לספר לקו"ת: נדפסה בהוספות ללקו"ת הוצאת זיטאמיר, תרי"א. ומשם
– בהוספות ללקו"ת הוצאת קה"ת.
לקיום היעוד: רמב"ם הלי' תשובה פ"ט ה"ב. וראה גם לעיל אגרת ט'תקיד,
ובהנסמן בהערות שם.
שנאמר: ישעי' יא, ט.
שיעמוד מזרע דוד: רמב"ם הלי' מלכים ספ"א.
וילמד כל העם: ראה לקו"ת צו יז, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' רסא.
שער האמונה פנ"ו.

רכה

אדמו"ר זי"ע

ט'תקמח

בי"ה, י"א אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה משה צבי שי' הלוי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ער"ח אלול . . .

לתוכן מכתבו :

(א) שטח פעולותיו בעתיד "לשרת את הציבור" – ע"פ פתגם כ"ק
מו"ח אדמו"ר "העבר – מלמד העתיד": הרי הצליח (וביותר) בהבאת
עניני ואור היהדות (ודא"ח בפרט) לכו"כ חוגים, ובהם כאלו (שלע"ע
עכ"פ) רק הוא מצא הגישה אליהם – ובזה ימשיך גם להבא (ובפרט בימי
התעוררות דאלול ותשרי וכיו"ב, חגים ומועדים). וכמובן בהדגשה
(בסיכום דבריו) שהמעשה הוא העיקר.

(ב) ופשוט הוא (אלא שלתמהוני הגדול כנראה קס"ד שלו אינו כן –
ולכן כותבני זה בפירוש) – בודאי לא יוותר על מנהגו הטוב וזכותו הכי
גדול – תק"ש במוצאי יוה"כ ע"י כותל המערבי, ואשרי חלקו שזכה לכך
וכו'.

ט'תקמח

נדפסה בספר "דור ודור" למו"ה משה צבי סגל ע' 202. וראה שם לתוכן האגרת.
מו"ה משה צבי: סגל. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט"שכז, ובהנסמן
בהערות שם.

לתוכן מכתבו: במסגרת פעילותו בשיקום ביהכ"נ "צמח צדק" הוצע שיסע לרבי
לחודש תשרי הבעל"ט.

פתגם: ראה גם לעיל ח"י"ז אגרת ו'קמט, ובהנסמן בהערות שם.
הרי הצליח: ראה גם לעיל אגרת ט'תקכד, ובהנסמן בהערות שם.
שהמעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.

ט'תקמט

בי"ה, י"ב אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אריאל שי' אלוף שרון

שלום וברכה!

הנני מאשר בתודה קבלת מכתבו מכ"ד אב, שהגיע באיחור קצת, ואתו הסליחה על איחור המענה.

בתוכן מכתבו, כפי שדברנו כאן – תמים דיעה אני עמו בנוגע לשטחים המשוחררים וכו', וכפי שעמדנו על הענין בארוכה, אבל, לצערי, אינני מסכים עמו אשר ההזזה בתגובת הציבור בארצנו הק' תשפיע לשנות העמדה של החוגים הקובעים בזה. וכפי הידיעות שלי – ממקורים שעד עתה היו נאמנים – אין כל שינוי בהנוגע **לפועל** בדעת החוגים האמורים, והלואי ותפעול ההזזה בדעת הציבור לשנות על כל פנים העמדה הבלתי רשמית אבל המתגשמת בפועל בשמירת צביונה הערבי של ירושלים העתיקה (בהסברה שצריך לשמור על הסטאטוס קווא, כפי שהי' ציורו של חלק זה של העיר בעת כיבושה בשנה העברה, שהרי זהו נגד "הצדק והיושר" וכו') לנצל את הכיבוש לכפות משהו על התושבים שנמצאו בה בעת הכיבוש). ומובנות התוצאות מעמדה זו בהנוגע לפועל ועד למעשה יום-יום, ובפרט שלדעתם יוצאים ידי חובת הצבור היהודי על ידי שיושיבו גם מאחינו בני ישראל **בסביבות** חלק העיר האמור.

מובן, שכותב אני זה למר באופן בלתי רשמי ובאופן אישי, כי אין זה מעיניני – לדבר בגנותם של בני ישראל, ובפרט כאלו אשר בידם לפעול גדולות ונצורות בעינינים האמורים לעיל ואין עושים בזה מטעמים שונים ומשונים, ואדרבה.

ט'תקמט

נדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 256, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מר אריאל . . שרון: אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'שפא, ובהנסמן בהערות שם.
בנוגע לשטחים המשוחררים וכו': ראה גם לעיל אגרת ט'תמה, ובהנסמן בהערות שם.

מובן גם כן שאין כוונת מכתבי זה להאשים את מישהו, ומה תועלת בהאשמה זו, כי אם להביע צערי עכ"פ בכתב למר ולאלה אשר לפי הבנתו תהי' תועלת להודיע להם מתוכן שורותי אלו.

באם כך הוא המצב בנוגע לירושלים עיר הקדש, על אחת כמה וכמה – עד כמה גרוע המצב בנוגע לחברון, שאך ורק ערבים יושבים בה ולא היתה מעולם מקום למקדש וכו', והישוב הערבי בה הוא מבוסס ומפותח ועל פי השמועות – גם מהודר, שכל זה מחזק עוד יותר העמדה האמורה לעיל. – למרות האמור חקרו ודרשו ע"ד האפשרויות בנוגע ליסוד ישיבה וכו'. וקבלתי מענה ברור, אשר "מוטב לי" להתענין ע"ד ישיבה בירושלים מאשר בחברון. מובן שבתוך המתנחלים (למרות עמדת החוגים האמורים לעיל), נמצאים כמה חב"די'ניקים (מהם בגלוי ומהם בסתר), ובודאי ידוע גם למר ע"ד מעמד המתנחלים ומצבם שם, שלא רחוק הוא ממצב אסירים וכו' וכו'. וההסברה ג"כ כנ"ל, מבוססת על "הצדק והיושר". והבסיס המשותף לכל תופעות אלו הוא – מה יאמר העולם "הגדול" וכו' וכו'. וכפי שדברנו בעת ביקורו של מר כאן.

ולדוגמא, באם – "הי' לא תהי'" – יהי' סכסוך בין נער ישראלי ונער ערבי בחברון, וכיון ששם רבו הנערים הערבים על בני ישראל אפשר שהי' לא תהי' יספוג הנער הישראלי מכות וכו'; לצד מי, לפי דעת מר, תעמוד המשטרה הישראלית הצבאית הנמצאת במקום? ובפרט אם יבוא ראש העיר (שכמדומה הי' לו חלק בפרעות והפוגרום בחברון לי"ע ול"ע) וירים קול רעש וצעקה על הפרובוקציות של בני ישראל וכו' וכו'.

זהו ג"כ הטעם למה "ששאלתי" את מר בהיותו כאן, ע"ד הרקע והסיבה לאופן כיבוש ירושלים העתיקה בשנה שעברה, שנפלו שם בקרב כמה וכמה מבחירי הצבא הישראלי, **שלא לפי ערך** הקרבנות בשאר החזיות.

דרך אגב, ואולי אין זה אגב, עדיין חייב לי מר מענה על זה (כפי שדברנו בהיותו כאן, שיחקור ויענני), שהידיעות שקבלתי בזה – וכו"ל ממקור שהי' נאמן עד עתה – וכפי שאמרתי בשיחתנו למר, הי' בזה הוראה וציווי (מבלי עירעור) מלמעלה. והלואי שאתבדה. אף שדבורי עם מר בזה הי' בסגנון של שאלה ונתינת מקום לספק.

ועוד להוסיף, ששאלתי בזה לא היתה בתור סקרנות ח"ו בענין כאוב כ"כ, כי אם להורות על מהלך המחשבה של אלו שנתנו הוראה האמורה, שכמה מהם קובעים גם עתה, ולצערנו ואולי גם לבשתנו לא חלה בזה כל הזהה בהשקפתם, שהרי גם אז ידוע ה' מראש שזה יגרום לקרבתו יותר. ומזה מובן גם בנוגע להמצב בחברון ובירושלים וכו' עתה.

מובן ג"כ שאינני מתיאש ח"ו משנוי במצב האמור, אבל עד אז – אין כל מקום ותועלת **מעשית** שמישהו יפנה בקול קורא לעלי' להתיישב בחברון, אפילו אלו שלא ייענו בפועל ורק ענין של תעמולה בזה והבעת מהלך המחשבה, ועל אחת כמה וכמה אלו שיש סיכויים טובים שקול קורא שלהם יביא לעלי' בפועל, ובמילא – להתנגשות עם העמדה האמורה ולחילוקי דיעות חריפים **ולגזירות** נגד העולים – שיתגלו בקהל, ולא רק בקהל היהודי כ"א גם אצל הגויים, שיראו שאלה הקובעים – מצמצמים את המתנחלים והעולים, ועוד יותר מצמצום וכו', וכדי בזיון ועידוד רוח שונאיהם של ישראל.

בכל זה כנ"ל אינני מתיאש, אלא שלא ההזזה בדעת הצבור היהודי תפעול שנוי, כי אם השגיאות של הערבים והתומכים בהם, וכמו שהי' בעבר, ששגיאות כאלו הכריחו בשנה שעברה את רודפי השלום להסכים סוף סוף להגנה ובמילא למלחמת תנופה. והלואי שבעתיד יהי' זה באופן קל יותר ולא יגע ח"ו לא בנפש ולא בגוף ואפילו לא בממון של אחינו בני ישראל בכל מקום שהוא.

נפלא הדבר עד כמה התואר שניתן לבני ישראל בתורתנו, תורת חיים, "עם קשי עורף" לא רק שהוא עומד בתקפו עד היום הזה, כי אם – מנצלים אותו בדרך שהיא היפך התורה וענינים החיוניים של עם בני ישראל. ודוגמא מהשבועות הכי אחרונים, חטיפת המטוס של אל-על על ידי אנשי אלז'יר, שראו הכל ברור תגובתם אפילו של אלו שלכאורה צריכים היו להיות מידידי עם ישראל, ולמרות כל זה מכריזים יישר-כח לאומות העולם על הפתרון שנמצא, "נצחון המוסר שבזה" וכו'. ואפילו אם תמצא לומר שהי' הכרח להסכים על הסחיטה (בשביל להציל הנפשות) וכו', הרי מי מכריח להכתיר את פלוני ופלוני כאיש מוסרי וכצדיק גמור וכמופת לרבים וכו'? אלא שאין להקשות על עם קשי עורף, כנ"ל.

אדמו"ר זי"ע

רכט

ועד כדי כך גדול ענין הקשי-עורף באמונה בחסד לאומים (למרות הודעת נביאינו וחוזינו אשר חסד לאומים חטאת), שאפילו הפלישה הטשכית ג"כ לא החלישה והזיזה אמונה טפלה זו. ואף שלכאורה אין ענין טשכ"י שייך לתוכן מכתב זה, אבל שייכות פנימית בזה – שהיא מראה על מצב הרוח של אחדים מהקובעים מהלך הענינים בארצנו הק', מהלך המתבטא במעשים בפועל, מעשים מכאיבים ומצערנים וגם מדאיגים בנוגע לעתיד (הקרוב עכ"פ – עד שיסורו מעמדתם האמורה).

ומסיימים בדבר טוב – נתינת תודה על הפ"ש החמה שמסר מר בביקורו בכפר חב"ד, אשר כפי המכתבים והידיעות שקבלתי משם הי' זה בדברים היוצאים מן הלב ובחמימות, והוסיף להם עידוד וחיוזוק, אשר כל אחד זקוק לזה והם בכלל, ובפרט בימים אלו רבי המאורעות, ובארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ככתוב בתורתנו, ואשר, מצד השני, אויבים סביב לה ושמים ליום רואים יותר נקודות החולשה בהיחס אליהם מצד השלטון בארצנו הק' שלדעתם צריך להתנהג עמהם בכפפות של משי ובזהירות יתרה, ובאם יש סכסוך בין ערבי לישראלי הרי לכל לראש צריך לברר מה יאמרו בבירת מדינה פלונית או אחרת, ובהתאם לזה להחליט מה לעשות. ולכן מזמן לזמן מרשים האויבים לעצמם יותר ענינים של פרעות, ועל אחת כמה וכמה הפרעות, ומפרעות לחבלנות וכו' וכו'.

ובהתקרבנו לשנה חדשה, הרי כנוסח הידוע, יהי רצון שתכלה שנה זו והתופעות הבלתי רצויות שהיו בה, יכלו לגמרי ובהחלט, ולשנה הבאה וגם בימים האחרונים של שנה זו – יתחילו הברכות, כולל ג"כ מפנה עיקרי בעמדה האמורה ומבלי לחכות למאורעות בלתי רצויים שיצריכו השנוי. והרי ראו נסים מה' הכל יכול בעבר הקרוב, וכל יכול הוא לחולל נסים כהנה וכהנה, ובנוסח המסורתי – בטוב הנראה והנגלה.

מצו"ב ד' קטעי מכ"ע לדוגמא.

בכבוד ובברכה לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה למר ולכל בני ביתו שיחיו,

מ. שניאורסאהן

חסד לאומים חטאת: משלי יד, לד. וראה ב"ב יו"ד, ב.
ארץ אשר גר': עקב יא, יב.

כאמור לעיל, מפני הנקודות הכאובות שבמכתבי זה – כתוב הוא למר באופן אישי, אלא שברשותו להראותו או למסור תכנו למי שלפי ראות עיניו תהי' תועלת בזה.

ואסיים בתקוה שמתאים למכתבי אליו הכתוב בגלוי לב ובאריכות לפי ערך – יגיב מר על כל הנקודות שבו גם כן באופן האמור, נוסף על המענה לשאלתי האמורה ולעוד שאלות שתקוות מר היתה לברר אותן ולענות עליהן אחרי חזירתו לארץ.

ט'תקנ

ב"ה, אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ובעמדנו בימי רצון, ובחדש אלול – ר"ת: אני לדודי ודודי לי – חדש הרחמים והתשובה,

בימי רצון: ראה רש"י (שמות לג, יא. דברים ט, יח. י. י). טור וכו' או"ח סתקפ"א.
אלול . . והתשובה: להעיר מתנחומא ובמדב"ר ס"פ חקת (מלחמת סיחון עשו באלול) וב"ב עח, סע"ב (אלא שמלחמת סיחון התחילה לא קודם מיום א' באלול).
ר"ת . . לי: אבודרהם. פע"ח שכ"ד פ"א. שי הפסוקים שה"ש ו, ג. ב"ח או"ח סתקפ"א.

חדש הרחמים: ראה ג"כ ד"ה אני לדודי, ש"ת.
והתשובה: טור וכו' שם. ובב"ח (שם) דסופי תיבות דאלו"ל "עולה מ' כנגד מ' יום מר"ח אלול ועד יוהכ"פ כי באלו מ' ימי התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לקבל תשובה מאהבה". והדיוק מאהבה – שזהו פי' דודי (אלא שבמי הימים עצמם – מיוחדים עשיית שאז התשובה – (רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ו): יפה ביותר ומתקבלת היא מיד). וראה ל"ת להאריז"ל תצא (כא, יג) דבכתה ירח ימים

ט'תקנ

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 313, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
אבודרהם: סדר תפלת ר"ה ופירושה ס"א.
ד"ה אני לדודי, ש"ת: סה"מ הי"ש"ת ס"ע 150 ואילך.

אשר בימים אלה, כדברי אדמו"ר הזקן, השי"ת הוא ע"ד מלך
שמקבלין "פניו בשדה, ואז רשאיין

— ומוסיף ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר: ויכולים —

כל מי שרוצה — לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר
פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם",

יהי רצון אשר ימלא המלך, ממה"מ הקב"ה — עוד בהיותו בשדה —
כל בקשות ומשאלות לבבו לטובה של כל המקבילים פניו, בתוככי כלל
ישראל, ימלא אותם (כנ"ל) בסבר פנים יפות,

ויכתוב ויחתום את כל אחד ואחת לשנה טובה ומתוקה בטוב
הנראה והנגלה.

היינו — חודש אלול (ועפ"ז — וכפ"י רז"ל (יבמות מח, ב) דהיינו ל' יום — הי"ז מתחיל
באדר"ח). וצע"ק בלקו"ת עה"פ. ואכ"מ.

אדמו"ר הזקן: בלקו"ת פ' ראה דף לב.

רשאיין . . ומבאר . . [ו] יכולים: להעיר מספרי (ראה יב, יז) הובא שם בפרש"י
(המפרש פשוטו של מקרא): לא תוכל — יכול אתה אבל אינך רשאי.

ומוסיף ומבאר: סד"ה לך אמר לבי, השי"ת.

בסבר פנים יפות: ראה פיה"מ לאבות (פ"א מט"ו): שמאי אומר כו'. — ולהעיר
מפיה"מ שם (פ"ג מ"ב): בשמחה וזה יותר כו'. וי"ל שזהו בחה"ס זמן שמחתנו כו'
שלאחרי אלול ועשי"ת, הימים דשמאי — שם אורחותיו (ראה לקו"ת שה"ש מח, ג).
ואכ"מ.

עוד בהיותו בשדה: להעיר ממהרי"ל (הובא במטה אפרים תקפ"א, ט) דמר"ח אלול
רומז במכתביו כחז"ט כו'.

כל בקשות: ראה אוה"ת להצ"צ פ' ראה הגהות ללקו"ת הנ"ל (ע' תתח): וי"ל שאז
באלול מאיר הארת בחי י"ג מכילין הנ"ל גם בשושנה החיצונה.

ויכתוב ויחתום: להעיר ממשי"כ בבד קודש (בסופו) עה"פ **מלפניך** (דוקא) משפטי
יצא (וראה ירושלמי סנה' פ"ב ה"ג) ישעי' לג, כב. ולהעיר משמ[נ]ו"ר (פ"י"ט, ה). נתבאר

וצע"ק בלקו"ת: בכ"מ מציין הרבי לרשימות הצ"צ לאיכה (אוה"ת ג"ך כרך ב ס"ע
א' ג), וז"ל: "וע' עוד [לקו"ת] סד"ה כי תצא דרוש השני בענין ובכחה את אביה ואת
אמה ירח ימים דקאי על (ר"ח) [חודש] אלול כו'", ומעיר על זה: "עיי"ש בלקו"ת [לז,
ג. לז, ד]. וצע"ק".

מספרי . . הובא שם בפרש"י: נת' בלקו"ש חכ"ט ע' 79 ואילך.

סד"ה לך אמר לבי, השי"ת: נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 167. ה'ש"ת ע' 285.

משמור"ר פ"ט, ה: בשמור"ר דפוס וילנא הוא בפיסקא ו, ובשמור"ר עם הענפים הוא
בפיסקא ז.

בברכת כוח"ט,

מ. שניאורסאהן

* * *

ע"ד ד' הכתובים שהובאו באגה"ת פ"א – נת' בהתועדות כאן ובטח
כבר הגיעה הר"ד.

ט'תקנא

ב"ה, י"ח אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' צנמ"ס
מורי"ה שלמה יוסף שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו.

ובעמדנו בימי . . .

בד"ה וככה – להצ"צ וכו'): לשעבר אני ובי"ד כו' לעת"ל אני לבדי שנאמר כי הולך לפניכם
ה' ומאסיפכם אלקי ישראל (וראה מגלה עמוקות פי' עקב השייכות לאלול).

בד"ה וככה – להצ"צ: אוה"ת בא ע' רצא ואילך.
ע"ד . . . הר"ד: קטע זה למורי"ה רפאל נחמן הכהן כהן (ונתאחר המענה עד אחרי
שבת תשובה). אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א אגרת ז'תתעח, ובהנסמן בהערות
שם.
נת' בהתועדות: דש"פ וילך, שבת תשובה תשכ"ט (נדפס ג"כ בלקוטי ביאורים
בספר התניא ח"ב ע' סב ואילך). וראה גם שיעורים בספר התניא – אגרת התשובה
פ"א.

ט'תקנא

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 313, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מורי"ה שלמה יוסף: זווין. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'תז (ע' לז), ובהנסמן
בהערות שם.
ובעמדנו בימי . . . כנ"ל אגרת שלפנ"ז.

רלג

אדמו"ר זי"ע

בברכת רפואה והצלחה ובברכת כוח"ט,

מ. שניאורסאהן

* * *

נ. ב.

זי"ע, — כ"ג אלול — נתקבל מכתב כת"ר מועש"ק עם הפ"נ שיקרא
עה"צ — (כן נתקבלו ב' המכ' שלפניו ות"ח על הבשו"ט שבהשני).

ולסיום מכתב זה שדחו העמדת המצבה — ובודאי כדאי שישתדלו
שיעמידו בהקדם, ודברי בעהמח"ס מנחת אלעזר מתקבלים אפילו בנוגע
שלא לחכות ליב"ח (ולשלשים) ועאכו"כ בנדו"ד, וכשכבר היתה החלטה
וקביעות מועד. וק"ל.

ומסיימים בטוב — כוח"ט בטוב הנראה והנגלה.

ט'תקנב

ב"ה, ח"י אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

תלמידי כתת הרב ר' שבתי אַלפערין
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מיום ח' אלול, בו כותבים על דבר סדר
לימודיהם.

העמדת המצבה: כנראה של הרה"ג וכו' הרב ברוך מרדכי אטינגר מבאברויסק.
ראה גם לעיל אגרת ט'תקטו, ובהנסמן בהערות שם.
שיעמידו בהקדם: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקצה, ובהנסמן בהערות שם.
ודברי בעהמח"ס מנחת אלעזר: בשו"ת שלו ח"ג סל"ז (הובא בדרכי חיים ושלום
ה' שמחות אות תתריא), שלא לאחר הקמת המצבה, אלא להקדימה ולהעמידה מיד
ככלות השבעה.

ט'תקנב

תלמידי . . אַלפערין: אגרת נוספת אליהם — לעיל אגרת ט'תקכג.

ובודאי יוסיפו בהתמדה ושקידה בלימוד תורתנו תורת חיים, לימוד המביא לידי מעשה, קיום המצוות בהידור, עליהן נאמר וחי בהם. שנוסף על העיקר שהוא ציווי השי"ת להעלות בקדש, הרי כל הוספה בזה מוסיפה גם בברכת ה', כיון שהתורה והמצוות הן הצנורות וכלים לקבלת ברכות השי"ת בכל המצטרף.

ויהי רצון שילכו מחיל אל חיל בהאמור ויהיו מקור נחת אמת להוריהם ומוריהם שיחיו.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני שולח לכל אחד ואחד מהם ובני משפחתם שי' ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'תקנ"ג

ב"ה, ח"י אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד המתפללים, והגבאים בראשם דביהכ"נ אהבת ישראל – חב"ד בבני ברק בארצנו הק' תבנה ותכונן ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ביום הולדת את שני המאורות הגדולים, כ"ק אדמו"ר ר' ישראל

לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

עליהן נאמר: אחרי יח, ה.

להעלות בקדש: ברכות כח, א. וש"נ. וראה לעיל אגרת ט"שפ, ובהנסמן שם הערה

ד"ה נצטינו.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח. וראה ברכות ומ"ק בסופן.

ט'תקנ"ג

ביום הולדת את שני המאורות הגדולים: שיחת ח"י אלול תש"ג (סה"ש תש"ג ע' 141 ואילך).

וראה לקו"ש חכ"ד ע' 178 ואילך, ובהנסמן שם.

הבעל שם טוב, אשר על שמו נקרא ביהכ"נ שלהם, וכ"ק אדמו"ר רבי שניאור זלמן, מייסד שיטת חב"ד,

אביע איחולי ותקותי אשר בודאי ביהכ"נ וביהמ"ד שלהם הולך מחיל אל חיל בעבודת התפלה – כבית הכנסת, ובשיעורי תורה (נגלה וחסידות) ברבים – כבית המדרש, ובאמירת תהלים בעת מצוא ובפרט בימי סגולה, אשר ספר התהלים הרי הוא הממוצע בין תורה ותפלה, חלק התהלות ותשבחות בכ"ד ספרי התורה.

ונאמן שומע תפלת עמו ישראל ברחמים, ובפרט בשערים המצויינים בהלכה, לקבל תפלותיהם ולמלא משאלות לבבם לטובה מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

ובפרט על פי הידיעות שקבלתי מהרה"ח אי"א נוי"נ בעל מדות הרח"ן ש"י קובלסקי ממסדרי ביהכ"נ וביהמ"ד והנהגתו, בודאי ימשיכו ללכת בכוחם זה ביתר שאת ויתר עז להעלות בקדש בעילוי אחר עילוי.

והרי הימים ימי סגולה, ימי חודש הרחמים והרצון, אשר ענינם מבואר במשל הידוע של כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך (לקו"ת פ' ראה, דף לב):

משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם כו'.

ויהי רצון אשר כל אחד ואחד מאתנו בתוככי כלל ישראל ינצל ימי סגולה אלה להתקרב לאבינו שבשמים באמת ובפנימיות, בהוספה בעיני תורה ומצוות בהידור, והשם יתברך יקבל בסבר פנים יפות ושוחקות תפלות ובקשות כל אחד ואחד מאתנו בתוככי כלל ישראל לטובה ולברכה.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

התהלים . . הממוצע כו': ראה סה"ש ה'תשנ"ב ח"ב ע' 479. וש"נ.

בשערים המצויינים בהלכה: ברכות ח, א. טור או"ח סצ"ח.

מידו המלאה כו': נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

להעלות בקדש: ראה ברכות כח, א. וש"נ. וראה לעיל אגרת ט"שפ, ובהנסמן שם

הערה ד"ה נצטוינו.

והרי כו': תוכן דומה – לעיל אגרת ט"תקמ, ובהנסמן בהערות שם.

חודש הרחמים: ראה לעיל אגרת ט"תקנ, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תקנד

ב"ה, י"ט אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מר שמואל יוסף שי
גרינבוים, יו"ר קהלת כנסת ישראל בונדי, אויסטרלי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו, ומצורף בזה העתק המברק ששלחתי, ותקותי
שנתקבל במועדו.

ואשרי חלקם שבחרו בהרב פנחס שליט"א הכהן לרב דקהלתם
ולראש הישיבה, שהרי הוא מטובי תלמידי הישיבה הק' "תומכי
תמימים" ליובאוויטש.

ובודאי בשיתוף פעולת כל אחד ואחד מהם יקויים בהם ברכנו אבינו
כלנו כאחד באור פניך, לבסס הקהלה ולהרחיבה מתאים לדרישת השעה
ויותר, עדי יקויים יעוד חכמינו ז"ל עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות
שבבבל שייקבעו בארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח
צדקנו.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגו"ר למר ולכל
בני קהלתו שי, ובכבוד,

מ. שניאורסאהן

ט'תקנד

בהרב פנחס שליט"א הכהן: פלדמן.
ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך: נוסח ברכת "שים שלום" דתפלת העמידה.
וראה תניא פל"ב.
יעוד חכמינו ז"ל: מגילה כט, א.

ט'תקנה

[י"ט אלול, ה'תשכ"ח]

ויהא בשעטומ"צ בכל — ואזכירם עה"צ להנ"ל ולכוח"ט.

בטח יכנסו מיד לסדר לימודים בנגלה ובחסידות ובהתמדה ושקידה מתאימות לגודל ערך ימים אלה — שכבר נתגלה ה' דס"ת ודודי — לאחר ה'הכנה דהעשרים יום דמר"ח אלול, ב' היודי"ן דס"ת אני לדודי. והובטחו: אדם מקדש עצמו כו' מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

ט'תקנו

ב"ה, כ"ד אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

איך באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריוו מיט דאָס בייגעלעגטע.

השם יתברך זאָל דערפילן אייערע אינערלעכע וואונשן לטובה אין די אַלע ענינים וועגן וועלכע איר שרייבט.

עס איז זיכער איבעריג צו אונטערשטרייכן, אַז די טאָג-טעגלעכע אויפפירונג אין איינקלאַנג מיט תורה, תורת חיים, ומצוות, וחי בהם, אין צוגאָב צום עיקר וואָס דאָס איז דעם אויבערשטניס ווילן און געבאָט, איז דאָס אויך דער וועג צו באַקומען זיינע ברכות אין אַלץ וואָס מ'נויטיגט זיך.

ט'תקנה

מהעתקה. והוא מענה על ההודעה שהגיעו האורחים מארה"ק.
ה' דס"ת ודודי כו': אני לדודי ודודי לי הוא ס"ת ד' יודין, כנגד ארבעים יום שמר"ח אלול עד יוהכ"פ — ראה בהנסמן בסה"מ מלוקט ח"א ע' שעא הערה 108.
והובטחו: ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.

ט'תקנו

וחי בהם: אחרי יח, ה.

אין ענטפער אויף אייער פראגע אין צוזאמענהאנג מיט אייער משפחה-לאגע, איז דא אויף דעם א קלארע אנווייזונג אין אונזער תורה הק', תורת חיים, הוראה בחיים (אנווייזונג אין לעבן), אז מ'דארף טאן מיט דער געהעריגער ענערגיע – זעלבסטפארשטענדלעך בדרכי צניעות – וועגן א פאסנדן שידוך פאר אייך. און וויבאלד אז תורה זאגט אזוי, אין א קאטעגארישער פארם, איז זיכער אז דאס איז גוט פאר די אלע וואס קענען האבן דערצו א שייכות, אין דעם פאל – גוט פאר אייך און גוט פאר אייער טאכטער שתחי'.

עס איז אויך זעלבסטפארשטענדלעך, אז עס איז ניט אזוי לייכט צו געפינען א פאסנדן שידוך, אבער אויף דעם איז דא דער צוזאג **יגעת ומצאת** – אז אויב מ'טוט ענערגיש און מיט גוטער כוונה, העלפט דער אויבערשטער און מ'איז מצליח. און ס'איז דאך איבעריג צו אונטערשטרייכן פאר אייך אז א צוגאב אין קביעות עתים לתורה וקיום המצוות בהידור גיט-צו אין די ברכות פון השם יתברך.

אין צוזאמענהאנג מיט די איצטיגע סגולה-טעג פון חודש אלול, ימי הרחמים והרצון, האט איר מסתם געהערט די דערקלערונג פון אלטן רבין בעל התניא והשלחן ערוך וועגן דעם ענין פון די דאזיגע טעג, דורך דעם משל פון א קעניג אין פעלד, איידער ער קומט אריין אין שטאט, ווען יעטווידער איינער קען ארויסגיין און מקבל פנים זיין דעם קעניג, און דער קעניג נעמט יעדן איינעם אויף מיט צופרידנקייט און א שמייכלדיגן פנים.

ויהי רצון אז אבינו מלכנו זאל ממלא זיין די בקשות און תפלות פון יעדן איינעם פון אונז בתוך כלל ישראל לטובה ולברכה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

דער צוזאג: מגילה ו, רע"ב.

חודש אלול, ימי הרחמים: ראה לעיל אגרת ט'תקנ, ובהערות שם.

דערקלערונג פון אלטן רבין: לקו"ת פ' ראה לב, ב. וראה גם לעיל אגרת ט'תקמ,

ובהנסמך בהערות שם.

רלט

אדמו"ר זי"ע

ט'תקנז

ב"ה, כ"ד אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הנהלת גמילות חסד "זכרון רבקה"
ע"י ביהכ"נ אהבת ישראל – חב"ד בני ברק
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעתו קבלתי הידיעה מיסוד הגמ"ח ביזמתו ונדיבותו של הרה"ח ר'
זאב דוב שי' לודמיר.

ותקוטי שמאז ועד עתה התרחבו הפעולות הלך ומוסיף בשיתוף
פעולה ממתפללי ביהכ"נ ואנ"ש שי' במחנם הט'.

ומתאים לדברי חכמינו ז"ל אשר גמילות חסדים הוא גם לעשירים,
יהי רצון שבקרוב ממש יקויים היעוד אפס כי לא יהי בך אביון וגו',
ותהיינה הפעולות אך לעשירים.

והרי הימים ימי סגולה אשר המלך נמצא בשדה כו' והוא מקבל את
כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם וכו', על פי המשל
הידוע של רבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך (לקו"ת פ' ראה דף לב).

ואבינו מלכנו יקבל תפלות ובקשות כל אחד ואחד מאתנו בתוככי
כלל ישראל בסבר פנים יפות ושוחקות, מידו המלאה הפתוחה הקדושה
והרחבה.

בכבוד ובברכה להצלחה בעבודתם בקדש ולכתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ט'תקנז

לדברי חכמינו ז"ל: סוכה מט, ב.

יקויים היעוד: פ' ראה טו, ד.

והרי הימים כו': ראה גם לעיל אגרת ט'תקמ, ובהנסמן בהערות שם.

מידו המלאה כו': נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

ט'תקנח

בי"ה, כ"ד אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר שניאור זלמן שי מסחרי

שלום וברכה!

הנני מאשר בתודה רבה קבלת מכתביו, נוסף על הידיעות מאנ"ש
שי' בנוגע פעולותיו, והשי"ת יצליחו שיוכל לבשר אך טוב הן בנוגע לעצמו
והן בנוגע לעניינים הכלליים.

ובפרט בימי סגולה אלה, ימי חודש הרחמים והרצון, אשר ענינם
מבואר על פי משל הידוע של כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך :

משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין
פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את
כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם כו' (לקוטי-תורה, פ'
ראה, דף לב).

ויהי רצון מהשם יתברך שיקבל בסבר פנים יפות ושוחקות תפלות
ובקשות כל אחד ואחד מאתנו בתוככי כלל ישראל לטובה ולברכה.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ט'תקנח

מר . . מסחרי: אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת ט'תיג, ובהנסמך בהערות שם.
חודש הרחמים: ראה גם לעיל אגרת ט'תקנ, ובהערות שם.

רמא

אדמו"ר זי"ע

ט'תקנט

ב"ה, כ"ה אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת גאולה תחי' כהן

ברכה ושלוש!

הנני מאשר בתודה קבלת מכתבה בו כותבת אשר מכמה סיבות
תתחיל בכתובה ע"ד הענין המדובר אחר ראש השנה.

ואף על פי שכמובן חבל על העיכוב בזה, כי הלא בכל דבר טוב יפה
שעה אחת קודם, אבל תקותי שכיון שמצדה ויתרה שיהי' באיחור זמן,
יתנו לה האפשריות לכתוב בהתאם לכל רציניות הנושא ובהרחבה
הדרושה.

ובפרט על פי הנראה מהעתונות הנה בחוגים מסויימים ניכר שינוי
לטוב ביחס לענין הילודה, ויהי רצון שיהי' כן גם אצל האבות והאמהות
בארצנו הקדושה.

ובעמדנו בימי רצון אלו אחתום באיחולי כתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'תקנט

מרת . . כהן: אגרות נוספות אלי' – לעיל אגרת ט'תקכט, ובהנסמן בהערות שם.

ט'תקס

ב"ה, כ"ו אלול, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסקים בצ"צ מו"ה אברהם יצחק שי
ומו"ה אלעזר קלמן שי ומו"ה יוסף שי קורלנדר

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי הידיעה שפתחו את המסעדה [רעסטאראן], ויהי
רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת.

ובפרט שהימים ימי סגולה, שאצל יהודי בן עם סגולה הרי עניני
גשמיות ורוחניות כלולים ביחד, ולכן כדי שיהי הצלחה בעסק בגשמיות
בודאי יוסיף כל אחד במזון רוחני של עצמו, זאת אומרת בעניני תורה
לימודה וקיום מצותי בהידור. והאריכות לדכוותיהו אך למותר.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ובברכת כתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה.

ט'תקסא

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הנהלת ארגון הקהלות ביוגוסלבי
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי לכל החברים והתושבים, הם ובני ביתם שיחיו,
לשנה טובה ומבורכה, שנת הרמת קרן התורה, תורת חיים – הוראה
בחיים, וקיום המצוות – עליהן נאמר וחי בהם, בחיי היום-יום.

ט'תקסא

עליהן נאמר: אחרי יח, ה.

רמג

אדמו"ר זי"ע

והרי אחינו בני ישראל ידועים בנאמנותם למסורת אבותיהם מכמה דורות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בטח קבלו אישור מהמזכירות מקבלת ספר השנה שלהם (1965-1967), וכן הספרים שנשלחו להם מכאן על פי הוראתי.

ט'תקסב

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר יוסף שי' אלמוגי

שלום וברכה!

אנשי ועד הכפר חב"ד שבאו לכאן לראש השנה מסרו לי פ"ש ממר ומבני ביתו שיחיו. וכן מסרו לי ג"כ ע"ד התענינותו האישית בעניני הכפר ועזרתו בסבר פנים יפות וכולי. ובודאי גם להבא לא ימנע הטוב ועוד יוסיף כהנה וכהנה בכל עת מצוא. ולמותר לומר תודה רבה על זה, כי הרי מעשה הטוב גמולו בצדו, ובלשון חכמינו זכרונם לברכה – שכר מצוה מצוה.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע לו ולכל ב"ב שיחיו ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בכבוד ובברכה ובת"ח על העזר לכחב"ד בעתיד ובעבר.

ט'תקסב

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב. וראה תניא פל"ט (נב, ב).

ט'תקסג

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד אלוף חיים שי' בר לב רמטכ"ל

שלום וברכה!

אנשי ועד כפר חב"ד שבאו לכאן לראש השנה מסרו פ"ש ממנו
ומב"ב שיחיו.

והנני בזה להביע לו ולכל אשר לו איחולי הלבביים לשנה החדשה
הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, בנוסח המסורתי והמקודש
ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

ובמיוחד אשר ה' אלקי צבאות ינחנו בתפקידו הכי אחראי, שבדאי
כשנותנים למישהו תפקיד ניתנים הכוחות להוציא התפקיד לפועל על
הצד הכי טוב, ומכל שכן תפקיד הנוגע לצבא ישראל וכלשון הכתוב "כי ה'
אלקיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם" (דברים
כ, ד) ואומר "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך
לפניך והי' מחנך קדוש" (שם כג, טו) ועל אחת כמה וכמה בשעה של מתח
וכולי, שרק יראת העונש ופעולות תגמול ביכולתה למנוע חבלנות וכו'.

והמברך את עמו ישראל בשלום ישים שלום טובה וברכה עלינו על
כל ישראל בארצנו הק' ובכל מקום שהם.

בכבוד ובברכת כוח"ט.

ט'תקסג

כשנותנים למישהו תפקיד ניתנים הכוחות: ראה כתובות סז, רע"א. ע"ז ג, סע"א.
תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.

רמה

אדמו"ר זי"ע

ט'תקסד

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי פ"ש ממנו מאז על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוה"ר יוסף שי' וויינברג. וכבקשתו הזכרתיו על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ויהי רצון אשר מתוך בריאות נכונה ובשמחה וטוב לבב ינצל
האפשריות הגדולות שניתנו לו מלמעלה להפצת היהדות בכלל, ובשטח
החינוך על טהרת הקודש בפרט, על פי הנקודות שדברנו בביקורו כאן,
שתקוטי שזוכר את שיחתנו, על כל פנים הנקודות העיקריות שבה.

ולקראת שנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני
שולח לו ולכל אשר לו ברכתי, ברכת כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה
ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

ט'תקסה

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר צבי שי' נדיבי, נתני

שלום וברכה!

רבות שמעתי אודות פעולות מר בכלל, ובפרט בנוגע להשתדלותו
לקרב לבם של נוער בני ישראל לאבינו שבשמים. אשר אם בכל מקום
חשיבות הכי גדולה נודעת לפעולות אלו, על אחת כמה וכמה בארץ
הקודש, עלי' נאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית

ט'תקסה

עלי' נאמר: עקב יא, יב.

שנה, וכשהמדובר הוא בבני הנוער שהם עתידו של העם כולו. ובודאי לדכוותי דמר האריכות בזה אך למותר.

ביזמתו של מר, כפי שכותב לי מר אברהם שי' טוביאס, נשלחו אלי וקבלתי זה עתה ב' חוברות גליונות, ומצורף בזה העתק מכתבי למר טוביאס העורך והשולח. וכיון שתקותי חזקה אשר בתוכן מכתבי דעת שנינו שווה, בודאי מר מצדו ישתדל להקל על מר טוביאס הפעולה בכיוון האמור.

אף שלכאורה אין מקום לנתינת תודה על קיום מצוה, ובפרט מצוה גדולה כהאמורה, הנוגעת בעצוב דמותם של נוער בני עמנו, בכל זה ארשה לעצמי להביע גודל הנחת רוח מפעולות מר בשטח האמור עד עתה, ופעולותיו בעתיד שבודאי יהיו באופן דמוסיף והולך, וזכות הרבים מסייעתו.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי למר ולכל אשר לו ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'תקסו

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר אברהם שי' טוביאס, נתני

שלום וברכה!

זה עתה נתקבלו ב' חוברות גליונות, מחודש סיון תשכ"ו ותשכ"ח, בצירוף מכתבו. ובטח ישלח גם שאר החוברות ככתבו במכתבו, ותודה רבה מראש.

כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, ארשה לעצמי לעורר על דבר התפקיד האחראי ורב החשיבות שיש למר בתור עורך גליונות אלו,

העתק מכתבי: דלהלן אגרת שלאח"ז.
אין מקום לנתינת תודה על קיום מצוה: ראה גם לעיל אגרת ט'שעט.

הנקראים על ידי כמה וכמה מנוער בני ישראל, אשר על כל אחד ואחד מהם אמרו חכמינו ז"ל אשר נפש אחת מישראל הריהו עולם מלא. ואפילו כשהחומר נכתב על ידי אחרים, הרי הרבה תלוי בהעריכה בחסר ויתר וכיו"ב, ובעיקר לעורר את המתאימים לזה לכתוב בשטח המתאים ובאופן הרצוי. ואפילו אם מישוהו בא ואומר שאין ברשותו של העורך לשנות יותר מדי, הנה אם הדברים נוגעים בערכים האמתיים של עמינו בני ישראל, זאת אומרת המיוסדים על הערכת תורתנו תורת אמת והוראות שלה, הרי בודאי שמתפקידו של העורך לפרסם דברי אמת ולשלול דברים שהם היפך האמת, ובפרט כשהמדובר בגליונות של הנוער, זאת אומרת אלה העומדים בתקופת החינוך והעיצוב של צורתם ותכונת נפשם לשנים יבואו במשך כל החיים.

מובן שידועה הטענה שבמשטר דימוקרטי יש לכל אחד רשות לעמוד על דעתו וכולי, אבל אין זה מצדיק סיוע לפרסום עניינים שהם היפך תורת אמת ומצותי הנתונות מאלקים אמת.

ועל פי האמור, שהכל בהשגחה פרטית מבורא עולם ומנהיגו, בודאי שביחד עם תפקיד, ובפרט תקפיד חשוב ורציני, ניתנים גם הכוחות והאפשרויות למלא התפקיד ובשלימותו, ולא עוד אלא גם בדרכי נועם, שהם דרכי התורה, וכמו שנאמר דרכי דרכי נועם.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור ובברכת כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה.

ט"קסו

אמרו חכמינו ז"ל: סנהדרין לו, א (במשנה).
 ניתנים גם הכוחות: ראה כתובות סז, רע"א. ע"ז ג, סע"א. תנחומא נשא יא.
 במדב"ר פי"ב, ג.
 וכמו שנאמר: משלי ג, יז.

ט'תקסז

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

מר שרגא וזוגי מרת דבורה שיחיו, נצר

שלום וברכה!

האורחים מאה"ק ת"ו מסרו לי הפ"ש והאיחולים.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי, להם ולכל אשר להם, ברכת כתיבה וחתימה
טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

ונכלל בזה שכ"א מהם ושניהם ביחד ינצלו השפעתם לטובת עמנו,
גוי אחד בארץ, ולטובת ארצנו הקדושה, ארץ אשר עיני ה' בה מראשית
השנה ועד אחרית שנה, בגשמיות וברוחניות גם יחד, שהא בהא תליא,
ואצל יהודי בפרט הוא באופן של הגברת הצורה על החומר והרוח על
הגשם.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'תקסז

גוי אחד בארץ: שמואל-ב ז, כג. ועוד.

ארץ אשר גוי: עקב יא, יב.

הגברת הצורה על החומר והרוח על הגשם: ראה קונטרס תורת החסידות פי"א-יב
(אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שכג-ד).

ט'תקסח

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איינע פון די עיקר-ענינים פון ראש-השנה איז – ווי עס איז שוין מערערע מאל אונטערשטראכן געווארן – וואָס דאָס איז די צייט פון דער **הכתרה** ("קרוינונג") פון דעם אויבערשטן, דעם מלך ישראל (קעניג פון די אידן) און מלך העולם (קעניג פון דער וועלט), וואָס דאָס איז פאַרבונדן מיט אונזער טיפער תפלה און פנימיות'דיקער בקשה (געבעט): **מלך על העולם כולו** – "זיי אַ קעניג אויף דער גאַנצער וועלט!"

אַזאַ געבעט מיינט – אַ פולשטענדיגע גרייטקייט צו שטעלן זיך אין אַ צושטאַנד אין איינקלאַנג מיט דער ג-טלעכער קרוינונג. דאָס הייסט: אינגאַנצן צו אונטערוואַרפן זיך און איבערגעבן זיך צום מלך; ביז אַז די עצם מציאות פון דעם מענטשן און אַלץ וואָס ער האָט איז נאָר דעם

עיקר ענינים פון ראש השנה . . הכתרה: כדמוכח מהבקשה **בכל** תפלות ר"ה (משא"כ זכרונות ושופרות) מלך על העולם, והחתימה (וכן בקידוש) מלך על כל הארץ. ובפירש"י (במחזור ויטרי) דאומרים המלך הקדוש (וגם בערבית) לפי שאמר הקב"ה המליכוני עליכם בר"ה כדכתיב אני ה'א וסמך לי' בחודש הז' ולכן גם תק"ש שהיא **מצות היום** "הענין הראשון" שבזה הוא ש"אנו ממליכין עלינו את הבורא" (רס"ג. הובא באבודרהם). וראה ס"י האריז"ל, פע"ח וכו' בענין ר"ה.

מלך ישראל: וכנ"ל שתמליכוני **עליכם**, ועל ידם (ותפלתם מלך על העולם כולו) **מלך העולם** (עיין לקו"ת דברים מא, ד. נ, ג. ועוד).

דאָס איז פאַרבונדן מיט אונזער . . בקשה: להעיר גם מר"ה (טז, א): אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. לקו"ת דברים נ, ג. ובכ"מ.

טיפער . . פנימיות'דיקער: כמבואר בכ"מ בענין שה"מ ממעמקים גו' ובענין בקשו פני גו' – ושייכותם לר"ה (ולפני ולאחרי).

די עצם מציאות . . דעם מלך'ס: ועפ"ז מובנים כמה מדיני המלך – עיין רמב"ם הל' מלכים (פ"ג ה"ח – פ"ד). ושם (פ"ג ה"ו): לבו הוא לב כל קהל ישראל. – ולהעיר מזח"ג

ט'תקסח

נדפסה בלקר"ש ח"ט ע' 450.

מלך'ס. דאָס איז דער ענין פון **קבלת עול מלכותו יתברך** – "נעמען אויף זיך דעם יאָך פון ג-טלעכער מלכות", וואָס דריקט זיך אויס אין אַלע איינצלעייטן פון טאָג-טעגלעכן לעבן.

* * *

באמת איז יעדן טאָג דאָרף זיין און איז דאָ דער ענין פון קבלת עול מלכות שמים, ובפרט ווען מיר זאָגן קריאת-שמע. אָבער עס איז פאַראַן אַ גרונט-אונטערשייד: אַלע טאָג איז דער ענין פון קבלת-עול דער אָנהייב און דער אונטערליגענדער יסוד פאַר דער אויפפירונג במשך פון דעם טאָג, אַז אַלע זיינע ענינים זאָלן געבויט ווערן אויף קבלת עול. אָבער ראש השנה איז די צייט ווען קבלת עול מלכותו איז **דער ענין** און אינהאַלט פון טאָג, זי ווערט **אנטפלעקט** און נעמט דורך די **גאַנצע מציאות** פונם מענטשן, אַזוי אַז ער ווערט אינגאַנצן בטל צו ג-טלעכקייט.

כדי אַז די קבלת עול זאָל זיין אַ פולשטענדיקע און אַן אמת'ע – מוז דער מענטש פריער מאַכן אַ חשבון צדק (אַ ריכטיגן חשבון) פון זיין אויפפירונג ביז יעצט – מיט אַ טיפן געפיל פון חרטה און תשובה אויף די זאכן וואָס האָבן ניט געטויגט. און אַן אמת'ע תשובה וואָשט אַראָפּ דאָס ניט גוטע און מאַכט עס **אהוב ונחמד קרוב וידיד** (באַליבט – באַס אויבערשטן – און אויסגעצייכנט אַ קרוב און אַ פריינד), ער איז ראוי און

רכא, ב. אגה"ק סל"א. שו"ת חכם צבי סי' עד (אבל בפסקי דינים להצ"צ חיו"ד סוס"מ הכריע כדעת החולקים עליו). ונסמן בדרכי תשובה ובניצוצי זוהר שם – וברש"י חוקת (כא, כא) והוא מתנחומא: הנשיא הוא הכל. ראה לקו"ש ח"ד ע' 1050.

אַלע איינצלעייטן: להעיר מרמ"א ושו"ע רבנו הזקן חאו"ח ר"ס א': אין ישיבת האדם כו'.

ובפרט . . שמע: ברכות רפ"ב. וראה טושו"ע או"ח ר"ס סא.

אַ גרונט-אונטערשייד: עיין ד"ה עלה, תרצ"ט ס"ב. סד"ה שופר של, תשי"ב. ובכ"מ. תניא רפמ"א.

כדי . . אַן אמת'ע . . תשובה: ראה רד"ה שה"מ ממעמקים, תשי"ג; סד"ה טו"ט, תשי"ג. ועוד.

אהוב ונחמד קרוב וידיד: רמב"ם הל' תשובה פ"ז, ה"ו. ועיין שם ה"ז דחשיב ג"כ ד' ענינים. ואכ"מ.

עיין רמב"ם . . וברש"י חוקת: ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 165 ואילך. סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 222. וש"נ.

ואכ"מ: ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 92-93, ובהערות שם.

עס איז זיכער אז דער אויבערשטער וועט אָננעמען זיין הכתרה און ערפילן זיין בקשה פון מלוד על העולם כולו.

* * *

יעדע תקופה און יעדער אָרט האָבן זייערע ספעציעלע מעלות און ספעציעלע שוועריקייטן,

אין אונזער תקופה הערשט אין פאַרשידענע קרייזן אַ דראַנג צו זעלבסט-שטענדיקייט און אומאַפהענגיקייט, ניט נאָר אין מאַטעריעלע הינזיכטן נאָר אויך אין אידעאָלאָגישע: אַ דראַנג פון ניט וועלן זיך אונטערוואַרפן צו דער איינגעשטעלטער אָרדענונג, פון ניט אָנערקענען זאכן איידער מען פאַרשטייט זיי פולשטענדיג מיטן אייגענעם שכל, אד"ג. דאָס איז לכאורה אַ שטער צו דעם ענין פון קבלת עול.

באַזונדערס אין אַזוינע מדינות וועלכע זיינען נאָך (פאַרהעלטניס-מעסיג) יונג און זיינען אויפגעבויט געוואָרן אויף דעם גרונט פון און דורך אייגן-איניציאַטיוו און ענערגיע, און וואו דער דאָזיגער גייסט כאַראַקטעריזירט די גאַנצע איינשטעלונג פונם פערזענלעכן און געזעלשאַפטלעכן אָרט לעבן – מאַכט דאָס נאָך שווערער צו איינפאַסן זיך אין די ראַמען פון קבלת עול.

ניט קוקנדיק אויף דעם אַלעם, האָבן מיר דאָך דעם כלל, אַז דער אויבערשטער פאָדערט ניט פון אַ מענטשן זאָכן וואָס זיינען איבער זיינע כוחות. איז וויבאַלד אַז קבלת עול מלכותו יתברך איז דער אינערלעכער אינהאַלט פון ראש השנה (און דער גרונט פאַר אַלע מעשים פון אַ גאַנץ יאָר) און דאָס איז גילטיג פאַר אַלע צייטן און ערטער, איז דאָך זיכער, אַז אויך אין אונזערע צייטן און אין די דערמאָנטע מדינות איז מעגלעך און מען מוז צוקומען צו אַ פולשטענדיגער קבלת עול מלכותו.

אין דער אמת'ן איז אויך דאָ אַ ספעציעלע מעלה אין דעם – דוקא

עס איז זיכער: ברמב"ם שם: צועק ונענה מיד שנאמר והי' טרם יקראו ואני אענה.
דעם כלל: איני מבקש אלא לפי כחן (תנחומא נשא יא. במדב"ר פיי"ב, ג). ולהעיר ג"כ מע"ז (ג, א): אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו. וסברא היא. ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ה.

אַ ספעציעלע מעלה: להעיר מביצה (כה, ב) מפני כו' עזין (בחדא"ג שם). ב"מ (פד, א) חילך לאורייתא.

אין אונזער צייט און אין די דערמאנטע מדינות: אַ מענטש וואָס איז ניט איינגעשטעלט אויסשליסלעך אויף זעלבסטשטענדיקייט, נאָר אַמאָל אַזוי און אַמאָל – פאַרקערט, איז ווען ער נעמט אָן אַן ענין פון קבלת עול, איז דאָס באַ אים ניט אַזוי גרינטלעך אָפגעלעגט, וואָרום עס איז באַ אים קיין נייעס ניט חרטה צו האָבן און צו בייטן זיין שטעלונג. דאָגעגן אָבער אַזאַ וואָס איז ניט געוואוינט צו אונטערוואַרפן זיך און איז אומאָפּהענגיק אין זיין געדאַנקן-גאַנג, איז ווען ער קומט צו דער איבערצייגונג אַז ער מוז אָנערקענען אַ העכערע אויטאָריטעט, נעמט עס אים דורך טיפּער און גרינטלעכער, און ער געפינט די שטאַרקייט צו איבערשטעלן זיך **אינגאַנצן** און אויף **שטענדיג**.

און דאָס דריקט זיך אויס באַ אים ניט נאָר אין געפיל און פאַרשטאַנד, נאָר אויך אין זיין מחשבה, דיבור און מעשה (טראַכטן, רייד און טאַט), ביז צום קלענסטן פרט. ואדרבה, וויבאַלד אַז דער גרעסטער טייל פון טאָג איז אָנגעפילט מיט מעשים און דיבורים, דריקט זיך דער קבלת עול מלכותו אויס בעיקר אין זיין ריידן און טאָן, אין דעם קיום פון די מצוות מעשיות און אין אַלע פרטים פון זיין טאָג-טעגלעכער אויפפירונג.

גלייכצייטיג ברענגט עס אים צו אַ מער ערנסטן און ענערגישן מקיים זיין די מצוה פון **ואהבת לרעך כמוך**, ספּעציעל בנוגע קבלת עול מלכותו יתברך: צו ווירקן אויף אַ צווייטן אידן, אויף מערערע אידן אַז זיי זאָלן מקבל זיין עול מלכותו און אַז אויך באַ זיי זאָל עס ניט בלייבן בלויז אין שכל און געפיל, נאָר זאָל זיך אויך אויסדריקן אין מחשבה, דיבור און מעשה אין טאָג-טעגלעכן לעבן.

* * *

ויהי רצון אַז די קבלת עול מלכותו יתברך זאָל גלייך בריינגען דעם קבל ברחמים וברצון את תפלתנו (אָננעמען מיט רחמים און וויליג

מער . . כמוך: ע"ד משנ"ת באגה"ק ר"ס יב.

אויף מערערע אידן: שהרי השפעה וקיום עוד נפש אחת מישראל – ה"ז השפעה וקיום עוד **עולם מלא** (סנה' פ"ד, מ"ה), ובזח"א (רח, סע"ב): כל מאן דקיים נפשא בעלמא זכי ל"י חיים.

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

אונזערע תפילות) און אבינו מלכנו זאָל געבן יעדן איינעם און איינע, בתוך כלל ישראל, אַ שנה טובה ומתוקה אין אַלע הינזיכטן, בטוב הנראה והנגלה – מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

ט'תקסט

[אלול, ה'תשכ"ח]

מר אלי' עמיקם שי

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מיום ו' אלול, ותכנו משאל על נושא חידושה של הסנהדרין.

כידוע רגיל אני להמנע מלהשתתף בענינים כמו אלו, ומטעמים שונים. אבל בשים לב שכי מקשר את המשאל עם "הקרע המתרחב והולך בין רובה של אוכלוסית ישראל לבין מוסדות הדת כו' מחד, ומאידך סכנת הטמיעה המאיימת על רובו של העם היהודי בארצות הפזורה", כמו שכותב בראש מכתבו, ובידעי אשר כי הוא סופר רציני אשר הבעיות הרציניות תופסות מקום אצלו ורגיל להביע דעתו בלי חת, ושגישתו לבעי האמורה ג"כ בלי ספק נובעת מלב קרוע ומורתח על המצב בכלל, החלטתי לצאת מגדרי ולענות על שאלותיו.

והנה עצם המשאל בנוגע חידושה של הסנהדרין – הסובב על ג' שאלות (א) אם רואני צורך לחידוש הסנהדרין, (ב) אם כן – כיצד רואה אני את דמותה, (ג) ואם לאו – הסיבות להתנגדותי – מיוסד, כאמור, על ההנחה שהמצב באה"ק ת"ו ובגולה מעורר את בעיית הסמכות הדתית ואשר חידוש הסנהדרין כאילו התרופה להמצב. ואני שואל את כ' מאין לו

ט'תקסט

מר אלי' עמיקם: "ידיעות אחרונות", ת"א. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת ט'שפה, וכהנסמן בהערות שם.
נושא . . הסנהדרין: ראה גם לעיל ח"א אגרת ג'תרפב.

זה? האם אמת נכון הדבר אשר חידוש הסנהדרין הוא תרופה, ולא עוד אלא התרופה היחידה, להמצב השורר בחיי הרוח והדת של עמנו כהיום הזה?

אילו באמת הי' מחלוקת ובלי סדר בכמה וכמה ענינים בשטח ההלכה, שנפלו איזו ספיקות בבירור ההלכה, ונחלקו בהם גדולי ישראל, הללו אומרים כך והללו אומרים כך, ועל פי ההלכה עצמה אי אפשר שיתברר הדבר להלכה למעשה אלא אך ורק עפ"י סנהדרין, שבכוחה לא רק להוציא פסק אחרון אלא גם לכפות את קיומו, או שכל אלו שהיו מחולקים בדעתם יהיו נשבעים ועומדים להיכנע להחלטת הסנהדרין בלי פקפוק והירהור – אלו כך הי' המצב, הי' מובן גודל השאיפה של אותם החוגים הרוצים בחידוש הסנהדרין, כדי לבטל המחלוקת ולהביא שלום בעולם.

אבל תא נחזה אם כך היא המציאות. וההוכחה לזה: נראה מהו המצב בכל אותם עניני התורה והמצוה שהם ברורים לגמרי ולא שנויים במחלוקת; האם נשמרים הם מצד כל החוגים הנ"ל? ובכלל, האם כל המשתתפים במשאל זה, או בשאלת חידוש הסנהדרין בכלל, נכנעים לסמכות התורה בהאמינם כי היא תורה מן השמים, הן תורה שבכתב והן תורה שבעל פה, ואשר היא תורת חיים, תורה מלשון הוראה, הוראה והדרכה בכל חיי האדם הפרטי וחיי הציבור והעם כולו, בכל פרט ופרט של החיים היום-יומיים? שאם כן הוא, הרי ידוע לכל בר בי רב אשר גם בהעדר הסנהדרין לא אלמן ישראל וההלכה קובעת איך להתנהג אפילו במקום שיש ספיקות בענינים שעפ"י ההלכה רק הסנהדרין יכולה לברר אותם. שלכן, דוקא בחוגים החרדים לדבר ה' והמקיימים את מצוות התורה בפועל ובדייקנות, למרות גודל שאיפתם לזכות לראות בחידוש הסנהדרין, בזמן המיועד לזה בתורתנו הק' ובאופן הראוי, הנה דווקא בחוגים חרדים אלו לא נראית מבוכה לרגל העדר הסנהדרין ואין נרגשת בהם העפלה לחידוש הסנהדרין, וגם לא מורגש כל כך בחייהם הפרטיים והציבוריים העדר סמכות דתית וכולי עד כדי כך שיהי' מקום ח"ו לאותן החששות הנזכרות במכתבו.

ואלו מהדורשים חידוש הסנהדרין אשר אינם מסורים ונתונים לתורה ולמצוותי', הרי ברור הדבר שאין מכירים במהות הסנהדרין ולא

יודעים מה טיבו של עובר זה, או שלכתחילה אין בדעתם להישמע להסנהדרין. שהרי ברור הדבר שאין בכוח הסנהדרין לוותר על קוצו של יוד מהתורה, וענינה אך ורק להורות על פי התורה, ולעמוד על המשמר שמשפטיהם יצאו מהכח אל הפועל, בלי חת משום איש ומשום דבר, ובלי היכנע למישהו לבד לרצונו של הקב"ה המתגלה בתורתנו הק'. וממילא טועים אלו החושבים שעל ידי חידוש הסנהדרין יוסרו כמה "חומרות" ויותר כמה אסורים בחיי הפרט והציבור, שמלבד עצם הטעות שבשאיפה לקולות, הנובעת משרירות הלב ופריקת עול המוסר וכולי, הנה אין מקום בכלל לשנויים ה"מקווים", האלה.

וכן טועים אלו שחושבים שעל ידי חידוש הסנהדרין יתאחה הקרע בין שומרי התורה ומצוותי' ובין אלה שלעת עתה מנגדים לתורה ולמצוותי', שהרי ברור הדבר שגם בהתחדש הסנהדרין לא יפתח ממספר הלי"ט מלאכות האסורות בשבת, ולא יקל דבר בעניני אישות וצניעות, ולא תהיינה פשרות בחינוך כשר על טהרת הקדש וכולי וכולי.

המורס מהאמור הוא אשר סיבת הקרע הנזכר אינה בהעדר הסנהדרין ובמילא אין התרופה בחידושה. אלא התיקון היחידי הוא אשר כל אלה שיש להם השפעה בכל החוגים שבדור הזה יכירו את האמת, ויודו ולא יתביישו גם אם טעו ברואה ע"ע, ויפרסמו דעתם ומסקנתם בתוך כל החוגים, אשר יסוד קיום האומה הוא אך ורק קיום התורה והמצוות בחיי היום-יום, בלי פשרות ושנויים, כי לא ככל הגויים בית ישראל.

ואשר לעצם חידוש הסנהדרין, וניסוח המשאל על פי ג' שאלות הנ"ל, יש לענות על כולן כאחת: כל המעיין בהלכות מינוי סנהדרין ויודע מי הוא הראוי על פי ההלכה למנות סנהדרין, ומי הוא הראוי להיות חבר הסנהדרין וכולי, ברור יהי' לו אשר כמו שאי אפשר הי' שיתחדש הסנהדרין מיום שבטלה עד עתה, כך לא בטלו המניעות והעיקובים לחידושה על פי ההלכה גם עכשו. וכל ארגון שבשם "סנהדרין" יכונה מבלי התחשב עם ההלכה, הרי מובן שאין זו אלא רמאות גדולה ובשום פנים לא תיחשב לסנהדרין, וכל ענינה יהי' רק להוליך שולל ויותר מאשר תתקן תקלקל וגם הרווחים המדומים לא תביא.

אבל ההכנה האמתית לחידוש הסנהדרין היא, כאמור, על ידי כך שכל אשר בידו להשפיע להשיב עטרת התורה ליושנה, ולהחזיק ולהפיץ

שמירת התורה והמצוות בחיי יום יום, יעשה כן באומץ, ולא יבוש מפני המלעיגים. וכל אחד ואחד בידו לעשות, כל אחד כפי מעמדו ומצבו, להסיר את הסיבות שבשבילן בטלה הסנהדרין, ולקרב את הגאולה האמתית על ידי משיח צדקנו, שאז יקויים היעוד ואשיבה שופטין כבראשונה ויועצין כבתחילה וכולי.

בכבוד ובברכה.

ט'תקע

[תשכ"ח]

בנוגע לזוג' תי' – פס"ד התורה הוא שצ"ל זהיר מאד שלא לצערה וצ"ל זהיר בכבודה (ועיין סוף ה'ל' אונאה לרבנו הזקן). ובודאי עכ"פ מכאן ולהבא יקויים פס"ד זה. ובאם תהי' איזה טענה וכיו"ב יביאנה לפני רב מורה הוראה ויורהו דעת תורה. ויהי"ר שיבש"ט בזה.

ט'תקעא

[תשכ"ח]

ע"פ סיום המכ' – בודאי תעשה כנ"ל, והשי"ת יצליחה:
תלמוד עד שתדע התוכן (לאו דוקא התיבות) של מזמור 23 בתהלים (אין נפק"מ באיזה לשון תלמד).
תאמר מזמור הנ"ל ביום השי"ק, ב', ה', בל"נ. בבוקר דימות החול וכן לפהדה"נ בעשויו"ט – תפריש סענט אחדים לצדקה, בל"נ.
לא תשים לב כלל – מכאן ולהבא – באם מי שהוא מדבר אודותה

ולא יבוש מפני המלעיגים: רמ"א או"ח בתחלתו.
שאז יקויים היעוד: ישעי' א, כו. וראה רמב"ם ה' מלכים רפ"א.

ט'תקעא

מזמור 23 בתהלים: ראה גם לעיל אגרת ט'תפז.
לפהדה"נ בעשויו"ט: לפני הדלקת הנרות בערב שבת ויום-טוב – ראה גם לעיל אגרת הנ"ל, ובהנסמן בהערות שם.

וכיו"ב, וגם לא תשאלם עד"ז כלל, כי (כאמור במזמור הנ"ל) ה' עמדה, ואך טוב וחסד ירדפוה – ובמילא, אין שליטה עלי, ח"ו, ממי שהוא כלל.

באם הרופא המשפחתי יתן פילן הרגעה וכיו"ב, תמלא הוראותיו.

אזכירה עה"צ להנ"ל ולכוח"ט.

לבעלה שי' – בדהתפוחה"ז באם ל"נ ביב"ח האחרונים.

ט'תקעב

[תשכ"ח]

פשוט שלטובתו (גם בגשמיות) ולטובת הוריו שי' – שמשך זמן ילמוד בישיבה (בכתה שלומדים בה לימודי קודש כל היום כולו) – כיון שכך הוא ע"פ שו"ע, היינו רצונו של השי"ת.

השמות – ואזכיר הנ"ל עה"צ.

ט'תקעג

[תשכ"ח]

אין מקום בשנה זו דוקא, וגם לאחר הנצחון של מלחמת ששת הימים, לשנות את ההנהגה ביום העצמאות, ואין גם לבסס את השקפת השמחה – שהרי לאחר נסים כה גלויים, ביטוי השמחה הי' צריך להיות בתוספת בעניני מחולל הנסים – תורה וקדושה, ורואים כי אדרבה, גדלה ההרגשה של "כחי ועוצם ידי" (ואפילו לא מדגישים כ"כ המס"נ של הנלחמים), ולמרות כי גם הקצינים הגבוהים הודו כי "יד ה' היתה זאת", וכ"א הרגיש בזה ובמיוחד ראשי הצבא שידעו את הכחות שמכל צד ואת

בדהתפוחה"ז באם ל"נ ביב"ח האחרונים: בדיקת התפילין והמזוזות באם לא נבדקו בי"ב חדשים האחרונים.

ט'תקעג

נרפסה בקובץ "יגדיל תורה" (ירושלים) חוברת א (כב) ע' 7.

כחי ועוצם ידי: עקב ח, יז.

יד . . זאת: ע"פ ישעי' מא, כ. תהלים קיח, כג.

הסכויים שע"פ טבע הסותרים את המציאת של תוצאות המלחמה ואופן
 – אך ביטוי השמחה מוכיח את ההיפך הגמור . . . ובמיוחד, כי גם אלו
 שנהגו לומר הלל לא היו צריכים לברך עליו, וכן ברכת קדוש ועוד, והרי
 אלו ברכות לבטלה. וי"ל אפילו בברכת שהחינו – וכמה מרבני אהקת"ו
 פסקו שאסור לברך על ההלל ופסקו שלא לאמרו.

מצער המצב וההפקרות שגם קטנים – פס"ד בזה ומשמיצים את
 רבני ישראל שאסרו לברך על ההלל בימים ההם ולאמרו, ומזלזלים
 בכבודם ואין פוצה פה ומוחה וכו'.

הוספה

ט'תקעד

ב"ה, כ' מ"ח ה'תשכ"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ וכו'
מו"ה אברהם אלעזר שי' הלוי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ובו בקשת ברכה פ"נ מיום י"ב מ"ח,
ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.

בברכה לפרנסה כדבעי ולבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

בטח שומר על שלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים
ותניא, ועכ"פ יעשה כן מכאן ולהבא.

לכתבו ע"ד הצעת השותפות – לכאורה צריך בירור: (1) באם הכל
בסדר – למה מוותרים ומציעים לו 40% בעד השקעתו ועבודתו? (2) מה
עליו "להוסיף" בעבודתו על הקיים ע"ע? (3) סעיף המגבלות (שימשיכן
ב... בלעדו, שיקנו מהמסחר בהוספה 5% על הקרן אף שבכלל הריוח גם
בסיטונאות יותר בכמה. ועוד) – צע"ג. (4) איך יחלקו המציעים מרצם וכו'
בין מסחרם הנפרד להמשותף, ובפרט שכ"ז באותו המקום (עכ"פ בחלקו).
(5) סילוק החובות הישנים? (6) שיווי העסק. ועוד. ובודאי יתייעץ בכ"ז עם
סוחרים בכיו"ב מידידיו, ובהתאם לזה – יחליט.

לכאורה המציעים היו צריכים באווארענען כ"ז מצ"ע – ולא
שיעוררו עדכ"ז מעבר לים.

ט'תקעד

מצילום האגרת – הגיעה לידינו בין הגהה להדפסה.
אברהם אלעזר: סגל, ירוש"ו.

מפתחות

מפתח ענינים

א

אב ובן:

קלא (הקשר ביניהם). קמג (אחריות ההורים להחדיר בבניהם מדות טובות כ').

אבות:

כ (מעשה אבות סימן לבנים).

אבלות:

ע"ע ניהום אבלים.

אדם:

לא (צ"ל קשר הדוק בין האדם ליצירותיו ופעולותיו). סז (זאת התורה — אדם). צב (האדם עץ השדה).

אדר:

צח (ברי ותקיף מזלי). קיא (להרבות בשמחה). קכ (כנ"ל).

אהבה ויראה:

ריט (שורש לדמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת).

אהבת ישראל:

טז (מיסודי תורתנו, ובפרט ע"פ המבואר ומודגש בתורת החסידות). קנ (אחדות ישראל התלוי באחדות המשפחה שתלוי באשה — צ"ל מיוסד על תומ"צ). רנב (ואהבת לרעך כמוך). ע"ע ישראל, כנ"י. מתן תורה.

אומות העולם:

עא (הנהגתם למטה תלוי בהנהגת השר שלהם למעלה).

אותות הצטיינות:

נט (לנצלם לעזרת הזולת).

אל תקרי:

קפכ (אינו שולל הקרי שבפי', כ"א מוסיף).

אלול:

רטז (חודש הרחמים. משל דמלך בשדה.

זמן התגלות יגמה"ר). ריט (חודש הרחמים). רכ (כנ"ל — רטז). רל (ר"ת: אני לדודי ודודי לי. חודש הרחמים והתשובה). רלא (המשל דמלך בשדה). רלה (כנ"ל. חודש הרחמים). רלז (ס"ת: אני לדודי ודודי לי — מ' יוס). רלח (כנ"ל — רלה). רלט (כנ"ל — רלא). רמ (כנ"ל — רלה).

ח"י אלול

רלד (יום הולדת את שני המאורות הגדולים).

אלמנות:

מה (מפעל לעודד האלמנות שאברו בעליהם במלחמות).

אמונה:

יז (המאמין באמונה שלימה שישנו משהו מלמעלה המכוון את נפלאות הטבע וחיי האדם — מוכרח להגיע למסקנא ע"ד מעמד ה"ס וכי', הרי איך זה אפשר שלא יהי' דתי כ').

אמת:

מד (מארץ (ישראל) תצמח).

ב

באנק:

קצ (שאינ בו חשש ריבית ז.א. שיש שם היתר עיסקא ברור וגלוי).

באר:

קעב (עלי באר ענו לה — קאי על כנס"י כ'). קפו (כנ"ל).

בולים:

ע"ע תמונות.

בורא ונברא:

ג (אין כל פלא שאין נברא מבין דרכי הבורא, כיון שאינו בערך כלל). מה (כנ"ל).

רסג

בחירות:

קלח (שלילת הקס"ד לעשות בחירות נפרדות לחוגים השונים של התושבים — לועד כפ"ח).

בטחון:

כה (בטחון בהשי"ת — מהסגולות הכי טובות). קלו (לחזק רגש הבטחון — לומר מזמור כ"ג בספר התהלים). רנו (כנ"ל).

בית הכנסת:

כה (שאינו אורטודוקסי — אסור ליכנס ובודאי שלא להתפלל שם). מז (שלילת התכנית לקרוא "ועידה עולמית מבחי כנסיות"). סב (כנ"ל). פט (כנ"ל).

בית המקדש:

ה (שליטת הבבלים והרומים רק בעצים ואבנים כו' אבל ביהמ"ק הפנימי שבלב כאו"א מישאל אין יד האומות יכולה לשלוט בו ונצחי הוא). ע"ע כותל המערבי. נרות.

בר-מצוה:

נה. קמו. קנח. קסט (שלילת הסברה והצעה לסדר נסיעת-טיול כהמשך לחגיגת הב"מ. למרות השמחה הגדולה ה"ז יום אמירת תחנון כו'). קעו. ריז.

בת-מצוה:

קפג (אין כדאי לערוך חגיגת ב"מ).

ג

גאולה:

לח (בסדר הגאולה — ביאת אליהו לפני משיח כו'). סו (ע"י לימוד התורה וקיום מצוותי מקרבים ומחישים גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו). ע"ע משיח.

גוף ונפש:

יד (חיי הגוף שיהיו בשלימותם תלויים בשלימות חיי הנפש). מב (חילוק גדול

שלא בערך ביניהם).

גמ"ח:

צג (מעלותו). רלט (כנ"ל). ע"ע צדקה.

גשמיות ורוחניות:

מג (אצל בני יחידיו יהלכו). קה (הגברת הרוח על הגשם). קיב (כנ"ל). רמב (כנ"ל — מג). רמח (כנ"ל — קה).

ד

דין:

יב (כדו"ד שבין שני בני"א — אין מקום להוראות מעבר לים כו'). רטז (כשיש דין למטה — בטל דין למעלה).

דירה:

קג (נכון להרחיב דירה — אבל מבלי להכנס לחוב גדול ע"ז). ע"ע חתונה.

דפוס:

כו (הר"ל תורת הראשונים בצורה חיצונית נאה בגודל סטאנדארדי הרגיל). ע (בנוגע להשתתפות בהוצאות הדפוס של תורתו של ראשונים).

דרך-רחוקה:

ע"ע פסח. תאונת דרכים.

דת:

ע"ע אמונה.

ה

הידורים:

ע"ע מצוות.

הפצת היהדות:

ז. קג. קעג (עד כדי מסנ"פ). רמה.

הפצת המעיינות:

עב. פח (העתקת התניא לשפה האיטלקית). קנג. קצו.

הריון:

קיו (עד שתכנס לחודש החמישי להריונה לא תפרסם עד"ז).

התועדות:

יא (ר' תשרי — היא"צ לאמי הרבנית הצדקנית ז"ל). נח. פז (י"ט כסלו — שזכינו שנינו להיות בצוותא אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר). קצג (י"ט תמוז — הטעם להתועדות).

ז

זריזות:

קפט (מעלתה — ע"פ המבואר באגה"ק סכ"א).

ח

חינוך:

א (חשיבות חינוך הבנות. הפרדת בנים ובנות בחינוכם מגיל הכי רך). ג ("חינוכי-חרדי" — מתוך החרדה לקיים מצוותיו של הקב"ה כו'. מלאכת ה'). כ (חשיבות החינוך בקשר של עם ישראל להקב"ה כו'). לג (חינוך בנות ישראל). צב (חשיבותו בגיל הרך כמשל האילן כו'). קד (סוד קיום עם בני ישראל — הוא חינוך הכשר). קנב. קסא (הכרח חינוך מיוחד והכנה מיוחדת לבנות ישראל). קצט (שלילת הקס"ד להחליף ולעזוב חלק היפה בחינוך בנות ישראל להכשירן שתהיינה מחנכות בבוא הזמן לזה). רא (תפקיד המורה לא רק להקנות ידיעה וחכמה לתלמידים ומחונכים, כ"א ועיקר — להורות להם דרכם בחיים בשנות הלימוד והחינוך שלהם שישמש יסוד לדרכם בחיים כשיגדלו). רמה.

חנוכה:

מא (להוסיף באור בכ"י). מג (כנ"ל). מו (כנ"ל). מח (כנ"ל). על פתח ביתו מבחוץ. משתשקע החמה). מט (כנ"ל — מא). נ

חסיד:

כט (אינו מקצוע אלא ענין פנימי ועצמי).

חסידות:

כט (נוסח פולין ונוסח חב"ד). לא (הדרך הנכונה להביא את החסידות לעם — ללא שינויים). לו (הכרח לימודה בכ"י ובהוספה ביום השבת).

חתונה:

מא (קביעות דירתם לאחר החתונה בשעטומ"צ — במקום שיש כמה שומרי תומ"צ, מקוה כשרה וכיו"ב).

חת"ת:

פו. קג. קמו. רנט.

ט

טבת:

כ"ד טבת

עה (הסתלקות-הילולא של אדה"ז. שמו מורה על איחוד נגלה ונסתר. בכל שנה נזכרים ונעשים. הלומדים תורתו והולכים בדרכיו). פז.

טהרת המשפחה:

יב (חסרון ידיעה מביא חסרון בקיום כו'). קיו (בנוגע למאורע בעקבות אי ידיעת הדין כו' — בקיאות בהל' הצריכות, והוספה בצדקה במספר 45). קעא.

י

יום-הולדת:

כז (איחולים. חגיגתו בביהכנ"ס צ"צ). קכ. קעא.

יום הסתלקות-הילולא:

עה.

יום-העצמאות:

ע"ע מלחמת ששת הימים.

יום-טוב:

טז (ענינו לקחת לימוד ותוספת כח לפעולות טובות ברוחו ובחכנו של היום"ט לכל הימים הבאים לאח"ז). כא (שקו"ט בהא דאין בהם זיווג אלא לחדש הישנות ולא להוליד חדשות כו'). קז (באם אפשר (בקל) להשתמט (הנוסע איש וביתו) מלהכנס להשקו"ט ע"ד יו"ט שני ש"ג). ע"ע נרות.

יחוס:

כט (ממשפחה של אדמו"רים).

יחידות:

סה (במוצש"ק ויום א' בוקר אינו זמן מתאים — כיון שבזמנים ההם אינני במשרדי).

ימות המשיח:

ע"ע גאולה. לעתיד לבוא.

ישראל, בני"י:

ד (כל ישראל חברים). ה (כל בני"י קומה א' שלימה). ל (כנ"ל). עז (קוב"ה אורייתא וישראל מתקשרן דא בדא). קל (בנים אתם לה"א, בנים למקום). קצח (עם קשי עורף). רכח (כנ"ל). ע"ע חינוך.

יתומים:

ע"ע מברקים.

יו"ד כסלו

לז (גאולת אדהאמ"צ). מ. מב. מג. מו.

יט כסלו

לז (גאולת אדה"ז). מ. מב. מד. מו. מח.

כפלים:

רו (אינם שתי פעמים ככה, כ"א — שלא בערך).

כתבי-עת:

ט (ידיעות אחרונות). צה (מעלת הפרסום בעתון). צז (כנ"ל. מארגען וזורנאל). רד (י.ט.א. הרפואה). רמו (התפקיד האחראי ורב החשיבות של העורך כו'). ע"ע עתונאים.

ל

לב:

ע"ע ראש ולב.

ל"ג בעומר:

קמא (פסקה ההנהגה דלא נהגו כבוד. יום שמחתו של רשב"י).

לעתיד לבוא:

קעד (הערות בלשון הרמב"ם: תרבה הדעה והחכמה והאמת ומלאה הארץ דעה את ה'). רכד (כנ"ל).

מ

מאמרים:

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

צג (ד"ה ויקחו לי תרומה תרכ"ח — מלפני מאה שנה). קכו (ד"ה כימי צאתך מאמ"צ תרכ"ח — מלפני מאה שנה). רט (ד"ה נחמו תרכ"ו — שהו"ל בקשר עם בקורו של שזר תשכ"ו).

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

קמ (לימוד קונטרס החלצו תרנ"ט). קפד

כ

כותל המערבי:

ע"ע שופר, תק"ש. תפילין.

כיבוש:

ע"ע מלחמת ששת הימים.

כסלו:

כח (חודש הצלחה גאולה וישועה).

מלחמת ששת הימים:

ד (הצלחה עד לנצחון לא ישוער). י (כנ"ל — רק פינה אחת נשארה שלא נגמרה בנצחון הנסיי האמור, הזירה הדיפלומטית כו'). פד (בנוגע לאופן הכיבוש דעיר העתיקה ירוש"ו). רכו (כנ"ל, ועד"ו בנוגע לחברון כו'). רנו (גם לאחר הנצחון — אין מקום לשנות את ההנהגה ביום העצמאות כו').

מלך:

רמט (כל מציאותו של העם בטלה למלך).

מנורה:

קסה (ד' קני המנורה — ז' מדיניות בנשי" בעבודת ה'). קסז (כנ"ל).

מנחם-אב:

רו (אבינו שבשמים כו' ינחם את עמו ישראל).

תשעה באב

קצז (נדחה — כיון ראדחי אדחי לגמרי).

חמשה-עשר באב

רח (יום סגולה שעליו נאמר לא היו יו"ט לישראל כו'). ריא (כנ"ל).

מסירת-נפש:

ז (הלימוד מהמסנ"פ שהי' במדינה ההיא ובתנאים ההם כו' עבור הנמצאים בארצות הרווחה כו'). קעג. ע"ע הפצת היהדות.

מספרים:

סז (שבעים). קכו (ק"ב).

מענות:

לט (מענה לא' אינה מחייבת את השני, ובפרט — מוסד).

מפלגה:

צ (מלשון פילוג ומחלוקת).

מצבה:

נה (בנוגע לנוסח המצבה — בסגנון שלא יהי' שונה בהרכבה משאר המצבות

(ד"ה תפילין דמארי עלמא תרנ"ג — שנדפס בקשר לימים אלו). קצג (כנ"ל).

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

נה (ד"ה מאי מברך הי"ש"ת — נדפס לע"נ כו').

כ"ק אדמו"ר

קצג (ד"ה וחזקת והיית לאיש תשכ"ח).

מברקים:

יג (למשתתפים בהקפות שניות בירושלים עיה"ק תוב"ב). מז (לאנ"ש לקראת י"ט כסלו). סא. סה. פט. צ (לאנ"ש לקראת יו"ד שבט). קלה (לאנ"ש לקראת חג הפסח). קנח (לאנ"ש לקראת חג השבועות. להכריז-מצוה דיתמי המלחמה באה"ק). קפו (למחנות "גן ישראל" בקשר עם פתיחתן). קפו (לאנ"ש לקראת י"ב-י"ג תמוז). רלו.

מגילת אסתר:

צח (נק' ע"ש אשה בישראל). קיג (כנ"ל).

מדע:

קצד (אנשים מדעיים).

מוסדות:

לה (ע"ד פיטורים ופיצויים כו'). ע"ע מענות.

מזוזה:**בדיקת המזוזות**

לו. מ. קיז. קלו. רנו.

מכתבים:

רט (מתנה הכי יקרה דאגרות כתי"ק רבותינו נשיאינו בארגז העומד על שלחני תמיד).

כ"ק אדמו"ר הזקן

לו (לאחרי הגאולה: כשקריתי בס' תילים פסוק פדה בשלום וגו').

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

לו. פז (מכ' הראשון בקשר עם יום ההילולא של אביו).

נוער: שבביה"ח (הוא). רלג (להשתדל להעמידה בהקדם).

סג (חשיבות השתדלות והתאמצות להשקיע ביותר בשנים יקרות אלו שהם היסוד לכל החיים). רמה (כנ"ל). ע"ע חינוך.

ניחום אבלים:

ד (ביאור בנוסח המסורתי והמקודש: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים). קסב.

ניסן:

י"ג ניסן
קכו (יום ההילולא של הצ"צ. בשנה זו ק"ב שנה). קכו (כנ"ל).

נישואין:

ע"ע חתונה.

נרות:

קכד (אישור קבלת נרות השעוה). קסג (ג') סוגי נרות: ביהמ"ק, חנוכה, שבת ויו"ט — ברוחניות).

נרות שבת קודש ויו"ט:

קלו (להפריש פרוטה לצדקה לפני הדלקת הנרות). קמה (כנ"ל). רנו (כנ"ל). ע"ע נרות.

נשים:

צא (קדמו לאנשים במ"ת. נק' עקרת הבית). קלב (שייכותן למצות תפילין). קמו (קדמו לאנשים במ"ת). קנ (אחדות המשפחה תלוי באשה ולכן נק' עקרת הבית). קנב (בוה"ז עברה הנהגת הבית הרוחנית לעקרת הבית). קנט (כנ"ל). קס (כנ"ל — קמו). קסא (כנ"ל — קנב). קסד (חשיבותן בלהאיר את הבית). רטו (עקרת הבית — אחריותן ותפקידן). רנו (הזהירות שלא לצער אותן). ע"ע צניעות.

נשמה:

ה (הנשמה נצחית היא רק שעלתה לעולם האמת). מו (קורת רוח וזכות הכי נעלית לנשמת הנפטרים בהביטם מעולם האמת

מצוות:

סא (התנאה לפניו במצוות הוא מה"ח). צד (ע"ז שישאל מקיימים מצוות — הקב"ה עושה מצוות). ע"ע שכר מצוה.

מצרים, יצי"מ:

קכח (הקשר למצות תפילין שנצטוו אז — כי יצי"מ ענינו חירות מכל המיצרים, התגלות עצם מהותו של יהודי, בנים למקום, שזהו"ע התפילין לשעבד להקב"ה את המוח והלב לעבודתו ית'). ע"ע שכר מצוה.

משיח:

נג (א' מח' נסיכי אדם). סח (תפקיד התמימים להאיר את הדרך לקראת משיח צדקנו). ע"ע גאולה. לעתיד-לבוא.

משכן:

ק (מזהב וכסף עושים מקום להשראת השכינה. בזה"ז ה"ז נעשה ע"י החזקת הישיבות).

משנה:

סד (ע"ד השיטות בנוגע לזמן כתיבתה).

מתן תורה:

מב (במ"ת נעשה שינוי בכל העולם). קמח (ערבות הילדים הקטנים לפני מ"ת). קמט (אחדות ישראל כהכנה למ"ת). קנו (כנ"ל — קמח). ע"ע אמונה. נשים.

מתנחלים:

רכז (מצבם בחברון לא רחוק הוא ממצב אסירים וכו', וביניהם כמה חב"דניקים).

נ

נוסח:

ע"ע תפלה.

כ"ק אדמו"ר הזקן
 כב (אגה"ק קל, סע"ב: בריאת הנשמות
 (ממל' דאצי') כו' בעולם הבריאה כו'). נג
 (תו"א גל עד: ח' נסיכי אדם ישי ושאוול
 וכו' ומשיח ואלהיו). סט (ס' התניא
 מתורגם איטלקית). עז (ס' התניא הוצאת
 אויסטראליא). עז (להר"ל תניא —
 פורמט כיס). פח (כנ"ל — סט). קב (זמן
 כתיבת אגה"ק רס"א: ברוב עיירות
 ומנינים מאנ"ש). קכט (תניא רפמ"ז: בכל
 יום). קעד (שהיה"א פ"ט: וגם חז"ל כינו
 כו'. פכ"ו: ומקרא מלא כו'). קעד (הכרך
 האחרון של שו"ע אדה"ז). רכד (הסכמת
 הרב"מ ללקו"ת). רלב (אגה"ת פ"א —
 ד' הכתובים שהובאו).

כ"ק אדמו"ר האמצעי
 כא (הערה בביאורו"ז פ' אמור: דלכאורה
 משמע שם שבשמע"צ יש זיווג להולדת
 נשמות כו').

כ"ק אדמו"ר הצ"צ
 קכו (אוה"ת שמות כרך ה' — הופיע
 עתה לראשונה מכת"י). קכו (כנ"ל).

כ"ק אדמו"ר מהור"י
 קב (סה"מ תש"ח ע' 170 — בנוגע לזמן
 כתיבת אגה"ק ס"א).

כ"ק אדמו"ר
 צה (קובץ יו"ד שבט). צו (כנ"ל).
 ע"ע דפוס.

ע

עולם:
 מב (מצבו לפני ולאחרי מ"ת). נג (מלשון
 העלם).

עונה:
 כ (עונת ת"ח משבת לשבת).

עלי:
 קנד (תביעה ודרישה לעסקני העלי לא
 להשפיע על המנהיגים הרוחניים לעזוב

ורואים בנים ובנות הולכים בדרך האמת
 הטוב והישר). קנח (כנ"ל). קסג (כנ"ל).
 ע"ע מנורה. שמיני-עצרת.

ס

סנהדרין:
 רנג (שלילת חידושה בזה"ז).

ספירת העומר:
 קז (לא לעבור קו התאריך באמצע ימי
 הספירה). קמד (הלימוד לנהוג כבוד
 זכ"ז). קמו (הכנה למ"ת). קמו (כנ"ל).
 קנג (לא רק הכנה כ"א הסימן היחיד
 לקביעת זמן מ"ת).

ספר-תורה:
 סו (חגיגת סיום ס"ת, שמחה לגמרה של
 תורה).

ספרים:
 כה (מהוצאת המכון התלמוד הישראלי.
 פסקי הרי"ד. זירוז בהו"ל אנציק'
 התלמודית). לד (מהדורא חדשה של
 ספרו של ד"ר יונג על גדולי ישראל. "ס'
 התולדות" של אדה"ז). לח (הערה
 באנציק' תלמודית מע' אלי'). עז
 (השלמה להאנציק' תלמודית ע' הידור
 מצוה). עט (עלי ההג"ה של הליקוט
 ביאורים בתניא). צו (התוכחות: הנוער
 והחנוך, באין אמונה — אין אימון,
 ותקעתם בחצוצרות, המאורעות
 והלקחים). קיח (תשובות הגאונים זכרון
 לראשונים ח"א). קנד (ס' תומר דבורה
 עם הערות מאת ניסן וקסמן). קעה
 (חומש עם פרש"י — כת"י. שו"ת
 מנח"א). קפא (קונטרס קרנות המזבח —
 וורשה, תרפ"ח). קפב (השלמה להאנציק'
 תלמודית ע' אל תקרי. זירוז בהו"ל
 דאנציק' הנ"ל). קצו (סיבת עיכוב ההו"ל
 דהאנציק' החסידותית (ס' הערכים חב"ד)
 ח"א, שורת הספרים ע"ד שבעת הדורות).
 רמג (ספר השנה 1965-1967) דארגון
 הקהלות כיוגסלבי).

פרנסה:

מא (עסק פרנסה - בהתייעצות ידידים שבסביבתו). ריב. רנט.

פתגמים:

יד (נשמה בריאה בגוף בריא). קסב
(בנוסח מאמעי-לשון: פון גוט צו בעסערס).

כ"ק הבעש"ט

טו (כאו"א מבני יקר וחביב לאבינו שבשמים יותר מבן יחיד הנולד להוריו לעת זקנתם). קד (ביאר בדרך רמו המשנה: הקורא את המגילה למפרע - לא יצא). קמא (בני ארץ חפץ של הקב"ה). ר (כנ"ל - טו). ריח (כנ"ל).

כ"ק אדמו"ר הזקן

יט (לחיות עם הזמן - עם פ' השבוע). ק (כנ"ל). קצט (מיט אן עצה שלאגט מען זיך ניט אָן).

כ"ק אדמו"ר הצמח צדק

קעג (פעלי דיממא - מאכן ליכטיג).

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

רכה (העבר - מלמד העתיד).

צ**צבא:**

פח (מיוסד על המשמעת וקב"ע). רמד
(תפקיד הכי אחראי דהרמטכ"ל).

צדקה:

לג (מעלתה כשקשורה עם גמ"ח ועם חינוך בנות ישראל ועם מבצע תפילין). קלד. קמו. קנו. ריא (אין משנים מצדקה לצדקה).

ע"ע טהרת המשפחה. נרות כו'.

צניעות:

קעא. רטו (עטרת המדות - צניעות. חיזוק הצניעות והפצתה. צניעות הו"ע הקרושה).

ולהפקיר את בני עדתם כו'). רג (לא להפחיד וללחוץ שיעזיקו וכו'). רה (שתהי' גם עלי' בפעולות כו' בדרך העולה בית א"ל). רכח (אין כל מקום ותועלת בקול קורא לעלי' להתיישב בחברון).

עצמאות:

רנא (אינה כסתירה לקב"ע, אלא אדרבה - מחזקת אותה). ע"ע יום העצמאות.

עשרת ימי תשובה:

א (עליהם אומר הנביא דרשו ה' בהמצאו גו'). יא (קו המרירות).

עתונאים:

ט (איני מראיין עתונאים). יא (כנ"ל). מד (מסיבת העתונאים שנתקיימה בכפ"ח). ס (עתונאי ה' צריך לדעת כו'). ע"ע כתבי עת.

פ**פדיון הבן:**

רכא (מקורות בספרים למש"כ אדה"ז בסידורו שעובר בכ"י בעשה).

פורים:

קג (ביטול הגזירה ה' ע"י שמרדכי אסף ילדי ישראל כו'). קיג (כנ"ל). ע"ע מגילת אסתר. תענית אסתר.

פחד:

יז (תופעה רגילה היא לפ"ע בשנות המעבר כו'). עא"ב (אין ענין להפחיד את בני"י). רג (כנ"ל).

פנימיות התורה:

ע"ע חסידות.

פסח:

קעז (שקו"ט בארוכה בהמדובר באחש"פ - להשתדל להיות בד"ר מירות"ו בפ"ר ופ"ש). ע"ע מצרים, יצי"מ.

ק

קבלת עול:

ע"ע עצמאות. צבא. ראש השנה.

קו-התאריך:

ע"ע ספירת העומר.

קמיע:

כה (אי"ז מהנהוג אצלנו).

ך

ראש השנה:

רמט (הכתרת המלך ע"י קב"ע מלכותו ית'. החילוק שבין הקב"ע דכל השנה לר"ה).

ראש ולב:

ל (לא להסתפק בידיעות והרגשים, כי העיקר מעשה בפועל). ע"ע תפילין.

רבותינו נשיאנו:

ע"ע תמונות.

רדיו:

עב (שידור ע"ד מבצע תפילין). פב (ע"ד שיעור דף השבוע ע"י הרדיו וסעודת המלוה מלכה לחיזוק הדבר).

רחמנות:

רו (החילוק שבין אב הרחמן לאב הרחמים).

ריבית:

ע"ע באנק.

רפואה:

יד (יחס האישי וסבר פנים יפות של הרופא נוגע בהצלחת הטיפול כו'). פ (כנ"ל. רפואת עיניים — לפקוח עיניים עיוורות בנוגע לאור התורה כו'). קכ (כי אני ה' רופאך — לא נשאר שום רושם, משא"כ כשיד אדם-רופא באמצע כו'). קמה (כיון שדעות הרופאים מחולקות בנוגע ללפרוסקופיא — שב ואל תעשה עדיף).

ש

שבועות:

ע"ע מתן תורה. ספירת העומר.

שבט:

יו"ד שבט

פז. צב.

ט"ו בשבט

צב (ר"ה לאילנות).

שבת:

ע"ע חסידות. נרות.

שואה:

נו (זכרון הקדושים הי"ד והמלחמה האמיתית נגד היטלר ויורשיו — הוא ע"י בניית היהדות בכמות ובאיכות בתכלית השלימות. שלילת טעות העולם שרק אלו שעשו המרד עשו קדה"ש, אלא גם אלו שעשו מרד רוחני בחיי היומיום שלהם בהחזקת היהדות בתנאים ההם כו').

שופר, תקיעת שופר:

רכה (במוצאי יוהכ"פ ע"י כותל המערבי).

שידוכים:

עה (העובדה שהורים מגורשים אין צריכה לעכב השידוך). פו (בנוגע לשידוך — התנאי הראשון והעיקרי צ"ל שהמדוברת שומרת תומ"צ בחיי היום היום, יראה שמים וכו'). קיא (צ"ל יגיעה אמיתית בחיפוש שידוך מתאים). קכא (כשאין ברור היחס להצעת שידוך — א' מהעצות לבירור היא: להפסיק הפגישות וההתכתבות למשך זמן ולהבחין איך זה פועל על יחסה וההרגש וכו'). קלח (כנ"ל — פו). רכב (להתעסק במרץ ובהקדם). רלח (כנ"ל). ע"ע שמות.

שיחות:

כ"ק אדמו"ר מהור"צ

לו (יו"ד כסלו תש"ז הידועה).

כ"ק אדמו"ר

קעז (אחש"פ תשכ"ח — היש ענין

להיות בדרך רחוקה מירות"ו בפ"ר
ופ"ש). קצו (קונטרס ענינה של תורת
החסידות). ריד (ש"פ ואתחנן תשכ"ח —
בביאור הפרש"י ד"ה לבניך אלו
התלמידים). רלב (ש"פ וילך, ש"ת
תשכ"ט — ביאור ע"ד ד' הכתובים
שהובאו באגה"ת פ"א).

שכר מצוה מצוה:

א (ז.א. שאין מקום להבעת תודה לעושה
מצוה שהרי אי"ז בערך לפעולה עצמה
שהיא תכלית השכר). רמו (כנ"ל).

שלום בית:

קלה (להציע טענותיהם לפני רב. צ"ל
רצון הטוב בשני הצדדים). רנו (כנ"ל).

שמועות:

לט (איני אחראי להנאמר בשמי ע"י
אחרים).

שמות:

פו (להוסיף להמדוברת שם — (לפחות)
שלשים יום קודם קשורה ת"ת).

שמיני-עצרת:

כא (הוא הזמן דהווג להולדת נשמות —
שקו"ט בביאור"ז לאדהאמ"צ פ' אמור).
כב (רגל בפ"ע סימן "פזר קשב", ופי'
אדה"ז: קשב אמרי' דתורה לאחר שקיים
פזר).

שפה:

קמב (שאלת השפה בה ילמדו עם
תלמידי הת"ת). קמג (מעלות מיוחדות
בנוגע לשפת אידיש). ריח (במזכירות
שלי אין כותבים צרפתית, אבל יכולה
היא גם להבא לכתוב צרפתית).

ת

תאונות דרכים:

עד (שלילת ההצעה שחב"ד ינהלו
תעמולה למניעת תאונות דרכים).

תהלים:

סד (שיעור תהלים חדשי בכ"י אחר
תפלת שחרית). פו (כנ"ל). רלה (ממוצע
בין תורה ותפלה).
ע"ע בטחון.

תורה:

ט (הוראה נצחית בכל מקום ובכל זמן
לכאור"א). כט (תורה גוי' מורשה גוי' —
לא לשמרה מתחת לזוכית, אלא
שתחדור בחיי היום-יום). נד (נגלה ונסתר
— מים ושמן). עז (קוב"ה אורייתא
וישראל מתקשרן דא בודא). קלה (היתר
יציאה לחו"ל בשביל ת"ת). רט (בכ"י
יהיו בעיניך (כ)חדשים).

תמוז:

יכ"ג תמוז

קעב. קצא. קצב (לימוד בנוגע למסנ"פ
על יהדות וחינוך וכו'). קצג (בשנה זו
מלאו 75 שנה מיום הב"מ של כ"ק מו"ח
אדמו"ר). קצח (ימי סגולה מדי שנה
בשנה).

שבעה-עשר בתמוז

קצו (נדחה — כיון דאדחי אדחי לגמרי)

תמונות:

כו (מרכותינו הק'). עג (שלילת ההצעה
להרפסת תמונה פ' בכול). ריט.

תענית אסתר:

קיג (גם ילדים קטנים התענו, משא"כ
שאר התעניות).

תפילין:

ד (הנחת התפילין ליד כותל המערבי). לג
(בתפילין של הקב"ה — שבחן של
ישראל). פג (טעמו דפלוני להקושי
בהנחת תפילין שאסור לאדם לפגוע
בבעלי חיים). פח (כנ"ל — ד). קכט (אם
נתחייבו במדבר כו'). קלב (כוונתה
שעבוד הלב והמוח). קנח (סגולתה
להפיל אימתה ופחד על כל אויב וצור).

בדיקתן

ח. לו. סד. פו. קיז. רנו.

מבצע תפילין

כד. לג. נב"ג (ע"ד ההשתדלות והפירסום
בימי חנוכה). ע"ב (מדוע בתקפו גם
לאחר סיום המלחמה). צה (מאמר בעתון
ע"ד מבצע תפילין). צו (כנ"ל). קג. קטז
(ראה ברכה והצלחה מתחילתו והולך
ומוסיף ומתרחב כו'). קיז. קמו.
ע"ע מצרים, יצי"מ.

תפלה:

מ (לשנות לנוסח חב"ד - כאם זה
לחמיד). קכג (לכרין פניו כנגד ירושלים
וביהמ"ק וקרה"ק).
ע"ע בית הכנסת.

תשובה:

רנ (ע"י תשובה אמיתית נעשה אהוב
ונחמד קרוב וידיד).

תשרי:

יא.

מפתח מוסדות וארגונים

אגודת חסידי חב"ד:

קכג. קצה.

אגודת ישראל:

קיד.

אגודת נשי ובנות חב"ד:

קכג. קכד (כפ"ח). קמה (בירושלים).
קמט (ברוקלין — כינוס השנתי הי"ג).
רטו (באה"ק — כינוס הארצי). ריז
(באה"ק).

אגודת נשים:

קיב (בראנזוויל ואיסט ניו-יארק —
מסיבה השנתית לטובת תו"ת). קסג
(בראנזוויל ואיסט ניו-יארק — מסיבה
שנתית).

אהלי יוסף יצחק:

קלד (במרוקו).

אהלי תורה:

קמו (החגיגה השנתית).

אוניברסיטא בירושלים:

כג.

אחי תמימים:

נוארק

יט (החגיגה השנתית). קסה (מסיבה
שנתית).

אל-על:

רכח (חטיפת מטוס).

ארגון הקהילות ביגוסלבי:

רמב.

בית-הדין הרבני:

קנד (תל אביב).

בית-החולים "אסף הרופא":

פ.

בית-החולים "ביקור חולים":

לו.

בית-הכנסת:

אהבת ישראל

רלד (בבני-ברק).

צמח-צדק בירושלים העתיקה

כח. סב (שם ביהכ"ג). פה. קכב (נכס
כללי. לייסד ועד הנהלה). קכה (מקום
השיבה והכולל. לימוד מיוחד בתורתו
שלו הצ"צ במיוחד ב"ג ניסן). קכו. קלד.
קפז (היחידי שנשאר שלם. תיקונו
ושיפוצו. פתיחת חשבון בנק). קצה. רו.
רי (העיכוב בתיקונו ושיפוצו).
עיין ג"כ לעיל במפתח ענינים ערך
ביהכנ"ס.

בית-חנה:

עג (ירושלים).

בית-ליובאוויטש, לונדון:

סו. קג (חנוכת הבית). קלז (כנ"ל).

בית-ספר לעבודה סוציאלית:

ו.

בית-ספר תיכון מקצועי "תורה

ומקצוע":

סג (בני ברק).

בית-רבקה:

ברוקלין

צא (מלוה-מלכה שנתית).

כפר חב"ד

קנט (מסיבה לטובת המוסד). קס
(מסימות).

יערס

קצט. רא (מסימות).

מאנטרעאל

קנא (מסימות).

קאסבלנקא

ריח (מסימות).

מכון התלמוד הישראלי:	ביתנו:
כה.	קעו.
מסעדה:	גמ"ח זכרון רבקה:
רמב.	רלט (בביהכ"נ אהבת ישראל בני ברק).
מרכז חינוכי חרדי לבנות עולות:	גמ"ח שומרי-שבת:
ב (חדרה).	צג (מלוה-מלכה שנתית).
משטרה:	גן ישראל:
רכז (הישראלית הצבאית בחברון).	קפו.
משרד החינוך:	ועד השילומים והפיצויים (קליימס קאנפרענץ):
ריג.	קצו.
משרד הסעד:	ועד כפר חב"ד:
ריג.	קלח. רמג. רמד.
סמינר למורים:	יבנה:
יז.	פט.
ספרי':	ישיבת צמח צדק:
יח (בסמינר למורים). קצד (החסידית בכפ"ח). רכד (ישיבת תו"א בירושלים).	קכה (בביהכ"נ צ"צ).
צה"ל:	ישראל הצעיר:
פט.	פט.
צעירי אגודת חב"ד:	כולל חב"ד:
המרכזית — ברוקלין	קכג.
נב.	כולל צמח צדק:
כפר-חב"ד	קכה (בביהכ"נ צ"צ).
קכג. קסט. קפג. קצה.	כולל תורת אמת:
מעלבורן, אוסטרלי	קעז.
עז.	כנסת:
קה"ת:	צו. קיא.
קצה.	כנסת ישראל:
קייטנה:	רלו (בבונדי, אוסטרלי).
קע. קפג (בכפ"ח). ריט (דישיבת חב"ד בלוד).	מוסד לילדים מפגרים:
רשת אהלי יוסף יצחק:	ריג.
קעו. רכב.	מזכירות כ"ק אדמו"ר:
תומכי-תמימים:	לד. פ. קצ. ריח. רמג.
המרכזית — ברוקלין	מחנה התורתי באה"ק:
נ (חגיגת שבעים שנה). סז (כנ"ל). רלו.	קפה.

מפתח מוסדות וארגונים

רעו

תורת-אמת:

קכג (בחרון ובירושלים).

תלמוד תורה:

קמב (בכפ"ח — שאלת השפה בה
ילמדו).

מאנטרנאל

ק (חגיגה השנחית). קסז (חג הסיום).

כפר-חב"ד

קכג.

מפתח אנשים

אביגדור:	בראָנפּמץ, מר:
עב.	קפה.
אבידור, שמואל הכהן:	ברדוגא, יוסף:
לו.	קסב.
אברהם אבינו:	בר-לב, חיים:
יט. קסט. קפט.	רמד.
אגסי, יצחק:	ג., מר:
קט.	רי.
אורנשטיין, יעקב:	גאַרעליק, יוסף:
קעו.	מג.
אורנשטיין, פריידא:	גוטניק, שלום דובער:
קעו. ריז.	קלז.
אטינגר, ברוך מרדכי (מבאָברויסק):	גוטניק, שניאור חיים הכהן:
קעז (הנצחת שמו). רכג (כנ"ל). רכד	עח. קלז.
(יאצ"ט שלו).	גורארי, משה:
איידלמאַן, אסתר רחל:	קו.
לג.	גורודצקי, בנימין אלי:
איידלמאַן, מנחם מענדל:	קצט. ר. רב.
לג.	גלומבוויץ-מרוזוב, שפרה יהודית:
איצקוביץ, צבי:	מה. קפג.
קה.	גליצנשטיין, אברהם חנוך:
אלמוגי, יוסף:	לד.
רמג.	גלמן, ארי' ליב:
אַלפערין, שבתי:	צה.
קצב. רלג.	גנזבורג, יצחק:
אסתר המלכה:	עד.
צח. קיג.	גרינבוים, שמואל יוסף:
בונין, אלכסנדר זישא:	רלו.
לט. עט. קעו.	גרליק, שניאר זלמן:
בלום, מנחם הלוי:	קלח.
טו.	דובאַוו, יצחק:
בן לולו, יצחק:	עח (מז"ט לנישואי נכדו). קער.
פח.	דובער, אדהאמ"צ:
בעסער, יחזקאל:	כג. לז. קכג.
קיד.	

מפתח אנשים

רעח

ווילימובסקי, זושא:	דוידוביץ, יהושע:
קכב.	טז.
וויניק, הרופא:	דונין, ראובן:
קסח.	קב.
וולמן, דורית:	דונין, רחל:
מא.	יד. טו. טז. קב.
וולף-רייך, יוכבד:	האָניג, ירחמיאל:
ריג.	כט.
ווקסמן, ניסן:	האַרנשטיין, דבורה לאה:
קנד (זוכר אני את כת"ר. ס' תומר דבורה שבעריכתו).	צח.
וינמן, צבי:	הוטנר, יהושע:
קפד. קפה.	כה.
ושדסקי, מיכאל:	הוטנר, יצחק:
א.	כא.
זאהן, שכנא:	היטלער:
צט.	נז. נט.
זהר, חיים:	הילדסהיימר, עזריאל:
רה.	לה.
זוילי, גיל:	העכט, משה יצחק:
נה.	לט.
זוילי, יצחק:	הרטמן, יחזקאל:
נה.	ד.
זוין, שלמה יוסף:	הרכבי, צבי:
לח (הערה באנציק' תלמודית). עח	קיח.
(השלמה לאנציק' תלמודית). קכב. קלג.	הרצוג, יעקב:
קעו. קפב. רג. רכא. רכג. רלב.	קפד. קפה.
זיגלבוים, נחמן:	וואַגנער, יצחק אייזיק:
ב.	סד.
זינגר, שלמה:	וואַלף, אפרים:
יד.	קה. קכב. רג. רכב.
זלצמן, שלמה:	ווייזעל, אלי':
כד.	נו.
זקש, ד"ר:	וויין, יצחק דוד:
פ.	סו.
חדקוב, חיים מרדכי אייזיק:	וויינברג, יוסף הלוי:
קפד. רג.	עב. רמה.
	ווייס, ישכר דוב:
	קעה.

לנדא, יעקב:	חנוך:
קעה.	מב.
מאיר, גולדה:	טוביאס, אברהם:
ס.	רמו.
מאכעכאווסקי, אברהם גד:	טייץ, פנחס מרדכי:
מ. קז.	פב.
מונסונגו, אהרן:	יובליר, מ.:
קצא.	קצו.
מטוסוב, שלמה:	יונג, אלי':
קלד. רג. רד.	לד.
מיידנצ'יק, שלמה:	יעקובוביץ, עמנואל:
קסא.	קח.
מנוחה רחל (בת אדמו"ר האמצעי):	יצחק אבינו:
כג.	קסט.
מנחם מענדל מהורודק:	יפה, משה אברהם:
פז.	סא. פט.
מסחרי, שניאור זלמן:	כהן, אלישע:
מד. פא. רמ.	א.
מענטליק, מרדכי:	כהן, גאולה:
ריד.	רד. רמא.
מרדכי היהודי:	כהן, רפאל נחמן:
צח. קג.	רלב.
מרוזוב, דוד:	כהן, שאר ישוב:
מה.	פד.
נדיבי, צבי:	כסה, יונה:
רמה.	קסא.
נחשון, ברוך וזוג':	לודמיר, זאב דוב:
קעד.	רלט.
נעמאָנאָוו, ניסן:	לויטין, שמואל הלוי:
לט. קעה.	קכ.
נצר, דבורה:	לויץ, יצחק מאיר הכהן:
רמח.	צו.
נצר, שרגא:	ליברמן, חיים:
רמח.	קעז. קצה.
סגל, אברהם אלעזר הלוי:	ליפסקר, מיכאל:
רנט.	רג.
סגל, משה צבי הלוי:	ליפשיץ, יצחק:
קצו. רכה.	ב.

קורלנדר, יוסף:	סופר [שרייבר], אברהם:
רמב.	נג. סט.
קירזנר, אליעזר זאב:	סופר משה, החתם סופר:
קטו.	נג (עסק גם בפנימיות התורה).
ראַסלער, צבי:	סלונים, חי' פייגל:
ריא.	נה.
ראַסקין, יהודא ליב:	סלונים, עזריאל זעליג:
ריז.	נה. סב. קכב. רג. רד.
רלב"ג, סימה:	עלבערג, שמחה:
עג.	מז.
רפופורט, אברהם:	עמיקם, אלי':
קלז.	ט. י. עד. רנג.
שזר, שניאור זלמן:	פאריז, אברהם:
כו. מח. פז. קיא. קיט. קכז. קעא. קצג.	קכב. קכד.
רט. רכא.	פילו, אהרן (ווג'): קלד.
שטיינזלץ, עדין:	פינסאָן, ניסן:
כג.	רג.
שטרסברג, יצחק:	פלדמן, דוד:
לו.	קעו. ריז.
שלאַממע, חיים יעקב:	פלדמן, פנחס הכהן:
קצט. רב.	רלו.
שמוקלער, רישה:	פערין, שלמה:
קמו.	סה.
שמחה:	פרשן, אברהם:
ריז.	קה.
שמעון רשב"י:	קאַרף, יהושע:
קמא.	סא. עט.
שניאור זלמן, אדמו"ר הזקן:	קובלסקי, חיים נחמן:
לד (מאמר על חייו, וספר תולדותיו). עו	רלה.
(הרמז בשמו).	קולמבו, פרופ':
שניאורסאהן, חנה	ע.
(אמו של כ"ק אדמו"ר):	קורלנדר, אברהם יצחק:
יא. עג.	רמב.
שניאורסאהן, יצחק:	קורלנדר, אלעזר קלמן:
כז. קצח.	רמב.

מפתח אנשים

רפא

שקולניק, דוד:

ריו.

שרגאי, שלמה זלמן:

ט. צז.

שרון, אריאל:

ג (במלחמת ששת הימים נודע לתהילה

כו'. ההתעוררות שגרם ע"י הנחת תפילין

ליד כותל המערבי). עד. קעב. קצז. רכו.

מפתח מקומות

אוסטרלי:	חדרה:
עז. רלו.	ב.
איטלי:	חיפה:
סט.	כד. קג.
אלג'יר:	טוניס:
רכח.	רג.
אנגלי:	טשכ':
קעה.	רכט.
ארץ ישראל:	יגוסלבי:
ד. י. כג. לא. פא. צו. צח. קטו. קיט.	רמב.
קכב. קלט. קנה. קנו. קנח. קעה. קפה. רג.	ירושלים:
רד. רה. ריא. ריג. רכב. רכג. רכו. רמה.	ד. יג (המשתתפים בהקפות שניות). כד.
רמח.	לו. לט. פד. קט. קכב. קעז. ריג. רכג. רכו
ארצות הברית:	(כיבושה).
ו. קנה.	כפר-חב"ד:
בבל:	מד (מסיבת עיתונאים. מרכז להפצת
ה. סד.	החסידות בכל ארץ הקודש). קלח
בונדי:	(בחירות לועד). קלט (בן עשרים לכח).
רלו.	קמ (הרחבתו. ציוה ה' את הברכה).
בני ברק:	קסא. קסח. קע. קצו (בניית הבתים
ו. רלד. רלט.	וההאסטעל). רכט. רמג. רמד.
ברוקלין:	לוד:
נא.	פח. קה.
ג'רבה:	לונדון:
רג.	כט. סו. קג. קח. קטו. קלו.
גרמני:	מאָנטרעאַל:
לא. לב.	מג. ק. קפה. ריא.
דרום אמריקה:	מילאנו:
קנו.	סט.
הודו:	מקנס:
קנר. קנו.	רג.
וורשה:	מרוקו:
קפא.	עט. קנה. קנו. קצא. רג.
חברון:	נואַרק:
קכג. קעד (כיבושה). רכו (מתנחלים.	יט. קסה.
הפוגרום בתרפ"ט).	ניו-היוון:
	מא.

קאזבלנקה:	ניו־יארק:
קלד. ריח.	קפה. רח.
ראשון לציון:	נתני':
א.	רמה. רמו.
רומי:	פאריז:
ה.	צז. קצח.
רוסיא:	צריפין:
ז. קלז.	פ.
תל אביב:	צרפת:
קנד.	קצח.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס ע"י

הרוצה בעילום שמו
לזכות ולזכות משפחתו שיחיו

ISBN 0-8266-5825-3

9 780826 658258